

Årsredovisning 2023

Innehåll

Inledning	4
I väntan på en ekonomisk vår	4
Förvaltningsberättelse	6
Översikt över verksamhetens utveckling.....	6
Den kommunala koncernen.....	11
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning.....	16
Händelser av väsentlig betydelse	23
Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten.....	24
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning.....	27
Balanskravsresultat.....	47
Väsentliga personalförhållanden	49
Förväntad utveckling.....	57
Resultaträkning	59
Balansräkning.....	60
Kassaflödesanalys	61
Noter	62
Not 1. Tillämpade redovisningsprinciper.....	62
Not 2. Effekter av ändrade uppskattningar och bedömningar.....	74
Not 3. Upplysning om upprättade särredovisningar	74
Not 4. Jämförelsestörande poster	75
Not 5. Kostnad för räkenskapsrevision	75
Not 6. Påverkan på resultat- och balansräkningar införande redovisning finansiell leasing	76
Noter till resultaträkningen	78
Noter till balansräkningen	80
Noter till kassaflödesanalysen	87
Driftredovisning	88
Ramjusteringar.....	89
Budgetavvikelse per nämnd	89

Prognosavvikelse per nämnd	89
Budgetavvikelse per verksamhet.....	90
Investeringsredovisning	92
Revisionsberättelse för 2023	95
Bilagor	97
Bilaga 1. Sammanställning av rapporter från kommunens bolag 2023	97
Bilaga 2. Rapportering av nämndernas grunduppdrag	111
Bilaga 3. Rapportering av personalpolitiska mål	146
Bilaga 4. Uppföljning av mål och program.....	172
Bilaga 5. Uppdragsredovisning januari–december 2023.....	197
Bilaga 6. Tilläggsanslag eller resultatöverföringar mellan nämnder 2023, drift respektive investeringar	206

Inledning

I väntan på en ekonomisk vår

För något år sedan använde vi i årsredovisningen uttrycket Winter is coming, från TV-serien Game of Thrones för att beskriva det vi såg framför oss med en allt kärvare ekonomisk situation på grund av stigande inflation, stigande räntor, reallönesänkningar. Vi förstod att det var något som skulle påverka oss alla och det blev också tydligt att hela kommunsektorn, inklusive Umeå kommun, som då hade ett par riktigt bra år i ryggen, skulle gå en betydligt besvärligare tid till mötes.

Nu när vi skriver 2024 kan vi konstatera att vi befinner oss i en samhällsekonomisk vinter. För kommunens del har inflationen resulterat i stigande priser på allt det vi köper in, den har urholkat köpkraften och gjort det svårare för företag i kommunen att anställa och investera. För kommunens del har även pensionskostnaderna som styrs av inflationen varit en tydlig utmaning. Dessvärre ser vi också att flera nämnder inte har klarat att hålla sina budgetramar.

Trots tydligt tuffare tider gör kommunkoncernen som helhet ett positivt resultat för 2023 på 424 miljoner kronor vilket är en minskning med 753 miljoner kronor jämfört med 2022 och en minskning jämfört med 2021 på 281 miljoner kronor.

En viktig förklaring till det minskade resultatet är att kommunen 2023 haft normal omfattning på verksamheten, till skillnad mot 2021 och 2022 då pandemin medförde att efterfrågan på viss kommunal verksamhet var lägre än normalt. Dessutom erhöll kommunen exceptionellt höga nettointäkter från krafthandeln under 2022, vilket inte var fallet 2023. Ytterligare en anledning är de tillfälliga generella statsbidrag som kommuner erhöll under pandemin 2020–2022 i kombination med riktade ersättningar för exempelvis sjuklönekostnader. Dessa ersättningar har upphört från 2023.

Om vi tar lite paus från de ekonomiska beskrivningarna så är det mycket som har varit positivt i Umeå kommun under året. Vi har bland annat utsetts till Årets Superkommun av tidningen Dagens Samhälle, vilket grundar sig på en undersökning som omfattar 144 mätvärden i 18 olika kategorier. Fokus är förstås på det som faller under kommunernas ansvar, som skola, äldreomsorg och ekonomi. I år var Umeå kommun den kommun som knep topplaceringen i kategorin Städer och stadsnära kommuner, vilket vi är mycket glada för.

Umeå har varit värd för flera stora arrangemang, inte minst ännu ett Rally VM som nu har resulterat i att Umeå får fortsätta vara värd för arrangemanget till och med 2027. Umeå Food Symposium och Gourmand Awards var ett annat platsstärkande event som gjorde det möjligt för oss att tillsammans med Helene Hellmark Knutsson, landshövding i Västerbotten, få träffa en majoritet av de utländska ambassadörer som vi har i Sverige och visa upp vår fantastiska kommun.

SM-veckan var ytterligare ett event som fick stor nationell synlighet där 192 svenska mästare korades, tävlingarna gavs 63 timmar sändningstid i SVT.

Oavsett vilka känslor man har för stora event så är de viktiga för Umeå. De fyller inte bara våra hotell och gynnar den lokala handeln och därmed bidrar till kommunens intäkter. De sätter också Umeå på kartan nationellt och internationellt genom att vi når miljontals TV-tittare. Ska Umeå växa och klara sin framtida välfärd behöver vi fortsätta skapa synlighet och locka studenter, nya invånare och arbetskraft till denna fantastiska plats i norra Skandinavien, i Sapmi.

Även om befolkningstillväxten gick något trögare under 2023 än vi hade hoppats på så fortsätter Umeå sin kontinuerliga tillväxt. Vid årsskiftet 2023/2024 uppgick befolkningen i Umeå till 133 091 personer. Dessutom fortsätter arbetsmarknaden i Umeå att vara extremt stark med en låg arbetslöshet i ett nationellt perspektiv. Den starka arbetsmarknaden gör att vi inte kan slå av på takten utan måste fortsätta tänka i termer av rekrytering och investeringar.

Men Umeå ska inte bara växa, Umeå måste också växa tryggt och säkert. Därför har vi också under 2023 lagt ett stort fokus på det arbete som vi gör tillsammans med Polisen och andra myndigheter för att hejda en brottsutveckling som har varit så påtaglig i andra delar av landet.

Liksom för många andra kommuner kan en kommande svensk anslutning till Nato ge stora möjligheter. Under hösten har Umeå kommun därför sträckt upp handen och meddelat både Försvarsmakten och regeringen att Umeå kommun vill se ett kompetenscenter inom CBRNE-området, där vi redan är världsledande. Vi välkomnar även andra försvarsnära satsningar i den mån det finns intresse av det, eftersom vi har styrkor inom forskning och utbildning, men också har ett universitetssjukhus i kommunen.

Den finländska regeringen har gett sin motsvarighet till Trafikverket till uppdrag att utreda en fast förbindelse över Kvarken för att förstärka möjligheterna till försörjning i händelse av oro. En fast förbindelse skulle ytterligare förstärka Umeås position som logistiknod i både öst-västlig och nord-sydlig riktning.

Om vi återgår till de ekonomiska termerna så förväntas även 2024 bli ett tufft år för kommunerna, men vi får också en del positiva signaler. När det gäller Umeå kommun har vi under de goda åren stärkt vår ekonomiska ställning, vilket gör att en mindre andel av våra skattemedel behöver gå till att betala räntor för lån. Självklart är konjunkturedgången något som påverkar oss men en långsiktig klok ekonomisk hushållning har gjort oss mindre känsliga och ger oss anledning att vara optimistiska.

Med det vill jag understryka att Umeå kommun är väl rustad att klara den ekonomiska vintern. Vi är dessutom väl förberedda att möta våren när den kommer.

Hans Lindberg (S)

kommunstyrelsens ordförande

Förvaltningsberättelse

I förvaltningsberättelsen lämnas information om förvaltningen av den kommunala koncernen och kommunen. Förvaltningsberättelsen är en av årsredovisningens delar enligt lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR). Övriga delar i årsredovisningen är resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, noter, driftredovisning och investeringsredovisning.

Årsredovisningen läses som en helhet och ska ge en överskådlig och rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomiska ställning för det gångna året och jämförelseåret för både den kommunala koncernen och kommunen.

LKBR och god redovisningssed som det uttolkas av Rådet för kommunal redovisning i dess rekommendation RKR R15 Förvaltningsberättelse reglerar vilka rubriker och vilket innehåll som behöver finnas med i förvaltningsberättelsen. Rubrikerna framgår nedan.

Översikt över verksamhetens utveckling

I detta avsnitt redovisas en översikt över kommunkoncernens och kommunens verksamhet över en femårsperiod och en kortfattad analys av väsentliga förändringar.

Verksamhetens utveckling i kommunkoncernen

Kommunkoncernens redovisade resultat år 2023 uppgår till 424 mnkr (1 177 mnkr) och snittet för de senaste fem åren är 636 mnkr. Resultatet har minskat med 753 mnkr i jämförelse med föregående år, främst på grund av högre kostnadsnivåer och att verksamheten nu bedrivs fullt ut efter att varit begränsad under coronapandemiåren (2020–2022).

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning har ökat med 431 mnkr (5 procent) sedan föregående år och ökningstakten är i paritet med genomsnittet under femårsperioden på 343 mnkr.

Koncernbolagen redovisar lägre resultat för 2023 jämfört med året innan, som var ett år med högt resultat. Högre kostnadsnivåer på grund av inflation påverkar verksamheten de senaste två åren.

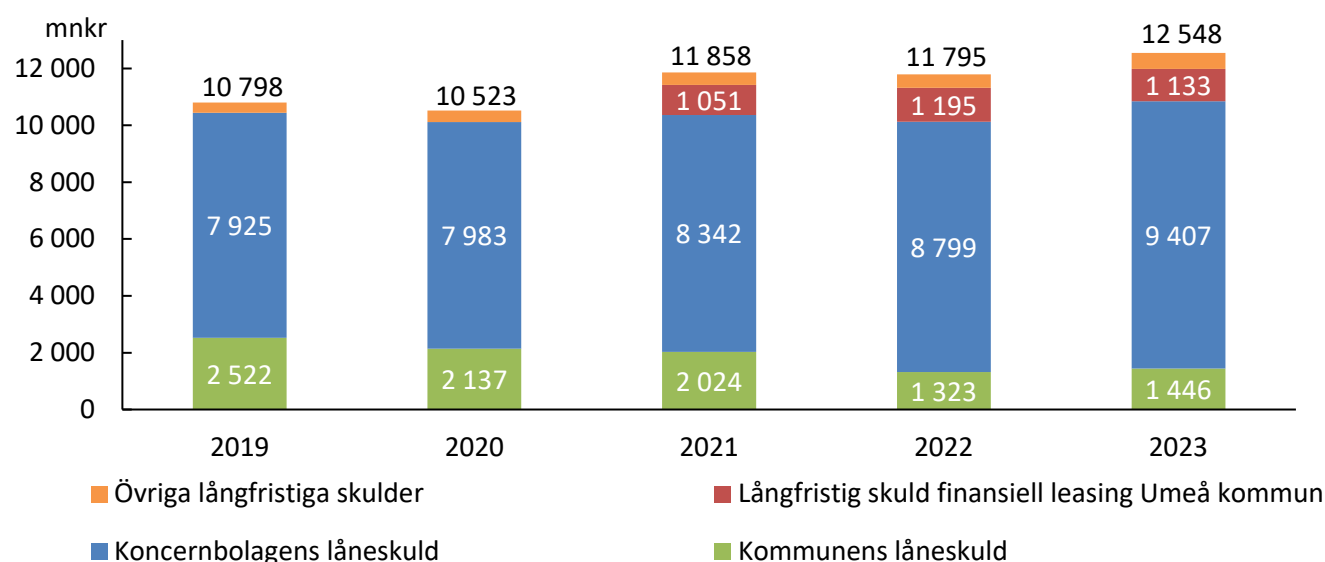
Antalet invånare i Umeå kommun har under året ökat med 856 personer och uppgår till 133 091 personer. Den senaste femårsperioden har antal invånare i kommunen i genomsnitt ökat med 1 194 invånare per år. Befolkningsutvecklingen skapar ökade behov av kommunal service som skola, vård och omsorg, nya bostadsområden samt infrastruktur.

Investeringsnivån i den kommunala koncernen, 2 528 mnkr (2 312 mnkr), är 216 mnkr högre än föregående år. I årets investeringar ingår mark- och exploateringsprojekt med 101 mnkr (157 mnkr). Fortsatta investeringar i lokaler, bostäder, infrastruktur för gator, vägar, vatten, avlopp, distribution av el och värme samt transportinfrastruktur krävs för att möjliggöra kommunens tillväxt.

Självfinansieringsgraden, som mäter hur stor andel av investeringarna som finansieras av resultatet minskat med av- och nedskrivningar, är 66 procent och genomsnittet för femårsperioden är 81 procent. En ökad självfinansieringsgrad minskar behovet av upplåning. Totalt har kommunkoncernen investerat för 11 008 mnkr under senaste fem åren och under samma tidsperiod har kommunkoncernens långfristiga låneskuld ökat med 406 mnkr.

Den totala långfristiga skulden i kommunkoncernen har ökat under femårsperioden med 1 750 mnkr från 10 798 mnkr till 12 548 mnkr (se diagram 1). Ökningen beror främst på att redovisning av finansiell leasing införts i kommunen de två senaste åren och därför har omräkning gjorts för jämförelseåren. Skulden för finansiell leasing efter eliminering i kommunkoncernen uppgår till 1 133 mnkr för 2023 och 1 195 mnkr för 2022 (se not 6). Nedan redovisas de delar som den långfristiga skulden i kommunkoncernen består av och utvecklingen under en femårsperiod. Av grafen framgår även att kommunens låneskuld har minskat med 1 076 mnkr under fem år och att koncernbolagens låneskuld har ökat med 1 482 mnkr under samma period.

Diagram 1. Kommunkoncernens långfristiga skulder

Kommunkoncernens soliditet inklusive kommunens totala pensionsförpliktelser har ökat från 28 procent till 33 procent under fem år. Höga resultatnivåer och amortering av lån har stärkt det egna kapitalets andel i balansräkningen.

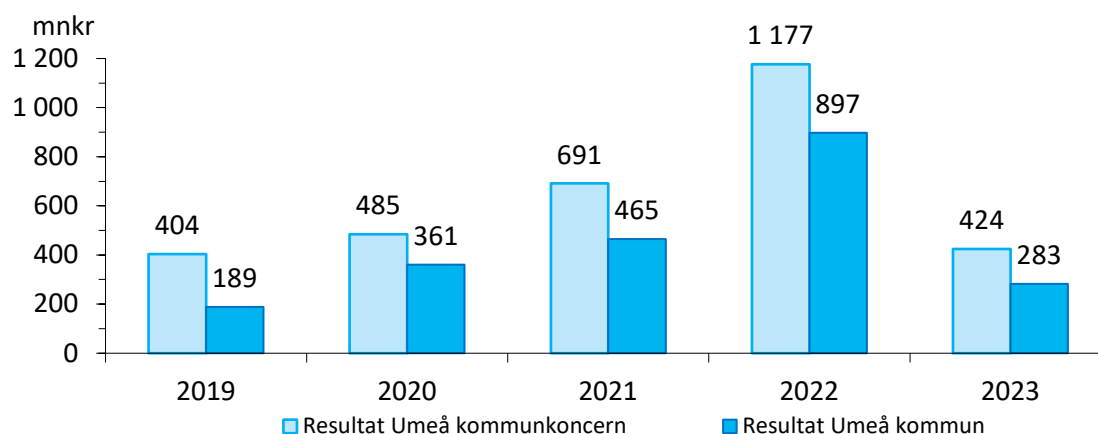
Tabell 1. Verksamhetens utveckling i den kommunala koncernen¹

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Folkmängd	133 091	132 235	130 997	130 224	128 901
Verksamhetens intäkter	5 371	5 414	5 023	4 514	4 776
Verksamhetens kostnader	12 408	11 467	11 143	10 472	10 522
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	9 032	8 601	8 131	7 704	7 319
Årets resultat	424	1 177	691	485	404

¹ För 2021 och 2022 är talen omräknade utifrån införande av redovisning av finansiell leasing i kommunen.

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Soliditet (%)	40	40	38	40	38
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser (%)	33	33	30	29	28
Investeringar	2 528	2 312	1 832	2 172	2 164
Investeringar per invånare, kronor	18 995	17 484	13 985	16 679	16 788
Självfinansieringsgrad (%)	66	101	98	73	66
Total långfristig skuld	12 548	11 795	11 858	10 523	10 798
Total långfristig skuld per invånare (kr)	94 281	89 197	90 521	80 807	83 770
Långfristig låneskuld	10 853	10 122	10 366	10 120	10 447
Långfristig låneskuld per invånare (kr)	79 066	76 546	79 132	77 712	81 047
Totala tillgångar	28 786	27 481	25 518	23 350	22 961
Totala tillgångar per invånare (kr)	216 288	207 819	194 798	179 306	178 129
Eget kapital	11 498	11 078	9 740	9 251	8 764
Eget kapital per invånare (kr)	86 392	83 775	74 353	71 039	67 990
Antal anställda	13 883	13 802	13 478	12 993	13 292

Diagram 2. Resultat i kommunkoncern och kommun

Verksamhetens utveckling i kommunen

Kommunens redovisade resultat uppgår till 283 mnkr och snittet för de senaste fem åren är 439 mnkr. Under coronapandemiåren (2020–2022) har resultatet varit på en högre nivå på grund av minskad verksamhet samtidigt som staten lämnade stöd i form av generella statsbidrag för en befarad försämrad konjunktur under 2020–2022, vilket inte infriades. Resultatnivån för 2023 har påverkats av ett högre kostnadsläge på grund av hög inflation och återgång till ordinarie verksamhet. Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning har under den senaste femårsperioden i snitt ökat med 343 mnkr per år.

Kommunens intäkter har ökat med 16 procent och kostnader har ökat med 18 procent under de senaste fem åren. De två senaste årens intäktsökning beror främst på ökade riktade statliga bidrag och höga elpriser som har gett höga intäkter från kraftverksamheten.

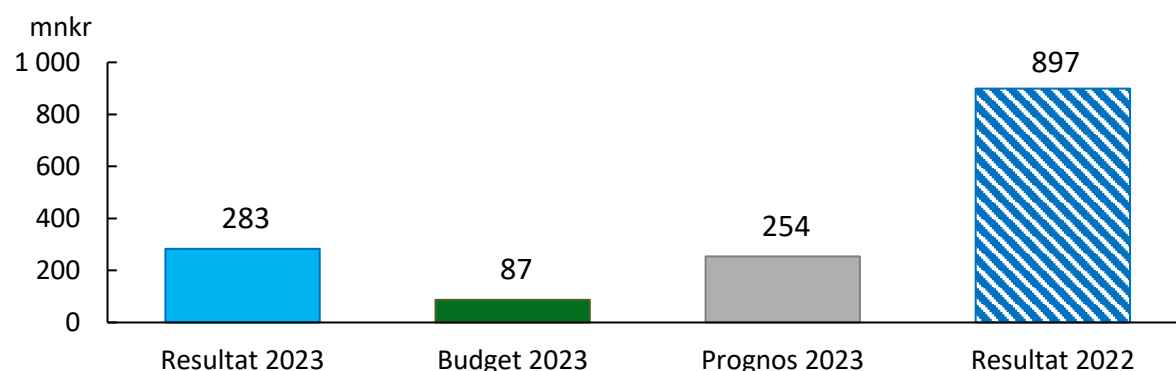
Investeringsnivån i kommunen har ökat väsentligt efter pandemiåren (2020–2022) och är i paritet med investeringsnivåerna före coronapandemin. Under femårsperioden är genomsnittet för självfinansieringsgraden 130 procent.

Kommunens låneskuld har minskat med 1 076 mnkr under de senaste fem åren. Bättre resultat och färre investeringar främst under coronapandemiåren (2020–2022) har minskat behovet att låna. Soliditeten² inklusive totala pensionsförpliktelser och exklusive förmedlade lån till koncernbolagen, har förbättrats under femårsperioden i takt med högre resultatnivåer och minskad låneskuld som en effekt av lägre investeringsnivåer.

Tabell 2. Verksamhetens utveckling i kommunen³

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Folkmängd	133 091	132 235	130 997	130 224	128 901
Kommunal skattesats (kr)	22,80	22,80	22,80	22,80	22,85
Verksamhetens intäkter	2 027	2 067	1 963	1 741	1 742
Verksamhetens kostnader	10 033	9 122	9 020	8 616	8 531
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	9 032	8 601	8 131	7 704	7 319
Årets resultat	283	897	465	361	189
Soliditet (%)	30	30	27	29	27
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser (%)	20	19	15	14	11
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser och exklusive förmedlade lån till koncernbolagen (%)	33	32	25	24	20
Investeringar	1 103	749	630	493	961
Investeringar per invånare, kronor	8 288	5 664	4 809	3 786	7 454
Självfinansieringsgrad (%)	81	197	159	165	62
Långfristig skuld	11 382	10 612	10 585	8 882	9 074
Långfristig skuld per invånare (kr)	85 520	80 251	80 803	68 206	70 395
Låneskuld	1 446	1 323	2 024	2 137	2 522
Låneskuld per invånare (kr)	10 865	10 005	15 451	16 410	19 565
Totala tillgångar	20 327	19 102	17 630	15 536	15 201
Totala tillgångar per invånare (kr)	152 730	144 455	134 583	119 302	117 928
Eget kapital	6 057	5 791	4 770	4 537	4 165
Eget kapital per invånare (kr)	45 510	43 793	36 413	34 840	32 312
Antal anställda	12 595	12 440	12 141	11 826	12 093

Diagram 3. Kommunens resultat jämfört med budget och prognos

² Soliditeten mäter hur stor andel av tillgångarna som är finansierade med egna medel.

³ För 2021 och 2022 är talen omräknade utifrån införande av redovisning av finansiell leasing i kommunen.

Helårsbudgeten för 2023 uppgick till 87 mnkr och prognosen för helåret som lämnades i augusti visade på ett prognostiserat utfall på 254 mnkr. Utfall för 2023 om 283 mnkr ger en prognosavvikelse på 29 mnkr, vilket främst förklaras av ökade intäkter från kraftverksamheten.

Budgetavvikelsen för helåret är 196 mnkr och hänför sig främst till högre skatteintäkter och generella statsbidrag samt högre intäkter från kraftverksamheten.

Diagram 4. Finansiering av kommunens verksamheter under 2023 (procentuell andel)

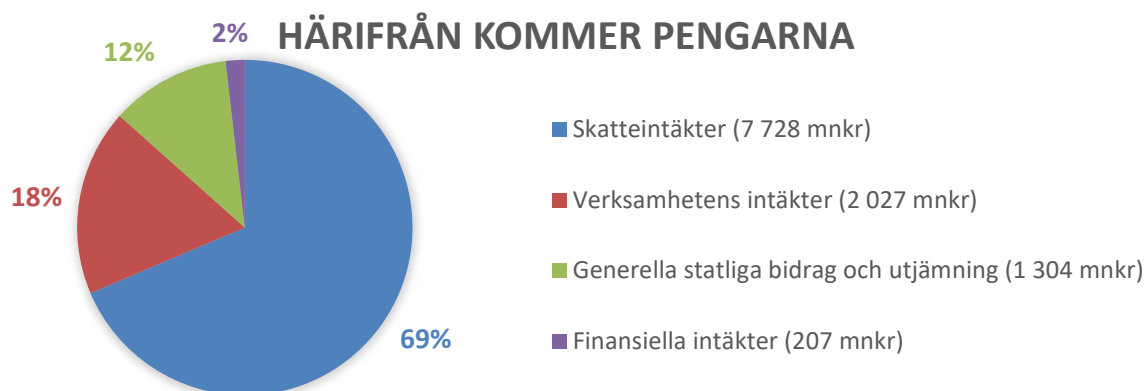
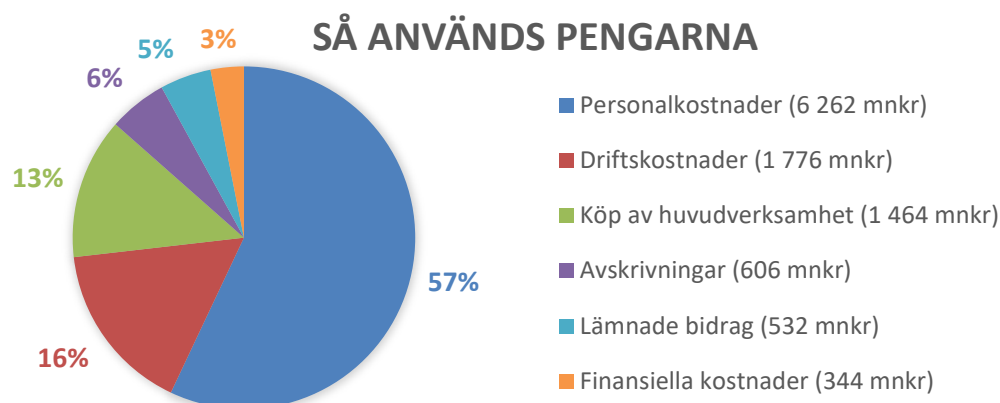
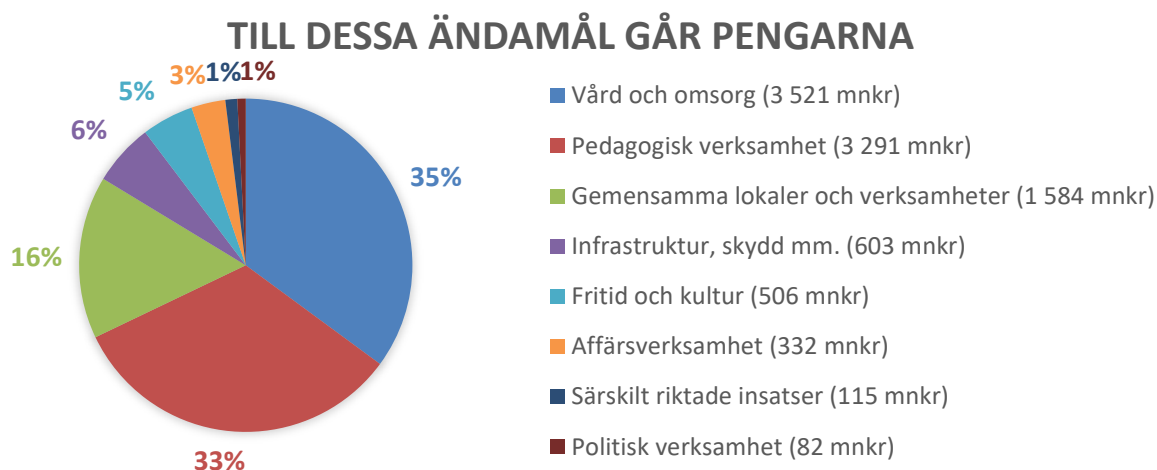

Diagram 5. Kostnadsfördelning mellan kommunens verksamheter under 2023 (procentuell andel)

x

Diagram 6. Kommunens kostnader under 2023 (procentuell andel)

Den kommunala koncernen

Detta avsnitt är en översiktlig beskrivning den kommunala koncernen och de enheter som ingår. Den kommunala koncernen i Umeå omfattar kommunstyrelsen, nämnder och kommunens bolag (se bild 1). Umeå kommun samverkar med andra kommuner i fyra nämnder. Vilka principer för ägande som gäller för när kommunala företag konsolideras i den sammanställda redovisningen framgår av not 1, redovisningsprinciper.

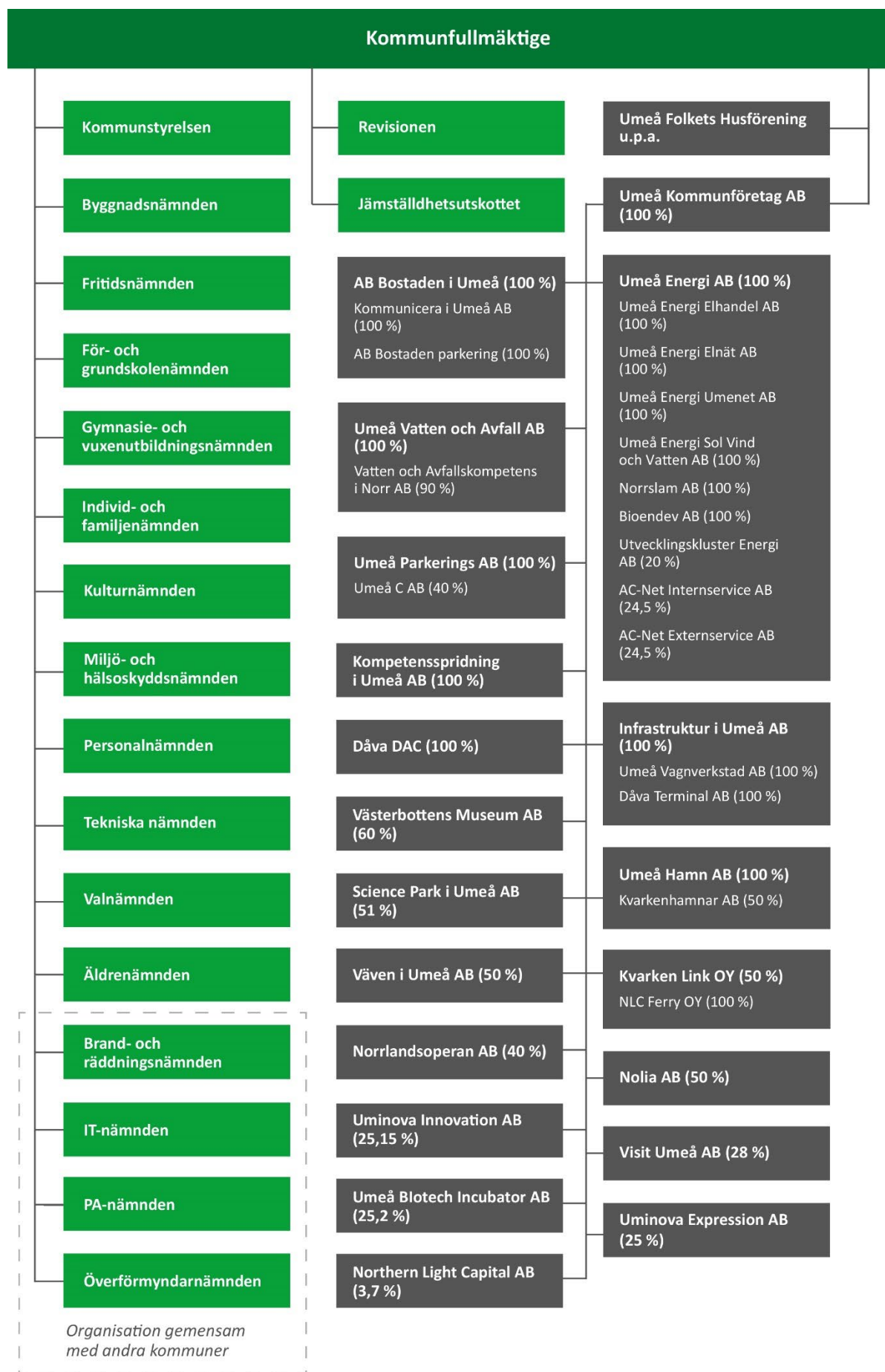
Under 2023 har den kommunala koncernens sammansättning förändrats enligt följande:

- Norrslam AB (100 %) ägs av Umeå Energi AB från och med 2023-11-23.

I bolag som kommunen inte äger själv fanns följande andra betydande ägare (med andelstal inom parentes) 31 december 2023:

- Vasa stad:
 - Kvarken Link OY (50 %)
 - Kvarkenhamnar AB (50 %)
- Region Västerbotten:
 - Norrlandsoperan AB (60 %)
 - Västerbottens Museum AB (40 %)
 - Science Park i Umeå AB (40 %)
 - Uminova Innovation AB (16,08 %)
 - Umeå Biotech Incubator AB (16 %)
- Umeå Universitet genom Umeå Universitet Holding AB:
 - Science Park i Umeå AB (9 %)
 - Uminova Innovation AB (50,3 %)
 - Umeå Biotech Incubator AB (58,8 %)
 - Uminova Expression AB (75 %)
- Sveriges lantbruksuniversitet genom SLU Holding AB:
 - Uminova Innovation AB (8,46 %)
- Fort Knox Fastighets AB:
 - Väven i Umeå AB (50 %)
- Piteå kommun:
 - Nolia AB (50 %)
- Destination Umeå ekonomisk förening:
 - Visit Umeå AB (36 %)

Bild 1. Umeå kommunkoncern

Tabell 3. Kommunkoncernens bolag och verksamheter

Bolag	Verksamhet
Umeå Kommunföretag AB (UKF)	Umeå Kommunföretag AB är moderbolag för Umeå kommuns helägda bolag och för bolag som Umeå kommun äger med minst 25 procent. Bolaget ska också ombesörja upphandling av kollektivtrafik utifrån kommunfullmäktiges trafikplan och budget. Bolaget ska främja verksamhet för att utveckla unga entreprenörer i Umeå.
Umeå Energi AB	Umeå Energi AB:s uppgift är att främja kommunens utveckling och på kort och lång sikt, med stor miljöhänsyn, trygga uthållig energiförsörjning för Umeå kommuns invånare. Bolaget ansvarar för att öppna nät för eldistribution och bredband sköts kostnadseffektivt och har hög leveranssäkerhet. Bolaget ska ta en särskild roll för att vidareutveckla fördelar som en öppen och väl utbyggd infrastruktur kan ge Umeå; ur profil-, utvecklings- och näringslivsmässig synpunkt.
AB Bostaden i Umeå	AB Bostaden har som uppdrag att i Umeå kommun förvärva, avyttra, äga och förvalta fastigheter eller tomträtter, bygga och förvalta bostäder med hyresrätt, affärlägenheter och kollektiva anordningar.
Umeå Vatten och Avfall AB (Umeva)	Umeva äger och ansvarar för allmänna vatten- och avloppsanläggningar och återvinningscentraler i Umeå kommun. Bolaget tillhandahåller vatten- och avloppstjänster och sköter de delar av avfallshanteringen som faller under kommunens ansvar. Umeva har sedan 2016 gett uppdrag till Vatten- och Avfallskompetens i Norr AB (Vakin) att utföra samtliga uppgifter som Umeva utförde tidigare. Vakin ägs av Umeva, Vindelns Vatten och Avfall AB och Nordmaling Vatten och Avfall AB.
Infrastruktur i Umeå AB (Inab)	Inab ska utveckla, marknadsföra och initiera till infrastrukturlösningar för miljövänligare transporter som omfattar logistiska lösningar för järnvägs-, fartygs- och vägtransporter. Bolaget äger och förvaltar resecentra Umeå C, Umeå Ö och Hörnefors med anknytning till Botniabanan och badhuset Navet. Bolaget ansvarar för att utveckla Umeå som ett logistiskt nav.
Dåva Deponi och Avfallscenter i Umeå AB (Dåva DAC)	Dåva DAC ansvarar för all kommunal deponiverksamhet i Umeå kommun och ska med den kommunala kompetensen och kommunalrättsliga principer driva Dåva avfallsanläggning på ett miljömässigt och företagsekonomiskt riktigt sätt, med inriktning att vara en regional och nationell resurs.
Umeå Parkerings AB (Upab)	Upab har som mål för verksamheten att tillhandahålla väl belägna och attraktiva parkeringsanläggningar, driva parkeringsrörelse och parkeringsövervakning. Bolaget ska även övervaka parkeringsvillkor i Umeå kommun som fastställs av tekniska nämnden.
Kompetensspridning i Umeå AB	Kompetensspridning i Umeå AB:s uppdrag är att i nära samverkan med kommunens förvaltningar, bolag och Umeåregionens näringsliv marknadsföra kommunal kompetens och kommunala innovationer.
Västerbottens Museum AB	Västerbottens museum ansvarar för kulturmiljöverksamheten i hela Västerbottens län och för att bevara, dokumentera, utforska, vårda och levandegöra regionens kulturarv, konst och konsthantverk. Verksamheten ska präglas av hög kunskap och kvalitet, mångfald, jämställdhet, attraktionskraft, tillgänglighet och god balans mellan historia, nutid och framtid. Museet ska verka för att en bred allmänhet tar del av regionens kulturarv.

Bolag	Verksamhet
Science Park i Umeå AB	Science Park i Umeå AB har i uppdrag att profilera satsningsområden så att universitetets forskning och universitetssjukhusets verksamheter tillsammans med start-ups, företag och aktörer i innovationssystemet gemensamt attraherar externa etableringar, investerare och utvecklingsarbeten till området.
Umeå Folkets Husförening u.p.a.	Umeå Folkets Husförenings uppgift är att tillgodose Umeåbornas behov av lokaler till kultur- och föreningsverksamhet och kommersiell verksamhet. Föreningen uppför, förvaltar och tillhandahåller allmänna samlingslokaler. Föreningen kan också i egen regi svara för sådan verksamhet och i anslutning driva restaurangverksamhet.
Umeå Hamn AB	Bolaget ansvarar för planerade investeringar i hamnområdet enligt Vision 2024. Dotterbolaget Kvarkenhamnar AB har till uppgift att bedriva hamnrörelse i Umeå, med ett brett utbud av tjänster för transport- och sjöfartsnäringens behov.
Norrlandsoperan AB	Norrlandsoperan AB arbetar för att utveckla, förnya och tillgängliggöra den professionella operan, musiken, dansen och scenkonsten i regionen.
Nolia AB	Nolia AB bedriver kongress- och mässverksamhet och är ett kommunalt bolag som ägs av Piteå och Umeå kommun med femtio procent var. Bolagets verksamhet ska också bidra till ett ökat antal besökare och bidra till att stärka ägarkommunernas och regionens varumärke.
Väven i Umeå AB	Väven i Umeå AB äger och förvaltar fastigheten Väven som ligger i centrala Umeå. Lokalerna används både till kulturverksamhet och kommersiell verksamhet.
Kvarken Link OY	Bolaget har efter färdigställandet uppdraget att äga den nya färjan, Aurora Botnia. Färjan är världens mest miljövänliga fartyg i sin klass. Dotterbolaget NLC Ferry OY (Wasaline) bedriver rederiverksamheten och trafikerar sträckan Umeå–Vasa.

Även privata utförare⁴ som inte är kommunala koncernföretag får uppdrag av kommunen, utifrån kommunallagens regler att lämna över kommunala angelägenheter. Umeå kommun anlitar privata utförare inom följande väsentliga områden. I tabellen nedan redovisas belopp samt andel av totalt utförd verksamhet:

Tabell 4. Andel privata utförare av kommunal verksamhet⁵

Köpt verksamhet	2023 (mnkr)	2023 (%)	2022 (mnkr)	2022 (%)
Vård och omsorg				
Hemtjänst	208	33	197	35
Särskilt boende	19	2	18	2
Insatser enligt LSS ⁶ /SFB ⁷	214	20	199	20
Färdtjänst och riksfärdtjänst	2	90	20	88
Vård för vuxna med missbruk	74	67	59	64
Barn- och ungdomsvård	198	68	141	62
Infrastruktur, skydd med mera				
Gator, vägar och parker	77	31	50	24
Pedagogisk verksamhet				
Vuxenutbildning	24	26	25	27

Antal anlitate leverantörer har inte förändrats under året och dessa är i allt väsentligt desamma. Inom de flesta verksamhetsområden har kraftiga prisökningar slagit igenom, vilket ger en ökning beloppsmässigt.

Ökad volym avseende insatser för barn- och ungdomsvård och vård för vuxna med missbruk har påverkat andelen.

När det gäller gator, vägar och parker påverkas andelen av varierande omfattning av vinterväghållning mellan åren, vilken beror på varierande snö- och isförhållanden.

Kommunfullmäktige beslutade 25 oktober 2021 att anta nya riktlinjer för styrning och uppföljning av externa utförare, där nämndernas ansvar för styrning och uppföljning av externa utförare framgår.

⁴ En privat utförare är en juridisk person eller en enskild individ som har hand om skötseln av en kommunal angelägenhet (kommunallagen 10:7). I Umeå kommun används begreppet externa utförare.

⁵ I tabellen redovisas andelen köpt verksamhet från leverantörer som kommunen har gjort inköp av under 2022 eller 2023 i förhållande till den verksamhet som bedrivs av kommunen. Tabellen är uppdelad på de olika verksamheter där privata utförare anlitas. Verksamheter med mindre köpt verksamhet än 15 mnkr tas inte med i tabellen.

⁶ Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

⁷ Socialförsäkringsbalken (SFB)

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Här beskrivs sådana förhållanden som inte redovisas i resultat- och balansräkning, däribland analys av väsentliga risker och i förekommande fall osäkerhetsfaktorer för gjorda uppskattningar och bedömningar och vidtagna åtgärder. Avsnittet innehåller även upplysningar om finansiella risker, hur de hanteras och upplysningar om totala pensionsförpliktelser för kommunkoncernen och kommunen.

Omvärlds- och verksamhetsrisker

Kommunen och den kommunala koncernen är exponerad för risker inom framför allt följande områden: ekonomisk konjunktur på nationell, regional och lokal nivå, demografiska förändringar, förändringar i skatteunderlag, skatteintäkter och statsbidrag, försörjningskvotens långsiktiga utveckling och kompetensförsörjningens utveckling.

Konjunkturrelaterade risker

Effekterna av den globalt höga inflationen med påföljande penningpolitiska åtstramningar världen över har bidragit till att alltmer bromsa efterfrågan i de flesta ekonomier.

Inflationen bedöms vika ned 2024, men även om inflationen sjunker kommer den högre prisnivån och räntenivåerna att bestå. Det medför en ihållande urholkning av köpkraften för alla sektorer inom ekonomin. Den höga inflationen ger kraftigt ökade pensionskostnader och höga prisökningar i de kommunala verksamheterna 2024. Riksbankens inflationsmål på 2 procent väntas nås 2025, men anpassningen till varaktigt högre prisnivå och räntor kommer sannolikt att pågå flera år efter att inflationen normaliserats.

Det reala skatteunderlaget för riket som helhet bedöms minska 2024. För Umeå kommuns räkning utvecklas skatteintäkterna enligt prognos relativt väl i nominella tal under planeringsperioden 2025–2027. Efter en inbromsning 2024 ökar skatteunderlaget snabbare 2025–2027, ungefär i linje med historiska genomsnitt. Realt sett är utvecklingen svagare än den historiska trenden.

I grunden är bedömningen av perioden 2024–2027 negativ med fortsatt utmanande konjunkturläge efter pandemi och konflikter. Nuvarande bedömning är att konjunkturen vänder uppåt igen 2026. Främst ränteläget innebär att hushållens köpkraft fortsätter att urholkas samtidigt som den viktiga byggsektorn för bostäder bromsat in. Men, Umeå och Norra Sverige fortsätter att dra nytta av de stora industri- och infrastruktursatsningarna som till viss del väger upp, samtidigt som resursbrist förekommer i vissa sektorer. Norra Sveriges konjunktur bedöms starkare än övriga Sverige och Umeås starka branschbredd och stora offentliga sektor skapar i vanlig ordning motståndskraft mot starka svängningar.

Risken hanteras genom informationsinhämtning och åtgärder för att minska osäkerhet och stabilisera beslutskapacitet på olika nivåer i kommunen.

Demografiska förändringar

Oroligheterna i omvärlden avlöser varandra och bidrar till att skapa osäkra förutsättningar för prognoser om befolkningens utveckling. Antalet födda under 2023 i Sverige är rekordlångt. Den stigande inflationen har sedan slutet av 2022 vänt och börjat gå ner mot Riksbankens mål om 2 procent, vilket påverkar framtidsutsikterna för många hushåll. Förbättrade ekonomiska förutsättningar bedöms få positiv inverkan på antalet födda. De senaste tio åren har Sveriges befolkning ökat med drygt 965 000 personer. Det motsvarar en ökning på 10,1 procent eller en årlig tillväxttakt på 0,97 procent. De kommande tio åren beräknas befolkningen öka, men i en lägre takt. År 2032 beräknas Sveriges folkmängd ha ökat med drygt 500 000. Det motsvarar en ökning med 4,8 procent eller 0,47 procent per år. Antalet födda ökade tillfälligt under pandemin men efter släppta restriktioner återgick antalet till den långsiktigt nedgående trend som har setts de senaste tio åren.

Skatteverket har i uppdrag att upprätthålla korrekta register inom folkbokföringen. Under 2023 har extra medel för kontroller tillförts för att kontrollera och rätta avvikelser i befolkningsregister. Prognoser visar på drygt 34 000 felaktigt registrerade invånare i Sverige. För Umeå är prognosen 520 individer. Fram till och med första november 2023 har 153 invånare i Umeå avskrivits och därmed tagits bort som invånare i Umeå kommun. Umeås befolkningstillväxt under 2023 ligger på samma nivå som utvecklingen i Umeås jämförelsekommuner.

Den lägre tillväxten i Umeå förklaras i likhet med riket av ett minskat antal födda samt högre utvandring i form av Skatteverkets avregistreringar av ej avregistrerade men utflyttade studenter. Den aktuella befolkningsprognosen 2023–2034 utgår från den faktiska befolkningen i Umeå 2022 och sträcker sig fram till och med prognosens slutår 2034. Befolkningsutvecklingen i 2023 års prognos hamnar marginellt lägre än i fjolårets prognos. Totalt sett prognostiseras befolkningen i Umeå kommun att växa med nära 15 600 personer, från 132 235 invånare år 2022 till nära 148 000 invånare 2034. Den genomsnittliga befolkningsökningen är drygt 1 300 personer årligen. Ökningstakten är jämn men något lägre i början än i slutet av prognosperioden. Enligt prognosen kommer Umeå kommun att passera 140 000 invånare under 2028.

Osäkerheter i demografisk prognos riskerar att påverka kommunens planeringsförmåga och medför risk för att beslut fattas på felaktiga grunder. Risker hanteras genom kontinuerlig komplettering av befintliga underlag för planering och bevakning av demografiska förändringar.

Risk för förändringar i skatteunderlag, skatteintäkter och statsbidrag

Umeå kommun baserar sin prognos över skatteintäkter och statsbidrag på regeringens prognos över skatteunderlagets utveckling och på Umeå kommuns egen befolkningsprognos och de antaganden dessa två prognoser vilar på. Den osäkerhet som konjunktur- och inflationsutveckling medför även risk för osäkerhet i kommunens prognoser över skatteunderlag, skatteintäkter och statsbidrag. Risken hanteras genom kontinuerlig uppföljning och komplettering av befintliga underlag för planering och fortlöpande bevakning av förändringar i skatteunderlag, skatteintäkter och statsbidrag.

Risker relaterade till försörjningskvotens långsiktiga utveckling

Försörjningskvoten uttrycker hur många personer varje person i arbetsför ålder förväntas försörja. För i stort sett samtliga Sveriges kommuner ökar försörjningskvoten fram till 2040, framför allt beroende på att andelen som är 65 år eller äldre ökar. I 40 procent av Sveriges regioner ökar även andelen i åldrarna 0–19 år. Även i Umeå bedöms försörjningskvoten långsiktigt öka, men till väsentligt lägre nivåer än i övriga kommuner. Förändringar i försörjningskvoten kan medföra viss risk för att behovet av kommunens verksamheter långsiktigt ökar i högre takt än kommunens intäkter. Risken hanteras genom komplettering av befintliga underlag för planering och bevakning av kort- och långsiktiga demografiska förändringar.

Risker relaterade till kompetensförsörjning

De senaste åren har präglats av stora osäkerheter på arbetsmarknaden till följd av pandemi och förändrade omvärldsfaktorer. Samtidigt har utvecklingen på arbetsmarknaden i Sverige och framför allt i Västerbotten varit mycket god. Faktorer som ett starkt befintligt näringsliv, en god konjunktur, tillkomst av nya arbetsplatser och viss rörelse mellan branscher har lett till gynnsamma förhållanden. Den pågående lågkonjunkturen har gett påverkan på arbetsmarknaden i Sverige med ökande arbetslöshet som följd. Enligt SKR beräknas arbetslösheten stiga på riksnivå under hela 2024 för att nå en topp i slutet av 2024 på 8,8 procent. I slutet av 2027 sjunker nivån till 7,7 procent, vilket bedöms vara nära jämviktsarbetslösheten.

Flera analytiker, bland annat hos Nordea och Arbetsförmedlingen, lyfter fram Västerbotten och Norrbotten som undantagen till en inbromsning på arbetsmarknaden. De menar att de stora planerade investeringarna efter norrlandskusten kopplat till redan pågående ekonomisk aktivitet kommer att ge ett fortsatt stort arbetskraftsbehov. Arbetsförmedlingen rapporterar hösten 2023 att de aldrig har uppmätt en lägre arbetslöshet i Västerbotten (3,8 procent kvartal 4 2023). I Umeå låg arbetslösheten på 3,9 procent kvartal 4 2023 och i flera av kranskommunerna ännu lägre. Det kan jämföras med en arbetslöshet på 6,5 procent för riket under samma period.

De omfattande investeringar som har aviserats både i Norr- och Västerbotten ökar ytterligare behovet av arbetskraft inom i stort sett alla sektorer, något som innebär att inflyttningen till de två länen behöver öka rejält för att täcka den regionala arbetsmarknadens behov.

För att kompensera för pensionsavgångar, personalrörlighet och demografisk utveckling behöver Umeå kommun som arbetsgivare rekrytera cirka 9 300 tillsvidareanställda på heltid fram till 2034 till kommunala verksamheter.

Risker relaterade till kompetensförsörjning hanteras genom planering och genomförande av åtgärder för att tillgodose kommunens kort- och långsiktiga behov av kompetens.

Risker relaterade till prisutveckling och tillgänglighet till resurser

Koncernen står inför stora framtida investeringar primärt inom infrastruktur som Umeås tillväxt skapar. Konjunkturläget och en osäker omvärldssituation har inneburit minskad tillgång till material, entreprenader, energi och drivmedel, vilket har varit kostnadsdrivande. Det förutsätter en fortsatt god ekonomisk styrka för att kunna driva dessa projekt.

Finansiella risker

Finansverksamheten bedrivs inom Umeå kommuns internbank. Internbankens arbete med finansiella risker utgår från finanspolicy för Umeå kommunkoncern, som beskriver de övergripande ramar som gäller för finansverksamheten i kommunen och dess majoritetsägda bolag (ägarandel mer än 50 procent). Policyn detaljeras genom regler och riktlinjer fastställda av kommunfullmäktige.

Umeå kommuns internbank finansierar den kommunala koncernens gemensamma skuldportfölj med externa krediter, främst för de majoritetsägda bolagen. Koncernens strategi är att reducera lånebehovet med inkommande och tillgänglig likviditet så att eventuell överskottslikviditet hos någon part används till att minska kommunkoncernens skuld.

Utöver den skuldportfölj som finns i internbanken, finns det för Umeå Kommunföretag AB, Umeå Energi AB och Kvarken Link OY bolagsspecifika externa lån.

De finansiella risker som kommunkoncernen är exponerad mot är främst ränterisk, finansieringsrisk och finansiell motpartsrisk.

Ränterisk

Vid årsskiftet uppgick den räntebärande nettoskulden för internbanken till 9 756 mnkr varav för kommunen 1 446 mnkr och kommunföretagen 8 310 mnkr. Reversupplåningen sker uteslutande hos Kommuninvest till en ränta som motsvarar 3-mån STIBOR⁸ plus marginal. För att begränsa exponeringen mot risken i rörlig ränta har internbanken ingått ränteswappar med varierande löptid. På balansdagen 2023-12-31 hade internbanken utestående ränteswappar med ett nominellt

⁸ STIBOR (Stockholm Interbank Offered Rate) är en referensränta som beräknas som ett medelvärde på räntor som används när banker lånar ut till varandra utan säkerhet. Referensräntor används i prissättningen av många finansiella avtal inklusive lån.

nettobelopp om 6 985 mnkr. Vidare har man ingått avtal om framtidsstartade swappar till ett belopp om 1 800 mnkr.

Enligt de antagna reglerna och riktlinjerna ska den genomsnittliga räntebindningstiden ligga inom ett spann på 3–6 år med en norm på 4 år. Vid årsskiftet låg portföljens räntebindningstid på 4,3 år inklusive de framtidsstartade räntesäkringarna. Utan räntesäkring med swappar hade räntebindningstiden för skuldportföljen legat på 0,1 år.

Finansieringsrisk

Enligt regler och riktlinjer för finansiell verksamhet får högst 50 procent av kreditvolymen förfalla inom de närmaste 12 månaderna. 2023-12-31 förfaller 47 procent av kreditvolymen inom ett år.

Enligt reglerna och riktlinjerna ska också en likviditetsreserv på 300 mnkr finnas tillgänglig vid varje tidpunkt. Per årsskiftet fanns 667 mnkr i outnyttjad checkkredit.

Motpartsrisk

Risken att motparten inte kan fullgöra sina avtalsmässiga förpliktelser hanteras genom att endast ingå avtal med motparter som har en hög lång kreditvärdighet. Den långa kreditvärdigheten ska hos Moodys vara lägst A2 och hos Standard & Poors lägst A-. Alla avtal som har ingåtts under året har gjorts med motparter som har motsvarande eller högre rating än lägsta nivå.

Väsentliga finansiella risker och riskhantering i kommunkoncernen beskrivs i tabell 5 och gäller även för de minoritetsägda bolagen (ägarandel 50 procent eller mindre).

Tabell 5. Finansiella risker

Finansiell risk	Beskrivning	Organisatorisk enhet	Hantering av risk
Ränterisk	Risken att räntorna går upp och räntekostnaderna stiger	Kommunkoncern-övergripande	Ingår avtal om räntesäkringar enligt regler och riktlinjer för finansiell verksamhet
Finansieringsrisk	Risken att inte ha tillgång till nödvändig finansiering	Kommunkoncern-övergripande	Medlemskap i Kommuninvest
Motpartsrisk	Risken att motparten inte kan fullgöra sina förpliktelser	Kommunkoncern-övergripande	Ingår avtal endast med motparter med hög och lång kreditvärdighet, hos Moodys lägst A2 eller S & P lägst A-
Valutarisk	Umeå kommun har gentemot EIB borgat för Kvarken Link OY:s lån i euro för ny färja.	Kvarken Link OY	Borgen hanteras inom ramen för internbankens löpande uppföljning, utifrån bolagsstyrelsens signaler.

Upplysning om pensionsförpliktelser

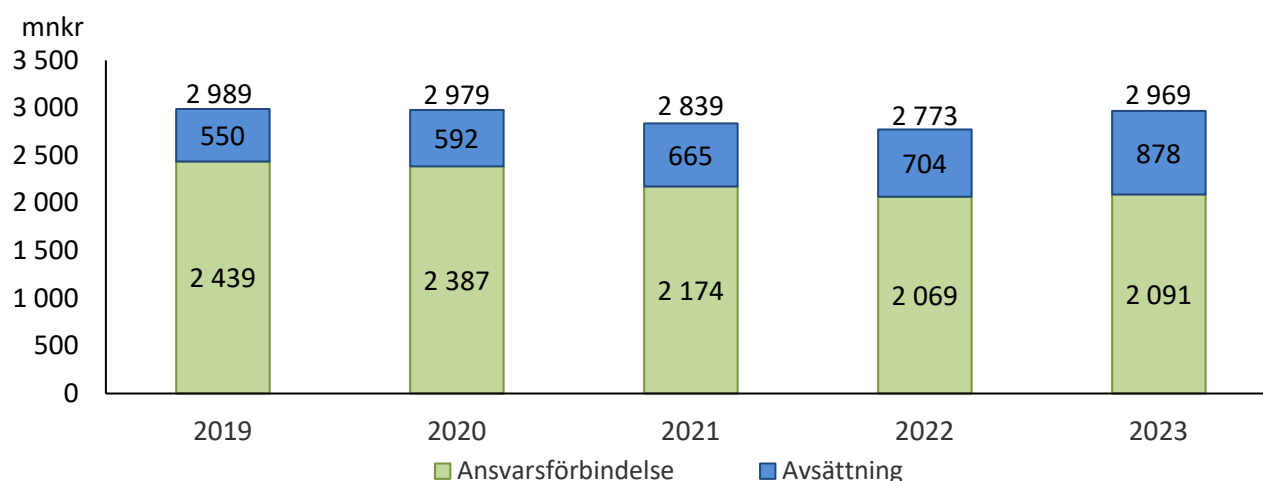
Kommunen har pensionsförpliktelser⁹ som uppgår till 2 969 mnkr (2 773 mnkr). I kommunens bolag redovisas pensioner som en kostnad när de tjänas in. Pensionsförpliktelserna i kommunens bolag tryggas genom en pensionsstiftelse och genom försäkringslösning.

Kommunens pensionsförpliktelser redovisas sedan 1998 enligt blandmodellen, vilket innebär att

1. intjänade pensioner före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse och kostnadsförs först i samband med utbetalning, förpliktelsen som redovisas som ansvarsförbindelse uppgår till 2 091 mnkr (2 069 mnkr)
2. förmånsbestämd ålderspension (FÅP)¹⁰, och även särskild avtalspension och visstidspensioner som har tjänats in från och med 1998, kostnadsförs löpande och redovisas som avsättning, förpliktelsen som redovisas som avsättning uppgår till 878 mnkr (704 mnkr).

Kommunen följer Rådet för kommunal redovisnings rekommendation, RKR R10 Pensioner, när det gäller värdering och upplysningar om kommunens pensionsförpliktelser.

Diagram 7. Pensionsförpliktelser inklusive ansvarsförbindelse, utveckling i kommunen

Kommunens totala pensionsförpliktelse har ökat med 196 mnkr inklusive särskild löneskatt jämfört med föregående år. Pensionsskuldens utveckling den senaste femårsperioden framgår av ovanstående diagram. Under denna period har pensionsförpliktelsen minskat på totalen med 20 mnkr (1 procent). Minskningen har skett i och med att ansvarsförbindelsen minskat med 348 mnkr (14 procent) samtidigt som avsättningen ökat med 328 mnkr (60 procent).

⁹ Pensionsförpliktelse är en juridiskt bindande skyldighet att utbetala pension i enlighet med kollektivavtal eller andra avtal och utfästelser. Pensionsförpliktelsen omfattar pensioner som redovisas som ansvarsförbindelse och avsättning och inkluderar särskild löneskatt.

¹⁰ Förmånsbestämd ålderspension (FÅP) är pension för personer som tjänar över 7,5 inkomstbasbelopp.

Tabell 6. Pensionsförpliktelser i Umeå kommun¹¹

Pensionsförpliktelser (mnr)	Umeå kommun	
	2023	2022
Total pensionsförpliktelse i balansräkningen		
a) Avsättning inklusive särskild löneskatt	878	704
b) Ansvarförbindelse inklusive särskild löneskatt	2 091	2 069
Summa pensionsförpliktelse i balansräkningen	2 969	2 773
varav pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsstiftelse	53	61
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsförsäkring	191	189
Summa pensionsförpliktelser inklusive försäkring och stiftelse	3 160	2 962
Förvaltade pensionsmedel, marknadsvärde		
Pensionsförsäkringskapital	212	207
varav överskottsmedel	0	1
Marknadsvärde pensionsstiftelse	183	166
Finansiella placeringar avseende pensionsmedel i kommunen (egen förvaltning)	0	0
Summa förvaltade pensionsmedel	395	373
Finansiering		
Återlånade medel	2 765	2 589
Konsolideringsgrad (%)	13	13

För att trygga pensioner för tidigare anställda i Umeå kommun (födda före 1936) och deras efterlevande bildade kommunen en pensionsstiftelse år 2010. En extern förvaltare sköter förvaltningen av pensionsstiftelsernas kapital.

Kommunen har möjlighet att årligen begära gottgörelse från pensionsstiftelsen för att täcka föregående årskostnad för utbetalning av pensioner till stiftelsens destinatärer¹². Gottgörelse kan begäras när stiftelsens förmögenhet (marknadsvärde) överstiger pensionsåtagandet. Under året har ingen gottgörelse utbetalts till kommunen (0 mnr). Pensionsstiftelsens marknadsvärde 2023-12-31 uppgår till 183 mnr (166 mnr). Ansvarförbindelsen för den berörda åldersgruppen uppgår till 53 mnr (61 mnr) inklusive löneskatt.

Kommunen genomförde år 2005 en försäkringslösning för före detta anställda födda åren 1940–1941 och under 2021 en partiell inlösen av pensioner för anställda födda åren 1959–1962. Pensionsförsäkringslösningarna reducerar pensionsförpliktelserna i kommunens ansvarförbindelse.

¹¹ Konsolideringsgrad är andel av pensionsförpliktelser som täcks av medel i stiftelse, försäkring eller egna förvaltade pensionsmedel.

¹² Destinatärer är den grupp individer som stiftelsen är bildad för att främja.

Händelser av väsentlig betydelse

Här beskrivs händelser av väsentlig betydelse för kommunkoncernen och kommunen som har inträffat under 2023 eller efter årets utgång.

Händelser av väsentlig betydelse under året

Ökande inflation med pris- och indexuppräknningar som konsekvens, ett högre ränteläge och en vikande konjunktur har påverkat kommunkoncernen under 2023. Ett generellt högre kostnadsläge kräver anpassningar i kommunkoncernens verksamheter även kommande år.

Kommunen har inga pågående betydande rättstvister.

För att se den totala effekten av ovanstående händelser bör flera delar av årsredovisningen beaktas.

Händelser av väsentlig betydelse efter årets slut

Några händelser av väsentlig betydelse efter årets slut har inte identifierats.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

I detta avsnitt lämnas information om väsentliga aspekter av styrning, uppföljning och intern kontroll för kommunkoncernen och kommunen.

Den kommunala koncernen omfattar kommunstyrelsen, kommunens nämnder och kommunägda bolag. I avsnittet "Den kommunala koncernen" finns en organisationsöversikt som visar hur Umeå kommunkoncern är organiserad.

Kommunfullmäktige fastställde i juni 2022 inriktnings-, finansiella och personalpolitiska mål, investeringsbudget, budgetramar och tilläggsuppdrag för 2023. Kommunens nämnder har under året vid delårs- och årsbokslut redovisat status för grunduppdrag samt mål och tilläggsuppdrag som kommunfullmäktige har fastställt för 2023. Kommunens och kommunkoncernens resultat och finansiella ställning återrapporteras till kommunfullmäktige vid delårs- och årsbokslut.

Väsentliga förändringar av styrning av den kommunala koncernen under 2023

Organiserande styrning: Arbetet med att förtydliga roll- och ansvarsfördelning har fortgått under 2023. Följande organiserande styrdokument har fastställts eller reviderats under 2023:

Diarienummer	Beskrivning	Typ av dokument	Beslutad/ reviderad
KS-2014/01024	Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder	Reglemente	2023-12-18
KS-2017/00826	Reglemente för Umeåregionens brand och räddningsnämnd	Reglemente	2023-06-19
KS-2021/01046	Reglemente för Umeåregionens gemensamma nämnd gällande drift och hantering av personaladministrativa system	Reglemente	2023-06-19
KS-2014/00607	Reglemente för Umeåregionens gemensamma överförmyndarnämnd	Reglemente	2023-06-19

Arbetet att anpassa bolagsstyrningen till av kommunfullmäktige fastställda riktlinjer har fortsatt under året. Åtgärder har vidtagits för att stärka kommunstyrelsens uppsiktspflicht över de kommunala bolagen och då framför allt med syfte att öka överskådlighet. Följande bolagsordningar har reviderats/fastställts av kommunfullmäktige under året.

Diarienummer	Beskrivning	Typ av dokument	Beslutad/ reviderad
KS-2021/00807	Bolagsordning Kompetensspridning i Umeå AB	Bolagsordning	2023-09-25
KS-2023/00226	Bolagsordning Norrslam AB	Bolagsordning	2023-03-27
KS-2021/00817	Bolagsordning Science Park i Umeå AB	Bolagsordning	2023-09-25
KS-2021/00806	Bolagsordning Umeå Parkerings AB	Bolagsordning	2023-02-27
KS-2023/00031	Delegering till Umeå Vatten och Avfall AB - det kommunala ansvaret för insamling av förpackningar vid återvinningsstationer och fastighetsnära insamling hos hushållen	Delegation	2023-01-30

Normerande styrning: Under 2023 har följande policyer och riktlinjer fastställts eller reviderats av kommunfullmäktige:

Diarienummer	Beskrivning	Typ av dokument	Beslutad/ reviderad
KS-2023/00666	Fastighetspolicy för Umeå kommunkoncern	Policy	2023-12-18
KS-2023/00819	Policy för civil beredskap	Policy	2023-12-18
KS-2023/00270	Policy för informationsförvaltning	Policy	2023-04-24
KS-2022/00125	Umeå kommuns resepolicy	Policy	2023-01-30
KS-2023/00819	Riktlinje för civil beredskap	Riktlinje	2023-12-18
KS-2023/00796	Ansvarsfördelning Strömbäck Kont	Riktlinje/regel	2023-11-27
KS-2023/00764	Riktlinjer för serveringstillstånd	Riktlinje	2023-10-30

Planeringsprocess och aktiverande styrning: Kommunfullmäktige fastställde i juni 2023 planeringsdirektiv och budget för 2024 och plan för 2025–2027. Kommunfullmäktige reviderade budget för 2024 i november 2023. Utöver planeringsdirektiv och budget har följande planer fastställts/reviderats av kommunfullmäktige under 2023:

Diarienummer	Beskrivning	Typ av dokument	Beslutad/ reviderad
KS-2022/00850	Planeringsdirektiv och budget 2024 och plan 2025–2027	Plan	2023-11-27
KS-2023/00852	Biblioteksplan 2024–2027	Plan	2023-12-18
KS-2023/00819	Plan för civil beredskap 2024–2026	Plan	2023-12-18
KS-2023/00543	Detaljplan för del av Sörmjölle 2:190 och Sörmjölle 2:187	Plan	2023-08-28
KS-2022/00586	Detaljplan för del av Umeå 2:1 – Hedlundaskolan	Plan	2023-01-30
KS-2020/00556	Detaljplan Tomtebo strand	Plan	2023-12-18
KS-2023/00525	Färdplan nära vård 2030 i Västerbotten	Plan	2023-08-28
KS-2022/00164	Gemensam utvecklingsstrategi mellan Umeå och Vasa stad "Umeå och Vasa 2030 – gränslösa möjligheter i en hållbar tillväxtregion"	Plan	2023-08-28
KS-2023/00796	Skötselplan Strömbäck Kont	Plan	2023-11-27
KS-2023/00468	Vattentjänstplan, Umeå kommun	Plan	2023-12-18

Taxor/avgifter: Under 2023 har följande taxor/avgifter fastställts eller reviderats av kommunfullmäktige:

Diarienummer	Beskrivning	Typ av dokument	Beslutad/ reviderad
KS-2022/01074	Avfallstaxa 2023	Föreskrift	2023-01-30
KS-2023/00415	Avgift vid ansökan för godkännande av enskild huvudman som ska bedriva pedagogisk omsorg i Umeå kommun	Föreskrift	2023-06-19
KS-2023/00766	Byggnadsnämndens taxor	Föreskrift	2023-10-30
KS-2023/00334	Taxa för tillsyn och prövning enligt alkohollagen	Föreskrift	2023-06-19
KS-2023/00335	Taxa för avgifter inom livsmedelslagstiftningen	Föreskrift	2023-06-19
KS-2023/00333	Taxa för kontroll över handel med vissa receptfria läkemedel	Föreskrift	2023-06-19
KS-2023/00337	Timtaxor för taxor inom miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhetsområde	Föreskrift	2023-06-19
KS-2023/00503	Umeå kommuns Generella föreskrifter och villkor (riktlinjer) för kommunal färdtjänst	Föreskrift	2023-08-28
KS-2023/00503	Umeå kommuns Generella föreskrifter och villkor (riktlinjer) för riksfärdtjänst	Föreskrift	2023-08-28

Intern kontroll: Nämndernas arbete med intern kontroll regleras av lag och av riktlinjer som kommunfullmäktige har fastställt för hur intern styrning och kontroll ska bedrivas. Kommunstyrelsen lämnar anvisningar till kommunens nämnder för hur arbetet med intern kontroll ska genomföras. Den årligen återkommande processen går till så att förvaltningschef förbereder nämndens internkontrollarbete, nämnden tar fram kontrollområden och genomför riskanalys/riskvärdering, förvaltningschef eller motsvarande upprättar förslag till intern kontrollplan med åtgärder som tillsammans med kontrollområden och riskanalys fastställs av nämnd. Förvaltningschef eller motsvarande ansvarar för att genomföra internkontrollplanens åtgärder och rapportera status i internkontrollarbetet till respektive nämnd. Nämnden godkänner uppföljning. Kommunstyrelsen kontrollerar inom ramen för sin uppsiktsplikt att respektive nämnd har fastställt kontrollområden, riskanalys, internkontrollplan och genomfört uppföljning. Kommunstyrelsen ska enligt plan behandla uppföljning av nämndernas arbete med intern kontroll vid sitt sammanträde i april och därmed genomföra bedömning om nämndernas arbete med intern styrning och kontroll varit tillräckligt och ändamålsenligt under 2023.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

I detta avsnitt finns en utvärdering av om kommunfullmäktiges mål med betydelse för en god ekonomisk hushållning har uppnåtts och följts. I avsnittet återfinns även en analys av kommunkoncernens ekonomiska resultat och ställning, inklusive en analys av budgetavvikelse.

Utvärdering av god ekonomisk hushållning

I kommunfullmäktiges beslutade riktlinjer om budget- och investeringsprocessen och i Planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2023 framgår ekonomiska riktlinjer, tilläggsuppdrag, finansiella mål för god ekonomisk hushållning och regler för hantering av resultatutjämningsreserv. Där definieras god ekonomisk hushållning och beskrivs hur god ekonomisk hushållning ska uppnås för Umeå kommun:

”God ekonomisk hushållning innebär att både kommunens finansiella och verksamhetsmässiga mål uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsmässigt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer”. Det genomförs så här:

- Umeå kommuns verksamhet styrs av kommunfullmäktiges uppdrag, mål och budgetramar för drift och investeringar. Av kommunfullmäktige fastställd budgetram för nämnd omfattar medelstillelse för samtliga kostnader för nämndens verksamhet.
- Nämnder som redovisar eller befarar ett underskott som överstiger en procent av tilldelad budgetram ska, om underskottet uppgår till mer än 1 mnkr, snarast redovisa en pris- och tidsatt åtgärdsplan till kommunstyrelsen och vidta de åtgärder som krävs för att uppnå en budget i balans.
- De i planeringsdirektiv, budget och verksamhetsplan angivna grunduppdragen och målen ska följas upp under budgetåret och slutligt avrapporteras i bokslut/verksamhetsrapporter.
- Den ekonomiska planeringen ska utgå från försiktighetsprincipen, som innebär att säkerhet i antaganden är en viktig grundförutsättning.
- Överskott är en nödvändig förutsättning för att finansiera framtida investeringar.
- Verksamheternas nettokostnader får inte öka snabbare än skatteintäkter, generella statsbidrag, utjämning och finansnetto.
- Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att Umeå kommun har god ekonomisk hushållning och följer kommunallagens krav på budget i balans. Nämnderna har detta ansvar inom sitt område och inom ramen för sin budget och regelverket för in-teckning i fiktivt eget kapital.
- Vid resursbrist ska tvingande nivåer enligt lagstiftning och myndighetskrav prioriteras. Alla större förändringar av verksamheten ska kostnadsberäknas (kalkyleras) och resursavstämmas före genomförande.
- Alla beslut ska innehålla en ekonomisk konsekvensbeskrivning som tydliggör hur beslutet påverkar kommunens ekonomi och hur det ska finansieras.

Kommunfullmäktige har beslutat om grunduppdrag, inriktningsmål, tilläggsuppdrag och finansiella mål för kommunen. Några kommunkoncernövergripande finansiella mål har inte satts upp i Planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2023.

Här följer kommunstyrelsens uppföljning och bedömning av god ekonomisk hushållning per den sista december. Därefter följer en analys av den kommunala koncernens resultat och ekonomiska ställning.

Uppföljning av verksamhetens mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Vid årsbokslutet rapporteras status för nämndernas grunduppdrag, fem inriktningsmål, fyra personalpolitiska mål och 26 tilläggsuppdrag som kommunfullmäktige har fastställt i Planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2023. De personalpolitiska målen redovisas i avsnittet Väsentliga personalförhållanden.

Grunduppdrag

Grunduppdraget förtydligar det kommunala ändamålet för respektive nämnd samt nämndens roll och ansvar. Kommunfullmäktige ansvarar för att fastställa grunduppdrag till nämnd.

Uppföljning sker genom att respektive nämnd, inom ramen för ordinarie verksamhetsuppföljning, lämnar rapport med bedömning av hur väl de lyckats med sitt grunduppdrag. För perioden har 12 av 16 nämnder gjort bedömningen att uppdraget uppfylls i hög grad. Fyra nämnder bedömer att det uppfylls i viss grad. Mer detaljerad information (se bilaga 2).

Tabell 7. Nämndernas bedömning av grunduppdraget januari–december 2023

Nämnd	Bedömning
Kommunstyrelsen	i hög grad uppfyllt
Byggnadsnämnden	i viss grad uppfyllt
Fritidsnämnden	i hög grad uppfyllt
För- och grundskolenämnden	i hög grad uppfyllt
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	i hög grad uppfyllt
Individ- och familjenämnden	i hög grad uppfyllt
Kulturnämnden	i hög grad uppfyllt
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	i viss grad uppfyllt
Personalnämnden	i hög grad uppfyllt
Tekniska nämnden	i hög grad uppfyllt
Valnämnden	i hög grad uppfyllt
Äldrenämnden	i hög grad uppfyllt
Brand och räddningsnämnden (gemensam nämnd)	i viss grad uppfyllt
IT-kapacitetsnämnden (gemensam nämnd)	i hög grad uppfyllt
PA-nämnden (gemensam nämnd)	i hög grad uppfyllt
Överförmyndarnämnden (gemensam nämnd)	i viss grad uppfyllt

Inriktningsmål

Kommunfullmäktige använder inriktningsmål för att skapa riktning och förändring inom ett avgränsat område som är gemensamt för flera kommunala aktörer. Styrningen inom inriktningsmålen samlas i fyra program¹³. Inriktningsmålen följs upp genom en rapportering av utveckling inom programmen, se bilaga 4. Bedömningen görs utifrån om arbetet går enligt plan eller om mer arbete krävs.

Programrapporteringen visar att för två av kommunfullmäktiges fem inriktningsmål bedöms arbetet löpa enligt plan och för tre är bedömningen att mer arbete krävs.

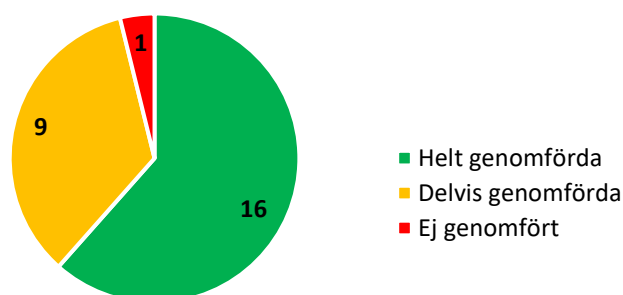
Tabell 8. Bedömning av arbete för att uppnå inriktningsmål från kommunfullmäktige

Inriktningsmål	Bedömning
Mål 1: Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.	mer arbete krävs
Mål 2: Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden.	enligt plan
Mål 3: Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.	enligt plan
Mål 4: Umeå ska vara klimatneutralt till 2040.	mer arbete krävs
Mål 5: För att klara kompetensförsörjningen, förbättra arbetsmiljö och ge bättre medborgarytta ska de möjligheter som den digitala transformationen innebär vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling.	mer arbete krävs

Tilläggsuppdrag

När det gäller de 26 tilläggsuppdrag som kommunfullmäktige tilldelat nämnderna är 16 genomförda och nio delvis genomförda. Ett uppdrag är inte genomfört eftersom förutsättningar saknas.

Diagram 8. Utfall för kommunfullmäktiges tilläggsuppdrag till nämnder

Utöver de mål och uppdrag som kommunfullmäktige har fastställt i anslutning till planeringsförutsättningar och budget har kommunfullmäktige även fastställt ett stort antal mål, uppdrag och aktiviteter i fråna budget fristående planer, program och strategier (över 300 mål och över 400 aktiviteter). Ett arbete pågår för att se över och minska antalet mål.

I kommunkoncernens bolag görs ingen sammanställd uppföljning av mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Det åligger respektive bolag att följa upp sina egna mål och riktlinjer. Med

¹³ Program tillväxt, Program social hållbarhet, Program klimatneutrala Umeå 2040, Program digital transformation

anledning av det stora antalet mål och avsaknad av sammanställd uppföljning från kommunens bolag kan heller ingen bedömning göras om god ekonomisk hushållning uppnås på koncernnivå.

Kommunfullmäktige antog i mars 2021 riktlinjer för aktiverande styrning. Arbetet att implementera dessa riktlinjer och skapa grundläggande förutsättningar för aktiverande styrning pågick under 2022 och konkretiserades i kommunfullmäktiges beslut om planeringsdirektiv och budget för 2023. Uppföljning och åiterrapportering till kommunfullmäktige vid delårs- och årsbokslut för 2023 är uppbyggd i enlighet med den nya modellen.

Uppföljning av kommunfullmäktiges finansiella mål för god ekonomisk hushållning

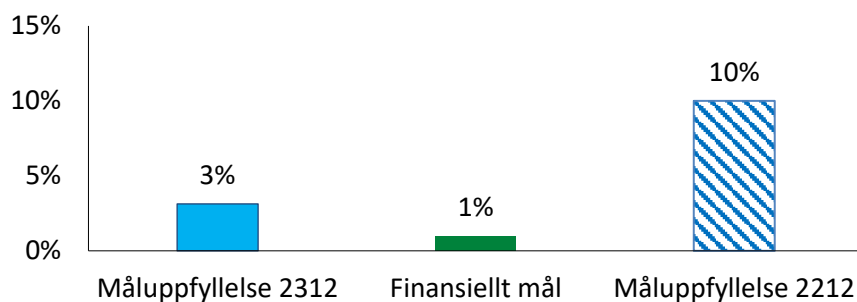
Kommunfullmäktige har satt upp två finansiella mål för 2023. Här beskrivs mål och måluppfyllelse:

Tabell 7. Uppföljning av finansiella mål

Nr	Mål	Måluppfyllelse 2023	Motivering/kommentar
10	Resultatet i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ska uppgå till lägst 1 procent.	Helt uppfyllt	Resultatet per 31 december uppgår till 283 mnkr och skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning till 9 032 mnkr. Det ger ett utfall per 31 december om cirka 3 procent.
11	Självfinansieringsgraden ska öka i förhållande till snittet de senaste fem åren, exklusive exploateringsintäkter.	Inte uppfyllt	Utfallet per sista december för självfinansieringsgraden exklusive exploateringsintäkter är 76 procent. Snittet per sista december för de senaste fem åren är 125 procent.

■ Målet uppnås
 ■ Målet uppnås inte
 ■ Målet uppnås delvis
 ■ Målet kan inte mätas

Diagram 9. Uppfyllelse av finansiellt mål nr 10

För 2023 utgör kommunens resultat cirka 3 procent av periodens skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning och därmed uppfyller kommunen det finansiella målet på 1 procent. I kommuner med 100 000–199 999 invånare uppgick resultatet (2022) i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning i genomsnitt till 3,4 procent. I Sveriges samtliga kommuner uppgick resultatet i genomsnitt till 4,6 procent (2022). Det uppsatta målet om 1 procent är inte på en tillräcklig nivå för att långsiktigt kunna täcka kommunens finansiering av investeringar.

Bedömning av god ekonomisk hushållning för år 2023

Av kommunfullmäktiges fem inriktningsmål bedöms två löpa enligt plan och tre kräva mer arbete. Av kommunfullmäktiges personalpolitiska mål bedöms två löpa enligt plan och två kräva mer arbete.

Av kommunfullmäktiges två finansiella mål uppnås resultatmålet medan målet om självfinansieringsgrad inte uppnås för 2023.

För att uppnå god ekonomisk hushållning enligt kommunfullmäktiges fastställda definition ska kommunens finansiella och verksamhetsmässiga mål uppnås.

Kommunstyrelsen bedömer mot bakgrund av ovanstående att god ekonomisk hushållning delvis nås för kommunen och kommunkoncernen för helåret 2023.

Resultat och ekonomisk ställning

Utvärdering av Umeå kommuns finansiella resultat och ställning utgår från koncernperspektivet med nedbrytning på Umeå kommun.

Kommunkoncernens resultat jämfört med föregående år

Kommunkoncernens redovisade resultat år 2023 uppgår till 424 mnkr (1 177 mnkr), vilket är en minskning med 753 mnkr i jämförelse med föregående år. Verksamhetens nettokostnader har ökat med 1 061 mnkr (cirka 15 procent).

Verksamhetens intäkter har minskat med 43 mnkr, vilket främst beror på en minskning av intäkter från kraftverksamheten som har minskat med 156 mnkr som en konsekvens av lägre elpriser än fjolårets höga nivåer.

Verksamhetens kostnader har ökat med 941 mnkr, vilket främst hänför sig till förväntade löne- och kostnadsökningar, återgång till ordinarie verksamhet efter pandemiåren (2020–2022), hög inflation som ger högre drifts- och pensionskostnader, högre kostnader för vinterväghållning, högre kostnader för större behov av missbruksvård samt vård av barn och unga.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning har ökat med 431 mnkr (cirka 5 procent).

Ökningen beror huvudsakligen på att den positiva utvecklingen av skatteunderlaget under året har genererat högre skatteintäkter.

Umeå Energi AB minskade intäkterna under året med 25 mnkr till 1 735 mnkr (1 760 mnkr). Hög inflation samt osäkra omvärldsfaktorer har inneburit betydligt högre kostnadsnivåer inom flera områden där biobränslet haft störst resultatpåverkan. Resultat efter finansiella poster uppgick till 65 mnkr (132 mnkr).

AB Bostaden ökade intäkterna med 19 mnkr under året till 1 202 mnkr (1 183 mnkr). Bolagets resultat efter finansiella poster uppgick till 144 mnkr (200 mnkr).

Umeå Parkerings AB ökade intäkterna under året med 7 mnkr till 112 mnkr (105 mnkr). Intäkter för parkering har under året ökat med drygt 8 procent i jämförelse med föregående år. Den generella efterfrågan på parkeringar har ökat och ett antal större evenemang i Umeå har även bidragit till ökande intäkter. Resultat efter finansiella poster uppgick till 11 mnkr (15 mnkr).

Umeå Vatten och Avfall AB ökade intäkterna med 45 mnkr till 487 mnkr (442 mnkr). Resultat efter finansiella poster uppgick till –4 mnkr (–12 mnkr). Brukningstaxan för vatten och avlopp höjdes inför år 2023 med 6 procent vilket har gett 16 mnkr mer taxeintäkter jämfört med föregående år. Rörelsekostnaderna har ökat jämfört med föregående år på grund av lönerörelse, inflation samt satsning på IT-projekt uppgående till 8 mnkr. För avfall och återvinning höjdes avfallstaxan med i genomsnitt 28 procent från 1 februari 2023 vilket resulterat i ökade taxeintäkter motsvarande 27

mnkr jämfört med föregående år. Av årets resultat avgår överuttag avseende VA-kollektivet i form av avsättning till fond för säker vattenförsörjning i Umeå med 18 mnkr.

Kommunens resultat jämfört med föregående år

Kommunens redovisade resultat för år 2023 uppgår till 283 mnkr (897 mnkr), vilket är en minskning med 614 mnkr jämfört med föregående år. Minskningen mellan åren består till största delen av ökade personalkostnader såsom pensionskostnader och löner.

Verksamhetens intäkter har minskat med cirka 40 mnkr jämfört med motsvarande period föregående år och uppgår för Umeå kommun till 2 027 mnkr (2 067 mnkr). Förändringen beror främst på:

- minskade intäkter från kraftverksamheten på grund av lägre elpriser 2023
- att antalet bygglovsansökningar kraftigt gått ner jämfört med föregående år
- att taxor och avgifter samt hyror och arrenden indexuppräknats
- högre bidrag för marksanering under 2023, vilka är kopplade till ett enskilt projekt
- att försäljning av exploateringsfastigheter varit på en högre nivå under 2023 jämfört med 2022

Bland verksamhetens intäkter ingår för 2023 inga jämförelsestörande poster (se not 4 Jämförelsestörande poster).

Verksamhetens kostnader har ökat med cirka 911 mnkr jämfört med motsvarande period föregående år och uppgår till 10 033 mnkr (9 122 mnkr). Ökningen består främst av:

- ökade personalkostnader på grund av
 - högre pensionskostnader som en följd av ökad inflation
 - fler anställda på grund av ökad verksamhet efter pandemin samt erhållna statsbidrag för kompetenshöjande åtgärder hos befintlig personal
 - årlig löneökning
- högre indexuppräkningsar än normalt på grund av hög inflationstakt, exempelvis lokalhyror, livsmedel samt placeringar inom individ- och familjeomsorgs verksamheter
- högre kostnader för vinterväghållning

Kostnader för *avskrivningar* är 27 mnkr högre än föregående år och uppgår till 606 mnkr.

Förändringen består huvudsakligen av avskrivningar på nya aktiverade tillgångar under år 2022 och 2023.

Kommunens *skatteintäkter* uppgår till 7 728 mnkr och har ökat med 440 mnkr jämfört med föregående år. Förväntad ökning av skatteintäkter låg i början av 2023 på nivån 243 mnkr på helårsbasis. Förbättrad utveckling av skatteunderlaget har påverkat budgetavvikelsen för året positivt med 197 mnkr.

Generella statsbidrag och utjämning uppgår till 1 304 mnkr. Utfallet är 9 mnkr lägre jämfört med föregående år. I utfallet för år 2023 ingår generella statsbidrag som har klassificerats om från riktade statsbidrag med 60 mnkr (47 mnkr).

Umeå kommuns negativa *finansnetto* har försämrats med 67 mnkr jämfört med samma period föregående år. Det beror på högre räntekostnader som en konsekvens av ett högre ränteläge och högre låneskuld i kommunen.

Införandet av redovisning av finansiell leasing har påverkat både balans- och resultaträkningar (se not 1 och not 6). Nettoeffekten på årets resultat är cirka 7 mnkr (11 mnkr).

Fjolårets tre första månader påverkades av coronapandemin. Det medför konsekvenser för jämförelsen med föregående år och budget då det i redovisat resultat för fjolåret finns jämförelsestörande poster med netto 454 mnkr.¹⁴ Fördelningen av dessa framgår av not 4, jämförelsestörande poster.

Kommunens resultat jämfört med budget och prognos¹⁵

Tabell 8. Kommunens resultat jämfört med budget och prognos, detaljerad

Resultaträkning (mnkr)	Utfall 2023	Budget 2023	Prognos helår 2023	Utfall 2022
Verksamhetens nettokostnader	-8 612	-8 572	-8 634	-7 634
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	9 032	8 712	9 019	8 601
Finansnetto	-137	-53	-132	-70
Årets resultat	283	87	254	897

Kommunens resultat om 283 mnkr innebär en budgetavvikelse på 195 mnkr.

Verksamhetens intäkter är 425 mnkr högre än budget för året. Det beror främst på högre intäkter från kraftverksamheten, ökade bidrag från Socialstyrelsen, Länsstyrelsen, Skolverket och Migrationsverket och högre intäkter från försäljning av exploateringsfastigheter och anläggningstillgångar.

Verksamhetens kostnader är 362 mnkr högre än budgeterat för året. Det förklaras främst av

- högre kostnader för köp av verksamhet, främst inom individ- och familjeomsorg
- högre kostnader för pensioner
- högre personalkostnader inom äldreomsorg än förväntat, främst kopplat till erhållet statsbidrag för kompetensutveckling av befintlig personal
- ökade driftskostnader för snöröjning och marksanering

¹⁴ Det finns en viss osäkerhet när det gäller storleken på lämnade uppgifter om jämförelsestörande poster. Det är mot bakgrund av att det finns en komplexitet i orsakssamband när verksamheter inte har bedrivits på samma sätt under pandemin som tidigare år.

¹⁵ Någon budget har inte upprättats för den kommunala koncernen som helhet. Därför redovisas budgetavvikelse enbart för Umeå kommun.

- lägre kostnader för lokalhyra på grund av redovisning av finansiell leasing med 190 mnkr (kostnadsminskningen har inte budgeterats)

Redovisade kostnader för avskrivningar är 103 mnkr högre jämfört med budget. Under året redovisas avskrivningar på finansiella leasingtillgångar med 102 mnkr, som inte finns budgeterade.

Kommunens skatteintäkter för år 2023 är 197 mnkr högre än budget. Det beror främst på förbättrad utveckling av skatteunderlaget, främst för preliminär slutavräkning för 2023 med 104 mnkr.

För 2023 redovisar Umeå kommun generella statsbidrag och utjämning med ett belopp som är 123 mnkr högre än budget. Nettoförändringar i inkomst- och kostnadsutjämning är 63 mnkr högre än budget. Omklassificering till generella statsbidrag¹⁶ av erhållna statsbidrag för Minska timanställning och Utöka bemanning sjuksköterskor (60 mnkr) görs i enlighet med RKR:s rekommendationer.

Umeå kommuns negativa finansnetto är sammantaget 84 mnkr sämre än budget. Det hänför sig till att

1. ränteintäkter från utlåning till kommunens bolag är lägre än budget med 24 mnkr
2. räntekostnader är lägre än budget med 47 mnkr på grund av lägre upplåningsbehov till följd av lägre investeringsutfall och högre resultat än budgeterat
3. räntekostnader på pensionsavsättning (inklusive särskild löneskatt) är högre med 26 mnkr
4. kostnader för beräknad ränta på leasingskuld redovisas med 81 mnkr (kostnaden har inte budgeterats)

Lämnad prognos i delårsrapporten om 254 mnkr avviker mot utfallet med 29 mnkr, vilket främst förklaras av ökade intäkter från kraftverksamheten.

Resultatutveckling och resultatnyckeltal

Känslighetsanalys

God ekonomisk hushållning är en lagstadgad förutsättning för att hantera utmaningar och oförutsedda händelser och innebär att kommunen ska ha ett resultat med marginal för att täcka kostnader som oförutsedda händelser skulle kunna medföra.

Till exempel när befolkningen ökar mer än förväntat får det effekt på kommunens ekonomi. Det finns ett behov av mer investeringar i nya bostäder, gator och vägar, fler elevplatser och platser inom äldreomsorgen behöver skapas. Ökar investeringarna, stiger kostnaderna för avskrivningar

¹⁶ Per 2023-12-31 redovisas följande generella statsbidrag:

- Minska timanställning med 43 mnkr
- Utökad bemanning sjuksköterskor med 13 mnkr
- Flyktingmottagande med 4 mnkr

och räntekostnader för att låna till investeringarna. Behövs fler elevplatser och platser inom äldreomsorgen ökar kostnaderna för driften i verksamheterna.

Känslighetsanalysen i tabell 9 visar hur kommunens ekonomi påverkas vid olika händelser. Tabellen ska läsas så att om händelsen i första kolumnen inträffar så får den en ekonomisk effekt på ungefär det belopp som finns i andra kolumnen.

Tabell 9. Känslighetsanalys

Känslighetsanalys, årseffekt	mnkr
Befolkningsförändring med 100 invånare (19–64 år)	+/-6
Generella statsbidrag och utjämning, förändring 1 procent	+/-13
Skattdebitering med 1 krona	+/-337
Förändring av intäkter för taxor och avgifter 1 procent	+/-4
Lönekostnadsförändring med 1 procent	+/-56
Pensionskostnadsförändring 1 procent	+/-7
Prisförändring köp av verksamhet och entreprenader 1 procent	+/-15
Årlig avskrivningskostnad vid förändrade investeringar med 100 mnkr (viktad komponentavskrivning)	+/-4
Ränteförändring med 1 procent på befintliga lån	+/-26
Räntekostnad vid förändrad upplåning med 100 mnkr	+/-2

I tabellen ovan har en befolkningsförändring med 100 invånare för gruppen 19–64 år valts då de är den primära grupp som påverkar kommunens skatteintäkter.

Kommunens internbank säkrar sin låneportfölj på olika löptider. Därför får en ränteförändring inte omedelbar effekt på kommunens räntekostnader, utan uppgiften i tabellen värderar effekten av en procents förändring på snitträntan baserat på låneportföljen 2023-12-31.

Om kommunens skattdebitering ändras påverkar det även kostnadsutjämningen, vilken inte går att beräkna då utfallet är avhängigt förhållanden i andra kommuner. Påverkan är storleksmässigt inte väsentlig.

Skattesatsens utveckling och jämförelse med andra

Tabell 10. Skattesatsens utveckling med jämförelser

Skattesats till kommun (kr)	2023	2022	2021	2020	2019
Umeå kommun	22,80	22,80	22,80	22,80	22,85
Västerbottens läns kommuner (ovägt medel)	23,28	23,29	23,29	23,30	23,30
Kommuner med 100 000–199 999 invånare (ovägt medel)	20,91	20,91	20,95	20,97	20,97
Riket	20,67	20,67	20,71	20,72	20,70

Den kommunala skattesatsen i Umeå på 22,80 kronor har varit oförändrad de senaste fyra åren. Detta är cirka femtio öre lägre än snittet för kommunerna i Västerbottens län (23,28 kronor). Umeå kommuns skattesats är cirka två kronor högre än genomsnittet för kommuner i liknande storlek respektive snittet för hela riket.

Årets resultat i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning**Tabell 11. Årets resultat i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning**

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Årets resultat	283	897	465	361	189
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	9 032	8 601	8 131	7 704	7 319
Årets resultat i relation till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning (%)	3	10	6	5	3

Årets resultat i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning används som riktlinje för god ekonomisk hushållning.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning har ökat under de senaste fem åren. Årets resultat har ökat under perioden 2020–2022 till stor del på grund av extra statsbidrag under Coronapandemin, vilket också har stärkt soliditeten och kommunens förmåga till egen finansiering av investeringar. År 2023 är årets resultat i relation till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning på samma nivå som före pandemin.

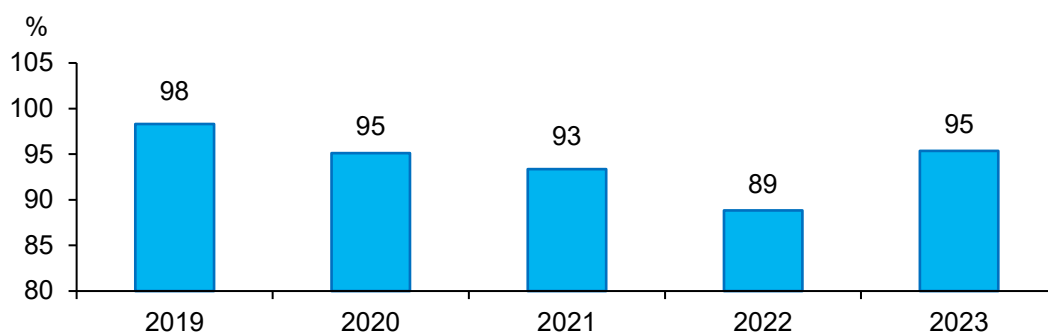
Verksamhetens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Ett sätt att följa hur ekonomin utvecklas är att jämföra utvecklingen för verksamhetens nettokostnader med utvecklingen för skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning.

Verksamhetens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning för 2023 uppgår till 95 procent (89 procent). Ett tal som är under 100 procent är en förutsättning för en ekonomi i balans och en miniminivå.¹⁷ Snittet för senaste fem åren uppgår till 94 procent.

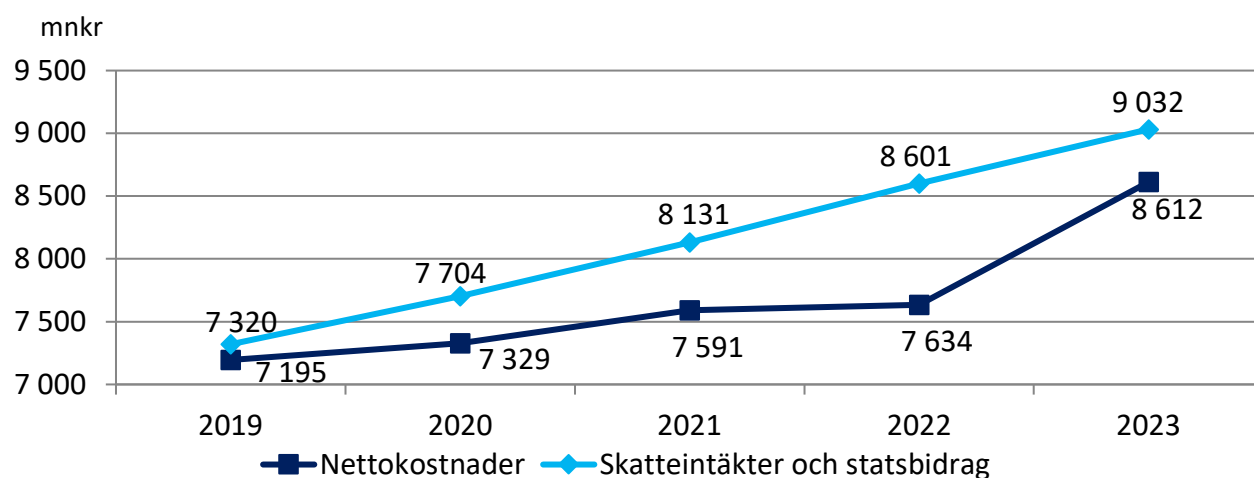
¹⁷ Av proposition 2003/04:105 God ekonomisk hushållning i kommuner och landsting framgår om relationen mellan begreppen god ekonomisk hushållning och balanskrav, att balanskravet (att intäkterna ska överstiga kostnaderna), är en miniminivå. För att kravet på god ekonomisk hushållning skall anses vara uppfyllt, bör resultatet i normalfallet ligga på en högre nivå som konsoliderar ekonomin. Lagförarbetena betonar att det är nödvändigt att kommuner och landsting är väl förberedda för att kunna möta de växande behoven av kommunal verksamhet. Detta kan ske genom att både verksamhet och ekonomi genomsyras av en god ekonomisk hushållning i både ett kort- och långsiktigt perspektiv. Därför framhåller lagförarbeten vikten av det mer långsiktiga målet om en god ekonomisk hushållning.

Diagram 10. Verksamhetens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning de senaste fem åren i procent¹⁸

Förutsättningen för att upprätthålla en ekonomi i balans är att verksamhetens nettokostnader inte ökar mer än skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning. Under femårsperioden har skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ökat med cirka 23 procent medan verksamhetens nettokostnader har ökat med cirka 20 procent. Motsvarande ökning har under år 2023 varit 5 procent för skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning och 13 procent för verksamhetens nettokostnader.

Diagram 11. Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning samt verksamhetens nettokostnadsutveckling de senaste fem åren i mnkr¹⁹

Det är stora förändringar under åren 2020–2023 i förhållandet mellan skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning jämfört med nettokostnader.

För åren 2020–2021 förklaras förändringen i nettokostnader främst av minskad verksamhet på grund av restriktioner i coronapandemin, som har medfört en lägre kostnadsutveckling. Samtidigt har statens ersättningar kopplat till coronapandemin för samma år och förbättrad utveckling av skatteunderlaget för år 2021 gjort att intäkterna har ökat mer än förväntat.

¹⁸ För år 2019–2020 är talen inte omräknade utifrån införandet av redovisning av finansiell leasing i kommunen.

¹⁹ För år 2019–2020 är talen inte omräknade utifrån införandet av redovisning av finansiell leasing i kommunen.

För år 2022 har förbättringen av skatteunderlaget fortsatt medan verksamheten successivt återgått mot nivåer liknande de före pandemin. Tillkommande är höga energipriser som gör att intäkter från kraftverksamheten ökat kraftigt.

År 2023 är ökningstakten för skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning samma som tidigare år, medan verksamhetens nettokostnader ökar på grund av återgång efter pandemin och högre kostnader på grund av inflation.

Från 2021 påverkas verksamhetens nettokostnader av att redovisning av finansiell leasing införts (se not 6).

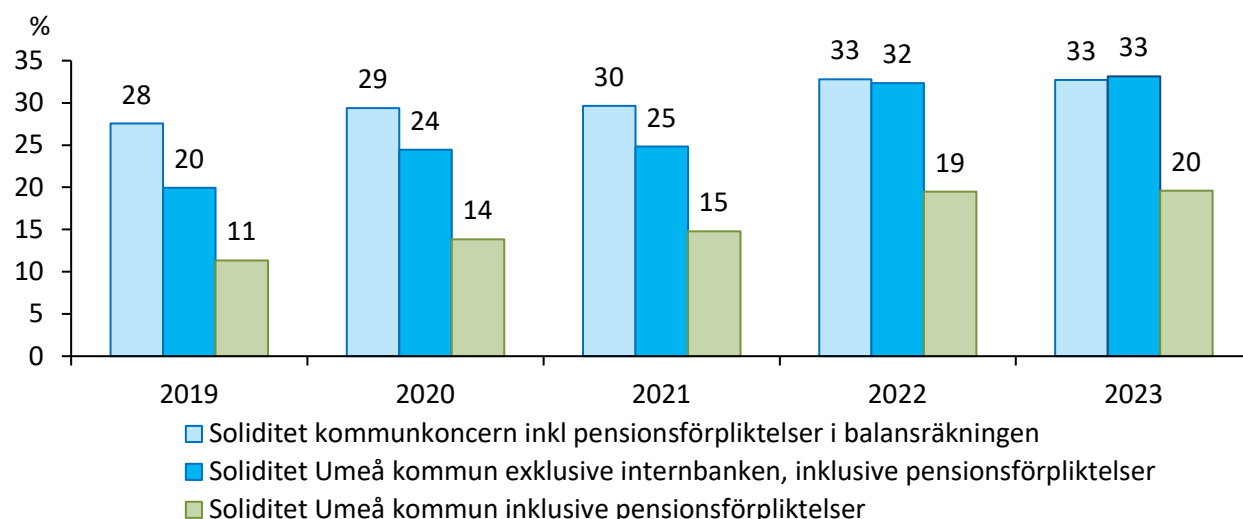
Kommunkoncernens och kommunens ekonomiska ställning

Den ekonomiska ställningen i kommunkoncern och kommun kommenteras nedan utifrån olika parametrar och nyckeltal.

Soliditet

Nyckeltalet soliditet visar den procentuella andelen av tillgångarna som är finansierade med eget kapital och mäter den finansiella styrkan. Soliditeten beskriver den långsiktiga betalningsförmågan och en hög soliditet medför en lägre finansiell risk. Soliditeten i Umeå kommunkoncern och kommun beräknas genom att inkludera samtliga pensionsförpliktelser i Umeå kommun som skuld i stället för som ansvarsförbindelse. Utvecklingen för soliditeten i kommunkoncernen och kommunen framgår nedan.

Diagram 12. Soliditet i kommunkoncern och kommun över fem år²⁰

²⁰ "Soliditet Umeå kommun exklusive internbanken, inklusive pensionsförpliktelser i balansräkningen" i diagrammet ovan innebär samma siffror som i övriga soliditetsmått, men med eliminering av vidareutlåning till bolagen. I Kolada-statistiken görs inte någon sådan eliminering.

Kommunkoncernens soliditet med kommunens pensionsförpliktelser uppgår till 33 procent (33 procent) per 31 december 2023. I genomsnitt för den senaste femårsperioden var soliditeten i kommunkoncernen på balansdagen cirka 31 procent. Soliditeten inklusive pensionsförpliktelser i kommunkoncerner i Umeås storlek²¹ var i snitt de senaste fem åren 30 procent.

Kommunens soliditet med pensionsförpliktelser uppgick 31 december 2023 till 20 procent (19 procent). I genomsnitt för den senaste femårsperioden var soliditeten i kommunen på balansdagen cirka 16 procent. Soliditeten inklusive pensionsförpliktelser i kommuner i Umeås storlek²² var i snitt de senaste fem åren 30 procent. I denna uppgift ingår både kommuner med och utan internbank, vilket påverkar jämförbarheten.

*Kommunens soliditet*²³ beräknad med pensionsförpliktelser, men utan internbanken ökade med 1 procentenhet till 33 procent under året (32 procent). Under den senaste femårsperioden har soliditeten enligt denna beräkning varit 27 procent i genomsnitt.

Låneskuld och internbankens skuldförvaltning ²⁴

Kommunkoncernens finansverksamhet hanteras inom Umeå kommuns internbank. I enlighet med kommunens finanspolicy samlas de i huvudsak majoritetsägda bolagens och kommunens betalflöden i en gemensam koncernkontostruktur. Kommunkoncernens strategi är att reducera lånebehovet med inkommande och tillgänglig likviditet så att eventuell överskottslikviditet hos någon part används till att minska koncernens totala skuld. Internbanken försörjer den koncerngemensamma skuldportföljen med externa krediter på kapitalmarknaden.

²¹ Kommuner med 100 000–199 000 invånare. Källa: Kolada.

²² Kommuner med 100 000–199 000 invånare. Källa: Kolada.

²³ Soliditet exklusive internbanken, inklusive pensionsförpliktelser

²⁴ I uppgifterna ingår inte lån i Väven i Umeå AB. Se även Not 1 Redovisningsprinciper om hur den sammanställda redovisningen upprättas.

Tabell 12. Förändring av låneskuld och räntor inom internbanken

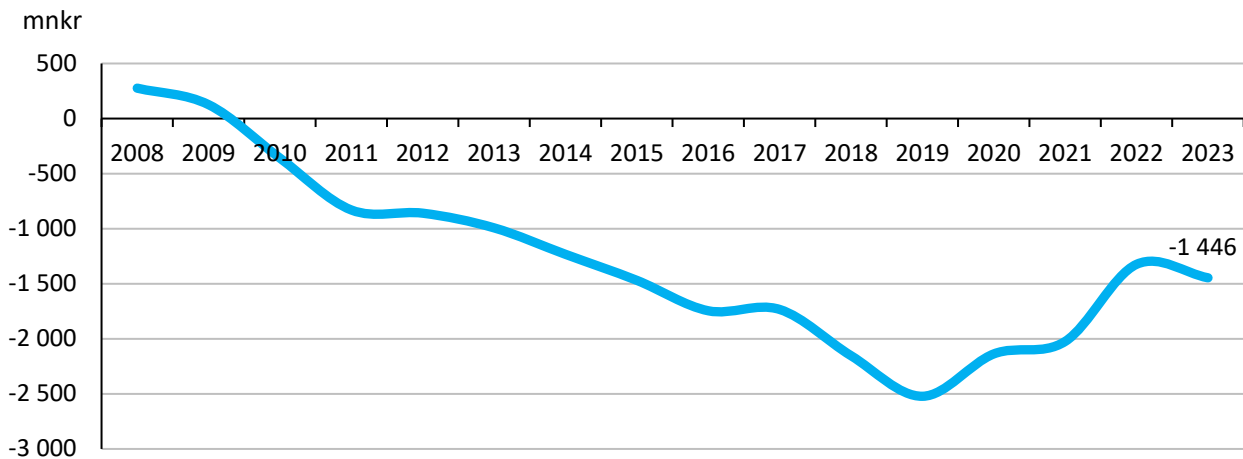
mnr	2023-12-31	2022-12-31	2021-12-31	2020-12-31	2019-12-31
Internbankens låneskuld	-9 756	-8 918	-9 149	-8 882	-9 074
Upplåning från kommunkoncernen	0	0	-16	-12	-8
Internbankens externa skuldportfölj	-9 756	-8 918	-9 133	-8 870	-9 066
Utlåning till kommunkoncernen	<u>8 310</u>	<u>7 594</u>	<u>7 126</u>	<u>6 745</u>	<u>6 552</u>
Nettoskuld Umeå kommun	-1 446	-1 323	-2 024	-2 137	-2 522
Finansiella intäkter och kostnader					
Ränteintäkter från lån	200	144	147	130	128
Borgensintäkter	4	4	5	5	5
Räntekostnader för lån	<u>-192</u>	<u>-129</u>	<u>-148</u>	<u>-132</u>	<u>-125</u>
Internbankens räntenetto	12	19	3	3	8

Internbankens externa upplåning uppgår till 9 756 mnr (8 918 mnr), en nettoökning med 838 mnr jämfört med föregående år. Utöver lån via internbanken lånar kommunkoncernen 1 097 mnr (1 204 mnr) direkt från externa kreditgivare.

Tabell 13. Kommunkoncernens låneskuld

mnr	2023-12-31	2022-12-31	+/-
Kommunkoncernens långfristiga låneskuld	10 853	10 122	731
Varav internbanken			
Umeå kommun	1 446	1 323	123
Bostaden i Umeå AB	4 120	3 632	488
Umeå Energi AB	1 277	1 268	9
Umeva AB	1 509	1 328	181
Umeå Kommunföretag AB	4	-27	31
Infrastruktur i Umeå AB	731	682	49
Umeå Hamn AB	668	720	-52
Umeå Folkets Husförening	85	88	-3
Västerbottens Museum AB	15	14	1
Övriga bolag plussaldo	<u>-99</u>	<u>-110</u>	<u>11</u>
Internbankens låneskuld	9 756	8 918	838
Varav upplåning utanför internbanken			
Umeå kommunföretag AB	360	443	-83
Umeå Energi AB	386	409	-23
Kvarken Link OY, 35 miljoner EUR	351	352	-1
Upplåning utanför internbanken	1 097	1 204	-107
Total långfristig låneskuld, koncern	10 853	10 122	731

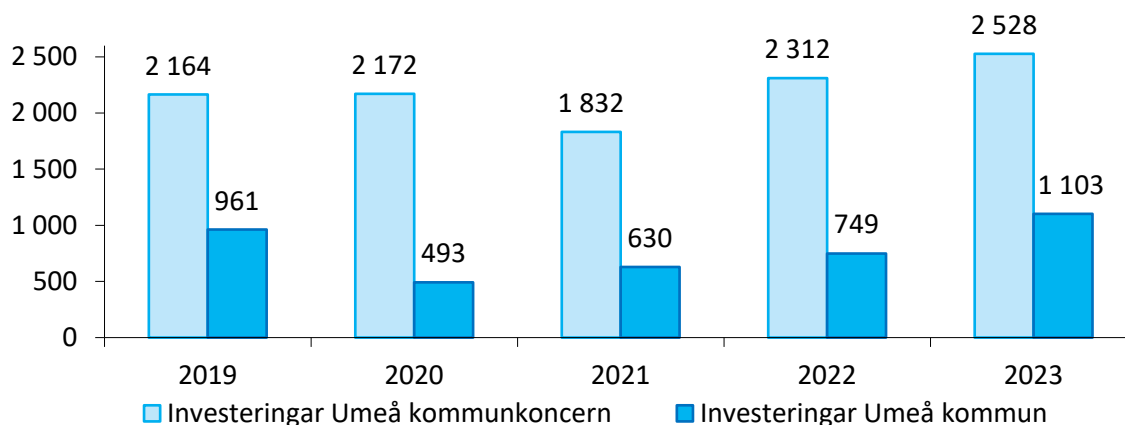
Kommunkoncernens totala låneskuld ökade med 731 mnr till 10 853 mnr (10 122 mnr). Umeå kommun ökade sin upplåning i internbanken med 123 mnr och bolagens andel i internbanken tillsammans ökade upplåningen med 715 mnr. Kommunens skuld uppgick vid utgången av året till 1 446 mnr (1 323 mnr) och utgör 13 procent (13 procent) av den totala låneskulden.

Diagram 13. Utveckling av Umeå kommuns låneskuld i internbanken

Den genomsnittliga upplåningsräntan för internbankens skuldportfölj under 2023 var 2,03 procent jämfört med 1,49 procent föregående år. På balansdagen 2023-12-31 var räntan 2,34 procent (1,6 procent). Enligt beslut i kommunfullmäktige lägger internbanken på ett marknadsmässigt påslag om 0,45 procent till de kommunala bolagen.

Nettoinvesteringar

Kommunkoncernens nettoinvesteringar uppgår per 31 december 2023 till 2 528 mkr (2 312 mkr). Nettoinvesteringar ökade med 216 mkr under 2023.

Diagram 14. Kommunkoncernens och kommunens nettoinvesteringar²⁵

Investeringar i distributionsnät för el, bredband och fjärrvärme har genomförts för att trygga en uthållig energiförsörjning och skapa förutsättningar för samhällets elektrifiering.

²⁵ Från och med 2022 har kommunen ändrat redovisningsprincip för mark- och exploateringsprojekt för att efterfölja god redovisningssed för redovisning av kommunal markexploatering. Förändringen innebär att pågående exploateringsprojekt har klassificerats om från att redovisas som omsättningstillgång till anläggningstillgång. Det innebär att bland årets investeringar redovisas utfall för exploateringsprojekt med ca 101 mkr (75 mkr).

Nybyggnation och färdigställandet av bostäder fortgår enligt plan. Under året har 141 lägenheter blivit färdigställda och klara för inflyttning under 2023. Byggnation av 507 nya bostäder för inflyttning under 2024 pågår. Dessa omfattar lägenheter, vård- och omsorgsboende och seniorboende.

I Umeå hamn har anpassning av verksamhetsytor kring färjetterminalen slutförts och tagits i bruk. Ansökan om tillstånd för om- och tillbyggnad av hamnområdet fortgår.

Under året har byggnationerna av en ny järnvägsterminal på Dåva färdigställts.

Bland kommunkoncernens investeringar återfinns följande större investeringar:

- investeringar i bostäder för 742 mnkr varav nybyggnation av 144 lägenheter på Östra Dragonfältet (157 mnkr) och nybyggnation på Västteg (227 mkr) där det planeras för 363 bostäder
- investeringar i Umeå uthamn med 35 mnkr
- investeringar i distributionsnät för el, bredband och fjärrvärme för 197 mnkr samt anläggningsinvesteringar i fjärrvärme och kyla med 61 mnkr
- utbyggnad av Forslunda vattenverk 97 mnkr.

Kommunens nettoinvesteringar uppgick till 1 103 mnkr, vilket är 599 mnkr lägre än beslutad investeringsram (1 702 mnkr). Årets utfall är 354 mnkr högre än föregående års genomförda investeringar.

De lägre nivåerna under 2020–2022 orsakades av förseningar och förskjutningar av investeringsprojekt under coronapandemin och kriget i Ukraina. Behovet av investeringar är fortsatt stort på grund av förseningarna under pandemin. Investeringsvolymerna överstiger nu de nivåer som redovisades innan pandemin.

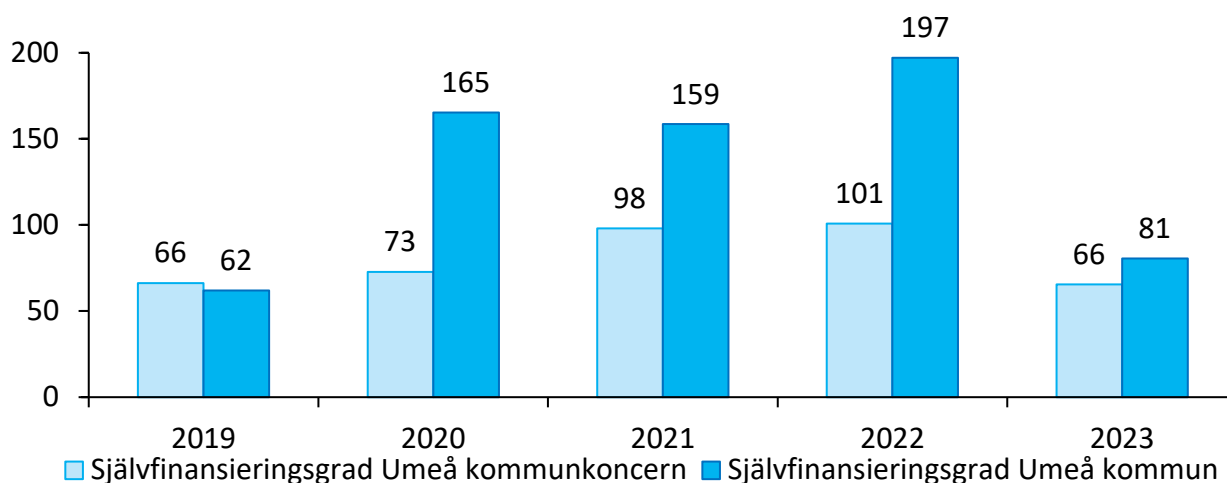
Budgetavvikelsen för kommunens investeringar beror framför allt på att avräkningen mellan kommunen och Trafikverket när det gäller byte av ansvar för vägarna längs Västra länken blivit försenad till hösten 2024. Därtill har fastighetsinvesteringar samt investeringar i kommunens exploateringsverksamhet blivit försenade eller framflyttade.

Umeå kommun växer och har den senaste femårsperioden ökat med 4 190 invånare. Den förväntade tillväxten enligt aktuella befolkningsprognoser kommande år är lägre än de ökningarna som skett senaste åren. Tillväxten innebär ekonomiska utmaningar och ett ökat behov av investeringar inom bland annat infrastruktur, skola, vård och omsorg. Att kommunen växer får också effekt på intäkter, kostnader och resultat. I en växande kommun med stora behov inom verksamhet och av investeringar är det nödvändigt med god ekonomi och ekonomisk planering så att det lagstadgade kravet på god ekonomisk hushållning alltjämt uppnås.

Självfinansieringsgrad

Nyckeltalet *självfinansieringsgrad*²⁶ mäter hur mycket av årets investeringar som är finansierade med medel tillförda internt från verksamheten. Ju större internfinansiering desto lägre behov finns av att låna externt. Diagram 15 visar självfinansieringsgraden för kommunkoncernen och kommunen under den senaste femårsperioden.

Diagram 15. Självfinansieringsgrad kommunkoncern och kommun

Kommunkoncernens självfinansieringsgrad uppgick per 31 december 2023 till 66 procent (101 procent). Självfinansieringsgraden för kommunkoncernen uppgår i genomsnitt (mätt per sista december) till 81 procent för femårsperioden.

Kommunens självfinansieringsgrad uppgick per 31 december 2023 till 81 procent (197 procent). Kommunens investeringsvolym har ökat och resultatet har minskat under år 2023 vilket bidrar till en försämrad självfinansieringsgrad. Umeå kommuns självfinansieringsgrad var i genomsnitt de senaste fem åren 133 procent. Kommuner i Umeås storlek²⁷ hade i genomsnitt de senaste fem åren en självfinansieringsgrad på 95 procent.

Pensionsförpliktelser

Pensionsförpliktelsens utveckling den senaste femårsperioden framgår av tabell 14. Under denna period har pensionsförpliktelserna ökat totalt med 198 mnkr (7 procent). Ökningen har främst skett i och med att ansvarsförbindelsen minskat med 348 mnkr (14 procent) samtidigt som avsättningen ökat med 328 mnkr (60 procent).

²⁶ Självfinansieringsgrad visar i vilken utsträckning kommunen kunnat finansiera årets investeringar med medel som uppstått i internt i verksamheten. Självfinansieringsgraden beräknas enligt följande: (resultat + avskrivningar och nedskrivningar) / nettoinvesteringar.

²⁷ Kommuner med 100 000–199 000 invånare. Källa: Kolada.

Tabell 14. Totala pensionsförpliktelser i kommunen

Totala pensionsförpliktelser inklusive löneskatt (mnkr)	2023	2022	2021	2020	2019
Pensionsförpliktelser, avsättning	878	704	665	592	550
Pensionsförpliktelser, ansvarsförbindelse	2 091	2 069	2 174	2 387	2 439
Pensionsförpliktelser som tryggats i pensionsförsäkring	191	189	185	48	51
Summa	3 160	2 962	3 024	3 027	3 040

För nästkommande år har prognosparametrarna för prisbasbelopp och inkomstbasbelopp fastställts. Prisbasbeloppet höjdes med 9,1 procent. Detta kommer innebära ökade pensionskostnader och en uppräknig av pensionsskulden för kommande år.

Bedömning av kommunkoncernens och kommunens resultatutveckling och ekonomiska ställning

Kommunkoncernens och kommunens resultatutveckling och ekonomiska ställning är fortsatt god. För 2023 har främst det högre kostnadsläget som orsakats av inflation och återgång i verksamheten efter pandemiåren påverkat att kommunkoncernen redovisar ett väsentligt lägre resultat än tidigare år.

Även om resultatet för 2023 är väsentligt lägre än för 2022 är resultatet på tillräcklig nivå för att bibehålla en god finansiell ställning i kommunkoncernen per sista december 2023. Pandemiårens utveckling har tidigare bidragit till att väsentligt stärka densamma.

Resultatet i kommunen i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning är för år 2023 tre procent, vilket är lägre än genomsnittet under femårsperioden på fem procent. Det som krävs för att nå lagförarbetenas krav på god ekonomisk hushållning är att kommunen har en resultatnivå i storleksordning liknande snittet för den senaste femårsperioden, och att överskottet inte genereras genom externa tillskott såsom statsbidrag.

Att ha en budget i balans över tid är enligt lagens intention en miniminivå. För att uppnå god ekonomisk hushållning ställs det krav på väsentligt högre resultatnivåer för att konsolidera kommunen och skapa finansiell stabilitet. Kravet ställs mot bakgrund av att kommuner ska ha en buffert för tillväxt, oförutsedda händelser och klara kommande pensionsutbetalningar för den pensionsförpliktelse som redovisas som ansvarsförbindelse utanför balansräkningen. Som kommunens ekonomi ser ut per sista december 2023 finns förmåga att klara det.

När resultatet är positivt skapas bättre förutsättningar för en god finansiell stabilitet. De senaste årens goda resultat har gjort att kommunens egna kapital har ökat. Kommunen har amorterat på lån från externa kreditgivare med 1 076 mnkr under senaste fem åren, vilket har bidragit till en stabil grund inför kommande år. Under 2023 har investeringstakten ökat och redovisat resultat är lägre jämfört med tidigare år. Detta gör att självfinansieringsgraden för investeringar minskat och att låneskulden ökat.

Sverige har under 2023 gått in i en lågkonjunktur, som bedöms fortsätta under 2024. Inflationen bedöms bli i nivå som Riksbankens inflationsmål andra hälften av 2024 och därmed förväntas konjunkturen sakta förbättras. Den höga kostnadsnivån bedöms kvarstå, vilket kräver anpassningar i kommunens verksamheter under kommande år och gör att det är viktigt med kontinuerlig ekonomistyrning, kostnadskontroll och kontroll på investeringsnivåer i kommunens verksamheter.

Balanskravsresultat

I detta avsnitt redovisas årets resultat efter balanskravsjusteringar, balanskravsresultat och resultatutjämningsreserv utifrån de krav som LKBR ställer på redovisningen.

Balanskravsresultatet är årets resultat efter avdrag för realisationsvinster som har uppstått vid försäljning av anläggningstillgångar och nyttjande/avsättning till resultatutjämningsreserv. Kommunallagen föreskriver att om ett negativt balanskravsresultat uppstår för ett räkenskapsår ska underskottet återställas de kommande tre åren.

Umeå kommun redovisar ett positivt balanskravsresultat för 2023 och kommunallagens balanskrav nås därmed. Kommunen har inga negativa balanskravsresultat från tidigare år att återställa. Kommunens balanskravsresultat för 2023 med två jämförelseår redovisas nedan.

Tabell 15. Balanskravsutredning

mnkr	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021
Periodens/årets resultat enligt resultaträkningen	283	899*	484
– Samtliga realisationsvinster	–11	–11	–
+ Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	–	–	–
+ Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	–	–	–
+/- orealiserade vinster och förluster i värdepapper	–	–	–
+/- Återföring av orealiserade vinster och förluster i	–	–	–
= Periodens/årets resultat efter balanskravsjusteringar	272	888	484
– Reservering av medel till resultatutjämningsreserv ²⁸	–43	–47	–251
+ Användning av medel från resultatutjämningsreserv	–	–	–
= Periodens/årets balanskravsresultat	229	841	233

*Jämförelse året är ej omräknat på grund av införandet av redovisning av finansiell leasing.

Resultatutjämningsreserv (RUR)

2014 tog kommunfullmäktige beslut om att införa riktlinjer för resultatutjämningsreserv (RUR) i Umeå kommun. Kommunfullmäktige fattar beslut om avsättning till eller nyttjande av RUR och det styrs av fastställda riktlinjer för budget- och investeringsprocessen i Umeå kommun.

Reserverade medel i RUR får användas för att utjämna intäkterna över en konjunkturcykel, när det är en lågkonjunktur. För att göra en bedömning av var i konjunkturen kommunen befinner sig, analyseras de senaste tio årens skatteunderlag. Är skatteunderlaget vikande under perioden kan reserveringen till RUR användas.

Reservering till RUR får enligt riktlinjerna göras med högst ett belopp som är det lägsta av den del av årets resultat eller årets resultat efter balanskravsjusteringar, som överstiger en procent av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. För 2023 är årets resultat efter balanskravsjusteringar lägre än årets resultat och beräkning av årets avsättning

²⁸ Kommunfullmäktige har tidigare år beslutat att reservera medel till RUR år 2017 (163 mnkr), 2019 (116 mnkr) 2020 (283 mnkr) och 2021 (251 mnkr) och 2022 (47 mnkr); sammantaget 860 mnkr.

till RUR görs därmed utifrån årets resultat efter balanskravsjusteringar. Beräkningen redovisas i tabell 16–18.

Tabell 16. Beräkning av reservering till RUR

mnkr	2023-12-31
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	283
1 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	-90
Beräknad reservering till RUR	193

Sedan tidigare år förfogar kommunen över en resultatutjämningsreserv (RUR) på 860 mnkr, som efter kommunfullmäktiges beslut kan nyttjas under en lågkonjunktur, utifrån det regelverk för RUR som kommunfullmäktige beslutat.

Tabell 17. Reserverade medel till RUR tidigare år

mnkr	2023-12-31
2017	163
2019	116
2020	283
2021	251
2022	47
Totalt reserverade medel tidigare år	860

I regelverket för RUR finns en begränsning att den sammanlagda resultatutjämningsreserven vid utgången av varje redovisningsår maximalt får vara 10 procent av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning för det året.

Tabell 18. Maximal tillåten reservering till RUR

mnkr	2023-12-31
Summa skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning 2023	9 032
Tak för total avsättning till RUR 10 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning	903
Avgår reserverat till RUR tidigare år	-860
Maximal tillåten reservering till RUR 2023	43

Den maximala reserveringen till RUR som kommunen får göra 2023 är 43 mnkr. I och med detta har kommunen satt av maximalt till RUR för 2023.

Efter 2023 RUR och RER (Resultatreserv)

Efter 2023 kommer inte avsättning till RUR att vara möjlig utifrån nya regler i kommunallagen. Från 2024 finns möjlighet att sätta av medel till resultatreserv (RER), förutsatt att kommunfullmäktige, innan avsättning görs, har beslutat om ett regelverk för detta.

Medel som är avsatta till RUR till och med 2023 kommer att kunna nyttjas till och med år 2033, utifrån de förutsättningar som finns i kommunfullmäktiges regelverk för RUR.

Väsentliga personalförhållanden

I detta avsnitt redovisas sammanfattande uppföljning av kommunfullmäktiges personalpolitiska mål, pågående arbete inom strategiska områden samt väsentliga personalförhållanden med utgångspunkt i personalstatistik.

Personalpolitiska mål

De personalpolitiska målen är kommunövergripande mål som relaterar till väsentliga personalförhållanden. Kommunfullmäktige har fastställt fyra personalpolitiska mål för 2023 vilka följs upp genom en sammanvägning av nämndernas rapportering av utveckling inom respektive mål (se mer utförligt i bilaga 3). Bedömningen baseras på om arbetet går enligt plan eller om mer arbete krävs.

Tabell 19. Bedömning av arbete för att uppnå personalpolitiska mål från kommunfullmäktige

Personalpolitiska mål	Bedömning
Mål 6: Umeå kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen och kommunens medarbetare ska spegla mångfalden i samhället.	Mer arbete krävs
Mål 7: Umeå kommun ska ha ett närvarande ledarskap som skapar förutsättningar för goda resultat där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte ska vara fler än 30	Enligt plan
Mål 8: Umeå kommun ska ha hälsofrämjande arbetsplatser och en sjukfrånvaro som ligger lägre än genomsnittet för Sveriges kommuner. Olikheter mellan kvinnors och mäns arbetsmiljöer, arbetsvillkor och sjukfrånvaro ska minska	Mer arbete krävs
Mål 9: Umeå kommun ska ha heltid och tillsvidareanställning som norm	Enligt plan

Övergripande bedömning och motivering

Under 2023 har alla nämnder antagit en kompetensförsörjningsplan. Arbetet med kompetensförsörjning och attraktivitet som arbetsgivare bedöms av många nämnder gå enligt plan men variationen mellan verksamheter vad gäller utmaningar att rekrytera är stor. Kulturnämnden, delar av kommunstyrelsen och delar av fritidsnämnden har exempelvis fortsatt relativt god tillgång på kandidater vid rekrytering. Samtidigt beskriver äldrenämnden, för- och grundskolenämnden och individ- och familjenämnden stora utmaningar. Med hänsyn till befintliga prognoser kommer rekryteringsbehovet de kommande tio åren att vara mycket stort och ett förstärkt arbete kommer att krävas för att hantera utvecklingen.

Majoriteten av alla nämnder bedömer att arbetet med närvarande ledarskap går enligt plan. För de flesta uppnås riktvärdet med max 30 medarbetare per chef och flera nämnder som inte uppnår riktvärdet framhåller att genomförda insatser gett effekt och att utvecklingen går åt rätt håll.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet pågår aktivt i nämnderna. Ett antal nämnder har under året arbetat speciellt med aktiv rehabilitering och lika rättigheter och möjligheter. Flera av de större nämnderna har fokuserat på att integrera säkerhetsfrågorna i det systematiska

arbetsmiljöarbetet. Den totala sjukfrånvaron minskade och andel långtidsfriska ökade jämfört med 2022, men målvärdena för året uppnås inte. Skillnaden i sjukfrånvaro mellan kvinnor och män är fortfarande stor och fortsatta insatser för att skapa bättre förutsättningar i allmänhet och i de kvinnodominerade verksamheterna i synnerhet krävs för att kunna åstadkomma önskvärd förändring. Nämnderna beskriver att arbetet för att skapa hälsofrämjande arbetsplatser fortgår, med ett fortsatt behov av mer insatser.

Heltid och tillsvidareanställning är idag norm i Umeå kommun och alla nämnder bedömer att arbetet med detta ligger enligt plan. För de resultatmått som avser andel heltidsanställda respektive tillsvidareanställda noteras mycket små förändringar och målvärden som uppnås. Det indikerar att arbetet som under flera år genomförts för att erbjuda heltidsanställningar varit framgångsrikt.

Tabell 20. Resultatmått – målvärde och utfall år 2023 jämfört med 2022 och 2021

Resultatmått	Mål 2023	Utfall 2023			Utfall 2022			Utfall 2021		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaroprocent	6,1	8,1	4,9	7,1	8,7	5,8	7,8	8,2	4,7	7,1
Andel långtidsfriska	66	58	70	61	50	61	53	57	69	60
Andel heltidsanställda	90	91	92	92	91	92	91	90	91	90
Andel tillsvidareanställda	82	85	80	83	84	78	82	83	77	81
Andel utbildade skyddsombud	100	78	75	77	80	73	78	79	76	78
Andel chefer med max 30 medarbetare	100	83	84	84	80	80	80	76	80	77
OSA-index	–	5,0	5,0	5,0	4,8	4,9	4,8	4,8	4,8	4,8

Arbete och utveckling inom de personalpolitiska målområdena beskrivs i följande avsnitt.

Kompetensförsörjning i kommunen

Kompetensförsörjningsprognosen för perioden 2024–2034 anger att antalet tillsvidareanställda beräknas öka från 10 436 tillsvidareanställda till 11 816. Antalet som beräknas sluta på grund av pension och övriga avgångar uppgår till närmare 8 000 tillsvidareanställda. Det innebär ett beräknat rekryteringsbehov på drygt 9 000 tillsvidareanställda fram till 2034. Prognosen baserar sig på förväntade pensionsavgångar, övriga avgångar och volymförändringar.

Andelen undersköterskor inom äldreomsorgen 2023 var 49 procent (52 procent), en minskning med tre procentenheter i jämförelse med föregående år. Under året studerade ungefär 100 personer till undersköterska på betald arbetstid utifrån den statliga satsningen Äldreomsorgslyftet som ger kommunerna möjlighet att utbilda personal till undersköterskor på arbetstid. Därutöver studerade tio personer till specialistundersköterska.

Inom område utbildning uppgick andel lärare inom för- och grundskola med legitimation i minst ett ämne till 84 procent. För gymnasie- och vuxenutbildning var motsvarande siffra 93 procent.

Ett stort antal rekryteringar har genomförts under året. Antal lediga platser uppgick till 2 894, inklusive alla tjänster förutom extrajobb, arvoderade uppdrag samt prova på dagar. Totalt anställdes 2 194 personer, en minskning med 7,6 procent jämfört med föregående år.

Utifrån den kompetensförsörjningsutmaning som råder är en viktig aspekt att arbeta med att behålla redan anställda medarbetare. Under 2023 har därför en exitenkät skickats ut till alla tillsvidareanställda som valt att avsluta sin anställning. Syftet med enkäten är att undersöka varför man lämnat, vilka faktorer som kunnat få personerna att stanna samt hur man upplevt sin anställning.

En lönepolitik som upplevs förutsägbar och transparent är en viktig komponent för att en arbetsgivare ska framstå som attraktiv och därmed ha förutsättningar att klara kompetensförsörjningen. Under året har en genomgripande arbetsvärdering genomförts, vilken bildar grund för kommunens lönepolitik och den lönestrategi som är under utveckling.

Kompetensförsörjning i kommunens bolag

Flera av de kommunala bolagen beskriver nuvarande och kommande svårigheter med kompetensförsörjning, då verksamheterna är beroende av personal med specialistkunskap och konkurrensen om dessa kan vara hård. Bolagen ser en fortsatt risk för resurs- och kompetensbrist i konkurrens med andra om personal med specialistkunskap.

Systematiskt arbetsmiljöarbete i kommunen

Under året har fokus legat på att bibehålla kommunens höga nivå på det systematiska arbetsmiljöarbetet samt löpande uppdatera det stöd som finns att tillgå på kommunens intranät. Under 2023 slutfördes den första omgången av den gemensamma processen för friska och inkluderande arbetsplatser, det vill säga medarbetarenkät, systematisk arbetsmiljö och aktiva åtgärder. Dialog och åtgärder har genomförts på den enskilda arbetsplatsen och genom varje förvaltnings organisationsnivåer. Varje förvaltning har för sitt eller sina nämndsområden gjort prioriteringar och en handlingsplan för sitt kommande arbete med arbetsmiljö och lika rättigheter och möjligheter. Identifierade områden att arbeta vidare med var arbetsbelastning, återhämtning och mer kunskap till organisationen om lika rättigheter och möjligheter.

En större utvärdering av processen för friska och inkluderande arbetsplatser genomfördes under våren 2023. Denna resulterade i att påståendena i medarbetarenkäten förtydligades, främst inom området för lika rättigheter och möjligheter. Förbättringsåtgärder för att förenkla de olika delmomenten i processen har också införts.

Ett område som kan få stor påverkan på arbetsmiljön är säkerhet och otillåten påverkan. Inom detta område pågår ett utvecklingsarbete mellan HR, säkerhetsenheten och polismyndigheten. Vägledande och stödjande material har tagits fram för riskbedömning och hantering av hot och otillåten påverkan, där arbetsmiljöperspektivet är inkluderat.

Under året har ett antal förebyggande insatser genomförts bland annat suicidprevention och vägledning för våld i medarbetares nära relationer.

Den första oktober 2023 började nya regler om dygnsvila att gälla. Huvudregel innebär att alla medarbetare ska ha minst elva timmars sammanhängande dygnsvila under varje 24-timmarsperiod och att arbetspass ska följas av dygnsvila. Syftet är att garantera möjlighet till återhämtning samtidigt som det för vissa medarbetare upplevs som en begränsning när det gäller inflytandet över arbetstidens förläggning.

Ledarskap

En fortsatt positiv tendens kan skönjas när det gäller antal medarbetare per chef, det så kallade riktmärket. Det kommungemensamma genomsnittet ligger nu på 21 medarbetare per chef. De förvaltningar som har flest chefer med ett medarbetarantal som ligger över riktmärket, har under året haft ett uttalat tilläggsuppdrag. Detta, med tillhörande handlingsplaner, kommer under inledningen av 2024 att redovisas i personalnämnden och berörda nämnder.

Som tidigare år är det de tillsvidareanställda medarbetarna som räknas in i riktmärket och behov har under året väckts om att ta med även visstidsanställda för att få en mer heltäckande bild.

Under året har det anställts 89 nya chefer, även det en minskning jämfört med föregående år, vilket brutit en negativ trend de senaste åren. Frekventa byten av chef är en tydlig arbetsmiljörisk för verksamheten.

Sjukfrånvaro i kommunen

Tabell 21. Sjukfrånvaro i kommunen²⁹

Sjukfrånvaro (procent)	2023	2022	2021	2020	2019
Totalt	7,1	7,8	7,1	8,0	6,9
varav frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer (långtidssjukfrånvaro)	7,2	5,7	6,0	6,1	6,5
Kvinnor	8,1	8,7	8,2	9,1	8,0
Män	4,9	5,8	4,7	5,3	4,4
29 år eller yngre	7,2	7,7	6,9	7,8	6,7
30–49 år	6,7	7,4	6,8	7,8	7,0
50 år eller äldre	7,6	8,4	7,6	8,3	7,0

²⁹ Sjukfrånvaron för varje grupp anges i procent av gruppens sammanlagda ordinarie arbetstid. Uppgifter lämnas inte om antalet anställda i gruppen är högst tio eller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Under 2023 har sjukfrånvaron minskat i alla åldersgrupper och den börjar närma sig den sjukfrånvaro kommunen hade före Coronapandemin, år 2019. Att sjukfrånvaron minskade under 2023 kan till viss del antas bero på det allmänna läget i samhället, med försämrad ekonomi för många och oro i omvärlden. Bistrare tider, lågkonjunktur och ökad arbetslöshet är exempel på faktorer som tidigare visat sig påverka sjukfrånvaron på detta sätt.

Åldersgruppen 50 år och äldre har en minskande sjukfrånvaro men fortsatt hög sjukfrånvaro, jämfört med gruppen 30–49 år. Det kan vara ett tecken på att det är många i denna åldersgrupp som känner av hög arbetsbelastning och utifrån kroppens naturliga åldrande kräver mer tid för återhämtning. Även den yngre åldersgruppen har en högre sjukfrånvaro gentemot gruppen 30–49 år. Risker för gruppen 29 år och yngre kan enligt Arbetsmiljöverket vara att arbetsuppgifterna är för svåra, till exempel komplexa uppgifter och höga krav på att leda sig själv genom arbetet. Det kan även röra sig om ensamarbete, att hantera "besvärliga" brukare/medborgare och att ta hand om personer i kris etc.

Under några år har fördjupad analys av ärenden med 365 sjukdagar eller fler visat på att den gruppen är relativt statisk i storlek, men att det finns en viss omsättning av individer i gruppen. Utifrån den kunskap som finns behöver kommunen bli bättre på att arbeta med arbetsplatsens friskfaktorer och tidigt fånga upp individer som har risk för ohälsa eller är på väg in i en sjukskrivning. Sjukskrivning innebär, förutom konsekvenser för den enskilde, ökad belastning på medarbetare och chefer med bland annat ökade kostnader på grund av sjukfrånvaro, bristande kontinuitet och mer tid som behöver ägnas åt vikarieanskaffning och annan administration. Sjukfrånvaron förvärrar därmed ett redan ansträngt kompetensförsörjningsläge i många verksamheter.

Tabell 22. Sjukfrånvaro per nämnd

Sjukdagar per årsarbetare*/nämnd	2023			2022	2021	2020	2019
	kvinnor	män	totalt	totalt	totalt	totalt	totalt
Överförmyndarnämnden	12	2	10	9	10	3	5
Kommunstyrelsen	11	3	9	9	8	7	8
Valnämnden	0	3	1	4	0	0	0
Tekniska nämnden	20	12	16	18	16	16	14
Byggnadsnämnden	13	8	11	11	9	11	9
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	12	11	11	13	5	10	9
Brand- och räddningsnämnden	13	5	6	12	8	9	7
Äldrenämnden	21	15	19	21	20	22	20
Individ- och familjenämnden	20	13	18	21	19	22	19
Fritidsnämnden	17	10	13	15	16	15	12
Kulturnämnden	16	13	15	17	10	12	11
För- och grundskolenämnden	19	11	18	19	18	21	17
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	11	6	9	10	7	11	12
Umeå kommun totalt	19	12	17	18	17	19	16

*Sjukdagar per årsarbetare har avrundats till närmast antal hela dagar.

Samtliga nämnder, utom överförmyndarnämnden hade 2023 samma eller lägre sjukfrånvaro än under 2022. Den nämnd som minskat mest är brand- och räddningsnämnden. Inom i stort sett alla nämnder har kvinnor fler sjukdagar per årsarbetare än män. Det framgår att de verksamheter med stor andel anställda i kontaktyrken har ett högre genomsnitt vad avser sjukdagar/årsarbetare. I dessa yrken finns också en fler kvinnor än män.

Personalstatistik

Kommunkoncernen hade vid årets slut 13 883 anställda (13 802 anställda), en ökning jämfört med föregående år med 81 personer.

Umeå kommun hade vid årsskiftet 12 595 anställda (12 440), varav 10 419 (10 132) tillsvidareanställda. Könsfördelningen bland tillsvidareanställda var 71 procent (71 procent) kvinnor och 29 procent (29 procent) män.

Tabell 23. Medelantal anställda³⁰ och arbetad tid i kommunkoncernen och kommunen

	Kommunkoncernen		Kommunen		Förändring i kommunen			
	2023	2022 ³¹	2023	2022 ³²	2023		2022 ³³	
Medelantal anställda	11 198	10 615	9 910	9 594	316	3,3 %	188	2,0 %
varav kvinnor	7 597	6 917	6 772	6 576	196	3,0 %	99	1,5 %
varav män	3 601	3 686	3 138	3 019	119	3,9 %	90	3,1 %
Arbetad tid, timmar	–	–	16 846 561	16 310 572	536 034	3,3 %	320 500	2,0 %

I kommunkoncernen har medelantalet anställda ökat med 583 under 2023.

För kommunen har medelantalet anställda³⁴ ökat med 316 under 2023. Ökningen uppgår till 3 procent (2 procent) och gäller även arbetad tid. Medelantal anställda ökade som en konsekvens av volymökningar i vissa verksamheter.

³⁰ Medeltal anställda årsarbetare och arbetad tid definieras i ovanstående noter. Förväxla inte medelantal anställda med fysiskt antal anställda personer.

³¹ Jämförelseårets siffror har rättats på grund av för högt angivet antal arbetade timmar och därmed också medelantal anställda för jämförelseåret.

³² Jämförelseårets siffror har rättats på grund av för högt angivet antal arbetade timmar och därmed också medelantal anställda för jämförelseåret.

³³ Jämförelseårets siffror har rättats på grund av för högt angivet antal arbetade timmar och därmed också medelantal anställda för jämförelseåret.

³⁴ Medelantalet anställda beräknas i kommunen utifrån arbetad tid enligt ovanstående.

Tabell 24. Medelantal anställda³⁵ och arbetad tid per nämnd (kommunen)

Nämnd	2023		2022 ³⁶		Förändring		
	Medelantal anställda	Arbetad tid (timmar)	Medelantal anställda	Arbetad tid (timmar)	Medelantal anställda	Arbetad tid (timmar)	%
Kommunstyrelsen	251	426 497	236	400 793	15	25 704	6,4
För- och grundskolenämnden	3 464	5 888 721	3 368	5 725 046	96	163 675	2,9
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	918	1 560 258	930	1 580 538	-12	-20 280	-1,3
Äldrenämnden	1 971	3 350 987	1 874	3 186 372	97	164 614	5,2
Individ- och familjenämnden	1 724	2 930 389	1 658	2 818 929	66	111 460	4,0
Tekniska nämnden	955	1 622 997	914	1 554 519	41	68 478	4,4
Kulturnämnden	193	327 968	186	316 128	7	11 840	3,7
Fritidsnämnden	159	269 899	154	262 059	5	7 841	3,0
Byggnadsnämnden	112	190 011	110	186 847	2	3 164	1,7
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	60	101 981	58	98 024	2	3 957	4,0
Brand- och räddningsnämnden	82	138 613	83	140 390	-1	-1 777	-1,3
Överförmyndarnämnden	19	31 854	19	31 915	0	-61	-0,2
Valnämnden	4	6 385	5	8 966	-2	-2 581	-28,8
Summa	9 910	16 846 561	9 594	16 310 527	316	536 034	3,3

Ökningen i medelantal anställda återfinns främst i äldrenämnden, för- och grundskolenämnden, individ- och familjenämnden och tekniska nämnden. Medelantalet anställda i kommunen fördelar sig, i likhet med föregående år, på 68 procent kvinnor och 32 procent män.

Vid årsskiftet var antalet chefer i kommunen 491 (470). Ökningen av antalet chefer är både en effekt av volymökning i vissa verksamheter och ett resultat av arbetet att nå kommunfullmäktiges mål om antal medarbetare per chef, se tabell 20. Av kommunens chefer är 71 procent (73 procent) kvinnor. Det innebär att könsfördelningen för chefer i stort sett motsvarar könsfördelningen bland de anställda. Fem av åtta förvaltningschefer i kommunen, cirka 63 procent, är kvinnor och i stadsdirektörens forum, som utgör ledningen för tjänsteorganisationen, är andelen kvinnor 64 procent. Det innebär att kvinnors andel inom kommunens högsta ledning är något lägre än bland medelantalet anställda i kommunen.

Tre av tjugoen verkställande direktörer i de kommunala bolagen är kvinnor per 31 december 2023.

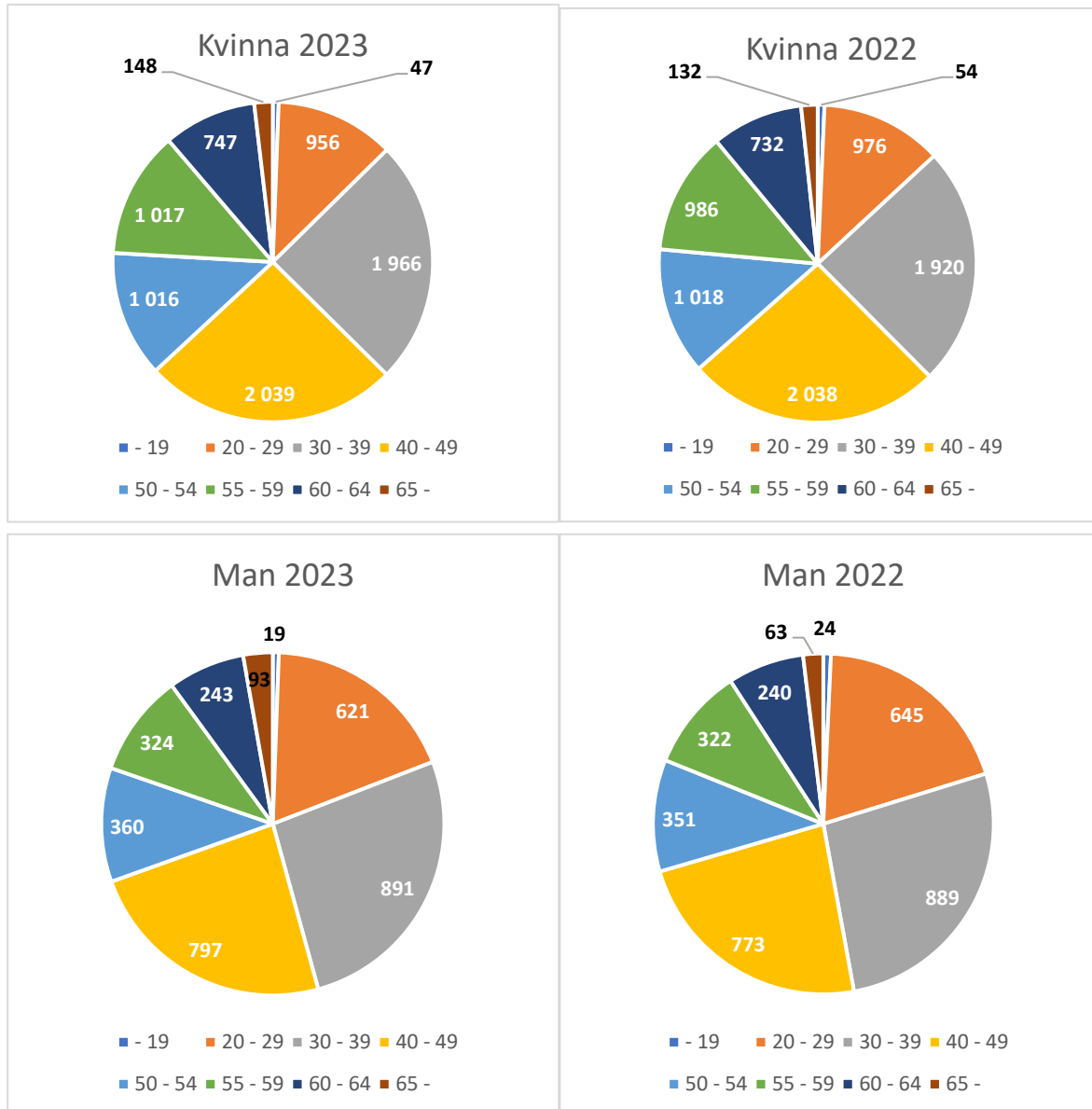
I december 2023 hade 17 ledare utomnordisk bakgrund, vilket motsvarar 3,3 procent av alla ledare, en viss minskning i jämförelse med 2022. Sedan 2018 har andelen ledare med utomnordisk bakgrund ökat från 2,2 till 3,3 procent. I december 2023 hade 1 731 (1 535) medarbetare, motsvarande 16,6 procent (15,2) utomnordisk bakgrund. Även här kan noteras en successiv

³⁵ Medeltal anställda årsarbetare och arbetad tid definieras i ovanstående noter. Förväxla inte medelantal anställda med fysiskt antal anställda personer.

³⁶ Jämförelseårets siffror har rättats på grund av för högt angivet antal arbetade timmar och därmed också medelantal anställda för jämförelseåret.

ökning från 2018 och framåt. Att personer med utomnordisk bakgrund söker sig till Umeå kommun berikar verksamheterna med viktiga kunskaper och erfarenheter samt bidrar till kompetensförsörjningen.

Diagram 16. Åldersfördelning anställda 2023 respektive 2022 (kommunen)

För kommunens anställda var åldersfördelningen 2023 i stort sett densamma som för 2022, även uppdelat på kön. Flertalet åldersgrupper ökade i antal anställda. Den åldersgrupp som ökade mest mellan åren var gruppen 30–39 år samt 65 år och äldre, medan antalet anställda under 30 år minskade. Ökningen av antalet anställda i gruppen 65 år och äldre var mer än dubbelt så stor som året innan, vilket kan vara ett tecken på att den höjda pensionsåldern börjar ge utslag. Ett arbete har även påbörjats med målet att uppmuntra äldre medarbetare att jobba längre innan pensionering, vilket är viktigt för att kunna behålla kompetens och värdefull erfarenhet samt minska behovet av nyrekryteringar.

Förväntad utveckling

Nedan redovisas sådana förhållanden som är kända om framtiden och de förväntningar som finns och som berör kommunkoncernen och kommunen; direkt eller indirekt.

Låga födelsetal under de senaste åren får påverkan på investeringsplanering kommande år för utbildningsverksamheten. Demografin inom kommunen förändras och påverkas främst av att gruppen äldre än 80 år ökar kraftigt, vilket påverkar kommunens planering av investeringar och kompetensförsörjning.

Den stora utmaningen är hur kommunkoncernen på kort och lång sikt kan lösa kompetensförsörjning inom samtliga verksamheter. Kommunfullmäktige har inför 2024 gett kommunstyrelse och samtliga nämnder i uppdrag att öka omställning för att möta framtida kompetensbrist.

Sverige har under 2023 gått in i en lågkonjunktur, som bedöms fortsätta under 2024. Inflationen bedöms landa på Riksbankens inflationsmål för andra hälften av 2024 och därmed förväntas konjunkturen sakta förbättras. Den höga kostnadsnivån bedöms kvarstå, vilket kräver Anpassningar i kommunens verksamheter under kommande år.

Inom närmaste åren finns ett fortsatt stort behov av större ombyggnads- och underhållsinsatser i bostadsområden som byggdes under åren 1965–1975. Efterfrågan på hyresrätter kommer att vara fortsatt stark och framför allt öka för gruppen äldre. AB Bostadens arbete med energieffektiviseringar genom Sveriges Allmännyttas klimatinitiativ fortsätter. Hållbarhetsperspektiven kommer även fortsatt vara ledstjärna för insatser som görs.

Från och med 1 januari 2024 ansvarar kommunerna för insamling av förpackningar från hushåll genom fastighetsnära insamling eller lättillgängliga insamlingsplatser. Införande innebär ett övertagande av befintligt system. Det finns en risk att den ekonomiska ersättningen från producenterna inte kommer att täcka de kostnader som övertagandet i kommunal regi innebär. Från 1 januari 2027 införs fastighetsnära insamling av förpackningar för alla fastighetsägare, vilket gör att beslut om insamlingssystem för alla fastigheter i kommunen måste fastställas under 2024 så att upphandling och förberedelser hinner genomföras inför införandet.

Projektet Hållbar vattenförsörjning för en ny vattentäkt fortgår.

Europeiska kommissionen har lagt ett förslag till omarbetat avloppsdirektiv. Om det går igenom så får det betydande konsekvenser för Umevas avloppsanläggningar.

Utsläppshandeln utvidgas till sjöfarten 2024 vilket medför en ny kostnadspost för NLC Ferry Oy. Kostnaden för år 2024 är 40 procent av utsläppen, vilka kompenseras med köp av utsläppsrättigheter. För färjetrafiken genomförs fortlöpande därför investeringar och processförbättringar med syftet energibesparingar och utveckling genomförs för att optimera driften.

Byggande av ytterligare en brandstation är beslutad och stationen beräknas tas i bruk 2025.

När Västra länken är avslutad ska avräkning ske mellan kommunen och Trafikverket när det gäller byte av ansvar för vägarna längs Västra länken och kommande driftkostnader. Färdigställandet av Västra länken har försenats och den planeras tas i bruk under 2024, vilket i sin tur förskjuter kommunens planer för Teg och genomfarten genom centrum norrut.

Norrbotniabanan fortsätter att byggas i den första etappen mellan Umeå och Dåva deponianläggning. Bygget började under 2018 med en rad förberedande arbeten och under 2020 började några av de större entreprenaderna. I den nationella transportplanen för 2018–2029 anslog regeringen pengar till Trafikverket för att bygga Norrbotniabanan, sträckan mellan Umeå och Skellefteå. Sträckan Umeå–Dåva beräknas vara klar 2026.

Umeå Kommunföretag AB-koncernen träffas för räkenskapsår 2025 av rapporteringskravet utifrån den nya EU-lagen om icke finansiell hållbarhetsredovisning, CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive).

Resultaträkning³⁷

mnkr	Not	Umeå kommunkoncern			Umeå kommun				
		2023	2022 omräknat	2022	2023	2022 omräknat	2022	Budget 2023	Budget- avvikelse 2023
Verksamhetens intäkter	7	5 371	5 414	5 414	2 027	2 067	2 067	1 602	425
Verksamhetens kostnader	8	-12 408	-11 467	-11 484	-10 033	-9 122	-9 153	-9 671	-362
Avskrivningar och nedskrivningar	9	-1 233	-1 156	-1 143	-606	-579	-556	-503	-103
Verksamhetens nettokostnader		-8 270	-7 209	-7 213	-8 612	-7 634	-7 642	-8 572	-40
Skatteintäkter	10	7 728	7 288	7 288	7 728	7 288	7 288	7 531	197
Generella statsbidrag och utjämning	11	1 304	1 313	1 313	1 304	1 313	1 313	1 181	123
Verksamhetens resultat		762	1 392	1 388	420	967	959	140	279
Finansiella intäkter	12	19	26	26	207	160	160	231	-24
Finansiella kostnader	13	-357	-241	-237	-344	-230	-220	-284	-60
Resultat efter finansiella poster		424	1 177	1 177	283	897	899	87	195
Årets resultat		424	1 177	1 177	283	897	899	87	195

³⁷ För 2022 är talen omräknade utifrån införandet av redovisning av finansiell leasing i kommunen.

Balansräkning³⁸

mnkr	Not	Umeå kommunkoncern			Umeå kommun		
		2023-12-31	2022-12-31 omräknat	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31 omräknat	2022-12-31
TILLGÅNGAR							
Anläggningstillgångar							
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>							
Programvaror och licenser	14	102	92	92	3	5	5
Goodwill	15	0	0	0	0	0	0
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>							
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	16	16 789	16 460	16 268	8 393	8 521	8 208
Pågående anläggningar	17	3 939	3 097	3 097	1 553	964	964
Maskiner och inventarier	18	5 348	5 239	5 239	507	440	440
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>							
Aktier och andelar	19	273	260	260	369	358	358
Långfristiga fordringar	20	130	137	137	8 312	7 597	7 597
Summa anläggningstillgångar		26 581	25 285	25 093	19 138	17 885	17 572
<i>Omsättningstillgångar</i>							
Förråd och lager, exploateringsfastigheter	21	223	195	195	72	75	75
Kortfristiga fordringar	22	1 820	1 847	1 847	1 117	1 140	1 140
Kassa och bank, kortfristiga placeringar	23	162	154	154	0	2	2
Summa omsättningstillgångar		2 205	2 196	2 196	1 189	1 217	1 217
SUMMA TILLGÅNGAR		28 786	27 481	27 289	20 327	19 102	18 788
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER							
Eget kapital							
Årets resultat	24	424	1 177	1 177	283	897	899
Resultatutjämningsreserv		860	813	813	860	813	813
Övrigt eget kapital		10 214	9 088	9 116	4 914	4 081	4 114
Summa eget kapital		11 498	11 078	11 106	6 057	5 791	5 826
Avsättningar							
Pensioner och liknande förpliktelser	25	878	704	704	878	704	704
Andra avsättningar	26	806	781	781	0	0	0
Summa avsättningar		1 684	1 485	1 485	878	704	704
Skulder							
Långfristiga skulder	27	12 548	11 795	11 587	11 382	10 612	10 285
Skuld investeringsbidrag	28	85	73	73	85	73	73
Kortfristiga skulder	29	2 971	3 050	3 038	1 925	1 922	1 900
Summa skulder		15 604	14 918	14 698	13 392	12 607	12 258
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		28 786	27 481	27 289	20 327	19 102	18 788
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER							
1. Panter och därmed jämförliga säkerheter	30	107	107	107	1 294	1 400	1 400
2. Ansvarförbindelser							
a) Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	31	2 091	2 069	2 069	2 091	2 069	2 069
b) Övriga ansvarförbindelser	32	13	13	13	13	13	13

³⁸ För 2022 är talen omräknade utifrån införandet av redovisning av finansiell leasing i kommunen.

Kassaflödesanalys³⁹

mnkr	Not	Umeå kommunkoncern		Umeå kommun	
		2023	2022	2023	2022
Resultat efter finansiella poster		424	1 177	283	899
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet					
Avskrivningar och nedskrivningar mat och immat anlägg		1 233	1 143	606	556
Bolagsskatt		36	62	0	0
Realisationsvinster/-förluster mat och immat anlägg		27	1	3	-3
Förändring av avsättningar		199	57	174	39
Övriga ej likviditetspåverkande poster	33	-22	-466	-21	-467
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		1 897	1 975	1 045	1 024
Förändring av rörelsekapital					
Ökning (-)/minskning (+) av varulager		-28	330	3	337
Ökning (-)/minskning (+) av kortfristiga fordringar		27	-340	23	-353
Ökning (+)/minskning (-) av kortfristiga skulder		-67	618	23	432
Kassaflöde från förändringar av rörelsekapital		-68	608	49	416
Kassaflöde från den löpande verksamheten		1 829	2 583	1 094	1 440
Investeringsverksamheten					
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar		-11	-13	-11	-11
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-2 777	-2 283	-1 118	-753
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar		-22	-29	0	0
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		33	23	12	17
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		0	0	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-2 777	-2 302	-1 117	-747
Finansieringsverksamheten					
Förändring av långfristiga fordringar		7	-3	-716	-469
Förändring av långfristiga skulder		961	-271	749	-229
Investeringsbidrag kommunen		-12	2	-12	2
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		956	-272	21	-696
Ökning (+)/minskning (-) av likvida medel		8	9	-2	-4
Likvida medel vid årets början		154	145	2	6
Likvida medel vid årets slut		162	154	0	2

³⁹ Kassaflödesanalysen för 2022 är inte omräknad med anledning av införandet av redovisning av finansiell leasing.

Noter

Not 1. Tillämpade redovisningsprinciper

Lagstiftning och normgivning

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) samt Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendationer.

Kommunens bolag redovisar i enlighet med årsredovisningslagen och K3 (Bokföringsnämndens allmänna råd, BFNAR 2012:1). Bolaget Väven i Umeå AB redovisar enligt internationell redovisningsstandard, IFRS. Där avvikelser mellan regelverken för kommunkoncernen kontra bolagen finns, görs omräkning till LKBR i den sammanställda redovisningen, förutom vad gäller pensioner. Det delägda bolaget Väven i Umeå AB redovisas i den sammanställda redovisningen utifrån de principer som beskrivs under rubriken Sammanställd redovisning nedan.

Tillämpade redovisningsprinciper i denna årsredovisning överensstämmer med dem som tillämpades vid upprättande av årsredovisning för 2022.

Förändrad redovisning av leasing

I årsredovisningen för 2023 redovisar kommunen i enlighet med RKR:s rekommendation R5 Leasing för samtliga leasingavtal som avser fast och lös egendom.

I årsredovisningen för 2022 redovisade kommunen i enlighet med RKR:s rekommendation R5 Leasing för samtliga identifierade leasingavtal (hyresavtal)⁴⁰ som avser lös egendom samt för de största hyresavtalen kopplade till fast egendom. I tidigare rapporter före 2022 avvek kommunen från RKR R5 Leasing och klassificerade samtliga leasingavtal som operationella leasingavtal och leasingavgifterna fördelades linjärt över leasingperioden.

Tillgångar som hyrs och som är lös egendom redovisas enligt RKR R5 Leasing sedan 2022-12-31. För *hyra av fast egendom (lokaler)* har hyresavtal identifierats, samlats in, klassificerats och beräknats. Vid klassificering av hyresavtal som finansiell leasing har följande principer tillämpats:

⁴⁰Ett leasingavtal är ett avtal enligt vilket en leasegivare enligt avtalade villkor under en avtalad period ger en leasetagare rätt att använda en tillgång i utbyte mot betalningar. Leasingavtal kallas ibland hyresavtal, särskilt när det gäller leasing (hyra) av fastighet. Ett finansiellt leasingavtal är ett leasingavtal där de ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet av en tillgång i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren.

Avtalet klassificeras som antingen finansiellt eller operationellt beroende på hur avtalet är utformat kring ekonomiska risker och fördelar. Bedömningen av om ett leasingavtal ska betraktas som finansiellt eller operationellt utgår från avtalets ekonomiska innebörd. Ett leasingavtal klassificeras som ett finansiellt leasingavtal, om det innebär att framtida servicepotential eller ekonomiska fördelar och risker som förknippas med ägandet av objektet i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren. Leasingavtal som inte klassificeras som ett finansiellt leasingavtal är ett operationellt leasingavtal.

- Bedömningen är att kontraktet kommer att förlängas mer än tio år framåt.
- Lokalen eller fastigheten är en specialfastighet, vilket gör att det finns svårigheter att hyra ut till annan hyresgäst utan större ombyggnationer alternativt att bara kommunen kan hyra.
- Hyresbelopp (årshyra per lokal/fastighet) överstiger 1 mnkr.

Redovisning av leasade tillgångar enligt RKR R5 görs på olika sätt beroende på om avtalet om finansiering av tillgången klassificerats som ett finansiellt eller ett operationellt leasingavtal. Ett finansiellt leasingavtal jämföras med ett köp medan ett operationellt är en hyra under en specificerad period.

Införandet av rekommendationen vad gäller finansiell leasing påverkar främst balansräkningen då redovisning av de finansiella leasingavtalen innebär att en leasingtillgång och en leasingkund redovisas i balansräkningen. För uppgift om påverkan på resultat- och balansräkningar för 2022 och 2023 av införandet (se not 6).

Värderings- och omräkningsprinciper

I kommunens bokslut har de grundläggande principer som LKBR reglerar tillämpats.

Värdering av tillgångar, avsättningar och skulder baseras på försiktighetsprincipen. Den innebär att tillgångar inte övervärderas och skulder inte undervärderas, så att redovisningen tas fram med rimlig försiktighet och ger en försiktig bild av kommunkoncernens resultat och ställning. Avsättningar värderas så att de motsvarar den bästa uppskattningen av det belopp som kommer att krävas för att reglera förpliktelsen.

Tillgångar och skulder har värderats till det lägsta av anskaffningsvärde och verkligt värde om inget annat anges.

Poster i utländsk valuta har omräknats till svenska kronor enligt den växelkurs som gäller på balansdagen.

Klassificering

Tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk eller innehav tas upp som anläggningstillgångar. Andra tillgångar tas upp som omsättningstillgångar.

Skulder klassificeras som kortfristiga om de har en förfallotid inom ett år från balansdagen. Övriga skulder klassificeras som långfristiga.

Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster kommer av händelser eller transaktioner som förekommer sällan och är viktiga att informera om vid jämförelse med andra redovisningsperioder. Upplysning om

resultateffekten av händelser eller transaktioner som är jämförelsestörande lämnas i enlighet med RKR R11 Extraordinära och jämförelsestörande poster i separat not till berörda resultatposter i resultaträkningen. Bland jämförelsestörande poster har även påverkan av coronapandemin redovisats under pandemiåren⁴¹. Under 2022 har främst det första kvartalet påverkats av coronapandemin.

Från och med årsredovisning för år 2022 görs redovisning av jämförelsestörande poster på 30 mnkr eller mer. Tidigare år redovisades jämförelsestörande poster på 4 mnkr eller mer; se not 4 Jämförelsestörande poster.

Intäkter

Intäkter som är hänförliga till räkenskapsåret tas med i bokslutet, oavsett tidpunkten för betalningen. Intäkter tas upp först när samtliga intäktskriterier enligt RKR R2 är uppfyllda:

- Inkomsten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.
- Det är sannolikt att de ekonomiska fördelar som är förenliga med transaktionen kommer att tillfalla kommunen.
- De eventuella utgifter som uppkommit eller som förväntas uppkomma till följd av transaktionen kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.
- Villkoren för den ekonomiska uppgörelsen har i allt väsentligt fullgjorts.

En intäkt redovisas till det värde kommunen erhållit eller kommer att erhålla.

EU-bidrag och riktade statsbidrag redovisas enligt det aktuella bidragets villkor och restriktioner.

Skatteintäkter redovisas i kommunen det år som de skattskyldigas inkomst tas upp till beskattning. Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkterna baseras på SKR:s decemberprognos.

Umeå kommun har inte tagit ut några gatukostnadsersättningar under åren 2020–2023, vilket gör att några gatukostnadsersättningar inte har redovisats.

Omklassificering av statsbidrag

Statsbidrag redovisas i enlighet med RKR:s förtydligande. Äldreomsorgssatsningen (statsbidraget för att säkerställa en god vård och omsorg av äldre) omklassificerades år 2022 till ett riktat statsbidrag, då återbetalningsskyldighet infördes i villkoren för bidraget under 2022. Skolmiljarden

⁴¹ Pandemin startade under första kvartalet 2020 och pågick under 2021 och fram till och med första kvartalet 2022. Coronapandemin har påverkat de senaste tre åren i olika utsträckning. Det har medfört konsekvenser för jämförelsen med föregående år och budget. En viss osäkerhet finns i lämnade uppgifter mot bakgrund av att det finns en komplexitet i orsakssamband. Det är eftersom verksamheter inte har bedrivits på samma sätt i pandemin som tidigare år och efter.

redovisades som ett generellt statsbidrag under hela 2022. Per 2022-12-31 redovisades följande generella statsbidrag:

- skolmiljarden
- äldreomsorgslyftet
- minska timanställning
- utökad bemanning sjuksköterskor.

Under 2023 har villkoren i äldreomsorgslyftet förändrats så att det från 2023 redovisas som ett riktat statsbidrag. Skolmiljarden upphörde per 2022-12-31. Per 2023-12-31 redovisas därmed följande generella statsbidrag:

- minska timanställning
- utökad bemanning sjuksköterskor.

Verksamhetens kostnader

Periodisering

Utgifter redovisas som kostnad det räkenskapsår som kostnaden hör till. Vid periodisering är utgångspunkten leverans av varan eller tjänsten utifrån ingången överenskommelse. Enligt kommunens anvisningar ska väsentliga belopp periodiseras (större än 1,5 prisbasbelopp). Prisbasbeloppet för 2023 är 52 500 kronor (48 300 kronor för 2022).

Pensionskostnader

Kostnader för pensioner redovisas enligt blandmodellen (LKBR). Det innebär att pensioner intjänade före 1998 redovisas som pensionskostnad det år pensionen utbetalas och för pensioner intjänade efter år 1998 redovisas pensionskostnaden det år pensionen tjänas in. Under året intjänad avgiftsbestämd ålderspension (4,5 procent av lönen) redovisas som kortfristig skuld, till den del den inte utbetalats och betalas i sin helhet ut till placeringsinstitut utifrån den anställdes individuella val.

Kommunen genomförde 2005 en försäkringslösning för före detta anställda födda 1940–1941. 2007 bildades en pensionsstiftelse i kommunen för före detta anställda födda tidigare än 1936. Kommunen genomförde under 2021 en partiell inlösen av pensioner via en försäkringslösning för anställda födda mellan 1959 och 1962. Pensionsförsäkringslösningarna reducerar pensionsförpliktelserna i kommunens ansvarsförbindelse. Gottgörelse från pensionsstiftelsen redovisas som reduktion av utbetalda pensioner.

Kommunens bolag tryggar sina pensionsförpliktelser genom en pensionsstiftelse och genom försäkringslösning.

Avskrivningar

För materiella anläggningstillgångar görs avskrivning för hela den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning. Avskrivning beräknas på anskaffningsvärde med avdrag för eventuellt restvärde. Avskrivning beräknas och bokförs från och med månaden efter anskaffning eller att tillgången har tagits i bruk. Mark och konst skrivs inte av.

Komponentavskrivning tillämpas för fastighetsinvesteringar och för investeringar i infrastruktur som gator, vägar, parker, broar och hamnverksamhet för tillgångar med väsentliga och identifierbara komponenter för avskrivning. För beskrivning av komponenter och procentsatser för avskrivning, se tabell 24.

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella rättigheter av väsentligt värde som medför framtida ekonomiska fördelar eller servicepotential tas upp som immateriell anläggningstillgång. Immateriella anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärde minus avskrivning. Enligt LKBR 7 kap. 3§ ska nyttjandeperioden för en immateriell anläggningstillgång uppgå till högst fem år om inte en annan längre tid kan fastställas. Förvärvade IT licenser i kommunen följer avtalsperioden och skrivs av linjärt under avtalstiden som är 3–7 år.

Materiella anläggningstillgångar

Med anläggningstillgångar avses tillgångar som är avsedda att nyttjas stadigvarande i verksamheten. Materiella anläggningstillgångar är anläggningstillgångar som har ett bestående värde för kommunen och som är synligt påvisbara. Tillgångar aktiveras som en anläggningstillgång i balansräkningen när beloppet överstiger ett prisbasbelopp och nyttjandeperioden överstiger tre år.

Materiella anläggningstillgångar redovisas i balansräkningen till anskaffningsvärde med avdrag för avskrivning. Avskrivning görs utifrån bedömd nyttjandeperiod. Avskrivningen speglar tillgångens förbrukning och görs linjärt för samtliga tillgångar som är föremål för värdeminskning. Mark och konst skrivs inte av.

Som anskaffningsvärde redovisas kostnader för tillgångens inköp, men inte räntekostnader och andra finansiella kostnader.

Investeringsbidrag redovisas från och med räkenskapsåret 2019 som en långfristig skuld. Skulden upplöses och intäktsförs på ett sätt som återspeglar investeringens nyttjande. För investeringar anskaffade före 2019 redovisas investeringsbidrag som en minskning av anskaffningsvärdet.

Pågående anläggningar aktiveras som anläggningstillgång när de tas i bruk. Avskrivning av maskiner, inventarier och byggnader påbörjas när anläggningen är tagen i bruk.

Omprövning nyttjandeperioder – fastighetskomponenter

Fastställda nyttjandeperioder för materiella anläggningstillgångar omprövas systematiskt. För fastighetskomponenter omprövas nyttjandeperioden när det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt. Exempelvis behov rapporterade från hyresgäster, från fastighetsdriftorganisation eller från besiktningar som genomförs av planeringsingenjörer vid teknisk planering. Det kan även ske vid verksamhetsförändringar, teknikskiften och organisationsförändringar. Inrapportering och besiktning sker löpande under året.

Omprövning av nyttjandeperioden sker alltid för komponenter vars fastställda livslängd går mot sitt slut. Vid denna omprövning sker även en översiktlig bedömning av fastighetens andra stora komponenter.

Om en ny bedömning av nyttjandeperioden avviker väsentligt (skiljer sig mer än 3 år) från tidigare fastställd nyttjandeperiod ändras avskrivningstiden för större komponenter (anskaffningsvärde över 25 basbelopp).

Omprövning nyttjandeperioder – infrastrukturs komponenter

För infrastrukturs komponenter som gator och vägar sker också omprövning av nyttjandeperioden när det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt. Exempelvis via inventeringar och besiktningar utförda av gatuingenjörer och teknisk personal eller felanmälningar från medborgare. Det kan även ske vid förändringar i stadsplanering, exploatering och förtätningar. Inrapportering och besiktning sker löpande under året. Omprövning av nyttjandeperioden (besiktning) sker alltid för komponenter vars fastställda livslängd går mot sitt slut.

Om en ny bedömning av nyttjandeperioden avviker väsentligt (skiljer sig mer än 3 år) från tidigare fastställd nyttjandeperiod ändras avskrivningstiden för större komponenter (anskaffningsvärde över 25 basbelopp).

Umeå kommuns byggnader i form av verksamhetsfastigheter och affärsfastigheter är indelade i sex olika komponentgrupper. Varje komponentgrupp delas därefter upp i sex olika komponenttyper. Respektive komponenttyp har en avskrivningstid mellan 10 och 60 år. Huvudsakligen tillämpas följande nyttjandeperioder:

Tabell 24. Materiella anläggningstillgångar – komponenter och nyttjandeperioder

Anläggningstillgång	Antal komponenter	Nyttjandeperioder
Gator	8	10, 20, 40, 50 och 60 år
Gågata/torg	8	40 år
Broar, tunnlar	5	40 och 80 år
Parker	2–4	5, 15, 20 och 40 år
Hamn	15	10, 15, 20, 25, 30, 40, 50 och 100 år
Byggnader	6	10, 15, 20, 30, 40 och 60 år
Maskiner och inventarier	0	3, 5, 7 och 10 år

Omsättningstillgångar

Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar är upptagna till det belopp som beräknas inflyta.

Omsättningstillgångar värderas som det lägsta av anskaffningsvärdet eller verkligt värde.

Elcertifikat är undantagna eftersom de värderas till marknadsvärde på balansdagen och redovisas som lagertillgång.

Kundfordringar äldre än nio månader har bedömts som osäkra fordringar och reserverats. För övriga osäkra fordringar har en individuell bedömning gjorts.

Exploateringstillgångar som är under bearbetning för försäljning eller är färdiga att avyttras redovisas som omsättningstillgångar. De principer som tillämpas är att när en detaljplan är fastställd och projektering av tomter har påbörjats betraktas marken som under bearbetning för försäljning och omklassificeras från anläggningstillgång till omsättningstillgång. Beräkning av anskaffningsvärde och värdering görs i enlighet med BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3), kapitel 13. Anskaffningsvärdet för tomter beräknas per exploateringsstapp och fördelas schablonmässigt på respektive tomt, med yta som fördelningsnyckel.

Pensionsförpliktelser

Kommunen redovisar sina pensionsförpliktelser enligt den lagstadgade blandmodellen. Det innebär att pensioner intjänade före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse och kostnadsförs först i samband med utbetalning. Blandmodellen innebär också att förmånsbestämd ålderspension, samt även särskild avtalspension och visstidspensioner som tjänats in från och med år 1998 kostnadsförs löpande och redovisas som avsättning. Avsättningen avser främst pensionsskuld för personer som tjänar över 7,5 inkomstbasbelopp. Förpliktelser för pensioner beräknas enligt gällande praxis i kommunal verksamhet enligt RIPS-riktlinjerna och har beräknats av KPA.

Kommunen har satt av medel till kommunens pensionsstiftelse för tidigare anställda födda före år 1936.

Kommunen genomförde under 2021 en partiell inlösen av pensioner via en försäkringslösning för anställda födda mellan åren 1959 och 1962. Kommunen genomförde år 2005 en försäkringslösning för före detta anställda födda 1940–1941. Pensionsförsäkringslösningarna reducerar pensionsförpliktelserna i kommunens ansvarsförbindelse.

Pensionsförpliktelser till anställda i kommunens bolag redovisas enligt K3, förutom för Väven i Umeå AB, där beräkningen görs enligt IFRS.

Löneskatt har beräknats (24,26 procent) på ansvarsförbindelse och avsättning i kommunen samt redovisade pensionskostnader i kommunens bolag.

Andra avsättningar

En avsättning redovisas i balansräkningen när en legal förpliktelse uppstår som en följd av en inträffad händelse och det är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Kortfristiga skulder

Skulder med förfallotidpunkt inom ett år redovisas som kortfristig skuld. Skulder med förfallotidpunkt senare än ett år redovisas som långfristig skuld. Klassificering mellan långfristiga och kortfristiga lån definieras utifrån ändamålet med lånen och inte efter löptid, då lån med kortare löptid omsätts och ersätts med nya lån.

Beslutade, inte utbetalda bidrag till utomstående har skuldförts i årsbokslutet.

Skuldförvaltning och säkringsredovisning

Finansverksamheten inom den kommunala koncernen regleras i kommunfullmäktiges finanspolicy samt kommunstyrelsens regler och riktlinjer för finansiell verksamhet. Finansverksamheten bedrivs inom Umeå kommuns internbank, som finansierar den koncerngemensamma skuldportföljen för kommunen och dess majoritetsägda bolag med externa krediter. De externa krediterna redovisas till nominellt värde.

De lån som tas upp av internbanken och som förfaller till betalning under det kommande året beräknas refinansieras i sin helhet mot bakgrund av det investeringsbehov som kommunkoncernen står inför. Av denna anledning klassificeras alla lån som långfristiga i redovisningen.

Av reglerna för finansverksamheten framgår att ränterisk, det vill säga risken att negativa resultateffekter orsakat av kraftiga ränterörelser, ska begränsas genom spridning av ränteförfall på olika löptider. Kommunkoncernen använder utifrån detta räntederivat för att säkra ränterisken. Alla räntederivatinnehav kvalificerar för säkringsredovisning vilket innebär att ingen skuld eller tillgång redovisas för derivat med negativt eller positivt marknadsvärde. Ränteswapparnas kuponger redovisas som en del i räntekostnaderna.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod och redovisar in- och utbetalningar under räkenskapsåret. Till posten likvida medel i kassaflödesanalysen klassificeras kassa- och banktillgodohavanden.

Sammanställd redovisning

Den kommunala koncernen i Umeå omfattar kommunen tillsammans med de kommunala koncernföretagen⁴².

Syftet med den sammanställda redovisningen är att ge en samlad bild av den kommunala verksamhet som bedrivs, oavsett vilken juridisk person som utför den. Den sammanställda redovisningen i Umeå kommunkoncern omfattar Umeå kommun och de bolag där kommunen äger minst 20 procent i röstandel eller har ett varaktigt betydande inflytande.

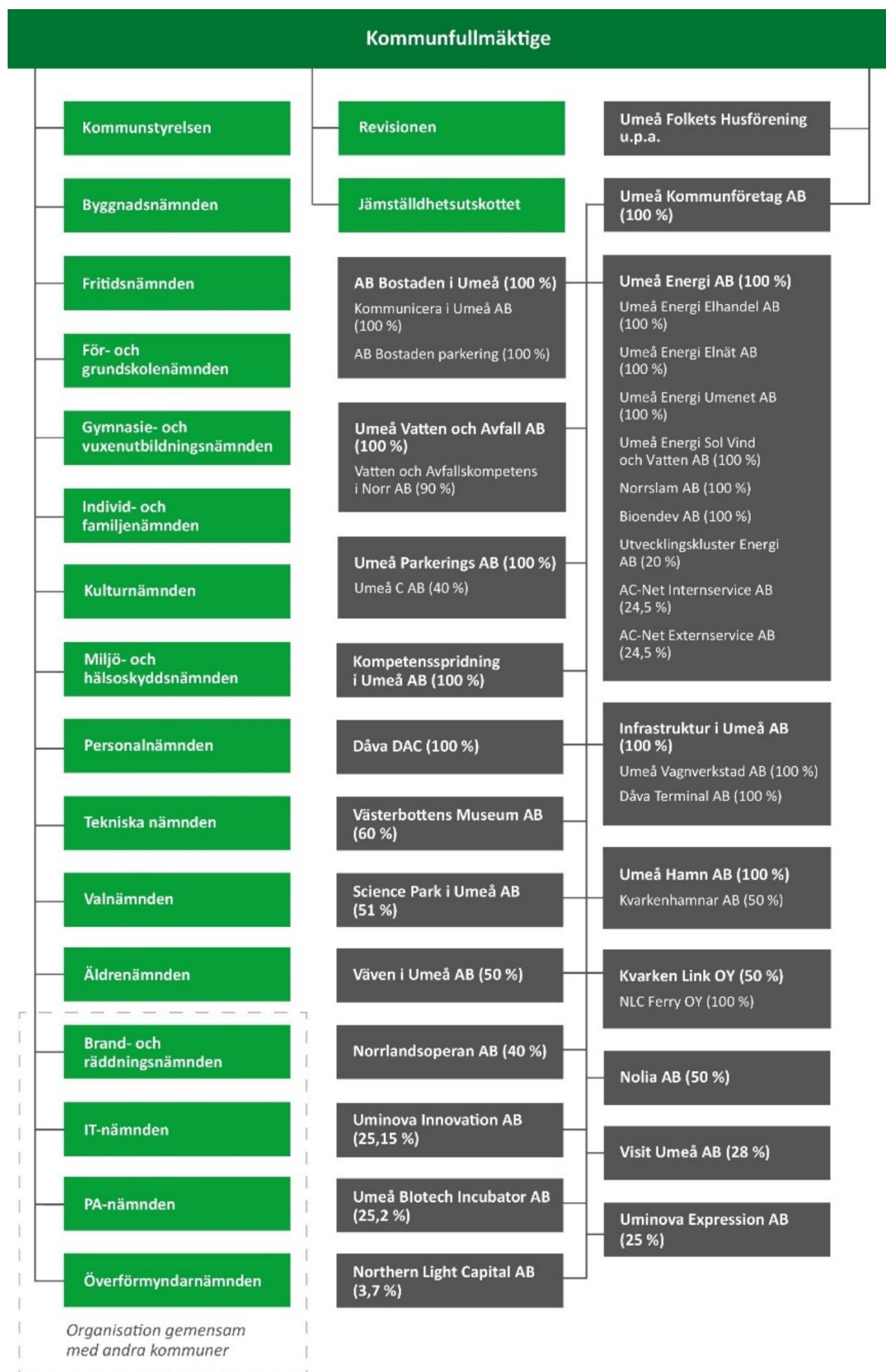
I den sammanställda redovisningen ingår Umeå Kommunföretag AB (100 procent) med dotter- och dotterdotterföretag och Umeå Folkets Husförening u.p.a. (98 procent konsolidering, 6 procent röster). Den kommunala koncernen beskrivs i bild 2, kommunkoncernen.

Under 2023 har den kommunala koncernens sammansättning förändrats enligt följande:

- Norrslam AB (100%) ägs av Umeå Energi AB från och med 2023-11-23.

⁴² Med kommunalt koncernföretag avses enligt lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) en juridisk person över vars verksamhet kommunen har ett varaktigt betydande inflytande. Betydande inflytande definieras som mer än 20 procents ägande, eller om företaget har särskild betydelse för kommunens verksamhet eller ekonomi. Företag som samägs med annan kommun och vars verksamhet är en kommunal angelägenhet anses ha särskild betydelse för kommunens verksamhet och utgör därmed ett kommunalt koncernföretag.

Bild 2. Kommunkoncernen

Den sammanställda redovisningen har upprättats utifrån proportionell konsolidering (klyvningsmetoden) från och med årsskiftet 2018/2019, förutom det undantag som beskrivs nedan för Väven i Umeå AB. Klyvningsmetoden innebär att endast ägd andel av de kommunala koncernföretagens⁴³ räkenskapsposter medtas i de sammanställda räkenskaperna.

Den sammanställda redovisningen utgår från underkoncernernas bokslut. Koncernredovisning i de civilrättsliga koncernerna upprättas utifrån upprättade förvärvsanalyser med full konsolidering när moderbolaget har en röstandel överstigande 50 procent i ett dotterbolag.

Koncerninterna mellanhavanden har eliminerats i de sammanställda räkenskaperna. All kommunkoncernintern fakturering görs utan vinstpåslag. Undantagen utgörs av försäljning av el samt bostadsföretagets uthyrning av bostäder och lokaler, som sker på affärsmässiga grunder.

Intressebolaget Väven i Umeå AB konsolideras i den sammanställda redovisningen genom kapitalandelsmetoden. Bolaget tillämpar IFRS-regelverket i sina räkenskaper, vilket innebär att en annan värderingsprincip för tillgångar tillämpas i bolaget jämfört med i kommunen. Bolaget konsolideras i Umeå kommunkoncern enligt kapitalandelsmetoden med åberopande av särskilda skäl (LKBR 12:5), då en justering till kommunens tillämpade redovisningsregler hade medfört en alltför komplicerad omvärdering och omräkning.

Dotterföretagets obeskattade reserver har i balansräkningen betraktats dels som eget kapital (79,4 procent) dels som uppskjuten skatt (20,6 procent). I resultaträkningen har dotterföretagets bokslutsdispositioner exklusive uppskjuten skatt återförts och ingår i posten Förändring av eget kapital.

I den sammanställda redovisningen avviker redovisning av offentliga investeringsbidrag från RKR R2 Intäkter, då de i kommunens bolag redovisas som en minskning av tillgångens värde.

Umeå kommuns VA-verksamhet bedrivs genom kommunkoncernbolaget Umeå Vatten och Avfall AB. Anslutningsavgifter till VA-nätet periodiseras över 30 år.

Behovet av nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar bedöms årligen. Vid varje balansdag analyserar kommunkoncernen de redovisade värdena för materiella och immateriella anläggningstillgångar för att fastställa om det finns någon indikation på att dessa tillgångar har minskat i värde. Om så är fallet, beräknas tillgångens återvinningsvärde för att kunna fastställa värdet av en eventuell nedskrivning. Där det inte är möjligt att beräkna återvinningsvärdet för en enskild tillgång, beräknar kommunkoncernen återvinningsvärdet för den

⁴³ Ett kommunalt koncernföretag är enligt lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR 2:5 §) en juridisk person över vars verksamhet, mål och strategier kommuner har ett *varaktigt betydande inflytande*. Kommuner kan utöva ett sådant inflytande själva eller tillsammans med ett eller flera kommunala koncernföretag. Lagen säger också att ett *betydande inflytande* ska anses finnas vid ett innehav av minst tjugo procent av rösterna i en juridisk persons beslutande organ, om inte annat framgår av omständigheterna. Om inflytandet inte är betydande ska den juridiska personen ändå anses vara ett kommunalt koncernföretag om den har *särskild betydelse* för kommunens verksamhet eller ekonomi.

kassagenererande enhet till vilken tillgången hör. Vid varje balansdag görs även en bedömning om den tidigare nedskrivningen inte längre är motiverad. Om så är fallet återförs nedskrivningen helt eller delvis.

Principer för drift- och investeringsredovisning

Kommunens drift- och investeringsbudget bygger på en budget från kommunfullmäktige med nettoanslag till var och en av kommunens styrelse och nämnder. Under 2023 har tilläggsanslag eller resultatöverföringar mellan nämnder beslutats (se bilaga 6).

Kommunfullmäktige beslutade under 2015 att utreda och därefter avveckla den interna köp- och säljmodellen i Umeå kommun från 2016. Det innebär att kapitalkostnader inte fördelas internt utan redovisas gemensamt för hela kommunen.

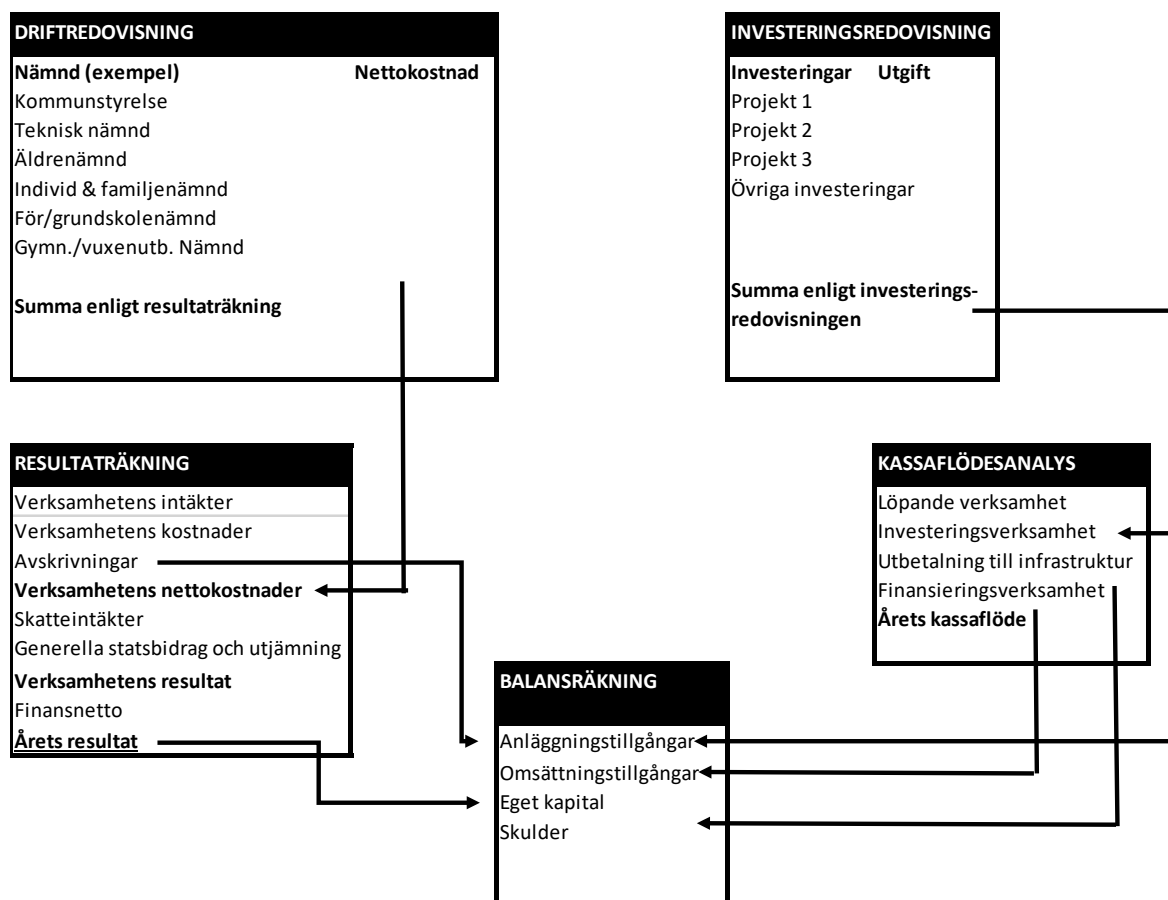
På lönekostnader läggs ett kalkylmässigt personalomkostnadspålägg, som redovisas i internredovisningen för styrelse och nämnders verksamheter. Skillnaden mellan faktiskt och kalkylmässigt personalomkostnadspålägg redovisas centralt inom kommunstyrelsen.

Kommunens drift- och investeringsbudget bygger på ett personalomkostnadspålägg på 42,75 procent (40,15 procent) och kapitalkostnader för avskrivning och ränta som baseras på en internränta om 2,5 procent.

Avskrivningar redovisas i driftredovisningen under kommunstyrelsen, som en kommungemensam kostnad.

Sambandet mellan drift- och investeringsredovisning och årsredovisningens övriga delar framgår översiktligt nedan. Driftredovisningen summeras i resultaträkningsposten verksamhetens nettokostnad, utifrån vad som har beskrivits ovan om redovisningsprinciper för drifts- och investeringsredovisningen. Investeringsredovisningen summeras i kassaflödesrapportens poster investering i immateriella och materiella anläggningstillgångar.

Bild 3. Beskrivning av drift- och investeringsredovisningens samband med årsredovisningens övriga delar

Not 2. Effekter av ändrade uppskattningar och bedömningar⁴⁴

Under året har inga ändrade uppskattningar och bedömningar gjorts. Några väsentliga effekter av ändrade uppskattningar och bedömningar har därför inte inträffat.

Not 3. Upplysning om upprättade särredovisningar

Följande särredovisningar har upprättats inom kommunkoncernen under räkenskapsåret:

Redovisningen avser	Lagstiftning	Finns tillgänglig på/hos:
Årsrapport vatten och avlopp	Lag om allmänna vattentjänster	www.vakin.se
Årsrapport avfall och återvinning	Kommunallagen	www.vakin.se
Hållbarhetsrapport	Årsredovisningslagen	www.vakin.se
Elnätsverksamhet	Ellagen (1997:857)	Umeå Energi AB
Fjärrvärmeverksamhet	Fjärrvärmelag (2008:263)	Umeå Energi AB

⁴⁴ Enligt RKR R12 är uppskattningar och bedömningar sådana antaganden som måste göras som underlag för mätning inom ramen för fastställda redovisningsprinciper.

Not 4. Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster kommer av händelser eller transaktioner som förekommer sällan och är viktiga att informera om vid jämförelse med andra redovisningsperioder. Upplysning om resultateffekten av händelser eller transaktioner som är jämförelsestörande lämnas i denna not. Bland jämförelsestörande poster har även påverkan av coronapandemin redovisats under pandemiåren⁴⁵. Under 2022 har främst det första kvartalet påverkats av coronapandemin.

I denna årsredovisning redovisas jämförelsestörande poster som för 2023 eller för jämförelseåret 2022 uppgår till ett belopp om 30 mnkr eller mer. I rapporter för 2021 och tidigare har gränsen för de jämförelsestörande poster som redovisas varit 4 mnkr eller mer.

De kraftintäkter som överstiger genomsnittet av utfallet de senaste fem åren redovisas sedan årsredovisningen 2022 som en jämförelsestörande post och jämförelseåret har omräknats enligt det nya beräkningssättet.

Jämförelsestörande poster (mnkr)	Beskrivning	Kommunkoncern		Kommun	
		2023	2022	2023	2022
Verksamhetens intäkter ökar/minskar (+/-)	Statsbidrag inom omsorg i pandemin	0	9	0	9
	Ersättning från staten för sjuklönekostnader	0	39	0	39
	Högre intäkter för krafthandeln då elpriser ökat	0	211	0	211
	Summa ökning netto av verksamhetens intäkter	0	259	0	259
Verksamhetens kostnader ökar/minskar (-/+)	Kostnader inom omsorg lägre (+) /högre (-) i pandemin	0	40	0	40
	Summa ökning/minskning netto av verksamhetens kostnader	0	40	0	40
Generella statsbidrag och utjämning	Generella statsbidrag och utjämning har ökat mot bakgrund av de beslut som riksdagen fattat med anledning av coronapandemin 2020. Bidragen erhålls till och med år 2022. Några motsvarande nya beslut har inte fastställts under 2021 eller 2022.	0	155	0	155
Summa jämförelsestörande poster		0	454	0	454

Not 5. Kostnad för räkenskapsrevision

Nedan redovisas kostnad för räkenskapsrevision i kommunkoncernen och kommunen. Med räkenskapsrevision menas granskning av bokföring, delårsrapport och årsredovisning. Kostnader för övrig revision redovisas också nedan. I den ingår förtroendevalda revisorers och

⁴⁵ Pandemin startade under första kvartalet 2020 och pågick under 2021 och fram till och med första kvartalet 2022. Coronapandemin har påverkat de senaste tre åren i olika utsträckning. Det har medfört konsekvenser för jämförelsen med föregående år och budget. En viss osäkerhet finns i lämnade uppgifter mot bakgrund av att det finns en komplexitet i orsakssamband. Det är eftersom verksamheter inte har bedrivits på samma sätt i pandemin som tidigare år och efter.

lekmanarevisorers granskning av verksamheten samt annan revision som genomförts, men som inte är räkenskapsrevision.

Kostnad för räkenskapsrevision (tkr)	Umeå kommunkoncern		Umeå kommun	
	2023	2022	2023	2022
Sakkunnigt biträde	477	295	450	295
Förtroendevalda revisorer	85	85	85	85
Auktoriserade revisorer	1 084	858	0	0
Total kostnad för räkenskapsrevision	1 646	1 238	535	380
Kostnader för övrig revision				
Sakkunnigt biträde	2 400	3 388	2 096	3 388
Förtroendevalda revisorer	906	1 004	832	1 004
Lekmannarevision	611	665	0	0
Total kostnad för övrig revision	3 917	5 057	2 928	4 392
Total kostnad för revision	5 563	6 295	3 463	4 772

Not 6. Påverkan på resultat- och balansräkningar införande redovisning finansiell leasing

Resultaträkningen påverkas med ett betydligt lägre belopp netto än balansräkningen. Den redovisning som görs i resultaträkningen är att de kostnader för löpande hyror och leasingavgifter som betalats för identifierade finansiella leasingavtal bokas bort från verksamhetens nettokostnader i resultaträkningen på en kommunövergripande nivå. Samtidigt redovisas en leasingtillgång och leaseingskuld i balansräkningen. Årets avskrivningar på leasingtillgången och årets räntekostnad för leaseingskulden bokförs i resultaträkningen på en kommunövergripande nivå.

För införandeåren 2022 och 2023 görs en rättelse av eget kapital hänförlig till införandet. För leaseade finansiella tillgångar med tillhörande leaseingskulder som från 2023 respektive 2022 och för jämförelseåren 2022 respektive 2021 redovisas som tillgång och skuld, har tidigare års innehav påverkat resultatet för alla år tillgången hyrts, men redovisas först 2023 respektive 2022. En sådan rättning bakåt i tiden görs enligt god redovisningssed mot eget kapital.

Den förändring som införandet innebär påverkar främst balansräkningen, vilket i sin tur påverkar kommunens och kommunkoncernens nyckeltal, exempelvis soliditet och skuldsättningsgrad. Jämförelseårets siffror och nyckeltal har därför räknats om i denna och fjolårets årsredovisning enligt vad som beskrivits ovan. Omräkning av tidigare år än jämförelseåret 2022 respektive 2021 har inte gjorts.

Påverkan på resultaträkningen (mnkr)	Umeå kommunkoncern		Umeå kommun	
	2023	2022	2023	2022
Verksamhetens kostnader	133	138	176	175
Avskrivningar och nedskrivningar	-77	-77	-102	-101
Verksamhetens nettokostnader	56	61	74	74
Finansiella kostnader	-62	-65	-81	-85
Resultat efter finansiella poster	-6	-4	-7	-11
Årets resultat	-6	-4	-7	-11

Påverkan på balansräkningen (mnkr)	Umeå kommunkoncern		Umeå kommun	
	2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Tillgångar				
Anläggningstillgångar				
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>				
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	976	1 032	1 397	1 471
Maskiner och inventarier	1	1	1	1
Summa anläggningstillgångar	977	1 033	1 398	1 472
Summa tillgångar	977	1 033	1 398	1 472
Eget kapital, avsättningar och skulder				
Eget kapital				
Årets resultat	-6	-4	-7	-11
Övrigt eget kapital	-221	-234	-281	-269
Summa eget kapital	-227	-238	-288	-280
Skulder				
Långfristiga skulder	1 133	1 195	1 590	1 658
Kortfristiga skulder	71	76	96	94
Summa skulder	1 204	1 271	1 686	1 752
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	977	1 033	1 398	1 472

Noter till resultaträkningen⁴⁶

Not 7: Verksamhetens intäkter (mnkr)	Umeå kommunkoncern		Umeå kommun	
	2023	2022	2023	2022
Försäljningsintäkter	3 302	3 274	104	100
Försäljning elkraft	225	393	225	393
Taxor och avgifter	859	774	402	360
Hyror och arrenden	334	310	197	190
Erhållna statliga bidrag	776	720	731	676
Erhållna EU-bidrag	14	12	8	6
Övriga erhållna bidrag	165	163	93	94
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	215	214	192	193
Intäkter från exploateringsverksamhet och tomträtter	63	45	63	45
Realisationsvinster försäljning av anläggningstillgångar	11	11	11	11
Övriga verksamhetsintäkter	337	337	0	0
Summa kommun	6 301	6 253	2 027	2 067
Avgår interna poster	-930	-839	0	0
Summa verksamhetens intäkter	5 371	5 414	2 027	2 067
Not 8: Verksamhetens kostnader	2023	2022	2023	2022
Personalkostnader exklusive pensionskostnader	-6 517	-6 147	-5 730	-5 344
Pensionskostnader	-601	-432	-532	-357
Lämnade bidrag	-532	-541	-532	-541
Köp av verksamhet	-1 464	-1 263	-1 464	-1 249
Lokal- och markhyror, leasing av inventarier *	-1 044	-1 008	-320	-311
Material och energi	-1 350	-1 201	-545	-542
Fastighetskostnader	-353	-274	-353	-274
Konsulttjänster och övriga tjänster	-672	-620	-278	-250
Realisationsförluster och utrangeringar	-18	-10	-15	-8
Anskaffningskostnad för sålda exploateringsfastigheter	-8	-6	-8	-6
Bolagsskatt	-36	-62	0	0
Övriga rörelsekostnader	-743	-742	-266	-241
Summa kommun	-13 338	-12 306	-10 033	-9 122
*Varav leasing av maskiner och inventarier i kommunen 44 mnkr (43 mnkr)				
Avgår interna poster	930	839	0	0
Summa verksamhetens kostnader	-12 408	-11 467	-10 033	-9 122

⁴⁶ För 2022 är talen omräknade utifrån införandet av redovisning av finansiell leasing i kommunen.

Not 9: Avskrivningar och nedskrivningar (mnkr)	Umeå kommunkoncern		Umeå kommun	
	2023	2022	2023	2022
Avskrivning programvaror och licenser	-12	-11	-2	-2
Avskrivning mark, byggnader och tekniska anläggningar	-658	-635	-388	-378
Avskrivning maskiner och inventarier	-429	-398	-114	-97
Nedskrivning av materiella och immateriella tillgångar*	-31	-11	0	0
Återföring tidigare nedskrivning maskiner och inventarier på grund av utrantering	0	1	0	0
Avskrivning finansiell leasing, fastighet och lokaler	-77	-78	-101	-102
Avskrivning finansiell leasing maskiner och inventarier	-26	-24	0	0
Summa	-1 233	-1 156	-606	-579
*2023, 2022: Nedskrivning av värmeverk				
Not 10: Skatteintäkter (mnkr)	2023	2022	2023	2022
Preliminär kommunalskatt	7 590	7 093	7 590	7 093
Preliminär slutavräkning innevarande år	104	153	104	153
Slutavräkningsdifferens föregående år	34	42	34	42
Summa	7 728	7 288	7 728	7 288
Not 11: Generella statsbidrag och utjämning (mnkr)	2023	2022	2023	2022
Inkomstutjämningsbidrag	1 309	1 232	1 309	1 232
Kostnadsutjämningsbidrag	-859	-758	-859	-758
Regleringsbidrag	309	362	309	362
Bidrag för LSS utjämning	215	174	215	174
Kommunal fastighetsavgift	270	257	270	257
Stöd för att stärka välfärden	60	47	60	47
Summa	1 304	1 313	1 304	1 313
Not 12: Finansiella intäkter (mnkr)	2023	2022	2023	2022
Ränteintäkter	14	10	200	144
Borgensavgifter, övriga finansiella intäkter	4	4	4	4
Ersättning från överskottsfond	1	12	3	12
Summa	19	26	207	160
Not 13: Finansiella kostnader (mnkr)	2023	2022	2023	2022
Räntekostnader lån inklusive erhållna räntebidrag	-285	-214	-275	-203
Räntekostnad, värdesäkring pensionsåtaganden	-56	-13	-56	-13
Räntekostnad på löneskatt	-12	-3	-14	-3
Reaförlust aktier och andelar	-4	-5	0	0
Bankavgifter och övriga finansiella kostnader	0	-6	0	-11
Summa	-357	-241	-344	-230
Internbankens genomsnittliga upplåningsränta efter räntesäkring %			2,11	1,49
Internbankens genomsnittliga upplåningsränta före räntesäkring %			3,69	0,76
Räntesäkringen har påverkat kostnaden med, mnkr			-144	66

Noter till balansräkningen

Not 14: Programvaror och licenser (mnkr)	Umeå kommunkoncern		Umeå kommun	
	2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärde	263	255	23	32
Inköp	22	29	0	0
Överföringar	0	-1	0	0
Försäljningar och utrangeringar	0	-20	0	-9
Utgående anskaffningsvärde	285	263	23	23
Ingående ackumulerade avskrivningar	-171	-180	-18	-25
Årets avskrivning	-12	-11	-2	-2
Avskrivning försäljningar och utrangeringar	0	20	0	9
Utgående ackumulerade avskrivningar	-183	-171	-20	-18
Utgående planenligt restvärde	102	92	3	5
Genomsnittlig nyttjandeperiod, antal år	6 år	6 år	7 år	7 år
Not 15: Goodwill (mnkr)	2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärde	11	11	0	0
Utgående anskaffningsvärde	11	11	0	0
Ingående ackumulerade avskrivningar	0	0	0	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	0	0	0	0
Ingående ackumulerade nedskrivningar	-11	-11	0	0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-11	-11	0	0
Utgående planenligt restvärde	0	0	0	0

Not 16: Mark, byggnader och tekniska anläggningar (mnkr)	Umeå kommunkoncern		Umeå kommun	
	2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärde	24 701	23 962	12 008	11 513
Inköp	737	384	98	161
Försäljningar och utrangeringar	-39	-154	-33	-152
Överföringar	318	509	241	486
Utgående anskaffningsvärde	25 717	24 701	12 314	12 008
Ingående ackumulerade nedskrivningar	-26	-26	-27	-27
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-26	-26	-27	-27
Ingående ackumulerade avskrivningar	-9 247	-8 752	-4 931	-4 691
Årets avskrivning	-658	-634	-388	-378
Avskrivning försäljningar och utrangeringar	27	139	28	138
Utgående ackumulerade avskrivningar	-9 878	-9 247	-5 291	-4 931
Finansiella leasingavtal, lokaler och fastigheter:				
Ingående anskaffningsvärde	1 902	1 619	2 502	2 025
Rättelse	0	283	0	477
Ny anskaffning	28	0	28	0
Utgående anskaffningsvärde	1 930	1 902	2 530	2 502
Ingående ackumulerade avskrivningar	-870	-714	-1 031	-789
Rättelse	-7	-79	0	-141
Årets avskrivning	-77	-77	-102	-101
Utgående anskaffningsvärde	-954	-870	-1 133	-1 031
Redovisat restvärde finansiella leasingavtal, lokaler och fastigheter	976	1 032	1 397	1 471
Utgående planenligt restvärde	16 789	16 460	8 393	8 521
Finansiella leasingavtal				
Totala minimileaseavgifter	1 713	1 578	2 396	2 111
Framtida finansiella kostnader	-508	-527	-711	-707
Nuvärdet av minimileaseavgifterna	1 205	1 051	1 685	1 404
Nuvärdet av minimileaseavgifterna förfaller enligt följande:				
Inom 1 år	71	64	96	73
Senare än 1 år men inom 5 år	292	233	373	275
Senare än 5 år	842	754	1 216	1 056
Totala minimileaseavgifter	1 205	1 051	1 685	1 404
Genomsnittlig nyttjandeperiod, antal år				
Verksamhetsfastigheter	46 år	46 år	24 år	24 år
Affärsfastigheter	30 år	30 år	32 år	31 år
Publika fastigheter	37 år	37 år	39 år	38 år
Övriga fastigheter	20 år	20 år	20 år	20 år
Markreserv	101	93	101	93
Verksamhetsfastigheter	14 110	13 796	5 715	5 857
Affärsfastigheter	319	331	319	331
Publika fastigheter	2 109	2 086	2 108	2 086
Andra fastigheter	150	154	150	154
Summa	16 789	16 460	8 393	8 521

Not 17: Pågående anläggningar (mnkr)	2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärde	3 097	1 736	964	516
Inköp	1 956	1 578	842	461
Överföringar	-1 114	-217	-254	-13
Utgående anskaffningsvärde	3 939	3 097	1 553	964
Not 18: Maskiner och inventarier (mnkr)	2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärde	11 669	11 114	1 215	1 079
Inköp	338	321	178	131
Valutaomräkning maskiner i Kvarken Link OY	-3	54	0	0
Försäljningar och utrangeringar	-48	-51	-27	-6
Överföringar	273	231	12	11
Utgående anskaffningsvärde	12 229	11 669	1 378	1 215
Ingående nedskrivning	-163	-153	-4	-4
Försäljning, utrangering	1	1	0	0
Årets nedskrivning	-31	-11	0	0
Utgående nedskrivning	-193	-163	-4	-4
Ingående ackumulerade avskrivningar	-6 267	-5 892	-772	-680
Valutaomräkning maskiner i Kvarken Link OY	-2	-2	0	0
Årets avskrivning	-455	-420	-114	-97
Avskrivning försäljningar och utrangeringar	36	47	19	6
Utgående ackumulerade avskrivningar	-6 688	-6 267	-867	-772
Utgående planenligt restvärde	5 348	5 239	507	440
Varav finansiella leasingavtal				
Ingående anskaffningsvärde	726	726	1	0
Ny anskaffning	0	0	0	1
Utgående anskaffningsvärde	726	726	1	1
Ingående ackumulerade avskrivningar	-292	-269	0	0
Försäljningar och utrangeringar	0	0	0	0
Årets avskrivning	-24	-23	0	0
Utgående anskaffningsvärde	-316	-292	0	0
Redovisat restvärde finansiella leasingavtal	410	434	1	1
Totala minimileaseavgifter	468	479	1	1
Framtida finansiella kostnader	-58	-45	0	0
Nuvärdet av minimileaseavgifterna	410	434	1	1
Nuvärdet av minimileaseavgifterna förfaller enligt följande:				
Inom 1 år	23	23	0	0
Senare än 1 år men inom 5 år	386	409	0	0
Senare än 5 år	1	1	1	1
Totala minimileaseavgifter	410	434	1	1
Genomsnittlig nyttjandeperiod, antal år				
Maskiner och inventarier	25 år	25 år	8 år	7 år

Not 19: Aktier och andelar (mnkr)	2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärde	275	253	358	347
Anskaffning	11	13	11	11
Förändring kapitalandel i intressebolag inklusive utdelning	1	9	0	0
Utgående anskaffningsvärde	287	275	369	358
Ingående nedskrivning	-15	-15	0	0
Återföring nedskrivning	1	0	0	0
Utgående nedskrivning	-14	-15	0	0
Utgående anskaffningsvärde	273	260	369	358
Not 20: Långfristiga fordringar (mnkr)	2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Lån till Umeå Kommunföretag AB	0	0	8 225	7 507
Lån till Umeå Folkets Husförening	0	0	85	88
Parkeringsköp	0	0	2	2
Övriga långfristiga fordringar	130	137	0	0
Summa långfristiga fordringar	130	137	8 312	7 597
Not 21: Förråd, lager och exploateringsfastigheter (mnkr)	2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Förråd, lager	154	129	2	9
Exploateringsfastigheter	69	66	70	66
Summa förråd, lager och exploateringsfastigheter	223	195	72	75
Not 22: Kortfristiga fordringar (mnkr)	2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Kundfordringar *	394	361	161	71
Interimsfordringar	960	1 069	656	776
Övriga kortfristiga fordringar	466	417	300	292
Summa kortfristiga fordringar	1 820	1 847	1 117	1 140
*Varav fordringar i kommunen som är äldre än en månad 15 (15) mnkr.				
Not 23: Kassa och bank, kortfristiga placeringar (mnkr)	2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Kortfristiga placeringar	8	9	0	0
Kassa och bank	154	145	0	2
Summa likvida medel	162	154	0	2

Not 24: Förändring i eget kapital (mnkr)	2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Eget kapital ingående värde enligt årsredovisning	11 078	9 740	5 791	4 770
Rättelse av fel, ingående balans finansiell leasing lokaler fastighet	0	-28	0	-33
Rättelse av fel, moms rättelse tidigare år	0	0	-17	0
Valutadifferenser i utländska koncernföretag	-4	32	0	0
Rättelse av fel, avslut av gamla exploateringsprojekt	0	159	0	159
Rättelse av fel, personalkostnader	0	-2	0	-2
Omföring till resultatutjämningsreserv *	-860	-813	-860	-813
Summa eget kapital exklusive resultatutjämningsreserv	10 214	9 088	4 914	4 081
Resultatutjämningsreserv	860	813	860	813
Periodens resultat	424	1 177	283	897
Eget kapital utgående värde	11 498	11 078	6 057	5 791
*Avsättning 2023: 43 mnkr, 2022: 47 mnkr, 2021: 251 mnkr, 2020: 283 mnkr, 2019: 116 mnkr, 2017: 163 mnkr				
Not 25: Avsättningar pensioner/förpliktelser (mnkr)	2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Pensionsavsättning ingående värde inklusive löneskatt	704	665	704	665
Nyintjänad pension	110	43	110	43
Årets utbetalningar	-24	-21	-24	-21
Ränte- och basbeloppsuppräkring	56	13	56	13
Förändring av löneskatten	34	8	34	8
Övrigt	-2	-4	-2	-4
Pensionsavsättning utgående värde inklusive löneskatt	878	704	878	704
Not 26: Andra avsättningar (mnkr)	2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Uppskjuten skatteskuld i koncernbolagen	745	721	0	0
Avsättning för återställande av Dåva deponi	30	34	0	0
Återställning mark vid nedmontering vindkraftverk och torvtäkt	11	5	0	0
Skadeersättning till fastigheter på grund av den allmänna VA-anläggningen	20	21	0	0
Summa andra avsättningar	806	781	0	0
Not 27: Långfristiga skulder (mnkr)	2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Lån från kreditinstitut inklusive nyttjad checkräkningskredit kommunen	1 446	1 323	1 446	1 323
Lån från kreditinstitut inklusive nyttjad checkräkningskredit koncernföretag	9 407	8 799	8 310	7 595
Långfristig extern finansiell leasingskuld kommunen	1 133	1 195	1 590	1 658
Övriga långfristiga skulder	562	478	36	36
Summa långfristiga skulder	12 548	11 795	11 382	10 612

Not 28: Långfristig skuld investeringsbidrag (mnkr)	2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Ingående värdeskulld, investeringsbidrag	78	74	78	74
Ny skuld, investeringsbidrag	15	4	15	4
Utgående skuld, investeringsbidrag	92	78	92	78
Ingående upplösning skuld, investeringsbidrag	-5	-3	-5	-3
Årets upplösning	-2	-2	-2	-2
Utgående upplösning skuld, investeringsbidrag	-7	-5	-7	-5
Utgående skuld investeringsbidrag	85	73	85	73
Not 29: Kortfristiga skulder (mnkr)	2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Leverantörsskulder	912	893	558	548
Kortfristig del av långa lån	23	36	0	0
Kortfristig del extern finansiell leasing skuld kommunen	71	76	96	73
Övriga interimsskulder	1 269	1 356	906	967
Övriga kortfristiga skulder	696	689	365	333
Summa kortfristiga skulder	2 971	3 050	1 925	1 922
Not 30: Panter och därmed jämförliga säkerheter (mnkr)	2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Borgensåtaganden				
Kommunägda företag				
Dåva Deponi och Avfallscenter i Umeå AB	0	0	33	33
Umeå Kommunföretag AB	0	0	360	443
Umeå Energi AB	0	0	428	451
Kvarken Link OY	0	0	370	370
Summa kommunägda företag	0	0	1 191	1 297
Extern borgen				
Bostadsändamål	57	57	57	57
Övrig borgen	46	46	46	46
Totalt borgensåtaganden	103	103	1 294	1 400
Infriande av borgen	0	0	0	0
Panter				
Fastighetsinteckningar	2	2	0	0
Övrigt	2	2	0	0
Totalt panter	4	4	0	0
Summa panter och därmed jämförliga säkerheter	107	107	1 294	1 400

Not 31: Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulderna eller avsättningarna (mnkr)	2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Ingående ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998 inklusive löneskatt	2 069	2 174	2 069	2 174
Årets utbetalningar	-113	-110	-113	-110
Ränte- och basbeloppsuppräknings	137	51	137	51
Nyintjänad pension	1	1	1	1
Övrigt	-6	-28	-6	-28
Förändring av löneskatten	4	-19	4	-19
Pensionsförpliktelser utgående värde inklusive löneskatt	2 091	2 069	2 091	2 069
Varav utgående värde, pensionsförpliktelse inklusive särskild löneskatt tryggt i stiftelse	53	61	53	61
Övriga upplysningar avseende pensioner				
Aktualiseringsgrad (%)	97	97	97	97
Antal förtroendevalda med rätt till visstidspension enligt PBF	3	3	3	3
Antal förtroendevalda med rätt till omställningsstöd enligt OPF-KL	150	144	150	144
Antal anställda med rätt till visstidspension	0	0	0	0
Pensioner för tidigare anställda födda 1935 och tidigare är tryggade genom Umeå kommuns pensionsstiftelse. Förpliktelsen för gruppen uppgår till 53 mnkr (61 mnkr) inklusive löneskatt. Anskaffningsvärde fondandelar i stiftelsen 122 mnkr (123 mnkr) och marknadsvärde fondandelar 183 mnkr (166 mnkr).				
Pensioner för före detta anställda födda 1940–1941 är tryggade genom försäkring tecknad 2005 varvid den totala förpliktelsen minskades med 88 mnkr. Ytterligare en försäkring för urval av årgång 1959–1963 tecknades under 2021 varvid förpliktelsen minskades med 139 mnkr. Överskottsmedel med 0 mnkr (1 mnkr) finns i försäkringarna.				
Not 32: Övriga ansvarsförbindelser	2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Kommunens förvaltade donationsstiftelser	13	13	13	13
Summa övriga ansvarsförbindelser	13	13	13	13
Umeå kommun har i maj 1993 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s medlemmar i Kommuninvest Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 260 kommuner som per 2023-12-31 var medlemmar i Kommuninvest har ingått likalydande borgensförbindelser.				
Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.				
Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Umeå kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2023-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 551 907 380 712 kronor och totala tillgångar till 562 022 704 021 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 10 750 704 057 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 10 967 657 918 kronor.				

Noter till kassaflödesanalysen

Not 33: Övriga inte likviditetspåverkande poster (mnkr)	Umeå kommunkoncern		Umeå kommun	
	2023	2022	2023	2022
Resultatandelar i intressebolagen	-1	-9	0	0
Omklassificering och rättelse för mark och exploatering	-4	-481	-4	-486
Finansiell leasing resultatpåverkan	0	14	0	9
Rättelse av fel, avskrivningstid datorer	0	12	0	12
Rättelse av fel, personalkostnader	0	-2	0	-2
Rättelse av moms	-17	0	-17	0
Summa	-22	-466	-21	-467

Driftredovisning

I driftredovisningen redovisas en avstämning av utfall mot fullmäktiges budget för den verksamhet som bedrivs inom kommunens styrelse och nämnder. I driftredovisningen redovisas budgetavvikelsen för verksamhetens nettokostnad. Där redovisas således inte skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning samt finansiella intäkter och kostnader.

Tabell 25. Driftredovisning per nämnd

Driftredovisning per nämnd (mnkr) ⁴⁷	2023		Budgetavvikelse 2023		Prognos helår augusti 2023	Prognos-avvikelse helår 2023	2022 utfall	Budgetavvikelse 2022	
	utfall	budget	mnkr	%				mnkr	%
Kommunfullmäktige (revision)	-3	-4	1	25	0	1	-5	-1	-25
Kommunstyrelsen ⁴⁸	-918	-1 078	160	15	98	62	-618	414	40
Valnämnden	-3	-3	0	0	0	0	-15	0	0
För- och grundskolenämnden	-2 201	-2 238	37	2	42	-5	-2 058	78	4
Äldrenämnden ⁴⁹	-1 319	-1 263	-56	-4	-73	17	-1 174	11	1
Tekniska nämnden	-1 455	-1 376	-79	-6	-40	-39	-1 314	0	0
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-566	-576	10	2	2	8	-533	5	1
Individ- och familjenämnden	-1 662	-1 572	-90	-6	-65	-25	-1 481	11	1
Fritidsnämnden	-152	-147	-5	-3	-5	0	-140	0	0
Kulturnämnden	-159	-159	0	0	1	-1	-152	1	1
Byggnadsnämnden	-70	-54	-16	-30	-16	0	-51	0	0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-21	-19	-2	-11	-2	0	-17	1	6
Personalnämnden	-1	-1	0	0	0	0	-1	0	0
Överförmyndarnämnden	-13	-15	2	13	1	1	-13	2	13
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	-69	-67	-2	-3	-4	2	-69	-3	-5
Gemensam IT-kapacitetsnämnd, Umeå/Skellefteå	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gemensam PA-nämnd, Umeåregionen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Summa verksamhetens nettokostnader	-8 612	-8 572	-40	0	-62	21	-7 642	519	2

⁴⁷ Beloppen ovan är avrundade till närmsta miljontals kronor.

⁴⁸ I kommunfullmäktiges budgetbeslut för kommunstyrelsen ingår även finansiell kostnad för pensioner i anslaget. Då redovisning av finansiell leasing implementeras från 2022, redovisas finansiella kostnader för dessa kontrakt på kommunstyrelsen. Dessa kostnader redovisas inte i ovan nämnda sammanställning, då de redovisas bland finansiella intäkter och kostnader och inte ingår i verksamhetens nettokostnader.

⁴⁹ 2022-12-31 redovisades äldreomsorgslyftet, skolmiljarden, minska timanställning samt utökad bemanning sjuksköterskor som generella statsbidrag, i enlighet med RKR:s förtydligande i nyhetsbrev 7 oktober 2021. Under 2023 har villkoren för äldreomsorgslyftet förändrats så att det från 2023 redovisas som ett riktat statsbidrag. Skolmiljarden upphörde per 2022-12-31. Per 2023-12-31 redovisas därmed minskad timanställning och utökad bemanning sjuksköterskor som generella statsbidrag. Det innebär att i driftredovisningen per 2023-12-31 ingår inte generella statsbidrag med följande belopp: äldrenämnden: (56 mnkr).

Ramjusteringar

Under året beslutades om två ramjusteringar mellan nämnder vad gäller driftbudgeten. Samtliga ramjusteringar samt datum för beslut framgår av bilaga 6. Den budget som redovisas i årsredovisningen är budget efter dessa ramjusteringar.

Budgetavvikelse per nämnd

Styrelse och nämnders sammantagna utfall mätt utifrån verksamhetens nettokostnader enligt RKR:s normering är 8 612 mnkr (7 642 mnkr) för 2023. Det är 970 mnkr högre nettokostnader jämfört med samma period föregående år.

Styrelse och nämnder redovisar ett utfall för verksamhetens nettokostnader som är 40 mnkr högre än budget (föregående år 519 mnkr lägre än budget).

De största budgetavvikelserna har kommunstyrelsen (160 mnkr), för- och grundskolenämnden (37 mnkr), individ- och familjenämnden (-90 mnkr), tekniska nämnden (-79 mnkr) samt äldre- och äldreomsorgsnämnden (-56 mnkr).

Kommunstyrelsens budgetavvikelse förklaras främst av resultat från försäljning av exploateringsmark, högre intäkter från kraftverksamheten och högre kostnader för pensioner. Då redovisning av finansiell leasing införts, får det en påverkan på kommunstyrelsens resultat enligt driftsredovisningen eftersom räntekostnader redovisas bland finansiella poster.

För- och grundskolenämndens positiva budgetavvikelse hänför sig främst till färre antal barn än förväntat inom förskoleverksamheten.

Individ- och familjenämndens negativa budgetavvikelse förklaras främst av kraftigt högre priser och fler insatser för barn och unga, ökade kostnader för LSS-bostäder då köp av externa placeringar har ökat samt fler insatser inom missbruksvård för vuxna.

Tekniska nämndens budgetavvikelse förklaras främst av högre kostnader för vinterväghållning samt att prisutvecklingen fått påverkan på kostnader, främst för lokaler och måltider.

Äldre- och äldreomsorgsnämndens budgetavvikelse förklaras främst av att nämnden har ett riktat statsbidrag med villkor som gör att bidraget redovisningsmässigt inte redovisas i driftredovisningen, men däremot kostnaderna kopplade till statsbidraget.

Prognosavvikelse per nämnd

Årets budgetavvikelse uppgår till -40 mnkr och är 22 mnkr bättre än den årsprognos som lämnades per sista augusti. De styrelse och nämnder som redovisar störst prognosavvikelse är kommunstyrelsen (62 mnkr), tekniska nämnden (-39 mnkr), individ- och familjenämnden (-25 mnkr) samt äldre- och äldreomsorgsnämnden (17 mnkr).

Kommunstyrelsens prognosavvikelse förklaras främst av ökade intäkter från kraftverksamheten ökad försäljning av exploateringsfastigheter och implementering av redovisning av finansiell leasing på samtliga hyresavtal för lokaler. Då redovisning av finansiell leasing införts, får det en påverkan på kommunstyrelsens resultat enligt driftsredovisningen eftersom räntekostnader redovisas bland finansiella poster.

Tekniska nämndens prognosavvikelse förklaras främst av att 2023 avslutades med mer snöfall än förväntat.

Individ- och familjenämndens prognosavvikelse förklaras av en fortsatt ökning av antal och pris för insatser för barn och unga samt missbruksvård för vuxna.

Äldrenämndens prognosavvikelse förklaras främst av att villkoren för erhållet statsbidrag har ändrats så att det får nyttjas även under 2024.

Budgetavvikelse per verksamhet⁵⁰

Driftredovisning per verksamhet (mnkr)	2023		Budgetavvikelse 2023		Omräknat jämförelseår			2022		Budgetavvikelse 2022	
	utfall	budget	mnkr	%	2022 utfall	Budgetavvikelse 2022		2022 utfall	mnkr	%	
						mnkr	%				
Politisk verksamhet	-58	-57	-1	-2	-54	1	1	-54	1	1	
Kommunövergripande verksamheter	-237	-367	130	35	-112	221	66	-142	190	57	
Infrastruktur, skydd med mera	-2 253	-2 048	-205	-10	-2 059	-73	-4	-2 036	-50	-3	
Kultur och fritid	-388	-383	-5	-1	-367	1	0	-367	1	0	
Pedagogisk verksamhet	-2 726	-2 771	45	2	-2 546	83	3	-2 546	83	3	
Vård och omsorg	-3 014	-2 881	-133	-5	-2 679	44	2	-2 679	44	2	
Särskilt riktade insatser	-39	-37	-2	-6	-47	-9	-22	-47	-9	-22	
Affärsverksamhet	103	-28	131	468	230	258	916	230	258	916	
Summa verksamhetens nettokostnader	-8 612	-8 572	-40	0	-7 634	527	6	-7 642	519	6	

Budgetavvikelsen inom kommunövergripande verksamheter avser:

- Högre kostnader för pensioner än beräknat är kopplade till hög inflation.
- Kostnaden för hyra av lokaler har minskats för de fastigheter som klassificerats som finansiell leasing i samband med att redovisning av finansiella leasingtillgångar och skulder införts (se not 6).

⁵⁰ Verksamhetsbegreppet utgår från SCB:s verksamhetsindelning utifrån Räkenskapsammandraget (RS).

Kommunfullmäktige beslutade under 2015 att utreda och därefter avveckla den interna köp- och säljmodellen i Umeå kommun från 2016. Därför redovisas kostnader för lokaler, lokalvård, IT och måltidsverksamhet inom Infrastruktur, skydd med mera. Majoriteten av dessa kostnader fördelas i Räkenskapsammandraget ut till den verksamhet kostnaden hör.

För *infrastruktur, skydd med mera* avser budgetavvikelsen främst högre kostnader för vinterväghållning, måltidsverksamhet och beräknade avskrivningar för finansiella leasingtillgångar (se not 6).

Inom *pedagogisk verksamhet* förklaras den positiva budgetavvikelsen främst av lägre volymer än förväntat i förskoleverksamheten.

För *vård och omsorg* förklaras budgetavvikelsen främst av högre kostnader inom barn- och ungdomsvård, missbruksvård för vuxna och försörjningsstöd. Samtidigt finns ett riktat statsbidrag med villkor som gör att bidraget redovisningsmässigt inte redovisas i driftredovisningen, men däremot kostnaderna kopplade till statsbidraget.

Affärsverksamhetens positiva budgetavvikelse förklaras främst av högre intäkter från krafthandeln samt högre intäkter från försäljning av exploateringsfastigheter än beräknat.

Investeringsredovisning

I investeringsredovisningen görs en samlad redovisning av kommunens investeringsverksamhet.

Fullmäktige ska ta ställning innan principiellt viktiga beslut fattas i de kommunala bolagen, exempelvis beslut om stora investeringar. Investeringsredovisningen ska omfatta även de kommunala koncernföretagens investeringar som fullmäktige tagit ställning till. Under 2023 har dock fullmäktige inte fattat några sådana beslut om stora investeringar, varför de inte redovisas i investeringsredovisningen.

Reviderad budget avseende investeringar i kommunen för 2023 beslutades av kommunfullmäktige i juni. Utfall och prognos för investeringar som redovisas i denna rapport utgår ifrån denna senast beslutade investeringsbudget.

Kommunens nettoinvesteringar⁵¹ i materiella och immateriella anläggningstillgångar under året uppgår till 1 103 mkr, vilket är 354 mkr högre (749 mkr) än fjolårets utfall

Årets utfall utgör 65 procent av periodens budget och är 599 mkr lägre än budgeterat. Avvikelsen beror framför allt på att avräkningen mellan kommunen och Trafikverket när det gäller byte av ansvar för vägarna längs Västra länken (250 mkr) blivit försenad till nästa år. Där till har fastighetsinvesteringar samt investeringar i kommunens exploateringsverksamhet blivit försenade eller framflyttade.

På verksamhetsnivå finns de största avvikelserna inom *Infrastruktur, skydd med mera, Pedagogisk verksamhet* samt *Kommunövergripande verksamheter* med ett sammanlagt överskott mot budget på 544 mkr.

För verksamheter inom *Infrastruktur, skydd med mera* är avvikelsen mot budget för investeringsprojekt 381 mkr. Den största avvikelsen finns inom *Gator och parker* där investeringsprojekten redovisar en avvikelse mot budget på 281 mkr. Detta beror till största del på att avräkningen mellan kommunen och Trafikverket när det gäller byte av ansvar för vägarna längs Västra länken (250 mkr) blivit framskjutet till hösten 2024 på grund av förseningar från Trafikverket.

Investeringsprojekt inom *Mark och exploatering* redovisar ett sammanlagt överskott på 90 mkr mot budget. Huvudsakligen beror förskjutningarna inom mark och exploateringsprojekt på förseningar i planeringsprocessen, en process som har blivit svårare i och med att staden har blivit tätare, ökade lagkrav och påverkan från klimatförändringar. Särskilt stort genomslag får förseningarna i projekten Klockarbäcken (22 mkr) och Tomtebo/Carlshem (14 mkr i överskott).

⁵¹ Nettoinvesteringar = investeringar efter avdrag för erhållna investeringsbidrag

Inom *Pedagogisk verksamhet* är överskottet 84 mnkr och de största avvikelserna redovisas inom följande projekt:

- Fastigheten Champinjonen 1 byggs ut för vuxenutbildning och har försenats då kompletteringar begärts i inskickade bygglovhandlingar (17 mnkr). Den totala tidplanen beräknas kunna hållas med färdigställande hösten 2025.
- För Tegs centralskola (16 mnkr) färdigställdes förberedande markåtgärder under året till en lägre kostnad än budgeterat. Byggnaderna slutfördes under hösten 2022 och arbete med skolgården börjar 2024.
- Dragonskolan byggs ut för elevökningar (14 mnkr) och avvikelsen för året beror på att byggstarten försenats mot för hur budgeten för året var lagd. Färdigställande till terminsstarten i augusti 2024 väntas kunna hållas.
- Nybyggnation av förskolan på Mariedal (13 mnkr) startade ett år senare än planerat på grund av överklagad detaljplan och bygglov. Förskolan väntas färdigställas i augusti 2025 enligt den nya tidplanen.

Kommunens största pågående projekt med ett ackumulerat utfall på 286 mnkr är nybyggnation av Carlsunds grundskola, anpassad skola, idrottsplats och korttidstillsyn. Projektet ligger i linje med budget och planeras vara klart till sommaren 2024.

För *Kommunövergripande verksamheter* är budgetavvikelsen 78 mnkr. Verksamheten inkluderar medel för fastighetsförvärv som redovisar en avvikelse på 40 mnkr. För ombyggnationen av Östra stallet (25 mnkr) på stadshusområdet har tidplanen blivit förskjuten.

Tabell 26. Investeringsredovisning per verksamhet⁵²

Investeringar per verksamhet (mnkr)	Budget jan–dec 2023	Utfall jan–dec 2023	Budgetavvikelse jan–dec 2023
Affärsverksamhet	10	2	7
Infrastruktur, skydd med mera	665	284	381
Kommunövergripande verksamheter	212	134	78
Kultur och fritid	77	65	12
Pedagogisk verksamhet	619	535	84
Vård och omsorg	119	83	36
Totalsumma	1 702	1 103	599

⁵² Verksamhetsbegreppet utgår från SCB:s verksamhetsindelning utifrån Räkenskapsammandraget (RS). Kommunfullmäktige beslutade under 2015 att utreda och därefter avveckla den interna köp- och säljmodellen i Umeå kommun från 2016. Därför redovisas investeringar i gemensamma lokaler samt inom lokalvård, IT och måltidsverksamhet inom kommunövergripande verksamheter. Majoriteten av dessa kostnader fördelas i Räkenskapsammandraget ut till den verksamhet kostnaden hör.

Nedan redovisas de största investeringsprojekt som är färdigställda/slutaktiverade under 2023 respektive de största pågående investeringsprojekten för 2023.

Tabell 27. Största färdigställda/slutaktiverade och pågående investeringsprojekt⁵³

Största färdigställda/aktiverade investeringsprojekt 2023 (mnr)	Ackumulerade utgifter			Utgifter 2023		
	Budget till och med 2023-12-31	Utfall till och med 2023-12-31	Budget-avvikelse till och med 2023-12-31	Budget 2023	Utfall 2023	Budget-avvikelse 2023
Nolia friidrottshall, takkonstruktion	16	16	0	5	5	0
Sävar, gator; Planetvägen med flera	16	16	0	0	0	0
Rådhuset, fasadrenovering	14	14	0	0	0	0
Trygghetsskapande teknik inom Äldrenämnden	14	14	0	14	14	0
Tegs centralskola, skolgård och slutfas för byggnader*	29	13	16	29	13	16
Industribyggnad Tegelslagaren 5, verksamhetsanpassning	13	13	0	0	0	0
Största pågående investeringsprojekt 2023						
Carlslund, nybyggnation av grundskola, anpassad skola, idrottsplats och korttidstillsyn	290	286	4	182	178	4
Dragonskolan, utbyggnad	68	54	14	63	49	14
Kålmasken förskola, nybyggnad	47	51	-4	33	38	-4
Berghemsskolan, utbyggnad	47	38	9	44	35	9
Maja Beskowskolan, nytt utbildningskök	27	36	-9	26	35	-9
Sjöfruskolan, utbyggnad	24	33	-9	20	29	-9
Innertavle skola, ny matsal och kök	27	27	0	16	16	0
Bölevägen, reinvestering	7	24	-17	4	12	-9
Kungsgården förskola, nybyggnation	24	21	4	17	13	4
Blomstergården, gruppboende	16	20	-4	2	6	-4
Fläktvägen, reinvestering	19	19	0	8	11	-3
Mariedal förskola, nybyggnad	31	18	13	28	14	13
Kvarnvägen, reinvestering	13	13	0	8	9	-1
Vasagatan, reinvestering	12	12	0	12	12	0
Vuxenutbildning Champinjonen 1, utbyggnad	28	11	17	27	10	17

*Under 2022 färdigställdes och delaktiverades 106 mnr för skolbyggnader som är tagna i bruk.

⁵³ Kommunen har inte erhållit några bidrag för de färdigställda/slutaktiverade och pågående investeringsprojekt som redovisas i tabellen.

Revisionsberättelse för 2023

Till fullmäktige i Umeå kommun

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse och nämnder, och genom utsedda lekmannarevisorer/revisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag. Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder revisorerna.

Styrelse, nämnder och utskott ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit de resultat som redovisas i bilagan "Revisorernas redogörelse för år 2023".

Viktiga iakttagelser och synpunkter

Utifrån revisionens fördjupningsgranskningar under året vill vi särskilt lyfta fram de utvecklingsområden som vi identifierat i vår granskning avseende kommunens arbete med miljömål. Granskningen visade bland annat att det inte var tydliggjort hur styrning och uppföljning av befintliga styrdokument och mål ska integreras i den nya styrmodellen eller huruvida uppföljning av åtgärdsprogrammet för Umeå kommuns klimat- och miljömål ska ske inom ramen för ordinarie verksamhetsuppföljning eller ej. Granskningen visade också att det finns behov av att i ägardirektiv tydliggöra vilka styrdokument och mål som ska gälla för respektive bolag. Detta är också iakttagelser vi gjort inom ramen för vår grundläggande granskning.

Vi vill också lyfta fram utvecklingsområden som vi identifierat i vår granskning avseende kommunens hantering av skyddade personuppgifter. Granskningen visade bland annat att det inte funnits en kommunövergripande styrning och att de granskade nämnderna inte beslutat om egna styrdokument. Granskningen visade också att inte finns rutiner som i tillräcklig utsträckning omfattar hanteringen av skyddade personuppgifter, även om vissa rutiner i viss utsträckning berör området.

Baserat på våra granskningar gör vi följande bedömningar.

Vi bedömer att individ- och familjenämnden, överförmyndarnämnden och nämnden för grundläggande IT-kapacitetstjänster delvis har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt.

Vi bedömer att styrelse och övriga nämnder har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt.

Vi bedömer att individ- och familjenämnden och tekniska nämnden delvis har bedrivit verksamheten på ett från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt.

Vi bedömer att styrelse och övriga nämnder har bedrivit verksamheten på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att kommunstyrelsens interna kontroll delvis har varit tillräcklig.

Vi bedömer att nämndernas interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi bedömer, i enlighet med det sakkunniga biträdets yttrande om årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter, att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att resultatet enligt årsredovisningen delvis är förenligt med de finansiella mål och de verksamhetsmål som fullmäktige uppställt.

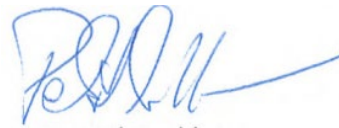
Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse, nämnder och utskott samt enskilda ledamöterna i dessa organ.

Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2023.

Umeå den 22 april 2024

Ewa Miller, ordförande

Per-Erik Evaldsson, vice ordförande

Eva Arvidsson

Ulla-Britt Lindholm

Peter Sedlacek

Marie Sandström-Öhberg

Anders Rålin

Till revisionsberättelsen hör bilagorna:

Revisionsredogörelse för år 2023

Granskningsrapporter från lekmanarevisorerna i Umeå kommuns bolag

Bilagor

Bilaga 1. Sammanställning av rapporter från kommunens bolag 2023

Umeå Kommunföretag AB (UKF)

www.ukf.umea.se

Styrelseordförande: Hans Lindberg

Verkställande direktör: Fredrik Lundberg

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

UKF är den sammanhållande kraften i koncernens gemensamma omställningsarbete vilket är baserat på de inriktningsmål kommunfullmäktige beslutat om samt agenda 2030. År 2023 sattes nya resanderekord för såväl lokaltrafiken som trafikerar Umeå tätort – Ultra – samt övrig inomkommunal kollektivtrafik som Umeå kommun har ekonomiskt och verksamhetsmässigt ansvar för. I början av året beviljades UKF medel för projektsatsningen ”ViiBIC – Västerbottens inkluderande och internationella företagsinkubator” som drivs av företagsinkubatorn BIC Factory. Satsningen pågår till och med 2025 och handlar till stor del om inkludering, att nå ut till nya målgrupper så som utlandsfödda och nyföretagare i hela Västerbotten och till viss del Norrbotten, men även hållbarhet och internationalisering.

UKF har under året varit fortsatt påverkade av ovanligt kraftiga kostnadsökningar som har sin grund i den inflation som påverkat världen under de senaste åren.

Tabell 28. Koncernbidrag 2023

mnkr	Givna	Mottagna
Dåva Deponi- och Avfallscenter i Umeå AB	13	
Umeå Energi AB	110	
AB Bostaden	7	
Umeå Parkerings AB (Upab)	10	
Infrastruktur i Umeå AB (Inab)		32
Umeå Kommunföretag AB	107	141
Umeå Hamn AB		74
Koncernbidrag totalt	247	247

Tabell 29. Översikt över verksamhetens utveckling för Umeå Kommunföretag AB

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Rörelsens intäkter	181	170	176	187	172
Rörelsens kostnader	-202	-186	-180	-208	-173
Resultat efter finansiella poster	-21	-16	-4	-21	-21
Nettoinvesteringar	0	1	4	174	152
Självfinansieringsgrad (%)	0	0	0	20	12
Soliditet (%)	53	51	54	53	42
Långfristig låneskuld	396	448	524	532	578
Medelantal anställda	14	13	13	13	12

Umeå Energi AB**www.umeaenergi.se**

Styrelseordförande: Emma Vigren

Verkställande direktör: Jan Ridfeldt

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Umeå Energis största fokus är att möta förväntningar om digitalisering, driva utveckling för grön omställning samt arbete för ett minskat klimatavtryck. Inom bolagets transformativa utveckling pågår flera initiativ:

- Umeå Energi har bildat ett nytt slambolag och börjat planera för en ny slamförbränningsanläggning som fullt utbyggd bidrar till att utsläpp av skadliga kemikalier i naturen undviks.
- Umeå Energi har intensifierat arbetet för att etablera en ny e-metanolfabrik med teknik som bygger på att fånga in koldioxid från förbränning av biobränslen och kombinera den med så kallad grön vätgas.

Umeå Energi arbetar intensivt med att hitta lösningar och samarbeten för att öka effektiviteten i energisystemet och minska klimatavtrycket. Inom bredband har det pågått ett omfattande arbete med att skapa en långsiktigt hållbar bredbandsaffär och möta de krav som finns kring hållbarhet och robusthet i det uppkopplade samhället.

År 2023 har präglats av en fortsatt osäker omvärld samt hög inflation vilket orsakat både ökade kostnader och förseningar samt material- och resursbrist. För Umeå Energis verksamhet har det inneburit betydligt högre kostnadsnivåer inom flera områden där biobränslet haft störst resultatpåverkan.

Umeå Energis största investeringar i år har varit i distributionsnät för el, bredband och fjärrvärme för att möjliggöra tillväxt och etableringar. Investeringarna uppgick till 197 mnkr. Ytterligare anläggningsinvesteringar i fjärrvärme och kyla med 61 mnkr samt mark, byggnad och inventarier med 20 mnkr har genomförts under året. Investeringarna är 61 mnkr lägre jämfört med föregående år och har finansierats med egna medel.

Tabell 30. Översikt över verksamhetens utveckling för Umeå Energi AB

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Rörelsens intäkter	1 735	1 760	1 581	1 346	1 573
Rörelsens kostnader	-1 624	-1 632	-1 468	-1 316	-1 366
Resultat efter finansiella poster	65	132	112	33	156
Nettoinvesteringar	278	339	242	221	258
Självfinansieringsgrad (%)	134	113	157	138	174
Soliditet (%)	40	41	42	40	39
Långfristig låneskuld	1 663	1 678	1 738	1 801	1 904
Medelantal anställda	400	387	414	401	393

AB Bostaden i Umeå**www.bostaden.umea.se**

Styrelseordförande: Lena Karlsson Engman

Verkställande direktör: Jerker Eriksson

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Folkmängden i Umeå har växt stadigt under lång tid och förväntas fortsätta växa under kommande år. Vid årets slut är antalet lägenheter i bolaget 15 434 (15 105), varav 4 353 studentbostäder. Under året har 265 lägenheter blivit färdigställda och klara för inflyttning som sker etappvis under 2023/2024.

På Östra dragonfältet (157 mkr) pågår ett projekt med 144 lägenheter fördelat på sex byggnader med fem våningar plus vindsvåning samt ett underjordiskt garage. Första inflyttning beräknas ske under 2024.

På Västteg (227 mkr) pågår nybyggnation av 363 bostäder som ska innefatta såväl vård- och omsorgsboende som seniorboende plus och vanliga lägenheter. Husen byggs i 4–6 våningar med underjordiskt garage. Byggnationen beräknas stå klar under 2024.

Den genomsnittliga bostadshyran per kvm och år, exklusive enkelrum, är 1 207 kr (1 174 kr).

Lokalhyresmarknaden i Umeå kännetecknas av en stark efterfrågan framför allt gällande boende för äldre. Vakansgraden för lokaler är fortsatt mycket låg.

Förhandlingen med Hyresgästföreningen för 2024 startade i september, men då man inte har kommit överens i de lokala förhandlingarna har ärendet hänskjutits till Hyresmarknadskommittén för beslut. I slutet av januari 2024 kom beslut från oberoende ordförande i HMK om en justering av hyrorna med 5,7 procent.

Tabell 31. Översikt över verksamhetens utveckling för AB Bostaden i Umeå

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Rörelsens intäkter	1 202	1 183	1 107	1 089	1 053
Rörelsens kostnader	-1 058	-982	-940	-939	-942
Resultat efter finansiella poster	144	200	166	150	111
Nettoinvesteringar	742	777	498	406	478
Självfinansieringsgrad (%)	46	50	70	85	64
Soliditet (%)	40	42	43	43	43
Långfristig låneskuld	4 120	3 632	3 250	3 173	3 141
Medelantal anställda	174	168	168	180	176

Styrelseordförande: Per-Erik Johansson

Verkställande direktör: Robert Hansson

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

För bolagets verksamhet *Vatten och avlopp* blev kostnaderna för året lägre än prognosen vid andra tertialet. Omvärldsläget och stora osäkerheter kring både prisbilder och tillgänglighet av bland annat material, entreprenader, energi och drivmedel drev upp prognosen men slutresultatet blev bättre än väntat. Högre intäkter i kombination med lägre rörelsekostnader möjliggjorde för Vatten och Avlopp att avsätta ytterligare medel till investeringsfond för Hållbart vatten.

För *Avfall och återvinning* blev intäkterna högre än planerat i prognosen vid andra tertialet. Högre rörliga intäkter för behållaravgifter och fler slamtömningar samtidigt som avfallsmängderna minskade resulterade i högre intäkter än prognostiserat. Kostnaden för köpt driftentreprenad har ökat till följd av ökade rörelsekostnader i Vakin. Kostnadsökningen beror till stor del av ökat behov av inhyrd personal på ÅVC, men även kostnadsökningar kopplat till fastighets- och lokalkostnader avseende trädgårdsskötsel på ÅVC samt nytt kärllager på Gimonäs.

I årets resultat avgår överuttag avseende VA-taxekollektivet i form av avsättning till fond för säker vattenförsörjning (18 mnkr) efter upplösning av tidigare fonderat resultat kopplat till Öns avloppsreningsverk (2 mnkr).

Brukningstaxan för *Vatten och avlopp* höjdes inför året med sex procent vilket har gett motsvarande 16 mnkr mer i taxeintäkter jämfört med år 2022. För *Avfall och återvinning* är de största avvikelserna jämfört med föregående år ökade taxeintäkter och övriga intäkter på återvunnet material motsvarande 27 mnkr. Kostnader för behandling av avfall har ökat på grund av kostnadsökningar för underentreprenader, utsläppsrätter och avfallstransporter. De största investeringarna är:

- utbyggnad av Forslunda vattenverk (97 mnkr)
- reinvestering av alla ledningsslag och tryckspillsledning från pumpstation på Kvarnvägen (15 mnkr)
- ombyggnation Sävar återvinningscentral (12 mnkr).

Tabell 32. Översikt över verksamhetens utveckling för Umeå Vatten och Avfall AB

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Rörelsens intäkter	487	442	419	399	368
Rörelsens kostnader	-456	-428	-401	-389	-348
Resultat efter finansiella poster	-4	-12	-9	-12	-1
Nettoinvesteringar	287	148	171	175	170
Självfinansieringsgrad (%)	23	38	32	30	35
Soliditet (%)	2	3	3	4	5
Långfristig låneskuld	1 928	1 711	1 641	1 453	1 330
Medelantal anställda	170	170	169	156	155

Infrastruktur i Umeå AB (Inab)www.inab.umea.se

Styrelseordförande: Lennart Holmlund
 Verkställande direktör: Mikael Salomonsson

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Bolagets uppdrag att bygga en ny järnvägsterminal på Dåva har färdigställts under år 2023. Fastighetsförvaltningen har fortlöpt som planerat, projektverksamheten har fortsatt att byggas upp och anpassas genom en fortsatt utveckling av rutiner, system och strukturer inför genomförandet av de planerade projekten i hamnen och marknadsföringsarbetet har bedrivits i enlighet med den planering som gjordes inför året.

Tabell 33. Översikt över verksamhetens utveckling för Infrastruktur i Umeå AB

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Rörelsens intäkter	91	80	76	86	78
Rörelsens kostnader	-89	-71	-65	-61	-95
Resultat efter finansiella poster	-16	-4	-3	-17	51
Nettoinvesteringar	61	115	36	65	124
Självfinansieringsgrad (%)	13	16	76	33	0
Soliditet (%)	18	18	19	19	15
Långfristig låneskuld	731	682	646	649	885
Medelantal anställda	20	19	20	13	7

Dåva Deponi- och Avfallscenter i Umeå AB (Dåva DAC)www.avfallscenter.se

Styrelseordförande: Catarina Holmberg
 Verkställande direktör: Jörgen Aronsson

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Under året har Dåva DAC tagit emot stora mängder förorenad jord samt sulfidjord från olika sanerings- och byggprojekt. Massorna kommer främst från större infrastrukturprojekt som byggs när Umeå växer och utvecklas. Detta har påverkat resultatet positivt för perioden men är lägre än föregående år eftersom mottaget avfall varierar från år till år. Bolagets upptagningsområde avseende farligt avfall är allt ifrån Sundsvall i söder till Kiruna i norr.

Tabell 34. Översikt över verksamhetens utveckling för Dåva Deponi och Avfallscenter i Umeå AB

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Rörelsens intäkter	50	59	59	65	38
Rörelsens kostnader	-35	-27	-27	-28	-22
Resultat efter finansiella poster	13	28	28	33	13
Nettoinvesteringar	4	4	17	6	4
Självfinansieringsgrad (%)	343	777	181	644	421
Soliditet (%)	46	40	41	40	49
Långfristig låneskuld	-	-	-	-	-
Medelantal anställda	9	9	9	8	8

Umeå Parkerings AB (Upab)

www.upab.umea.se

Styrelseordförande: Robin Enander

Verkställande direktör: Fredrik Lundberg

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Under året har 57 nya laddpunkter installerats i parkeringshusen Nanna, Navet och Parketten. I samband med detta har Upab bytt leverantör av laddbox från Easee till Zaptec. Upab fortsätter samtidigt att följa utvecklingen av laddboxtillverkaren Easee:s juridiska tvist till följd av tidigare laddboxmodell som under 2023 belades med försäljningsförbud. Huvuddelen av Upab:s laddboxar är idag tillverkade av Easee som fortsatt får användas trots försäljningsförbud.

Utredningen av en kombinerad kontorsfastighet och parkeringsanläggning i kvarteret Renen, Östra station har fortsatt under året.

Utredningen av kvarteret Ymer har fortsatt tillsammans med kommunens mark- och exploateringsavdelning under året. Huvudsyftet i detta läge är att klargöra markreservatets förutsättningar samt att tydliggöra behovet av kommande byggrätt kopplat till framtida stadsbyggnadsplaner i området.

Tabell 35. Översikt över verksamhetens utveckling för Umeå Parkerings AB

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Rörelsens intäkter	112	105	92	84	91
Rörelsens kostnader	-101	-90	-86	-81	-88
Resultat efter finansiella poster	11	15	5	3	3
Nettoinvesteringar	3	2	1	1	2
Självfinansieringsgrad (%)	520	850	785	679	411
Soliditet (%)	23	21	23	24	24
Långfristig låneskuld	96	100	102	105	108
Medelantal anställda	25	24	25	26	25

Kompetensspridning i Umeå AB

Styrelseordförande: Karin Hedlund

Verkställande direktör: Fredrik Lundberg

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Kompetensen inom projektet Gateway Umeå, med syfte att skapa förutsättningar för små och medelstora företag att utveckla sitt kompetensförsörjningsarbete, har under andra halvåret planerats för effekthemtagning och linjesättning. Det innebär en verksamhetsflytt av två medarbetare till Umeå kommuns näringslivskontor som genomförts under året.

Tabell 36. Översikt över verksamhetens utveckling för Kompetensspridning i Umeå AB

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Rörelsens intäkter	4	7	8	7	6

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Rörelsens kostnader	-5	-7	-8	-6	-6
Resultat efter finansiella poster	0	0	0	0	0
Nettoinvesteringar	0	0	0	0	0
Självfinansieringsgrad (%)	-	-	-	-	-
Soliditet (%)	36	11	6	3	4
Långfristig låneskuld	0	0	0	0	0
Medelantal anställda	3	4	3	3	5

Västerbottens Museum AB

www.vbm.se

Styrelseordförande: Anders Lidström

Verkställande direktör: Ulrica Grubbström

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Västerbottens Museums resultat är beroende av ägarnas tillskott av driftanslag, eventuell medfinansiering från Boverket och lönsamheten i den affärsdrivande verksamheten. De kommunala och statliga anslagen räcker inte till basverksamhetens kostnader (vars syfte är att fullfölja museets grunduppdrag) som under de senaste fem åren gjort underskott och redovisar ett negativt resultat på -4 mnkr. Det negativa resultatet vägs för närvarande upp av lönsamheten i de affärsdrivande verksamheterna och tillfälliga bidrag som är statligt reglerade.

Under perioden museet öppnat flera nya utställningar bland annat en om länets förhistoria. Under sommaren erbjöds omfattande verksamhet på Gammlia med många besökare. I december aviserade museet att den årliga julmarknaden läggs ned då ekonomin inte går ihop och museet behöver prioritera kärnuppdragen.

Tabell 37. Översikt över verksamhetens utveckling för Västerbottens Museum AB

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Rörelsens intäkter	60	60	57	52	52
Rörelsens kostnader	-60	-58	-54	-49	-51
Resultat efter finansiella poster	0	2	3	3	1
Nettoinvesteringar	3	3	3	2	2
Självfinansieringsgrad (%)	89	94	27	280	122
Soliditet (%)	46	45	43	37	32
Långfristig låneskuld	15	14	10	16	19
Medelantal anställda	60	59	59	59	61

Science Park i Umeå AB

Styrelseordförande: Anders Sylvan

Verkställande direktör: Anders Kjellander

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

En förstudie för en ny Science park tillsammans med ett fastighetsutvecklingsbolag har påbörjats och beräknas vara klar i början av nästa år.

Bolaget fortsätter med sitt uppdrag som värdorganisation för satsningen Digital Impact North med Umeå universitet, Umeå kommun, Region Västerbotten, Sveriges lantbruksuniversitet samt RISE som grundare.

Tabell 38. Översikt över verksamhetens utveckling för Science Park i Umeå AB

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Rörelsens intäkter	3	3	2	2	2
Rörelsens kostnader	-3	-2	-2	-2	-2
Resultat efter finansiella poster	1	1	0	0	0
Nettoinvesteringar	0	0	0	0	0
Självfinansieringsgrad (%)	-	-	-	-	-
Soliditet (%)	64	25	16	11	14
Långfristig låneskuld	0	0	0	0	0
Medelantal anställda	1	1	1	1	1

Umeå Folkets husförening u.p.a.

www.umeafolketshus.se

Styrelseordförande: Ingela Wallrud

Verkställande direktör: Håkan Bäckström

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Ett specifikt fokusområde för Folkets Hus har varit att arbeta för att mer verksamhet riktad till barn och unga skall äga rum. Detta har resulterat i ett samarbete med Balettkademin och cirka 200 barn och ungdomar kommer dansa i Folketshus lokaler varje vecka.

I årets resultat ingår kostnader för renoveringar av eftersatta golv, våtutrymmen och toaletter med 5 mnkr. Investeringar har gjorts i restaurangens maskinpark med 1 mnkr samt en Flexstep för att öka tillgängligheten i Idun och förnyat ljus, ljud och skyltning med 2 mnkr.

Tabell 39. Översikt över verksamhetens utveckling för Umeå Folkets Husförening u.p.a.

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Rörelsens intäkter	83	71	52	58	83
Rörelsens kostnader	-83	-70	-50	-59	-81
Resultat efter finansiella poster	0	1	0	-3	2
Nettoinvesteringar	4	13	1	9	16
Självfinansieringsgrad (%)	100	57	100	46	34
Soliditet (%)	18	18	18	17	19
Långfristig låneskuld	85	88	76	90	85
Medelantal anställda	58	56	52	64	81

Umeå Hamn ABwww.umeahamn.se

Styrelseordförande: Karl-Gunnar Dahlberg

Verkställande direktör: Mikael Isaksson

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Projekt 14 som innefattar verksamhetsytor kring färjeterminalen, färjepiren och färjeterminalen, har slutförts och tagits i bruk. Renovering av en kassun på piren har också slutförts under året.

Internlogistikutredning har genomförts för att säkerställa även den delen i projektet.

Minskning av Södra kajens utbyggnad har beslutats för att spara pengar.

Andra stora insatser under året:

- Ansökan om tillstånd för om- och utbyggnad av Umeå hamn fortgår.
- Arbete med ny detaljplan för hela hamnområdet pågår.
- Detaljprojektering av Södra kajen pågår.
- Detaljprojektering av Norra kajen, RoRo-rampen och Energipiren har genomförts under året.
- Ny CEF-ansökan för genomförande har lämnats in i slutet av året.
- Organisationsuppbyggnad och samarbetsövningar mellan inblandade företag har genomförts under året.

Tabell 40. Översikt över verksamhetens utveckling för Umeå Hamn AB

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Rörelsens intäkter	24	18	15	15	15
Rörelsens kostnader	-60	-47	-38	-30	-33
Resultat efter finansiella poster	-35	-29	-24	-15	-18
Nettoinvesteringar	35	151	217	165	72
Självfinansieringsgrad (%)	91	23	7	3	14
Soliditet (%)	13	9	7	10	18
Långfristig låneskuld	678	730	596	391	213
Medelantal anställda	1	1	1	1	0

Kvarkenhamnar ABwww.kvarkenports.com

Styrelseordförande: Karl-Gunnar Dahlberg

Verkställande direktör: Teijo Seppelin

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Intäkterna har ökat jämfört med föregående år för den svenska delen av bolaget och hantering av skogsprodukter har visat en positiv utveckling. För den finska delen ses en nedgång av volymerna och färre antal fartygsanlöp vilket inneburit lägre intäkter. Kostnaderna för underhåll av bolags anläggningar har ökat.

Nettoinvesteringarna under året uppgick till 6 mnkr (17 mnkr) och den största investeringen är uppgradering av lysmaster för 2 mnkr.

Tabell 41. Översikt över verksamhetens utveckling för Kvarkenhamnar AB

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Rörelsens intäkter	106	100	93	85	84
Rörelsens kostnader	-118	-103	-97	-87	-84
Resultat efter finansiella poster	-13	-3	-4	-2	0
Nettoinvesteringar	6	17	0	1	4
Självfinansieringsgrad (%)	0	0	0	0	46
Soliditet (%)	28	36	44	50	49
Långfristig låneskuld	20	19	8	8	7
Medelantal anställda	37	34	34	31	31

Väven i Umeå AB

www.vaven.se

Styrelseordförande: Fredrik Lundberg

Verkställande direktör: –

Verksamheten består av att förvalta fastigheten Väven där Umeå kommuns stadsbibliotek finns. Byggnaden består av cirka 24 000 kvadratmeter lokalyta som fördelas på både kulturella och kommersiella verksamheter. Inga anställda finns i koncernen.

Nolia AB

www.nolia.se

Styrelseordförande: Stefan Askenryd

Verkställande direktör: Jonas Dahlberg

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Under år har bolaget genomfört Noliamässan i Umeå. Mässan besöktes av cirka 40 000 besökare vilket är en nedgång jämfört med förra årets nästan 60 000 besökare. En hög andel återbokningar till mässan nästa år visar på fortsatt intresse och ytterligare satsningar kommer att göras på Noliamässan till Piteå 2024. Skogsolia har också ägt rum vilket levererade en kvalitativ mötesplats för kunder och besökare men ökade kostnader för att bygga och genomföra mässan i skogen i kombination med färre besökare har påverkat resultatet för mötesplatsen negativt.

Tabell 42. Översikt över verksamhetens utveckling för Nolia AB

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Rörelsens intäkter	45	49	21	13	64
Rörelsens kostnader	-49	-48	-25	-28	-62
Resultat efter finansiella poster	-3	1	-4	-15	2
Nettoinvesteringar	1	1	0	1	1
Självfinansieringsgrad (%)	–	2	–	–	5
Soliditet (%)	41	66	56	57	47
Långfristig låneskuld	0	0	63	172	280
Medelantal anställda	21	19	20	26	32

Norrlandsoperan ABwww.norrlandsoperan.se

Styrelseordförande: Malin Malm

Verkställande direktör: Erik Mikael Karlsson

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

En av Norrlandsoperans stora uppsättningar under året var Adriana Mater med den internationellt erkända tonsättaren Kaija Saariaho. Detta var första gången på 49 år som Norrlandsoperan spelade en opera av en kvinna. Därtill var The Death of Klinghoffer höstens stora operaproduktion av amerikanske tonsättaren John Adams.

Under året tilldelades Norrlandsoperan 10 mnkr från Riksbankens jubileumsfond till operaprojektet The Galloping Cure som kommer resultera i en nyskriven opera med planerad premiär 2026/27. Ytterligare bidrag som erhållits är EU-finansierad interreg-fond för turnéprojekt Arctic Music Circles med Norrlandsoperans Symfoniorkester under 3 år i Sverige, Norge och Finland (cirka 4 mnkr), från Kulturrådet för projekt för barn och unga i regionen (cirka 2 mnkr) och från Kreativa Europa för Attitudes – projekt med inriktning mot unga och hip-hopdans (cirka 3 mnkr).

Tabell 43. Översikt över verksamhetens utveckling för Norrlandsoperan AB

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Rörelsens intäkter	131	132	125	113	120
Rörelsens kostnader	-132	-132	-124	-113	-120
Resultat efter finansiella poster	0	0	0	0	0
Nettoinvesteringar	0	1	-1	0	1
Självfinansieringsgrad (%)	-	-	-	-	-
Soliditet (%)	15	20	16	18	20
Långfristig låneskuld	0	0	0	0	0
Medelantal anställda	118	121	119	115	115

Kvarken Link Oywww.kvarkenlink.com

Styrelseordförande: Tomas Häyry

Verkställande direktör: Peter Ståhlberg

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Fartyget Aurora Botnia som trafikerar sträckan Vasa–Umeå ägs av företaget. Färjan är uthyrd till dotterbolaget NLC Ferry Oy som sköter om den operativa verksamheten på linjen mellan Vasa och Umeå.

Energibesparingsprojekten fortsätter och utveckling sker kontinuerligt för att optimera driften. Investeringar och processförbättringar görs fortlöpande för energibesparingar och för att förbereda sig för kommande utsläppshandel som träder i kraft nästa år. Från och med 2024 omfattas sjöfarten av EU:s bestämmelser för handel med utsläppsrättigheter. Kostnaden för år 2024 blir 40 procent av utsläppen som kompenseras med köp av utsläppsrättigheter.

Tabell 44. Översikt över verksamhetens utveckling för Kvarken Link OY

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Rörelsens intäkter	40	23	10	10	0
Rörelsens kostnader	-38	-36	-26	-16	-6
Resultat efter finansiella poster	1	-9	-1	2	-6
Nettoinvesteringar	0	0	12	456	160
Självfinansieringsgrad (%)	-	-	-	-	-
Soliditet (%)	38	37	37	37	14
Långfristig låneskuld, mn euro	32	35	33	35	35
Medelantal anställda	0	0	5	6	3

NLC Ferry OYwww.wasaline.com

Styrelseordförande: Fredrik Lundberg

Verkställande direktör: Peter Ståhlberg

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

För NLC Ferry OY har året motsvarat det föregående i både omsättning och resultat. Antalet passagerare visade en ökning mot 2022 medan fraktvolymerna minskade då frakt till Ryssland uteblev och efterfrågan på papper minskade.

Under året har åtgärder gjorts för att minska energiförbrukningen och koldioxidutsläppen. Utsläpp av koldioxid har minskat med 23 procent jämfört med föregående år. Detta beror på ökad användning av flytande naturgas samt utnyttjande av batteriteknik. Arbete pågår också med att automatisering och digitalisering. Till exempel kommer automatisk incheckning för fraktfordon tas i bruk under februari nästa år.

Tabell 45. Översikt över verksamhetens utveckling för NLC Ferry OY

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Rörelsens intäkter	359	336	193	126	217
Rörelsens kostnader	-325	-301	-187	-134	-196
Resultat efter finansiella poster	37	35	6	-7	21
Nettoinvesteringar	0	0	0	0	0
Självfinansieringsgrad (%)	-	-	-	-	-
Soliditet (%)	62	63	73	82	83
Långfristig låneskuld	0	0	0	0	0
Medelantal anställda	129	118	104	78	118

Uminova Expression ABwww.expressionumea.se

Styrelseordförande: Mikael Långström

Verkställande direktör: Barbro Renkel

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Verksamheten fortsätter att finansieras via uppdragsavtal och projekt. Under året har inga väsentliga avtal ingåtts eller större investeringar gjorts.

Tabell 46. Översikt över verksamhetens utveckling för Uminova Expression AB

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Rörelsens intäkter	10	12	11	12	12
Rörelsens kostnader	-10	-12	-11	-12	-11
Resultat efter finansiella poster	0	0	0	0	0
Nettoinvesteringar	-	-	-	-	-
Självfinansieringsgrad (%)	-	-	-	-	-
Soliditet (%)	60	43	50	48	40
Långfristig låneskuld	-	-	-	-	-
Medelantal anställda	7	8	9	9	8

Uminova Innovation ABwww.uminovainnovation.se

Styrelseordförande: Anders Sylvan

Verkställande direktör: Nils-Olof Forsgren

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Verksamheten har pågått enligt plan utan större investeringar eller förändringar i verksamheten under året. Bolaget bedrivs på likartat sätt som tidigare år, med finansiering via uppdragsavtal och projektintäkter.

Tabell 47. Översikt över verksamhetens utveckling för Uminova Innovation AB

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Rörelsens intäkter	27	27	29	29	32
Rörelsens kostnader	-27	-27	-29	-29	-32
Resultat efter finansiella poster	1	0	0	2	0
Nettoinvesteringar	0	0	0	0	0
Självfinansieringsgrad (%)	-	-	-	-	-
Soliditet (%)	19	18	18	19	19
Långfristig låneskuld	0	0	0	0	0
Medelantal anställda	16	17	18	18	18

Visit Umeå ABwww.visitumea.se

Styrelseordförande: Peter Juneblad

Verkställande direktör: Gabriella Hed Vall

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Besöksnäringen i Umeå har varit stark under året. Inkvarteringsstatistiken för perioden visar jämna siffror med 2022 som var ett år med väldigt höga volymer. Ett rekordstort antal evenemang och stora möten har genomförts. Däribland Rally Sweden, SM-veckan sommar, Swedental och Odontologiska Riksstämman. Stadens ökade hotellkapacitet efter Clarion Hotel Umeås öppnande 2022 har bidragit till att fler gäster än någonsin kan välkomnas vid stora evenemang och möten.

Tabell 48. Översikt över verksamhetens utveckling för Visit Umeå AB

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Rörelsens intäkter	17	16	15	15	14
Rörelsens kostnader	-17	-16	-15	-15	-14
Resultat efter finansiella poster	0	0	0	0	0
Nettoinvesteringar	-	-	-	-	-
Självfinansieringsgrad (%)	-	-	-	-	-
Soliditet (%)	21	15	10	19	22
Långfristig låneskuld	-	-	-	-	-
Medelantal anställda	10	10	12	9	5

Umeå Biotech Incubator ABwww.ubi.se

Styrelseordförande: Camilla Viklund

Verkställande direktör: Henrik Bergdahl

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Umeå Biotech Incubators (UBI) verksamhet består av affärsstöd, mötesplatser, labb-infrastruktur och nationell nod. Bolaget är ett samverkansorgan för Umeå universitet, Region Västerbotten och Umeå kommun för att skapa tillväxt inom Life science. UBI:s uppdrag från ägarna är att bidra till att forskning kommer människor till nytta genom kommersialisering, att företagen som startas skapar arbetstillfällen för att ta tillvara på den kompetens och resurser som finns i regionen.

UBI har under 2023 stöttat 15 affärsidéer i sina fyra olika inkubatorfaser och samtidigt coachat ett 10-tal affärsidéer. Under perioden har regionalfondsprojektet Life science motorn 2.0 avslutats. Projektet hade som mål att öka tillväxten och antalet anställda inom Life science industrin i regionen. Under projektet har inkubatorn stöttat 29 företag och 78 heltidsanställningar har skapats. Dessa företag har attraherat 519 miljoner kronor i finansiering i form av privat investering och ägarkapital och 29 olika produkter håller på att utvecklas.

Tabell 49. Översikt över verksamhetens utveckling för Umeå Biotech Incubator AB

mnkr	2023	2022	2021	2020	2019
Rörelsens intäkter	18	18	18	21	22
Rörelsens kostnader	-19	-17	-18	-20	-20
Resultat efter finansiella poster	-1	1	0	1	1
Nettoinvesteringar	0	0	0	1	0
Självfinansieringsgrad (%)	-	-	-	-	-
Soliditet (%)	71	63	61	59	64
Långfristig låneskuld	0	0	0	0	0
Medelantal anställda	14	14	15	16	18

Bilaga 2. Rapportering av nämndernas grunduppdrag

Under 2022 fastställde kommunfullmäktige en ny styrmodell för Umeå kommun som fick genomslag i planeringen för 2023. Styrmodellen sätter ett större fokus på nämndernas grunduppdrag, som följs upp inom ramen för ordinarie verksamhetsuppföljning. Det görs genom att respektive nämnd lämnar en rapport med bedömning av hur väl de lyckats med sitt grunduppdrag.

Delårsrapporten och årsredovisningen 2023 är de första gångerna uppföljning av grunduppdraget görs och rapporteras till fullmäktige. Sammanställning och innehåll kommer kontinuerligt att utvärderas och utvecklas i kommande uppföljningar. Det är en del i det långsiktiga och pågående arbetet med att förbättra kommunens olika styrprocesser.

Nedan är en sammanfattning av nämndernas bedömning av grunduppdragets genomförande för 2023. Av totalt 16 nämnder redovisar 12 att grunduppdraget uppfylls i hög grad och fyra att det uppfylls i viss grad. Redovisning per nämnd återfinns på följande sidor.

Nämnd	Bedömning
Kommunstyrelsen	i hög grad uppfyllt
Byggnadsnämnden	i viss grad uppfyllt
Fritidsnämnden	i hög grad uppfyllt
För- och grundskolenämnden	i hög grad uppfyllt
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	i hög grad uppfyllt
Individ- och familjenämnden	i hög grad uppfyllt
Kulturnämnden	i hög grad uppfyllt
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	i viss grad uppfyllt
Personalnämnden	i hög grad uppfyllt
Tekniska nämnden	i hög grad uppfyllt
Valnämnden	i hög grad uppfyllt
Äldrenämnden	i hög grad uppfyllt
Brand och räddningsnämnden (gemensam nämnd)	i viss grad uppfyllt
IT-kapacitetsnämnden (gemensam nämnd)	i hög grad uppfyllt
PA-nämnden (gemensam nämnd)	i hög grad uppfyllt
Överförmyndarnämnden (gemensam nämnd)	i viss grad uppfyllt

Kommunstyrelsen

Nämndens grunduppdrag

Kommunstyrelsen	Bedömning
Nämndens grunduppdrag i sin helhet	I hög grad uppfyllt
Styrning, ledning och samordning	I hög grad uppfyllt
Beredning inför och uppföljning av kommunfullmäktiges beslut	I hög grad uppfyllt
Utveckling av strategiskt viktiga områden	I hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Helhetsbedömningen av kommunstyrelsens grunduppdrag är baserad på en sammanvägning av underliggande deluppdrag. Nämnden har följt upp sitt grunduppdrag via egen rapportering och internkontroll men också genom uppsikt över andra nämnder och kommunala bolag. Den samlade bedömningen är att nämnden i hög grad verkställt sitt grunduppdrag enligt planeringsdirektiv, verksamhetsplan, andra planer och övriga förutsättningar. Där bedömningen är att deluppdraget i viss grad är uppfyllt, beror det på att arbetet med informationssäkerhet och informationsförvaltning inom vissa områden har tagit längre tid än planerat. Detsamma gäller för delar av utvecklingsarbete kring artificiell intelligens. Utvecklingen av arkiv och e-arkiv har också tagit längre tid än beräknat på grund av brister i e-arkivsystemet.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Styrning, ledning och samordning

En analys av kommunens finansiella förutsättningar för de kommande tio åren har genomförts. Analysen kommer att utgöra ett underlag för fortsatt ekonomisk styrning och i arbetet med översyn av de finansiella målen. Inom upphandlingsområdet pågår en översyn av styrning, liksom ett utvecklingsarbete av avtalsförvaltning. Under året har rapporteringen till SCB förbättrats och implementeringen av nya riktlinjer kring finansiell leasing i primärkommunen är genomförd.

Arbetet med en fortsatt sammanhållen lönepolitik fortsätter, bland annat genom insatser för att utveckla löneprognoser och löneöversyn. Mycket arbete har också lagts på att samverka och samordna implementering av det nya kompetens- och omställningsavtalet. Nya bestämmelser kring personalens rätt till dygnsvila har även det krävt mycket samordning.

Det juridiska stödet har utvecklats och ett internt juridiskt nätverk har startats upp som ett led i detta. En chefsjurist har anställts under hösten. Insatser har också gjorts för att stärka informationssäkerheten. Arbeta med en gemensam klassificeringsstruktur har pågått och inkluderar bevarande-, informations- och dataskyddsaspekter. Ett e-arkivsystem har också tagits i bruk under året.

Kommunstyrelsen har samordnat strategiska och verksamhetsövergripande uppdrag inom ekologisk, social, ekonomisk och kulturell hållbarhet. Det har innefattat att samordna frågor inom

bostadsförsörjning, brottsförebyggande, folkhälsa, jämställdhet, klimat, landsbygd, miljö och tillgänglighet. Exempel på det är samordning av arbetet med Umeå växer tryggt och säkert, utveckling av program för hållbar utveckling på Umeås landsbygd och samordning av Umeå klimatfärdplan.

Beredning inför och uppföljning av kommunfullmäktiges beslut

Under året har arbetet med kommunfullmäktiges beslutade inriktningsmål och program tagit form och samordnats av kommunstyrelsen. Både nämnder och kommunala bolag har varit med i arbetet. Programmen har också följts upp och återrapporteras på ett nytt sätt till fullmäktige.

Arbetet med att implementera beslutade riktlinjer inom styrningsområdet har pågått under året. Från och med 2023 har nämnderna följt upp och rapporterat hur det grunduppdrag som fullmäktige beslutat, är utfört, både i samband med delårsrapporteringen och i samband med årsredovisningen. Kommunstyrelsen har till fullmäktige lämnat rapport inom ramen för uppsiktsplikten över både nämnder och bolag.

Utveckling av strategiskt viktiga områden

Umeås näringsliv hämtade sig snabbt från pandemin men påverkades mot slutet av 2023 av rådande världs-, ränte- och konjunkturläge. Sett över hela året så fortsatte Umeås starka tillväxt med nya nettoarbetstillfällen. Företagstjänster stod för den största enskilda branschtillväxten.

Aktualisering av planeringsstrategin (översiktsplanen) har påbörjats. Arbeta med fördjupad översiktsplan för Holmsund/Obbola och Täfteå samt stadsutvecklingsprogram för "Universitetsstaden" och "Innanför ringleden" har fortsatt enligt plan.

Lågkonjunkturen har märkts av i exploateringsverksamheten, i synnerhet när det kommer till bostadsbyggande. Många markanvisningsavtal har förlängts i tid och de tomtförsäljningar som genomförts avser i huvudsak verksamhetsmark. I flera exploateringsprojekt har planeringsarbetet tagit viktiga kliv framåt, varav det mest utmärkande var att detaljplanen för Tomtebo strand antogs av fullmäktige i slutet av 2023.

Insatser har gjorts för att för att stärka Umeå som kommun-, plats- och arbetsgivarvarumärke. Flera framgångsrika insatser med nationellt och internationellt genomslag har genomförts, däribland Rally Sweden, Gourmand Awards och SM-veckan.

Det har pågått utvecklingsarbete inom området säkerhet och trygghet. Dels inom befintliga uppdrag såsom planeringen av civil beredskap och insatser för att möta hot- och våld och otillbörlig påverkan, men också för att ta sig an nya uppdrag såsom samordningsuppdraget för att motverka organiserad brottslighet och välfärdsbrott. För att stärka kommunens beredskap har tjänsteperson i beredskap (TIB) och kommunikatör i beredskap (KIB) införts med gott resultat. Stabsmetodik och stabschefsutbildningar har genomförts och under året har säkerhetsenheten utvecklat en struktur för lokal operativ samverkan (LOS).

Byggnadsnämnden

Nämndens grunduppdrag

Byggnadsnämnden	Bedömning
Nämndens grunduppdrag i sin helhet	I viss grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Nämndens grunduppdrag följs utifrån perspektiven; personal, ekonomi, kund och verksamhet. Nämndens sammanfattande bedömning är att grunduppdraget i viss grad har uppfyllts. De huvudsakliga skälen till denna bedömning är nämndens ekonomiska årsbokslut och planeringstakten för detaljplaner.

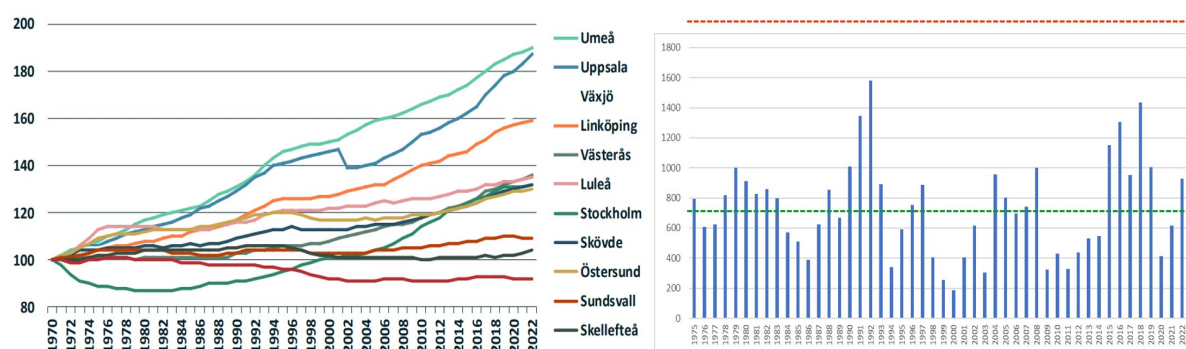
Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Lågkonjunktur

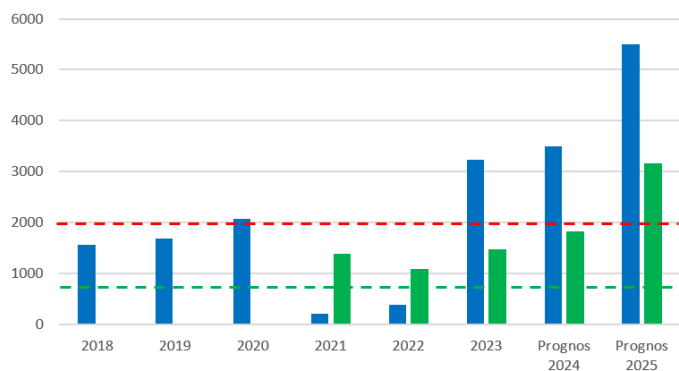
Ärendevolymerna in inom bygglov och lantmäteri har varit betydligt lägre (cirka 35–40%) än tidigare år. Anledningen är den svaga konjunkturen inom byggsektorn vilket ger stor påverkan på nämndens ekonomi som i hög grad är avgiftsfinansierad. Under året har personalstyrkan minskat med fem årsarbetskrafter genom "vanlig" omsättning och därutöver har tre medarbetare tillfälligt omplaceras till avdelningen miljö- och hälsoskydd och arbete med enskilda avlopp. Lågkonjunkturen har vidare gett möjlighet att arbeta ner kön av tillsynsärenden.

Befolkningstillväxt

Umeå har under lång tid haft en stark befolkningstillväxt i jämförelse med andra kommuner. I diagrammet nedan visar den indexerade befolkningstillväxten under perioden 1970–2022.

Det årliga bostadsbyggandet under perioden 1975–2022 visas i diagrammet ovan och har ett genomsnitt på 730 bostäder per år. Även om trendlinjen pekar uppåt är det långt kvar till kommunfullmäktiges mål om 2 000 byggda bostäder per år.

Planeringsövertag och planberedskap

En viktig grundförutsättning för att möjliggöra ett ökat bostadsbyggande är att det finns tillgängliga detaljplaner med byggrätter. I tider av lågkonjunktur är det extra viktigt att planeringen fortsätter i samma takt för att skapa förutsättningar när konjunkturen vänder. Diagrammet ovan visar antalet byggrätter (blåa staplar) under åren i antagna detaljplaner i relation till målet för bostadsbyggande. Gröna staplar visar medelvärdet för den senaste 4-årsperioden och målet är att medelvärdet över tid ska överstiga 2 000 bostäder. Prognosen för år 2024 är 3 500 bostäder i antagna detaljplaner och för år 2025 är prognosen 5 500 bostäder i antagna detaljplaner. Förskjutningar kan ske över åren till följd av oförutsedda händelser. Utöver prognostiserat utfall 2024 och 2025 så finns omkring 5 400 bostäder i ännu ej påbörjade planärenden.

Organisation

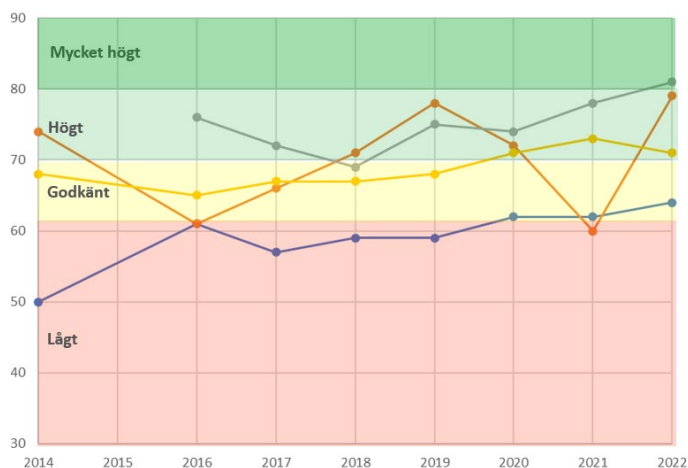
En organisationsförändring genomfördes den 1 januari 2023 genom vilken den översiktliga planeringen och detaljplanering enligt PBL samlades inom en avdelning. Denna förändring bedömdes som viktig för tillväxten med en sammanhållen fysisk planering som huvudargument. Strax före sommaren presenterades och genomfördes en organisationsförändring där den översiktliga planeringen enligt PBL flyttades till en annan förvaltning. Nämndens omvärldsanalys hösten 2022 visar att endast 1 av 16 av våra jämförelsekommuner har den fysiska planeringen enligt PBL uppdelad på två förvaltningar.

Handlingsplan för digitalisering

Nämnden har under året infört ett nytt ärendehanteringssystem för bygglov och förhandsbesked. Systemet har stor potential att förbättra kundresan. Nämndens verksamheter fortsätter arbetet med öppna data på kommunens plattform.

NKI – Nöjd kund index

Insikt är en nationell kundundersökning som samordnas genom SKR och där cirka 190 kommuner årligen deltar. Företag som har haft ett ärende får ett antal frågor att svara på inom en månad. Nämnden har över tid en handlingsplan för arbetet och det är glädjande att se att det finns en positiv trend över tid. I relation till övriga områden som följs finns ytterligare förbättringsmöjligheter och arbetet fortsätter.

Ljusgrön linje = Livsmedel, Rödbrun linje = Serveringstillstånd, Orange linje = Miljö- och hälsoskydd och Blå linje = Bygglov

Fritidsnämnden

Nämndens grunduppdrag

Fritidsnämnden	Bedömning
Fritidsnämnden ansvarar för att erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud, där barn och ungas delaktighet och möjlighet till utveckling har en särställning.	I hög grad uppfyllt
Fritidsnämnden erbjuder fritidsaktiviteter och inkluderande mötesplatser, för unga liksom för vuxna med intellektuell funktionsnedsättning.	I hög grad uppfyllt
Fritidsnämnden har det samlade ansvaret för handläggning av kommunens föreningsbidrag, samt ett särskilt uppdrag att stödja föreningslivet och främja det ideella engagemanget.	I hög grad uppfyllt
Fritidsnämnden ansvarar för skötsel och uthyrning av idrotts- och fritidsanläggningar, både för elit- och breddidrott. I uppdraget ingår även skötsel av friluftsområden samt fiskefrämjande åtgärder.	I hög grad uppfyllt
Fritidsnämnden har i uppdrag att erbjuda Umeås invånare badupplevelser, friskvård samt ansvara för simundervisning för samtliga grundskoleelever.	I hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Grunduppdraget bedöms i hög grad vara uppfyllt för perioden januari till december då arbetet har utförts utan större avvikelser. SM-veckan påverkade fritidsförvaltningen men verksamheterna lyckades ändå bedriva ordinarie verksamhet.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

SM-veckan i Umeå har i hög grad påverkat fritidsnämndens verksamhet och inneburit omprioriteringar av resurser. SM-veckan blev ett lyckat arrangemang med 25 idrotter, nöjda deltagare, mycket publik och stor medial uppmärksamhet.

Ökade driftkostnader har påverkat framför allt bad- och driftverksamheten.

Fokusområden inom ramen för program för social hållbarhet 2023

Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Under 2023 har fritidsnämnden stöttat föreningslivet med cirka 30 miljoner kronor samt subventionerad hyra av bad- och idrottsanläggningar vilket ska möjliggöra en bredd av aktiviteter i Umeå kommun. Av cirka 800 registrerade föreningar har ungefär 50 procent beviljats bidrag. Cirka 60 procent av Umeå kommuns barn- och ungdomar har deltagit i en föreningsverksamhet med aktivitetsbidrag (SCB 2022). Utöver det har anläggningar haft öppet för allmänhetens tider (2 159 timmar) på till exempel Campus friidrottsarena och Nolia ishallar. Under allmänhetens tider får vem som helst besöka anläggningar utan att boka tid. Utomhusanläggningar har varit öppna för att möjliggöra spontanaktivitet där goda exempel är konstgräsplanerna Storsjö Arena och på Östra Ersboda.

Projektet På ungas hemmaplan, ett samarbete med Umebrå, genomfördes för att testa en metod för att motverka ungdomskriminalitet i tidigt skede och främja goda relationer mellan Fritid, polis och ungdomar. Resultatet har visat att ungdomarna i projektet har fått stärkt självkänsla. Andra åtgärder under året har varit fortsatt samarbete med skola, polis och fältgruppen på till exempel Teg, Västangård och Mariehem där ett strukturerat arbete i nära samverkan har gett goda resultat gällande insatser för ungdomar med riskbeteenden.

Barns uppväxtvillkor

Fritid unga har haft fortsatt fokus på delaktighetsmetoder samt ökat kompetensen i metoder att följa upp målgruppens upplevelse av få vara med och påverka fritidsgårdarnas aktiviteter. I samverkan med ungdomshälsan har insatser genomförts för att möta HBTQI- ungdomars önskemål. Under året har också läger genomförts för att ge målgruppen möjlighet till miljöombyte. Utbudet på fritidsgårdarna är kostnadsfria.

Lovsatsningen, satsningen på gratis lovaktiviteter, är i linje med Umeå kommuns policy och handlingsplan mot barnfattigdom samt att Umeå ska växa tryggt och säkert. Samverkan har skett mellan bad, fritidsgårdar, föreningsliv och kulturskola. Exempelvis har föreningslivet beviljats stöd och anordnat cirka 40 aktiviteter varav hälften på sommarlovet. Exempel på sommarlovaktiviteter är Ersboda SK som arrangerat aktiviteter på området för att skapa gemenskap och KFUM Umeå som i samarbete med Fritid unga har anordnat ungdomskvällar på KFUM:s lägergård på Nydala. I lovsatsningen ingår Händer på lovet-kortet där gratis bad på sommarlovet erbjudits på samtliga utomhusanläggningar för Umeå kommuns barn och ungdomar.

Boende och bebyggelsemiljö

Fritidsnämnden driftar ett stort antal anläggningar som medborgarna kan nyttja. Utöver det har cirka 100 föreningar beviljats driftsbidrag för att möjliggöra aktivitetsytor för barn, ungdomar och vuxna i sin närmiljö. Det totala antalet uthyrda timmar i anläggningarna har ökat med cirka 15 procent jämfört med 2022, där stor del förklaras av att det var Noliamässa i Umeå 2023. Beläggning har

också ökat sedan nya hallar (med mått 40x20 meter) har börjat nyttjas för uthyrning. Nyttjande av konstgräsplaner har också ökat under 2023. Fritidsnämnden fick under året ett tilläggsuppdrag från kommunstyrelsen gällande mötesplatsen Godsbangården för motorburen ungdom. Uppdraget genomfördes och mötesplats Godsbangården var öppen i sex veckor.

För- och grundskolenämnden

Nämndens grunduppdrag

För- och grundskolenämnden	Bedömning
Nämndens grunduppdrag i sin helhet	I hög grad uppfyllt
<i>Nämndens grunduppdrag med bedömning per verksamhet:</i>	
Förskola	I hög grad uppfyllt
Grundskola	I hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

För- och grundskolenämnden bedömer att grunduppdraget i hög grad är verkställt utifrån nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter enligt fastställt reglemente. Detsamma gäller bedömning av nämndens grunduppdrag per verksamhetsform avseende förskola och grundskola.

För- och grundskolenämnden har uppfyllt sitt grunduppdrag att se till att alla barn som är folkbokförda i kommunen har tillgång till förskola och pedagogisk omsorg samt skolgång och fritidshem i kommunens egna eller i fristående verksamheter. Nämnden har fördelat resurser till egen verksamhet och till fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor. Skolpliktsbevakning och samverkan med fristående verksamheter, i egenskap av hemkommun samt tillsyn av fristående förskoleverksamheter har genomförts. Nämnden har under året genom ledning och samordning utvecklat det kommunala skolväsendet utifrån gällande lagstiftning.

Nämnden följer upp sitt grunduppdrag via tertialrapporter, styrkort, verksamhetsplan och intern kontroll samt det systematiska kvalitetsarbetet. Allt enligt beslutat årshjul.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Förvaltningen har varit en aktiv part i det kommungemensamma arbetet med anledning av det försämrade säkerhetspolitiska läget och kontinuerligt lämnat information till berörda parter samt vidtagit nödvändiga åtgärder. Kommunens arbete för civil beredskap pågår kontinuerligt för att kunna hantera störningar och kriser.

Studieresultat för elever i årskurs 9 läsåret 22/23 visar att behörighet till gymnasieskolans nationella yrkesprogram ligger på 89 procent, vilket är samma nivå som föregående läsår. Det genomsnittliga meritvärdet för årskurs 9 har ökat något jämfört med föregående år.

Ett prioriterat område är att främja närvaro i förskola och skola. Förvaltningen genomför kompensatoriska åtgärder på flera nivåer, exempelvis kraftigt utökad lovskola, läxhjälp, lovsimskola samt anpassade åtgärder med stöd av elevhälsan.

Förvaltningen har ett fortsatt fokus på arbetsmiljöfrågor. Årlig uppföljning av 2022 års arbete med systematiskt arbetsmiljöarbete, SAM och lika rättigheter och möjligheter har ägt rum under perioden och prioriteringar gjorts. Ett prioriterat område är att förebygga och hantera situationer som inbegriper hot och våld.

Under året har beslut fattats att det operativa teamet på Ersängsskolan ska implementeras efter projekttidens slut med stöd av statsbidrag och befintlig budget. Nämnden beviljades i december tre miljoner kronor extra i arbetet med Umeå växer tryggt och säkert. Av dessa ska 1,7 miljoner kronor användas för att tillskapa ett mobilt operativt team i samverkan mellan skola, polis, socialtjänst och fritid som riktas till elever i årskurs 4–6 som riskerar att ha problematisk skolfrånvaro, låg måluppfyllelse och eventuellt normbrytande beteende. Den andra delen på 1,3 miljoner kronor avsätts för hantering av tillkommande kostnader för skolmåltider och mobila operativa teamet som följd av bidrag på lika villkor.

Förskola

Alla barn i förskoleålder har erbjudits en förskoleplats inom lagstadgad kötid, fyra månader. Antalet inskrivna barn jämfört med föregående år har minskat med 102 barn och uppgår den 15 december till 6 615 barn. Behovsgraden är något högre än föregående år och uppgår till 92,34 procent, vilket är ca 0,5 procentenhet högre än föregående år och motsvarar cirka 40 barn.

Barngruppernas storlek är lägre jämfört med fjolåret, främst för att vi beviljats statsbidrag som syftar till att minska barngruppernas storlek. Barngruppernas storlek var för 2022 16,2 barn/vuxen, en minskning på 0,6 barn/vuxen. Mätvärden för 2023 kommer under våren 2024. Statsbidrag för kvalitetshöjande insatser har använts till att bibehålla personal i de barngrupper som inte har tillräckligt antal inskrivna barn i syfte att ha beredskap för att ta emot fler barn under hela året.

Förskolan har från höstterminen 2023 ett nytt uppdrag utifrån förstärkt lagstiftning om att bedriva uppsökande verksamhet för att öka barns deltagande i förskolan. För höstterminen 2023 var det cirka 40 barn som omfattas av detta uppdrag. Samtliga har erbjudits plats, men bara något enstaka barn har tackat ja. De flesta av dessa är utflyttade från Umeå kommun eller från Sverige.

Grundskola

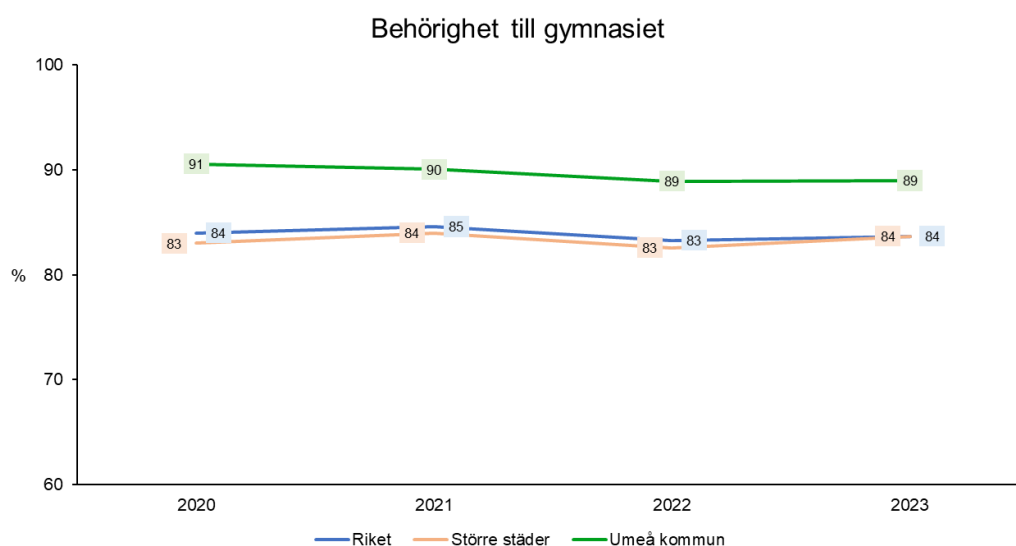
Föregående års pandemi har en fortsatt stark påverkan på för- och grundskolenämndens verksamheter. Under läsåret 2022–2023 har andelen elever med mer än 20 procents frånvaro minskat något sedan föregående år men är fortfarande dubbelt så hög som läsåret före pandemin. Under perioden januari-juni var frånvaron i denna grupp 8 procent vilket inneburit utmaningar för såväl elever som skolor avseende lärande och undervisning.

Andelen elever i åk 3 som når godkända resultat på nationella prov i både svenska och matematik var 76 procent vilket innebär en minskning med en procentenhet jämfört med föregående år. Resultaten i svenska är oförändrat medan resultaten i matematik minskat något.

Studieresultaten för eleverna i årskurs 9 innebär att behörigheten till gymnasieskolans yrkesprogram är 89 procent, vilket är likvärdigt med föregående läsår. Pojkarnas behörighet har ökat medan flickornas behörighet minskat. Sett över en femårsperiod är pojkarnas behörighet för första gången högre än flickornas. I jämförelse med riket ligger Umeå elevernas behörighet till gymnasiet över genomsnittet för både kommungruppen större städer och riket (se diagram).

Det genomsnittliga meritvärdet för årskurs 9 har ökat något jämfört med föregående år. Pojkarnas meritvärde är det högsta på fem år medan flickornas är det lägsta. Andelen godkända betyg i svenska som andraspråk har ökat väsentligt jämfört med föregående år, men är fortfarande lågt jämfört med genomsnitt för riket.

Andelen elever som går ut med betyg i alla ämnen minskar för tredje året i rad och ligger nu på 75 procent.

Jämförelse med kommungruppen större städer avseende gymnasiebehörighet.

Av de vårdnadshavare som ansökt om kommunal skola till sina barn, har 97 procent fått sitt förstahandsval till förskoleklass och 98 procent har fått sitt förstahandsval till årskurs 7.

Fler elevplatser till undervisning för elever med stora behov av anpassad lärmiljö och särskilt stöd har skapats under hösten i och med Björkenskolans flytt till större lokaler inom Umeå tätort. Det utökade antalet elevplatser är ett led i nämndens beslut från 2021 att inom grundskolan tillskapa en kommungemensam resursskola.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Nämndens grunduppdrag

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	Bedömning
Nämndens grunduppdrag i sin helhet	I hög grad uppfyllt
<i>Nämndens grunduppdrag med bedömning per verksamhet/kärnprocess:</i>	
Gymnasieskola	I hög grad uppfyllt
Vuxenutbildning	I hög grad uppfyllt
Arbetsmarknad	I hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden bedömer att grunduppdraget i hög grad är uppfyllt utifrån nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter enligt fastställt reglemente. Detsamma gäller bedömningen av nämndens grunduppdrag per verksamhetsform avseende gymnasieskola, vuxenutbildning, arbetsmarknad och integration.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har uppfyllt sitt grunduppdrag genom att se till att alla ungdomar och unga vuxna boende i kommunen har tillgång till skola i kommunens fyra gymnasieskolor eller i fristående verksamheter. Nämnden har fördelat resurser till egen verksamhet och fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor. I egenskap av hemkommun har samverkan genomförts gällande fristående gymnasieskolor och med kommuner inom samverkansområdet. Nämnden har under året genom ledning och samordning utvecklat det kommunala skolväsendet utifrån gällande lagstiftning.

Nämnden har arbetat med insatser och aktiviteter för unga i åldrarna 16 till 18 år som varken arbetar eller studerar utifrån det kommunala aktivitetsansvaret, i syfte att fler ungdomar i första hand ska återupptar sina gymnasiestudier eller erhålla annan sysselsättning.

Nämnden har bedrivit kommunal vuxenutbildning på olika nivåer och svenska för invandrare. Vilket leder till ökade förutsättningar för arbete eller omställning, inkludering och/eller högre studier. Länsamverkan har genomförts inom vuxenutbildningsfrågor och samverkan med arbetsgivare, näringsliv, arbetsförmedling och andra adekvata organisationer/föreningar.

Nämnden har inom arbetsmarknadsenheten tillhandahållit sysselsättningsbefrämjande åtgärder till individer i syfte att bidra till egen försörjning och ett aktivt deltagande i samhället. Vidare har nämnden verkat för en god integration och samverkan inom kommunen gällande mottagande av vissa nyanlända invandrare, där bostäder tillhandahållits och insatser genomförts för etablering i samhället. Detta gäller särskilt skyddssökande som tagits emot från Ukraina.

Nämnden följer upp sitt grunduppdrag via tertialrapporter, styrkort, verksamhetsplan och intern kontroll samt det systematiska kvalitetsarbetet. Allt enligt beslutat årshjul.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Förvaltningen har varit en aktiv part i det kommungemensamma arbetet med anledning av det försämrade säkerhetspolitiska läget och kontinuerligt lämnat information till berörda parter samt vidtagit nödvändiga åtgärder. Kommunens arbete för civil beredskap pågår kontinuerligt för att kunna hantera störningar och kriser.

Andelen avgångselever med gymnasieexamen efter läsåret 22/23 har ökat något från fjolårets 89 procent till årets 91 procent. Trots denna förbättring ligger inte resultaten på samma nivå som före pandemin. Ett prioriterat område är att främja närvaron i skolan. Elevfrånvaron (över 20 procent) har minskat under läsåret, från 2022 års höga siffra 24,9 procent till 18,8 procent 2023.

I början av maj avslutades gymnasievalet. Dragonskolan fortsätter att vara kommunens största och mest attraktiva skola. Totalt valde cirka 80 procent av eleverna en kommunal gymnasieskola, det är en viss ökning av elever som sökt gymnasieprogram.

Förvaltningen har ett fortsatt fokus på arbetsmiljöfrågor. Årlig uppföljning av 2022 års arbete med systematiskt arbetsmiljöarbete, SAM och lika rättigheter och möjligheter har ägt rum under perioden och prioriteringar har gjorts. Ett prioriterat område är att förebygga och hantera situationer som inbegriper hot och våld.

Inom arbetsmarknadsenheten har uppdraget att tillhandahålla sysselsättningsbefrämjande åtgärder till individer bedrivits enligt plan. Likaså arbetet för att främja god integration och samverkan inom kommunen gällande mottagande av nyanlända invandrare, där bostäder tillhandahållits och insatser genomförts för etablering i samhället. Detta gäller särskilt skyddssökande som tagits emot från Ukraina.

En fortsatt positiv utveckling av studieresultat kan ses i elevernas genomsnittliga meritvärdespoäng som i år, jämfört med fjolåret, har ökat med 0,69 till 14,38 meritvärdespoäng. Meritvärdet har nu kommit upp i den nivå som rådde före pandemin. Däremot har inte antal elever som får en gymnasieexamen förbättrats till nivån före pandemin. Fortfarande finns farhågan att det kommer ta tid innan de kommande årens genomströmning har återhämtat sig från den negativa påverkan som pandemin har medfört, varför fortsatta stödinsatser krävs under kommande år. En gymnasieexamen är en viktig skyddsfaktor för ett fullgott framtida liv.

En stark tillväxt och minskad arbetslöshet i regionen speglas i den stigande sysselsättningsgraden bland nyanlända i etableringen. Det är framför allt personer med utbildning som haft en stigande sysselsättningsgrad medan de med låg utbildningsbakgrund fortsatt har svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

Samtliga sjuttonåringar som sökt ferieprao inom ansökningstidens ram har erbjudits ferieprao.

Individ- och familjenämnden

Nämndens grunduppdrag

Individ- och familjenämnden	Bedömning
Individ- och familjenämndens grunduppdrag är att tillgodose behov av stöd och omsorg inom socialtjänstens lagstadgade ansvarsområde för att stärka och trygga den enskilde att leva ett självständigt liv. Socialtjänsten arbetar förebyggande för att främja jämlika levnadsvillkor.	
<i>Grunduppdraget omfattar nedan delprocesser:</i>	
Ge stöd, omsorg och skydd (enligt SoL* och LVM*) till vuxna *Socialtjänstlag (2001:453), *Lag (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall	I viss grad uppfyllt
Ge stöd, omsorg och skydd (enligt SoL och LVM) till barn, unga och familj	I viss grad uppfyllt
Ge stöd till självförsörjning och tillgodose behov av ekonomiskt bistånd	I hög grad uppfyllt
Ge råd och stöd i samt handlägga familjerättsliga ärenden	I hög grad uppfyllt
Ge stöd och service till barn, unga och familj enligt LSS* *Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade	I viss grad uppfyllt
Ge stöd och service till vuxna enligt LSS	I hög grad uppfyllt
Erbjuda familjerådgivning	I viss grad uppfyllt
Erbjuda hälso- och sjukvård till boende inom bostad med särskild service och under vistelsetid daglig verksamhet	I hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Ge stöd, omsorg och skydd (enligt SoL och LVM) till vuxna

Behovet av insatser kopplat till skadligt bruk och beroende ökar. Under 2023 har behovet av stöd tillgodosetts men inte alltid med rätt insats då nämnden inte lyckats förebygga placeringar genom tidiga insatser och samordnat stöd på hemmaplan. Detta har lett till externa placeringar som försvårar och försenar möjligheten till ett självständigt liv i Umeå. Under året har en rad åtgärder identifierats för att motverka placeringar och ett omfattande arbete kommer att genomföras under 2024 utifrån de effektiviseringar som nämnden beslutade om i december 2023.

Ge stöd, omsorg och skydd (enligt SoL och LVU) till barn, unga och familj

Inflödet och antalet orosanmälningar till socialtjänsten har fortsatt att öka, men inte lika mycket som tidigare år. Antalet HVB-placeringar ökade under 2023, där antal påbörjade placeringar var tre gånger så många under 2023 som under föregående år. Behovet av jourhemsplaceringar var under januari till april stort och åtgärder har vidtagits. Såväl akuta placeringar som så kallade planerade beställningar av familjehem har minskat under 2023 och minskningen skedde framför allt under hösten 2023.

Den samlade bedömningen är att delprocessen Ge stöd, omsorg och skydd (enligt SoL och LVU) till barn, unga och familj i viss grad har uppfyllt grunduppdraget. Det är flera mål i processen som uppnås och utvecklingsarbeten har lett till förbättringar i grunduppdraget men fler åtgärder behöver vidtas och är planerade för under 2024.

Ge stöd till självförsörjning och tillgodose behov av försörjningsstöd

Under året har det varit ett fortsatt lågt behov av försörjningsstöd i Umeå. Detta beror dels på en fortsatt god arbetsmarknad, dels på att nämnden i samverkan aktivt arbetat för att ge stöd till självförsörjning. Tilläggsbidraget inom bostadsbidrag kan ha bidragit till att barnfamiljer med låg inkomst klarar sin försörjning utan att behöva söka om försörjningsstöd.

Behov av ekonomiskt bistånd har tillgodosetts och stöd till självförsörjning tillgodosetts i hög grad. Snitttiden för försörjningsstöd visar dock att de som har försörjningsstöd blir kvar länge och att det finns ett fortsatt behov av att utveckla samverkan kring insatser för att personer i långvarigt försörjningsstöd i högre grad ska uppnå självförsörjning.

Ge råd och stöd i samt handlägga familjerättsliga ärenden

Familjerätten har haft ett högre inflöde av ärenden under 2023 jämfört med föregående år. Trots detta har uppdrag och tider gentemot Tingsrätten hållits.

Ge stöd och service till barn, unga och familj enligt LSS

Inom verksamheterna som riktar sig till barn inom LSS finns ca 270 barn och unga som tar del av olika LSS-insatser. Inom insatserna personlig assistans, korttidsvistelse, ledsagarservice och korttidstillsyn är alla nya beslut som fattats under 2023 verkställda.

Inom bostad med särskild service för barn verkställs ibland beslut på annan ort. Orsaken är brist på egna verksamhetsanpassade lokaler. Utifrån ett barnperspektiv är detta inte ändamålsenligt, och ej heller förenligt med nämndens intention om att verkställa insatser i den egna kommunen.

Den sammantagna bedömningen är att nämnden i viss grad tillgodoser behov av stöd och service till barn, unga och familjer enligt LSS. Orsaken till bedömningen är framför allt att givna förutsättningar försvårar möjligheten att följa nämndens intentioner med att verkställa vissa beslut i den egna kommunen, samt svårigheter att verkställa vissa beslut i önskad takt.

Ge stöd och service till vuxna enligt LSS

Inom verksamheterna som riktar sig till vuxna inom LSS finns cirka 1 365 brukare som tar del av olika LSS-insatser. Inom insatserna personlig assistans, daglig verksamhet och korttidsvistelse är alla nya beslut som fattats under året verkställda vilket är positivt.

Inom bostad med särskild service är kön i väntan på att få sitt boendebeslut verkställt längre än samma tidpunkt vid föregående år. Orsaken till ej verkställda beslut är brist på verksamhetsanpassade lokaler. Åtgärder kring arbetssätt pågår för att långsiktigt minska kön och öka takten för verkställande.

En sammanvägd bedömning är att nämnden, utifrån givna förutsättningar, i hög grad uppfyller grunduppdraget avseende vuxna personer med behov av LSS-insatser. Det finns förbättringsmöjligheter kring vissa arbetssätt och åtgärder pågår.

Erbjuda familjerådgivning

Familjerådgivningen har långa väntetider och utifrån detta görs bedömningen att grunduppdraget till viss grad är uppfyllt. Under hösten går att se en nedåtgående trend och i slutet på året var väntetiden omkring 28–35 dagar mot tidigare 73 dagar i snitt.

Erbjuda hälso- och sjukvård till personer på särskilt boende samt under vistelsetid på daglig verksamhet

Inom hälso- och sjukvårdsenheten ges insatser upp till sjuksköterskenivå inom funktionshinderomsorgens särskilda boenden och till vissa deltagare på daglig verksamhet. HSL-enheten har under 2023 lagt stort fokus på att få till strukturerade läkemedelsronder enligt avtal med primärvården och att implementera Västerbottens hälsosamtal (VHU) utformade för LSS inom särskilt boende.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser*Inflödet till verksamheterna ökar*

På helåret syns samma trend som tidigare rapporterats i delårsbokslutet, att inflödet av ärenden till myndighetsutövningen fortsatt är stort för i princip samtliga målgrupper. Behoven bland barn och unga ökar i något högre takt än den övergripande befolkningstillväxten, och Umeå kommun har fler i ålderskategorin 0–20 år jämfört med riket. En konsekvens av det höga inflödet är att fler inkomna ansökningar/ansökningar leder till aktualiseringar, vilket innebär att fler barn och unga bedöms behöva stöd eller hjälp. Socialtjänsten har genom aktivt förbättringsarbete och fokus på att undvika placeringar ändå lyckats hålla antalet placeringar på en relativt jämn nivå.

Behovet av insatser hos vuxna kopplat till skadligt bruk och beroende har ökat under året, framför allt behov av placering i så kallat socialt boende. Fler än föregående år har varit i behov av institutionsvård, LVM-vård (tvångsvård) och boende. Det är inte ovanligt att individer har behov av stöd inom flera områden i kombination med bostadslöshet.

Behoven av insatser inom LSS-området ökar i takt med att Umeå växer. En förutsättning för att kunna verkställa beviljade insatser är att det finns verksamhetsanpassade lokaler, och där finns idag stora utmaningar och nämnden samarbetar med tekniska nämnden.

Den ökning av personer som söker stöd hos Centrum mot våld (CMV) som rapporterades i delårsrapporten har fortsatt även under andra halvan av 2023. Det pågår ett utvecklingsarbete i syfte att säkerställa att verksamheten på bästa sätt möter behoven hos våldsutsatta och våldsutövare. Antalet barn som aktualiserats till Barnahus uppgick för året till 66 barn vilket är en minskning jämfört med 2022 då 98 barn var aktuella.

Väsentliga händelser i verksamheterna – övergripande

Mot bakgrund av den ekonomiska utvecklingen och svårigheten att kompetensförsörja har nämnden tagit beslut om effektiviseringar och förändrade servicenivåer för att klara grunduppdraget. I stora

drag handlar effektiviseringar om att minska placeringsdygn, främst i den köpta vården och hitta alternativ på hemmaplan i form av öppenvård. Arbetet går i linje med den omställning av nämndens arbete som krävs i kommande förändring av socialtjänstlagen där ansvaret för tidiga förebyggande insatser tydliggörs. Effektiviseringsarbetet omfattar även ett pilotprojekt kring samplanering av personal inom funktionshinderområdet.

Kommunfullmäktige beslutade i november att tilldela individ- och familjenämnden 35 mnkr i ramtillskott för 2024 till förebyggande verksamhet och tidiga insatser. Tilläggsanslaget fördelades till processen stöd, omsorg, skydd (enligt SoL, LVU) till barn, unga och familj för insatser mot gängkriminalitet och för unga i riskzon och en åtgärdsplan tas fram under början av 2024.

Arbetet med nämndens uppdrag att ta fram en plan för det uppsökande arbetet i syfte att öka allmänhetens kunskap om socialtjänstens uppdrag har fortsatt under året. Tilliten till socialtjänsten behöver stärkas för att enskilda som behöver stöd ska känna sig trygga att vända sig till socialtjänsten. Under året har riktade kampanjer mot allmänheten och informationsträffar genomförts.

Arbetet mot välfärdsbrottslighet har pågått under året, bland annat genom fördjupad uppföljning av beslut inom LSS då misstanke om oegentligheter uppstått. Den här formen av uppföljning är tidskrävande och omfattande, de uppgifter som framkommit har i de flesta fall resulterat i anmälan till både Inspektionen för vård och omsorg (IVO) samt Polismyndigheten. Nämnden har även utvecklat arbetssätt och införlivat dessa mer systematiskt inom aktuella områden. Förvaltningen ingår i ett nätverk bestående av tio andra kommuner där man möts och byter erfarenheter med varandra. Medvetenheten och kompetensen hos medarbetare har höjts inom området.

Inom hela socialtjänsten pågår ett införande av två nya verksamhetssystem. Arbetet drivs i projektform och beräknas pågå under flera år. Under året har införandet visat sig ha stor påverkan på samtliga verksamheter och innebär nya arbetssätt och rutiner. Införandet kommer att ge socialtjänsten effektivare och mobila arbetssätt, bättre statistik som ger möjlighet till analyser och verksamhetsutveckling, högre säkerhet och standardiserad informationshantering.

Väsentliga händelser inom utförarverksamheterna

Samarbetet med Umeå stadsmission har tagit kliv framåt under året avseende utvecklandet av nya boendeformer. Umeå stadsmission har rekryterat och utbildat medarbetare som ska stödja socialt utsatta personer, som står långt ifrån att själva kunna etablera sig på den ordinarie bostadsmarknaden, att klara sitt boende. Under året har "Bostad först" marknadsförts hos AB Bostaden och privata bostadsbolag. Tilldelning av lägenheter till bostadslösa planeras komma i gång under 2024.

Funktionshinderområdet fortsätter satsningen på kvalitetsarbetet som bland annat innebär tydligare verksamhetsbeskrivningar, förståelse för behov och utmaningar och vad som krävs för att klara uppdraget med god kvalitet. Arbetet ska i förlängningen leda till en genomgång av rutiner och

arbetssätt kopplat till dokumentation, avvikelshantering och brukarundersökningar. Inom alla områden pågår dokumentationsgranskningar vilket har ökat kunskap för vad som ska dokumenteras.

Det finns ett stort antal brukare som har omfattande och komplexa behov, både inom SoL- och LSS- verksamheterna och både bland barn och vuxna. Det innebär framför allt en större utmaning att rekrytera och bemanna med rätt kompetens men också större behov av ändamålsenliga anpassade verksamhetslokaler.

Även inom personlig assistans finns flertalet komplexa ärenden med utmanande bemannings- och arbetsmiljösituation. Poolverksamheten som startade föregående år har utvecklats för att snabbare kunna bemanna med kort varsel. Kontakter från brukare och utförare inom den privata utförarsidan har ökat och även där syns svårigheter att kompetensförsörja.

Kulturnämnden

Nämndens grunduppdrag

Kulturnämnden	Bedömning
Nämndens grunduppdrag i sin helhet	I hög grad uppfyllt

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Staben har under hela året haft fokus på arbetet med verksamhetslokaler för kulturskolan. Tekniska nämnden har det övergripande ansvaret för kommunens lokalförsörjning och har ett uppdrag från kommunfullmäktige att hitta en långsiktig och hållbar lokallösning för kulturskolan. Uppdraget skulle ha återrapporterats under 2023, men är försenat.

Under perioden har även arbetet med nämndens uppdrag att ta fram en förstudie för ett kulturlöfte genomförts.

Ny reviderad biblioteksplan för 2024–2027 har tagits fram och är fastställd av kommunfullmäktige. Arbetet inför upphandlingen av nytt webbpubliceringsverktyg och bibliotekssystem pågår.

Under 2023, det första året helt fritt från restriktioner efter pandemins utbrott, har folkbiblioteken i Umeå tagit emot mer än 100 000 fler besökare än under 2022, samtidigt som de digitala besöken har ökat. Även antalet lån har gått upp, med fortsatt hög andel lån av barnmedia: 62,5 procent.

Kulturskolan har under 2023 träffat ungefär 21 500 barn i alla sina verksamheter. Många av dessa barn har Kulturskolan träffat såväl i kursverksamhet, som i deras skolmiljö, och kanske även i den öppna verksamheten. Kulturskolan ser en positiv utveckling av antal barn som kommer i kontakt med verksamheterna sedan de samlades i en kulturskola 2020.

Under året har Kulturförvaltningen, genom Programavdelningen varit delaktiga i planering och genomförande av ett flertal kommunövergripande satsningar bland annat SM-festen med 10 000 besökare och Kungens Eriksgata med cirka 10 000 besökare. Utöver detta har programavdelningen

ansvarat för Nationaldagsfirandet med cirka 1 500 besökare och medborgarceremoni med 150 deltagare.

Bibliotek

Besök och lån vid folkbiblioteken i Umeå	2023	2022	Förändring (%)	Notering
Besök på minabibliotek.se	1 662 768	1 547 329	7,5	
Fysiska besök på biblioteken	1 116 829	1 007 455	10,8	
Totalt antal lån	1 550 744	1 466 854	5,7	5,9 % exkl. SBS
varav antal lån via SBS	110 545	107 339	3,0	lån till skolor
varav antal lån av barnmedia	968 993	781 906	19,1	62,5 % av alla
varav antal e-lån	49 929	49 686	0,5	3,2 % av alla

Aktiviteter vid folkbiblioteken i Umeå	2022	2023	Förändring (%)	Notering
Antal aktiviteter	2 480	2 106	17,8	
varav för barn och unga	1 498	1 459		60,5 % av alla
varav för personer med annat modersmål än svenska	284	357		11,5 % av alla
varav för att öka den digitala kompetensen	307	218		12,4 % av alla
Totalt antal deltagare	39 624	34 385	15,2	

Kulturskolan

Kulturskolans verksamheter	2023	2022
Öppen verksamhet	6 305	2 400
varav Skapande lördagar (familjer med barn upp till 7 år)	2 090	covid-19-restriktioner
varav besök på scenkonstföreställningar (framför allt på biblioteken)	1 800	1 000
varav lovaktiviteter	1 700	1 100
varav riktade verksamheter	715	300
Verksamhet i skola och förskola	13 600	5 400
varav kulturpedagogiska program	6 400	1 600
varav scenkonstbesök	6 800	3 400
varav El Sistema	400	400
Kursverksamheten	1 600	1 300
Totalt hela verksamheten	21 505	9 100
	barn och unga	barn och unga

Programavdelning

Januari–december	2023	2022
Antal besök, Kvinnohistoriskt museum	45 566	35 804
Antal pedagogiska program/visning/workshops, Kvinnohistoriskt museum	135	73
Antal besök, Umeå konsthall	18 787	19 072
Antal pedagogiska program/visning/workshops, Konsten	148	89
Antal arrangemang, Kultur för seniorer	107	109
Antal besökare, Kultur för seniorer	10 905	8 006
Antal bokningar, Väven*	931	886
Antal offentliga bokningar med kulturellt innehåll, Väven*	772	653
Antal bokningar, Vävenscenen, varav med kulturellt innehåll	133	135

*Vävenscenen, Öppna foajén, Upplev Multisal, Matverkstan, Väx, Tystnad, Tagning och Sagorummet.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nämndens grunduppdrag

Miljö- och hälsoskyddsnämnden	Bedömning
Nämndens grunduppdrag i sin helhet	I viss grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Nämnden gör bedömningen att grunduppdraget under 2023 i viss grad har uppfyllts. Nämnden gör för första gången under den senaste femårsperioden ett ekonomiskt underskott. Underskottet blev cirka 1,8 mnkr och beror huvudsakligen på ett personalärende.

I verksamheten finns inga större avvikelser och arbetet under året följer i huvudsak upprättad plan. Inom några områden har tillsyn/kontroll inte genomförts enligt plan och några områden utmanas av rådande lågkonjunktur.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

NKI – Nöjd kund index

Nämnden har inom samtliga tre områden (miljö- och hälsoskydd, livsmedel och serveringstillstånd) som följs i undersökningen Insikt genom SKR höga eller mycket höga resultat. Särskilt glädjande under året är att resultatet för NKI serveringstillstånd ökat till 79 från en låg nivå året före. Bilden nedan visar även NKI bygglov med en blå linje som ligger utanför nämndens ansvarsområde.

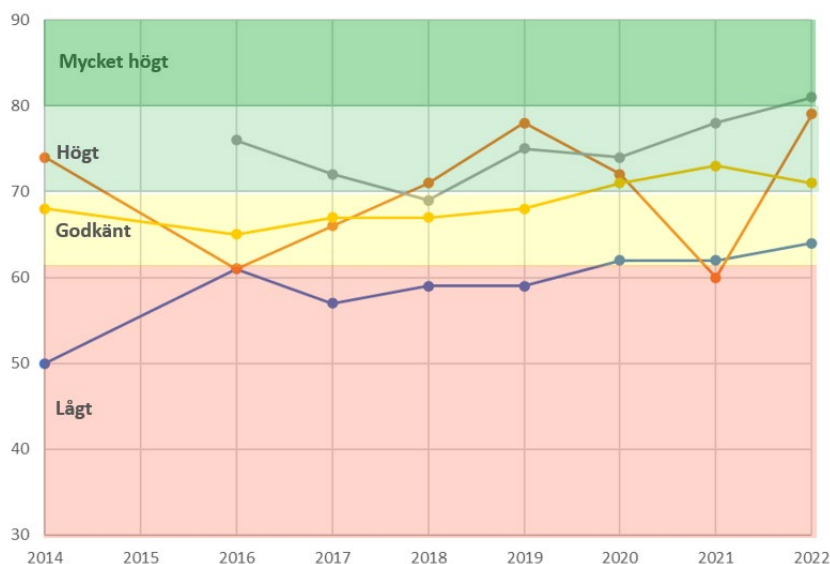

Diagram: Ljusgrön linje = Livsmedel, Rödbrun linje = Serveringstillstånd, Orange linje = Miljö- och hälsoskydd och Blå linje = Bygglov

Insikt är en nationell kundundersökning som samordnas genom SKR och där cirka 190 kommuner deltar. Företag som har haft ett ärende får ett antal frågor att svara på inom en månad.

Organisation

Under året har en organisationsförändring genomförts. Genom förändringen minskades antalet enheter inom avdelningen från 4 till 3. Delar av miljöbalkstillsynen, vatten, avlopp har samlats inom en av enheterna.

Budget- och skuldrådgivning

Efterfrågan på budget- och skuldrådgivning har ökat under året vilket även medfört längre kötider. Även inom konsumentrådgivning ökar antalet rådgivningstillfällen. Resurserna motsvarar inte behovet och det har bland annat lett till svårigheter att leva upp till målen för service till kommuninvånarna.

Energi och klimat

Energi- och klimatrådgivningen samt projektverksamheten har under året levererat enligt plan.

Lokala miljömålen

Insatserna inom åtgärdsprogrammet för Umeå kommuns lokala miljömål pågår inte enligt plan och krafttag behövs under 2024.

Livsmedel och serveringstillstånd

Under året har Livsmedelsverket beslutat om den nya riskklassningsmodellen som från och med år 2024 ska ersätta tidigare modell. Rally-VM under början av året innebar en större insats för livsmedelskontroll och tillsyn av serveringstillstånd.

Länsstyrelsen tillsyn

Nämndens har haft tillsyn från länsstyrelsen över hur verksamheten bedrivs inom alkohollagen, lag om tobak och liknande produkter samt lag om tobaksfria nikotinprodukter. Några påpekade brister kommer hanteras under året och andra delar tas med till 2024.

Naturvård

Nya naturvårdsprojekt är beviljade. Bland annat drivs lövskogsprojektet vidare och ett projekt för informationsinsatser när det gäller invasiva arter har beviljats ekonomiska resurser.

Enskilda avlopp

Nämnden har under året i enlighet med Utvecklingsstrategin för vatten och avlopp tagit fram en handlingsplan för arbetet med enskilda avlopp. 5 700 enskilda avlopp i kommunen bedöms inte uppfylla gällande reningskrav.

Miljöövervakning

Nämnden har under året tagit fram en plan för miljöövervakning i enlighet med Utvecklingsstrategin för vatten och avlopp.

Utbildning i service och bemötande

Nämnden har under året genomfört en fyradagarsutbildning för tio medarbetare på temat service och bemötande som ordnats av företaget Tillväxt & Tillsyn.

Personalnämnden

Nämndens grunduppdrag

Personalnämnden	Bedömning
Nämnden är kommunens samordnande nämnd för personalstrategiska frågor. Nämnden samordnar och verkar för att Umeå kommun har en enhetlig och sammanhållen personalpolitik samt följer upp och rapporterar utveckling och ställning i personalpolitiska frågor till kommunfullmäktige och nämnderna.	I hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Nämnden är kommunens samordnande nämnd för personalstrategiska frågor. Nämnden samordnar och verkar för att Umeå kommun har en enhetlig och sammanhållen personalpolitik samt följer upp och rapporterar utveckling och ställning i personalpolitiska frågor till kommunfullmäktige och nämnderna. Nämnden ska även samordna kommunens övergripande kompetensförsörjningsarbete och verka för mångfald och inkludering i organisationen och bland kommunens anställda.

Personalnämnden följer under hösten 2023 i dialog med nämndernas förvaltningar och CSG upp nämndernas genomförande av kompetensförsörjningsplanerna.

För att ytterligare stärka det gemensamma kompetensförsörjningsarbetet har personalnämnden bland annat gett förvaltningen uppdrag om framtagande och åiterrapportering av Strategi för attraktiv arbetsgivare, som konkretiseras och åiterrapporteras tidig höst 2023. Strategin föranleder en rad aktiviteter som ska genomföras inom ramen för verksamhetsplaneringen för 2024. Därtill bereds viss revidering av kompetensförsörjningsplanen så att den hålls aktuell utifrån styrmodell, plan och budget för kommunen inklusive personalpolitiska mål.

Nämnden ska även verka för en enhetlig och sammanhållen lönepolitik, vilket sker genom årlig lönerevision samt genom att arbetsvärdering redovisas till nämnden innan årets utgång. Under året har en stor arbetsvärdering genomförts som omfattat kommunens samtliga anställningar och arbeten som grundläggande förutsättning för lönestrategi, analys och fortsatt sammanhållen lönepolitik. Arbetsvärderingen ska nu gemensamt förvaltas för att säkerställa en stabil jämförelsebas över tid.

Nämnden ska med uppmärksamhet följa och bevaka personalpolitiska frågor som är av intresse och vikt för kommunen och dess nämnder. Nämnden ska verka för samordning och utveckling i personalpolitiska frågor, samt däri ge råd och bistånd till övriga nämnder. Ett viktigt verktyg för nämnden är internkontrollarbetet som under året utvecklats i nämnden. Fokus i nämndens internkontrollarbete har förtydligats till att fokusera just på kommungemensamma, personalpolitiska

strävanden. Det kan gälla efterlevnad av gemensamma policys eller rutiner, i stället för att personalnämnden värderat verksamhetsrisker.

Personalnämnden verkar för och följer upp parternas lokala samverkansavtal. Dialog med den centrala samverkansgruppen (CSG) om samverkan och medarbetarnas möjligheter till inflytande har skett under året och är en avgörande förutsättning för nämndens uppdrag och genomförande av tilläggsuppdraget. Dialog med CSG har även fördjupat den gemensamma bevakningen av det nya omställningsavtalet KOM-KR som möjlighet i kompetensförsörjningsarbetet. Införandet av nya bestämmelser om dygnsvila följs aktivt av nämnden för att säkerställa samordning i avtalsefterlevandet.

Frågan om medarbetares trygghet och säkerhet har även lyfts av och i nämndens arbete under året. Det handlar om att upprätthålla och utveckla stödet för en trygg arbetsmiljö samt hindrar yttre påverkan. Under året har riktlinjer tagits fram på området och återrapporterats till personalnämnden och andra ansvariga nämnder. Resurser och arbetsformer har förtydligats inom och mellan förvaltningarna. Inte minst har kommunstyrelsens förvaltning, Stadsledningskontoret, tillskapat mer och tydligare resurser för att kunna stödja andra nämnder.

Personalnämndens grunduppdrag genomförs genom att nämnden kontinuerligt följer och stödjer nämndernas arbete med fastställda personalpolitiska mål och de riktlinjer som fastställs inom det personalpolitiska området. Under året har även personalnämnden inom ramen för sitt yttrande i planeringsprocessen, berett och föreslagit en revidering av de personalpolitiska målen inför 2024. Man har även genom sitt förvaltningsstöd bistått övriga nämnder med förslag till och exempel på uppföljningsmått av de nya personalpolitiska målen.

Personalnämnden ska samordna det systematiska arbetsmiljöarbetet och se till att verksamheten drivs enligt arbetsmiljölagen och dess föreskrifter samt kommunens arbetsmiljöpolicy. Under 2023 har detta bland annat skett genom återrapportering till nämnden från den årliga uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet, organisatorisk och social arbetsmiljö samt aktiva åtgärder för att förhindra diskriminering. Rapport till nämnden lämnades i augusti och visade på ett välfungerande systematiskt arbetsmiljöarbete i Umeå kommun. Återrapportering har även skett löpande till nämnden om hur den gemensamma processen utvecklas för att utgöra ett än bättre stöd till arbetsmiljöansvariga nämnder att följa sina respektive uppdrag.

Ett första gemensamt och viktigt steg har även tagits i fråga om strukturell analys avseende aktiva åtgärder samt slutsatser som leder till handlingsplaner för att förhindra strukturell diskriminering. Den modell som beslutats i nämnden, som innefattar uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet, den organisatoriska och sociala arbetsmiljön samt aktiva åtgärder för att förhindra diskriminering, fortsätter att utvecklas och ger ett bra underlag till ansvariga nämnder. Personalnämnden har även tagit del av det arbete som sker för att stötta verksamheterna i att motverka diskriminering via En arbetsplats för alla och En jämställd arbetsgivarpolitik, som är två viktiga plattformar som finns som stöd för nämnder och förvaltningar. Personalnämnden har även

föreslagit kommunstyrelsen att godkänna rapporten om aktiva åtgärder för Umeå kommun i enlighet med Diskrimineringsombudsmannens instruktioner och lag.

Under året har nämnden följt upp nyttjandet av förmåner och företagshälsovård. Efter-följande samtal har gett viktig input inför ny upphandling av företagshälsovård, som bereds i dialog med förvaltningar och fackliga organisationer genom CSG. Nytt företagshälsovårds-avtal förväntas vara på plats i slutet av första kvartalet 2024.

Nämnden har även getts en rad utbildningsinsatser för att fördjupa sin kunskap och kunna uppfylla sitt uppdrag. Fördjupningsutbildningarna har rört samverkansavtalet och medbestämmandelagstiftning, lönepolitik, arbetsmiljöansvar, diskrimineringsgrunderna, omställningsansvar och tillhörande avtal.

Personalnämnden har även ett ansvar för att kommunfullmäktiges femte inriktningsmål, För att klara kompetensförsörjningen, förbättra arbetsmiljö och ge bättre medborgarnytta ska de möjligheter som den digitala transformationen innebär vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling, konkretiseras genom Program för Digital transformation. I ett av programmets fokusområden, Ledning, styrning och organisering, framgår att personalnämndens tillsammans med kommunstyrelsen ska: Möjliggöra medarbetares delaktighet och kompetensutveckling i den digitala transformationen. Arbetet ska belysa vikten av förändringsledning samt arbetsmiljöaspekter och ske i nära samarbete med de fackliga organisationerna.

Personalnämnden arbetar under 2023 med programåtagandet genom att dess förvaltning arbetat fram modellstöd för förändringsledning som publicerats på intranät och nyttjas i verksamheterna. Nära samarbete sker även genom digitaliseringsråd och programarbete.

Nämnden har sammanfattningsvis verkställt sitt grunduppdrag helt eller i hög grad i enlighet med planeringsdirektivet, nämndens verksamhetsplan och givna förutsättningar.

Tekniska nämnden

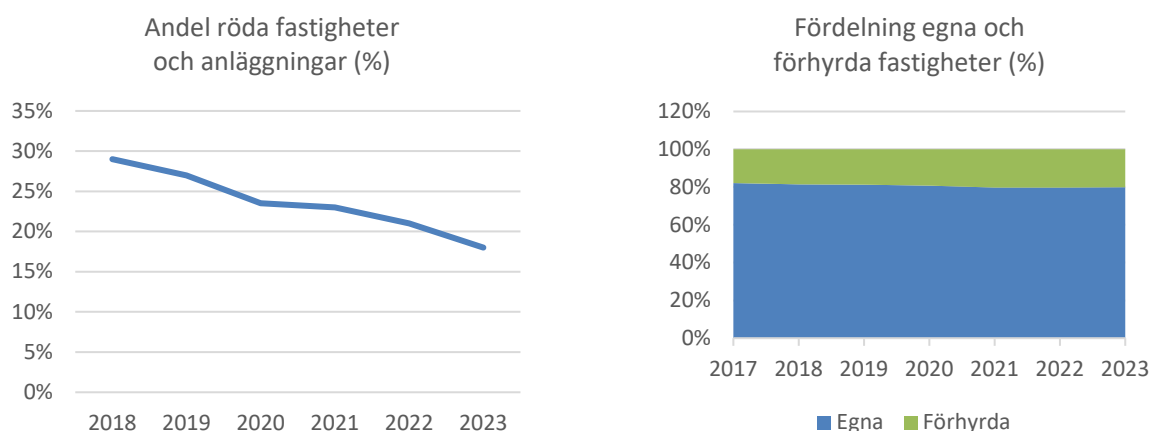
Nämndens grunduppdrag

Tekniska nämnden	Bedömning
<p>Tekniska nämnden ansvarar för kommunens anläggningar; fastigheter, gator, vägar, parker och allmänna platser. Tekniska nämnden ansvarar även för kommunens interna servicefunktioner samt färdtjänst. Nämndens uppdrag är att:</p> <ul style="list-style-type: none"> planera, bygga, förvalta och utveckla kommunens infrastruktur och offentliga utomhusmiljöer, fastigheter och IT-system svara för den kommunala väghållningen och förvalta offentliga platser försörja Umeå kommuns verksamheter med lokaler och boende för sociala behov svara för samordning och utveckling av kommunens IT- och telefonsystem tillhandahålla färdtjänst tillhandahålla intern service inom måltider, lokalvård och vissa vaktmästartjänster fullgöra kommunens uppgifter avseende trafikfrågor. <p>Nämndens ansvarsområde omfattar alla verksamheter inom teknik- och fastighetsförvaltningen vilka är Gator och parker, Fastighet, IT, Måltidsservice samt Städ- och verksamhetservice.</p>	
Uppdelning per verksamhet:	
Fastighet	I hög grad uppfyllt
Gator och parker	I hög grad uppfyllt
IT-funktionen	I hög grad uppfyllt
Måltidsservice	I hög grad uppfyllt
Städ och verksamhetservice	I hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

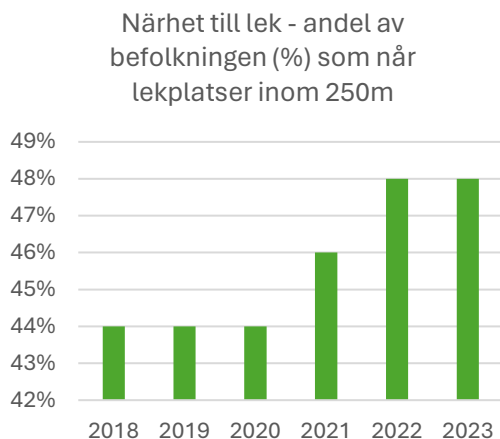
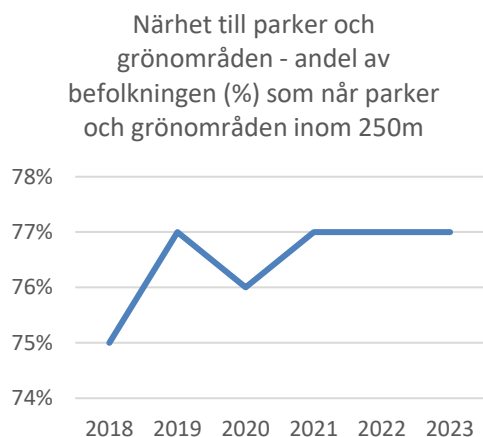
Fastighet har under året tillhandahållit ändamålsenliga lokaler till alla kommunens verksamheter, helt enligt grunduppdraget. Lokalerna följer i stort fastställda lokalprogram, även om standarden i viss mån varierar. Lokalernas status har under året fortsatt att förbättras där andelen fastigheter i mer akut behov av underhåll fortsätter att minska.

Investeringsstakten har ökat väsentligt under året vilket dels säkerställer framtida lokalbehov, dels bidrar till målet att öka andelen egna lokaler.

Gator och parker har, trots bitvis utmanande förutsättningar, levererat sitt grunduppdrag väl under året. Infrastrukturen har varit tillgänglig och av god kvalitet likväl som de allmänna platserna. Årets inledning och avslutning har präglats av kraftiga snöfall vilket prövat organisationen men standarden

på gatunät mm har varit god den allra största delen av tiden. Umeås medborgare har god tillgång till parker, lekparkar och grönsstruktur. Vid planering av nya områden är detta en av de faktorer som prioriteras.

IT-funktionens uppdrag är att vara en strategisk partner tillsammans med Umeå kommunkoncerns verksamheter och för att lyckas krävs förtroende från våra partners. Just förtroendet och nöjdheten för IT och kommande Digital omställning och IT har tydligt förbättrats. Återkoppling från kommunförvaltningarna så väl som kommunbolagen är att verksamheten tagit stora steg i rätt riktning för att driva och stödja verksamhetsutveckling med stöd av teknik. IT-funktionen har övergripande levererat enligt den servicenivå som utlovats.

Måltidsservice lagar goda och hälsosamma måltider även om andelen klimatsmarta måltider minskat på grund av det ekonomiska läget. I den fastställda budgeten fanns inte utrymme att köpa så stor andel ekologiska och närproducerade livsmedel som verksamheten strävar mot.

Städservice har under året utfört lokalvård i kommunens lokaler. För de flesta lokaltyper finns fastställda servicenivåer och städningen har genomförts i enlighet med dem. Städservice har en stabil verksamhet som året om levererar lokalvård av god kvalitet.

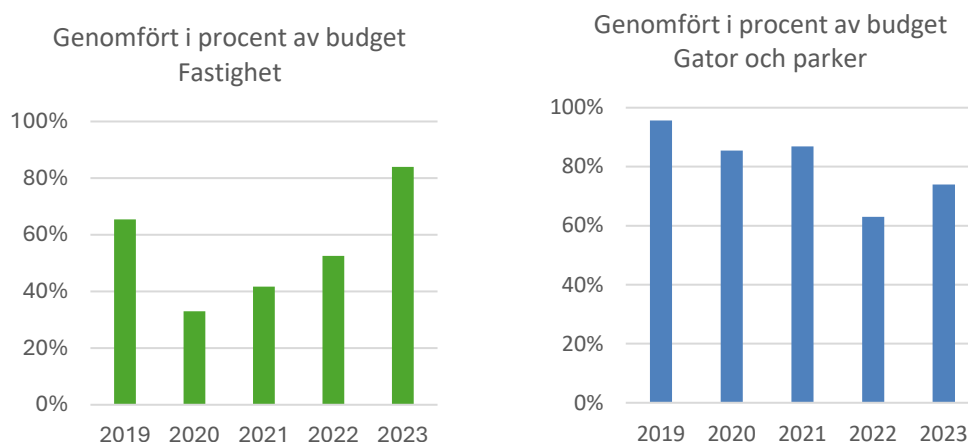
Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Umeå växer och kommunens behov av lokaler och bostäder ökar samt ställer krav på att infrastrukturen ständigt utvecklas så att gamla och nya Umeåbor har en bra stad att leva i. Den allt tätare staden i kombination med alltmer utmanande klimat ställer allt högre krav på nämnden samtidigt som inflationen ökat kostnaderna högst väsentligt både för befintligt bestånd och för vår nyproduktion. Därför har utmaningarna avseende kostnadsökningarna präglat året. Därtill kom en mycket snörik både start och avslutning av året, som har inneburit stora kostnadsökningar. Åtgärder kring idrottshallar/arenor med så kallade takriskkonstruktioner är genomförda vilket minskat behovet av dyr takskottning.

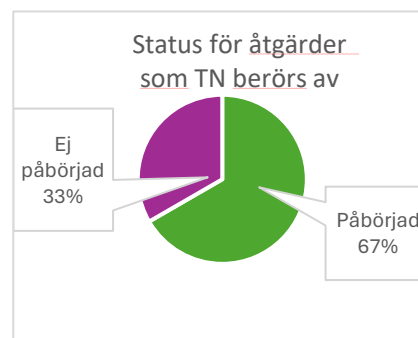
Kostnadsökningarna har dock efter gediget arbete i nämnden delvis kunnat hanteras inom ramen för grunduppdraget med undantag för snöröjningskostnaderna. Det är dock fortsättningsvis besvärande kostnadsutveckling för livsmedel där ytterligare åtgärder planeras genomföras under 2024.

Det säkerhetspolitiska läget i Sverige och omvärlden fortsätter påverka nämndens verksamheter. Det är fortsatta utmaningar inom IT- och cybersäkerhet där trenden allt jämt är ökande och påverkas av rådande omvärldsläge så väl som kriminell verksamhet. Behoven ökar av säkra tekniklösningar, arbetet med att uppdatera skyddsrummen fortsätter och vi tillhandahåller bostäder för flyktingar från Ukraina.

Att öka investeringstakten har varit ett fokusområde och genomförandekraften har ökat väsentligt under året hos verksamheterna Fastighet och samt Gator och parker.

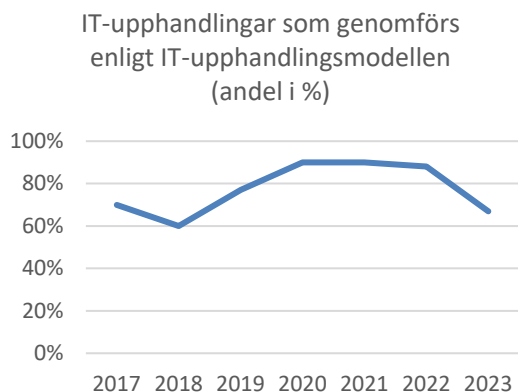

Nämnden har ett ambitiöst arbete för att ge väsentliga bidrag till kommunens omställning till ett hållbart samhälle. Arbetet med åtgärderna i åtgärdsprogrammet för Umeås lokala miljömål fortsätter där tekniska nämnden omfattas av drygt en tredjedel av de totalt 101 åtgärderna. Flera dessa åtgärder återfinns i de områden som programmet tillhörande inriktningsmål 4 pekar ut som kraftsamlingsområden, exempelvis transporter samt bygg- och anläggning, där nämnden har stora möjligheter att påverka.

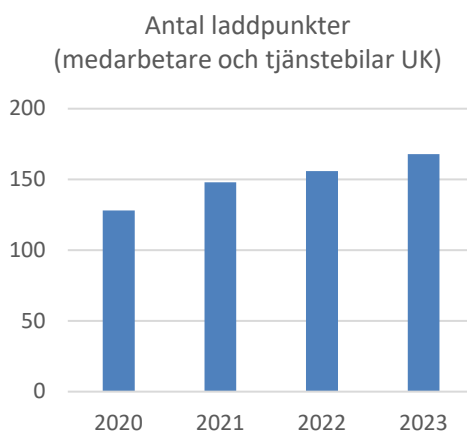
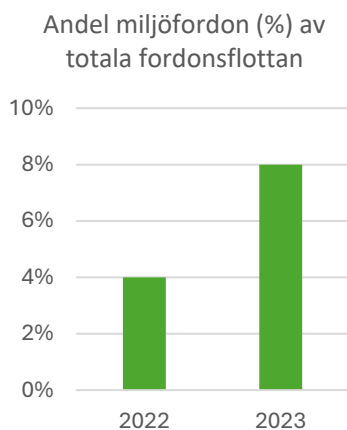

Arkitekturstyrning är en grundförutsättning för framgångsrik digitalisering. Ett så kallat integrationsteam är under uppbyggnad och inom IT-arkitektur har verksamheten förstärkt med ytterligare resurser.

IT-funktionen har påbörjat en översyn för att utveckla arbetssätt och effektivare stödja kommunverksamheterna och deras behov av digitalisering. Ett pilotområde i samarbete med Stöd om omsorg har visat goda resultat. Planering pågår för att ta konceptet till fler förvaltningar. Detta bidrar till att öka nämndens delaktighet i verksamhetsutvecklande initiativ och en översyn av IT-upphandlingsmodellen pågår.

Fordonsprojektet har övergått till att vara en ordinarie del av nämndens verksamhet och kommunen har nu en samordnad fordonsanskaffning. Under året har arbetet fortsatt med omställning till miljöbilar. Vid 2023 års slut var de 48 stycken och ytterligare 56 stycken är beställda. För att möjliggöra en omställning krävs även utbyggnad av el-infrastruktur och installation av laddpunkter. För att säkra att laddpunkter finns tillgängliga när fordonen levereras, finns ett nära samarbete.

Valnämnden

Nämndens grunduppdrag

Valnämnden	Bedömning
Valnämnden ska fullgöra de uppgifter som ankommer på valnämnd och ansvara för att genomföra val eller folkomröstning enligt vallagen (2005:837), folkomröstningslagen (1979:369) och lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar. Nämnden ansvarar för att det finns lämpliga vallokaler. Nämnden ansvarar också för översyn av kommunens indelning i valdistrikt och bereder ärenden om kommunfullmäktiges förslag till ändringar i valdistriktsindelningen.	I hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

2024 är det val till EU-parlamentet. Valdagen är 9 juni och förtidsröstningen startar 22 maj.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Valnämndens arbete under 2023 innebär planering inför EU-valet 2024. Valkansliet har utökats med en person under 2023. Under året så har valkansliet arbetat med inköp av verksamhetssystem enligt den risk som valnämnden har i sin interkontrollplan för 2023. Vid året slut har förstudien godkänts av IT-chef och upphandlingschef.

Äldrenämnden

Nämndens grunduppdrag

Äldrenämnden ansvarar för kommunens insatser inom äldreomsorg samt hälso- och sjukvård på primärvårdsnivå i den enskildes hem för personer 65 år och äldre. Äldreomsorgens insatser är frivilliga och ges efter en ansökan från den enskilde och utifrån en individuell bedömning.

Äldrenämndens övergripande uppdrag är att främja självständighet och kvarboende. Detta sker genom förebyggande verksamhet, information kring seniorlivet och aktiviteter som främjar hälsa och välmående hos den enskilde.

Äldrenämnden ger service, vård och omsorg i form av hemtjänst och hemsjukvård samt stöd i form av dagverksamhet, korttidsboende samt stöd och avlastning för anhöriga. Är den enskilde i behov av heldygnssomsorg och omfattande hälso- och sjukvård bedöms behov av plats på ett vård- och omsorgsboende.

Äldrenämndens bedömning av grunduppdragets måluppfyllnad/verksamhetsområde:

Äldrenämnden	Bedömning
Uppdelning av nämndens grunduppdrag med bedömning per verksamhetsområde:	
Vård- och omsorgsboende	I hög grad uppfyllt
Hemtjänst	I hög grad uppfyllt
Utredning äldre och prevention	I hög grad uppfyllt
Hälso- och sjukvård	I viss grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Arbetet har fortlöpt utifrån nämndens verksamhetsplan för året. Fortsatt fokus ligger på arbete utifrån nämndens framtagna strategier: samverka, förebygga, kompetensförsörja och digitalisera för ökad självständighet och för att främja kvarboende. Samtliga verksamhetsområden arbetar med mål och aktiviteter utifrån nämndens övergripande mål om en trygg och säker vård och omsorg och självständighet i det egna hemmet.

Lokalförsörjningen för kommande år har varit ett fokusområde och nämnden har fattat beslut utifrån genomförd risk – och sårbarhetsanalys. Tydligt är att ändamålsenliga lokaler kommer bli allt viktigare i takt med att de äldre på vård – och omsorgsboende har större behov av vård – och omsorgsinsatser och att det behöver finnas förutsättningar för välfärdsteknik och optimal översikt i lokalerna för att tackla kompetensförsörjningsutmaningen. Utmaningar ses fortsatt avseende andelen utbildad omvårdnadspersonal i verksamheterna. Både kort – och långsiktiga åtgärder pågår i form av bland annat utbildningsinsatser, arbete med att vara en attraktiv arbetsgivare och förändrade arbetssätt.

Utifrån resultat av kvalitativa mätningar, tillsyn av IVO samt uppföljningar inom hälso- och sjukvårdsverksamheten är bedömningen av måluppfyllelse lägre inom detta område. En förklaring är den generellt lägre kompetensnivån bland vård – och omsorgspersonal, en annan det ökade tryck på hemsjukvården som lett till köer framför allt för de rehabiliterande insatserna som påverkar patientsäkerheten. Hälso- och sjukvård bedrivs både inom hemsjukvård, vård – och omsorgsboende och via delegerade insatser inom hemtjänsten. Fortsatta åtgärder vidtas kommande år.

Under året har nämnden hanterat ett prognosticerat underskott och tagit fram en plan för att vidta åtgärder. Tillskott av statliga medel har gjort att nämndens prognos kraftigt förbättrades.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Fokus under året har fortsatt varit på den omställning som äldreomsorgens verksamhet är inne i. En ökning av den äldre befolkningen ses samtidigt som personer i arbetsför ålder minskar. En del av lösningen på välfärdens utmaningar för äldreomsorgens del är att förebygga behov av insatser genom att inspirera äldre till ett aktivt seniorliv i gemenskap med andra och ge kunskap om hur teknik kan användas så väl som hur ohälsa och fall kan förebyggas. Det handlar också om att ge stöd till anhöriga som vårdar sina närstående och att alla verksamheter arbetar för stöd till självständighet. Inom vård – och omsorgsboende bedrivs ett särskilt riktat utvecklingsarbete för att uppmärksamma och stärka anhöriga i den livsförändring det innebär när en närstående flyttar in.

Seniortorget är nämndens nav i arbetet med information och kunskapsförmedling baserad på evidens och beprövad erfarenhet. Digitala Seniortorget, som utvecklats tillsammans med seniorer i Umeå ökar tillgängligheten till social samvaro och information som kan bidra till fler friska år.

Vid årsskiftet var E-inköp implementerat i verksamheten och en slutrapport är under framtagande. Under året har även digitala lås inom hemtjänsten införts och införande av trygghetsskapande teknik

inom vård – och omsorgsboende i form av sensorer startats upp på 10 enheter. Inom hemsjukvården har ett omtag gjorts kring införande av läkemedelsgivare och vid årsskiftet hade 135 personer en läkemedelsgivare i sitt hem. Det har inneburit att närmare 100 000 läkemedelsdoser har kunnat tas av individen själv i stället för att ett hembesök av hemsjukvården skulle ha behövts för ändamålet.

Alla som ansöker om biståndsinsatser erbjuds ett besök från arbetsterapeut i syfte att stötta den enskilde till självständighet. Under året har 33 personer blivit självständiga och klarar sig utan hemtjänstinsats genom att få hjälp med enklare hjälpmedel. Teamet kommer nu att utökas med en fysioterapeut och kommer även arbeta närmare med dagverksamheterna i syfte att tidigt ge rätt stöd i hemmet.

Ensamhet och isolering har en negativ inverkan på hälsa och välbefinnande. Under hösten inleddes ett samarbete mellan utredning äldre och Frivilligcentralen. Syftet är att ge fler möjlighet att bryta ofrivillig isolering, att ge stöd till att ta del av det utbud som finns i Umeå och erbjuda information kring ett hälsosamt åldrande genom de volontärer som är aktiva i Frivilligcentralen.

Nyckeltal för produktion	2020	2021	2022	2023
Beslutade timmar hemtjänst	69 878	68 447	71 435	79 969
Belagda lägenheter på vård- och omsorgsboende	1 012	1 007	944	927
Hembesök hemsjukvården	15 483	17 309	19 074	24 025*
Andel externa utförare av hemtjänsttimmar	54 %	55 %	52 %	56 %

Siffrorna avser utfall i genomsnitt/månad januari-december angivet år. *Hembesök hemsjukvård avser januari–oktober.

Antalet beviljade hemtjänsttimmar blir fler. Timmarna var lägre under pandemiåren men nu ses en stadig ökning. Samtidigt ses en minskning av belagda lägenheter på vård- och omsorgsboende. Vid årsskiftet fanns inte någon kö, alla personer med beslut om boende kan erbjudas lägenhet och en minskning noteras avseende antalet ansökningar.

Snitttiden för antalet hemtjänsttimmar innan beslut om särskilt boende-beslut har ökat till 19 timmar/vecka (2022:18,5) med en skillnad mellan könen på 20,3 för kvinnor och 17,2 för män.

Trygg och säker vård- och omsorg	2020	2021	2022	2023
Nöjda brukare hemtjänst (Kolada)	93 %	–	89 %	90 %
Nöjda brukare särskilt boende (Kolada)	82 %	–	69 %	69 %
Antal Lex Maria-anmälningar IVO	3	1	4	3

Nöjda brukare – hemtjänst och särskilt boende

En jämförelse mellan åren 2020–2023 visar på en nedåtgående trend såväl i riket som i Umeå, dock kan ses en stabilisering av siffrorna i Umeå för 2023 på övergripande nivå. Nöjda brukare i särskilt boende ligger på samma nivå som förra året, 69 procent, medan en liten förbättring ses inom hemtjänsten (från 89 procent till 90 procent). Umeås resultat för särskilt boende är betydligt lägre än rikets resultat som ligger på 78 procent. En högre andel utbildad personal och stora utmaningar för verksamheterna att rekrytera kan vara bakomliggande orsaker. Äldreomsorgen jobbar på bred front

med olika utvecklings- och scenarioarbeten i linje med äldrenämndens strategier för att klara de stora utmaningarna.

Trots det kan ses att den generella nöjdheten med hemtjänsten i Umeå, alla utförare inkluderade, är högre än rikets resultat (90 procent, jämför med 86 procent riket).

Lex Maria

Hälso- och sjukvårdspersonal är skyldig att bidra till att hög patientsäkerhet upprätthålls och ska därför rapportera risker för vårdskador och händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada.

Avvikelse ska rapporteras i det systematiska kvalitets- och patientsäkerhetsarbetet och utgöra underlag för förbättringar. Rapportering av avvikelser ses som ett tecken på hög säkerhetskultur. Allvarliga händelser för den enskilda patienten är däremot något som vårdgivaren vill minimera, risken ska åtgärdas innan en allvarlig händelse inträffar. En allvarlig vårdskada eller en risk för en allvarlig vårdskada ska anmälas till Inspektionen för vård och omsorg, IVO.

Antal Lex Maria-anmälningar under 2023 var tre (3) stycken. Tre förbättringsområden har identifierats utifrån detta: patienters och närståendes delaktighet i vården, hälsofrämjande och förebyggande arbete samt följsamhet till ordinationer/instruktioner från hälso- och sjukvårdspersonal.

En utförlig redogörelse av äldrenämndens patientsäkerhetsarbete finns att läsa i den årligen återkommande Patientsäkerhetsberättelsen som redovisas i samband med årsbokslutet.

Brand- och räddningsnämnden

Nämndens grunduppdrag

Brand- och räddningsnämnden	Bedömning
Nämndens grunduppdrag i sin helhet	I viss grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Brand- och räddningsnämnden har utifrån det förändrade läget haft perioder då nämnden inte kunnat upprätthålla bemanning enligt gällande schema fullt ut vid deltidstationerna, kompensationsåtgärder i form av övertid har krävts för att upprätthålla förmågan. Krav i lag och förordning har ökat gällande tillsyn samt utvärdering/uppföljning av olyckor och insatser. Nämnden har påbörjat anpassning av verksamheten utifrån de ändrade kraven men bemanningen är ännu ej helt anpassad till det nya regelverket.

Nämnden bedömer att den i viss grad uppfyller grunduppdraget, detta bland annat genom de prioriteringar som genomförts inom verksamheten. Situationen är dock ej hållbar över tid varför erforderliga resurser måste tillföras för att nämnden ska kunna uppfylla grunduppdraget till fullo kommande år.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Nämnden redovisar en negativ budgetavvikelse för helåret, se vidare ekonomirapporten. Nämnden har under hösten tagit beslut om ett åtgärdsprogram för att hantera budgetavvikelsen.

Åtgärdsprogrammet har påverkat hela verksamheten och har därigenom påverkat möjligheten att uppfylla uppdraget i sin helhet.

Inom RiB (deltids-) verksamheten har prioriteringen under året varit rekrytering och kompetensförsörjning. Det har varit en utmaning att lyckas hitta, rekrytera och bibehålla personal. Detta arbete kommer fortsättningsvis att behöva prioriteras under flera år framöver för att en tillräckligt stabil situation ska uppnås och beredskap enligt beslutat handlingsprogram kunna upprätthållas. Som följd av detta har delar av fortbildningen för den befintliga personalen nedprioriterats. Om denna prioritering behöver fortgå över tid kommer det medföra negativa effekter på förmågan att genomföra räddningsinsatser.

Utifrån de nya arbetstidsreglerna för dygnsvila, som i huvudsak berör heltidsanställda brandmän har en risk- och konsekvensbedömning tagits fram och dispensansökan för att fortsätta kunna arbeta dygn efter den 1 februari 2024 har överlämnats till Personalnämnden för vidare hantering i Kommunstyrelsen.

Utvecklingen av det gemensamma räddningsledningssystemet RSN (Räddningssamverkan Nord) har fortgått under året. Bland annat har, under en prövoperiod, en ny ledningsfunktion införts i centralen i Luleå. Det finns fortsatt behov av vidareutveckling av systemet vilket beräknas pågå under lång tid framöver. Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap har inlett ett tillsynsärende avseende hur ledningssystemet uppfyller intentionen i den nya lagstiftningen.

Inom den olycksförebyggande verksamheten har arbetet under året till stor del fokuserats på tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor, detta då kraven på tillsyn ökat samt att Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap i sin tillsyn av verksamheten ställt krav på ökad omfattning av tillsynsverksamheten. Arbetet har gett effekt och nämndens tillsynsverksamhet har ökat betydligt jämfört med föregående år, prioriteringen av tillsynsverksamheten har dock påverkat omfattningen av annat förebyggande arbete.

Efterfrågan av utbildningar inom HLR och grundläggande brandskydd har varit stort från Umeå kommuns verksamheter. Under våren genomfördes ett stort antal utbildningar i Brandförsvarets regi. Utifrån nämndens ekonomiska situation ställdes i princip all intern kommunal utbildning in efter sommaren, detta då kostnaden för att utbilda personal inom andra verksamheter är hög och att nämnden inte haft budget för att täcka dessa kostnader.

Arbete med planering av den nya brandstationen på Tomtebostrand har fortgått under året. En intern projektledare har lett arbetet, ett arbete som behöver intensifieras under kommande åren fram tills dess den nya brandstationen är färdigställd.

Strax efter midnatt 21 december startade en brand på brandstationen i Holmsund. När styrkan kom dit var det en fullt utvecklad brand och det gick inte ta sig in för att nå utrustning. Hela vagnhallen brann ut, samtliga fyra fordon, all utrustning och personlig skyddsutrustning förstördes i samband med branden. Branden begränsades så att den inte spreds till kontors/lektionsdelen av brandstationen. Initialt täckte övriga stationer upp för att bibehålla förmågan i Holmsund och inom några timmar hade förmågan i Holmsund nästintill återställts med andra fordon och annan utrustning i nya lokaler.

IT-kapacitetsnämnden

Nämndens grunduppdrag

IT-kapacitetsnämnden	Bedömning
Nämndens grunduppdrag i sin helhet	I hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

IT-kapacitetsnämnden är gemensam för Umeå, Vännäs och Skellefteå kommuner. Nämnden har ansvar för lagring, virtualisering och backup för kommunernas IT-verksamhet. Umeå kommun är värdkommun och den gemensamma nämnden ingår i Umeå kommuns organisation.

Genom att nytta skalbarheten i dessa strukturer kan IT-tjänsterna levereras på ett effektivt, säkert och likvärdigt sätt till de anslutna kommunerna Vännäs, Skellefteå och Umeå. Arbetet har bedrivits enligt grunduppdrag och plan.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

- Under 2023 har den underliggande infrastrukturen kontinuerligt uppgraderats för att förbättra funktion och säkerhet.
- Ny hårdvara för lagringslösning har upphandlats och införande har börjat.
- Förberedelser och planering inför utbyte av underliggande serverinfrastruktur har skett under 2024. Dessa investeringar behöver genomföras då nuvarande utrustningsgarantitider och avskrivningar närmar sig sitt slut. Det råder osäkerhet om dessa investeringar medför ökade kostnader i och med att kostnadsutvecklingen som skett senaste året.

PA-nämnden

Nämndens grunduppdrag

PA-nämndens uppdrag och mål är att: åstadkomma effektiv drift och hantering av personaladministrativa system, samt åstadkomma optimalt användande av resurser och kompetens.

PA-nämnden	Bedömning
Nämndens grunduppdrag i sin helhet	I hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

PA-nämnden har utifrån förändringar inom kommunerna, avtalsområdet avseende bland annat pension och Allmänna bestämmelser och restlistan ändå i stort uppfyllt sitt grunduppdrag. Drift och hantering har fortsatt fungera väl med befintliga resurser, trots att behovet av insatser inom systemförvaltning ökat under 2023. Dock är det tydligt att användandet av resurser i verksamheterna, som personaladministrativt system stöttar, skulle kunna optimeras mer med ytterligare funktionalitet.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Driften har fortsatt fungerat effektivt med samma resurser som tidigare år, trots att behovet av insatser, justeringar och förändringar i personaladministrativt system ökat under 2023. Förändringar inom avtalsområdet exempelvis pension och Allmänna bestämmelser, integrationsbyten samt arbete med restlistan har dock påverkat införandet av andra planerade funktionaliteter. Flera punkter på restlistan har levererats. Just nu pågår verifiering på 5st, leverans är planerad för två punkter som löses med modernisering av integrationstyp mellan Time care och Personec. Den sista punkten är under utredning med oklart leveransdatum.

Samarbetet inom systemförvaltningen inom Umeåregionen har fortsatt fungerat utmärkt, bland annat har systemförvaltare täckt upp i annan kommun under en period och en systemförvaltare har rekryterats mellan två kommuner med gott resultat.

Om än drift och hantering av personaladministrativt system har gjorts inom ram är det tydligt att behoven av systemstöd, framför allt kopplat till förändringar i dygnsviloregler, är större än den takt systemleverantören klarar leverera högkvalitativt stöd till användaren. Leverans på restlistan, införandet av investerade funktionaliteter och förbättringar i befintlig produkt kopplat till dygnsviloregler, kommer dock bidra till målet om optimalt användande av resurser i verksamheterna, som personaladministrativt system ska stötta.

Överförmyndarnämnden

Nämndens grunduppdrag

Överförmyndarnämnden	Bedömning
Nämndens grunduppdrag i sin helhet	I viss grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Överförmyndarnämnden bedömer att grunduppdraget i viss grad är verkställt utifrån nämndens verksamhet enligt fastställt reglemente. Överförmyndarnämndens grunduppdrag är att utöva tillsyn av gode män, förvaltare och förmyndare. Nämnden har ett utredningsansvar för personer med behov av godmanskap eller förvaltarskap samt ansvar för rekrytering och utbildning av gode män och förvaltare. Nämndens tillsyn baseras framför allt genom granskning av redovisningshandlingar.

Nämndens mål för 2023 var att samtliga årsredovisningar skulle vara granskade till 30 september, något som nämnden inte nådde upp till med 100 procent till och med 30 september. Nämnden behöver även vidta åtgärder kring rekrytering av gode män då det idag är långa väntetider. Under året har årsräkningsutbildningar och grundutbildningar, både fysiska och digitala, hållits till gode män och förvaltare. I Umeå har det genomförts en uppskattad mingelkväll för gode män och i Örnsköldsvik deltog verksamheten på anhörigdagen och psykeveckan. Överförmyndarnämnden deltar regelbundet under året på Umeå kommuns Seniortorget och håller föreläsningar för allmänheten. Nämndens verksamhet följs upp via tertialrapporter, styrkort, intern kontroll.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Under året har Bjurholms, Nordmalings, Robertsfors, Vindeln, Vännäs, Umeå och Örnsköldsviks kommun beslutat om ett nytt samverkansavtal och reglemente för överförmyndarnämnden. Fördelning av kostnader sker via fördelningsnyckel som är baserad på ärendemängd/kommun. Nämnden fortsätter att arbeta för en gemensam organisation och att ta fram en plan för digitalisering av verksamheten.

Det blir allt svårare för gode män och förvaltare att utföra sitt uppdrag. Såväl huvudmän som ställföreträdare befinner sig i ett digitalt utanförskap, att ställföreträdare får svårt att utföra bankärenden och att det blir en allt större utmaning att rekrytera ställföreträdare både nationellt och inom överförmyndarnämndens verksamhetsområde. Det är långa väntetider att få god man och förvaltare.

Umeå kommun har under året haft fyra anställda förvaltare som tar de mest komplicerade uppdragen. Från och med 2024 finns fem anställda förvaltare. Målgruppen yngre har de senaste åren ökat. Många gånger är det svåra uppdrag som kräver erfarna förvaltare. Fortsätter trenden finns sannolikt behov av att anställa fler professionella förvaltare. Rekryteringskampanjer har gjorts under året men fortfarande finns det behov av fler ställföreträdare. Örnsköldsviks kommun har under året haft fyra anställda förvaltare. På grund av sjukfrånvaro i arbetsgruppen har ärenden flyttats över till privat aktör och målet är att dessa ärenden ska återgå till förvaltarna under 2024.

Bilaga 3. Rapportering av personalpolitiska mål

I planeringsdirektivet för 2023 fastställde kommunfullmäktige fyra personalpolitiska mål. I underlagen till årsredovisningen 2023 har nämnderna lämnat en bedömning av arbetet med de personalpolitiska målen utifrån om arbetet går enligt plan eller om mer arbete krävs. Nedan är en sammanställning när samtliga nämnders bedömningar vägs samman. Respektive nämnd redovisas på följande sidor.

Personalpolitiska mål	Bedömning
Mål 6: Umeå kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen.	Mer arbete krävs
Mål 7: Umeå kommun ska ha ett närvarande ledarskap som skapar förutsättningar för goda resultat där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte ska vara fler än 30.	Enligt plan
Mål 8: Umeå kommun ska ha hälsofrämjande arbetsplatser och en sjukfrånvaro som ligger lägre än genomsnittet för Sveriges kommuner. Olikheter mellan kvinnors och mäns arbetsmiljöer, arbetsvillkor och sjukfrånvaro ska minska.	Mer arbete krävs
Mål 9: Umeå kommun ska ha heltid och tillsvidareanställning som norm.	Enligt plan

Under 2023 har alla nämnder antagit en kompetensförsörjningsplan. Arbetet med kompetensförsörjning och attraktivitet som arbetsgivare bedöms av många nämnder gå enligt plan men variationen mellan verksamheter vad gäller utmaningar att rekrytera är stor. Kulturnämnden, delar av kommunstyrelsen och delar av fritidsnämnden har exempelvis fortsatt relativt god tillgång på kandidater vid rekrytering. Samtidigt beskriver äldrenämnden, för- och grundskolenämnden och individ- och familjenämnden stora utmaningar. Med hänsyn till befintliga prognoser kommer rekryteringsbehovet de kommande tio åren att vara mycket stort och ett förstärkt arbete kommer att krävas för att hantera utvecklingen.

Majoriteten av alla nämnder bedömer att arbetet med närvarande ledarskap går enligt plan. För de flesta uppnås riktvärdet med max 30 medarbetare per chef och flera nämnder som inte uppnår riktvärdet framhåller att genomförda insatser gett effekt och att utvecklingen går åt rätt håll.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet pågår aktivt i nämnderna. Ett antal nämnder har under året arbetat speciellt med aktiv rehabilitering och lika rättigheter och möjligheter. Flera av de större nämnderna har fokuserat på att integrera säkerhetsfrågorna i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Den totala sjukfrånvaron minskade och andel långtidsfriska ökade jämfört med 2022, men målvärdena för året uppnås inte. Skillnaden i sjukfrånvaro mellan kvinnor och män är fortfarande stor och fortsatta insatser för att skapa bättre förutsättningar i allmänhet och i de kvinnodominerade verksamheterna i synnerhet krävs för att kunna åstadkomma önskvärd förändring. Nämnderna beskriver att arbetet för att skapa hälsofrämjande arbetsplatser fortgår, med ett fortsatt behov av mer insatser.

Heltid och tillsvidareanställning är idag norm i Umeå kommun och alla nämnder bedömer att arbetet med detta ligger enligt plan. För de resultatmått som avser andel heltidsanställda respektive

tillsvidareanställda noteras mycket små förändringar och målvärden som uppnås. Det indikerar att arbetet som under flera år genomförts för att erbjuda heltidsanställningar varit framgångsrikt.

Kommunstyrelsen

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Kommunstyrelsen	Bedömning
Mål 6: Umeå kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen.	Mer arbete krävs
Mål 7: Umeå kommun ska ha ett närvarande ledarskap som skapar förutsättningar för goda resultat där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte ska vara fler än 30.	Enligt plan
Mål 8: Umeå kommun ska ha hälsofrämjande arbetsplatser och en sjukfrånvaro som ligger lägre än genomsnittet för Sveriges kommuner. Olikheter mellan kvinnors och mäns arbetsmiljöer, arbetsvillkor och sjukfrånvaro ska minska.	Mer arbete krävs
Mål 9: Umeå kommun ska ha heltid och tillsvidareanställning som norm.	Enligt plan

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 6)

Verksamheterna deltar i kommunens gemensamma arbete med attraktiv arbetsgivare. I övrigt följs den framtagna kompetensförsörjningsplanen med till exempel deltagande på arbetsmarknadsdagar och mottagande av praktikanter. Behov av att genomföra aktiviteter varierar mellan verksamheterna, då vissa verksamheter har lättare att rekrytera personal och andra har högre personalomsättning och större utmaningar vid nyrekrytering.

Ledarskap (mål 7)

Under året har ett par organisationsförändringar genomförts inom förvaltningen för att underlätta för ett mera närvarande ledarskap. Inom en verksamhet har två enhetschefer anställts, där avdelningschef tidigare hade direkt personalansvar för hela avdelningen.

Inom den enhet där chef tidigare hade fler än 30 medarbetare, har ytterligare en chef anställts. Förändringen har medfört att förvaltningen vid utgången av året, inte har någon chef med mer än 30 medarbetare och når således riktvärdet.

Hälsofrämjande arbetsplatser och systematiskt arbetsmiljöarbete (mål 8)

Andelen långtidsfriska har ökat jämfört med tidigare år, framför allt bland kvinnliga medarbetare, och ligger nu över målvärdet. Sjukfrånvaron har ökat något och når inte målvärdet för perioden. Det finns ett antal långtidssjukskrivna medarbetare vilket påverkar sjukfrånvaron.

Inom flera verksamheter har kunskap och medvetenheten gällande området lika rättigheter och möjligheter höjts under året genom utbildningsinsatsen "En arbetsplats för alla".

Heltid och tillsvidareanställning (mål 9)

Verksamheterna är organiserade utifrån en heltidsorganisation och där deltider finns, är det utifrån

den enskilde medarbetens behov. Personal anställs tills vidare, förutom då skäl för visstidsanställningar finns till exempel vikariat för föräldraledighet.

Resultatmätt	Målvärde 2023	Utfall 2023			Utfall 2022		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	3,0	5,0	1,7	3,9	4,8	1,5	3,7
Andel långtidsfriska (%)	79	79	89	82	64	85	71
Andel heltidsanställda (%)	93	95	91	94	95	94	94
Andel tillsvidareanställda (%)	90	93	89	92	89	88	89
Andel utbildade skyddsombud* (%)	100	100	-	100	100	-	100
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	100	100	100	100	83	100	93
OSA-index	-	5,2	5,3	5,2	5,1	5,1	5,1

*Skyddsombud som har genomgått arbetsgivarens introduktion för nya skyddsombud

Byggnadsnämnden

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Byggnadsnämnden	Bedömning
Mål 6: Umeå kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen.	Enligt plan
Mål 7: Umeå kommun ska ha ett närvarande ledarskap som skapar förutsättningar för goda resultat där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte ska vara fler än 30.	Mer arbete krävs
Mål 8: Umeå kommun ska ha hälsofrämjande arbetsplatser och en sjukfrånvaro som ligger lägre än genomsnittet för Sveriges kommuner. Olikheter mellan kvinnors och mäns arbetsmiljöer, arbetsvillkor och sjukfrånvaro ska minska.	Mer arbete krävs
Mål 9: Umeå kommun ska ha heltid och tillsvidareanställning som norm.	Enligt plan

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 6)

Vägen mot en modern och attraktiv arbetsplats sker genom det arbete som förvaltningen kallar "Vår arbetsplats". Uppföljning av arbetet har skett genom enkäter till medarbetarna. Nämndens kompetensförsörjningsplan har reviderats under året och aktiviteter har skett enligt plan. Kompetensutveckling sker enligt ett årshjul och genom de individuella utvecklingsplanerna. Nämnden anordnar cirka 15 gånger per år kompetensfrukostar i Översten. Under hösten anordnas en årlig höstfest för medarbetarna. Festen anordnas av en blandad grupp av medarbetare från de olika avdelningarna. Spelregler finns framtagna sedan 2020 för att tydliggöra det erbjudande som det innebär att vara anställd inom BN och MHN. I dessa ingår en årlig möjlighet till ett studiebesök med övernattning för medarbetarna inom en avdelning.

Ledarskap (mål 7)

Förvaltningens chefsnätverk har träffats fyra gånger under året. Under dessa träffar möts chefer och ledare för utveckling, utbyte och dialog inom olika områden som rör chefs- och ledarskap. Under året

har bland annat en av nätverksträffarna handlat om jämställdhet och lika rättigheter och möjligheter. Riktvärdet för maximalt antal medarbetare per chef uppnås inte inom en av nämndens avdelningar. Denna avdelning har kvar en organisation med delprocessledare utifrån kommunens tidigare organisationsform. Avdelningen har ett mycket bra resultat i medarbetarenkäten och bedöms välfungerande vilket är anledningen till att förändringar ännu inte genomförts.

Hälsofrämjande arbetsplatser och systematiskt arbetsmiljöarbete (mål 8)

Arbete med arbetsmiljö och hälsa sker löpande och systematiskt enligt årshjul. Den årliga uppföljningen av systematiskt arbetsmiljöarbete visar att verksamheterna har ett fungerande systematiskt arbete, både för arbetsmiljön och för aktiva åtgärder. Inom flera verksamheter har kunskap och medvetenheten gällande området lika rättigheter och möjligheter höjts under året genom utbildningsinsatsen "En arbetsplats för alla".

Två gemensamma utvecklingsdagar har genomförts på förvaltningsnivå med tema återhämtning och vägen till en lyckligare arbetsplats.

Heltid och tillsvidareanställning (mål 9)

Verksamheterna är organiserade utifrån en heltidsorganisation och där deltider finns, är det utifrån den enskilde medarbetens önskemål. Personal anställs tills vidare förutom där skäl för visstidsanställningar finns till exempel vikariat för föräldraledighet. Inom nämndens ansvarsområde har därför resultatmättet ingen styrande funktion.

Resultatmätt	Målvärde 2023	Utfall 2023			Utfall 2022		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	3,5	5,6	3,3	4,6	4,4	4,5	4,4
Andel långtidsfriska (%)	80	70	92	80	51	72	60
Andel heltidsanställda (%)	99	99	98	98	98	98	98
Andel tillsvidareanställda (%)	95	97	98	98	92	93	92
Andel utbildade skyddsombud* (%)	100	-	100	100	100	100	100
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	100	86	100	90	88	67	82
OSA-index	-	5,3	5,3	5,3	5,1	5,2	5,1

*Skyddsombud som har genomgått arbetsgivarens introduktion för nya skyddsombud

Fritidsnämnden

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Fritidsnämnden	Bedömning
Mål 6: Umeå kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen	Enligt plan/ mer arbete krävs
Mål 7: Umeå kommun ska ha ett närvarande ledarskap som skapar förutsättningar för goda resultat där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte ska vara fler än 30.	Enligt plan/ mer arbete krävs
Mål 8: Umeå kommun ska ha hälsofrämjande arbetsplatser och en sjukfrånvaro som ligger lägre än genomsnittet för Sveriges kommuner.	Enligt plan/ mer arbete krävs

Olikheter mellan kvinnors och mäns arbetsmiljöer, arbetsvillkor och sjukfrånvaro ska minska.

Mål 9: Umeå kommun ska ha heltid och tillsvidareanställning som norm.

Enligt plan

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 6)

Under året har flertalet rekryteringar genomförts inom fritidsförvaltningens samtliga verksamheter. Inom Fritid unga och Fritid drift upplevs vissa utmaningar i möjligheten att tillsätta tjänster med rätt kompetens. Fritid unga upplever utmaningar i att adekvat utbildning inte tillhandahålls i tillräcklig utsträckning. På Fritid drift är upplevelsen att nyanställda i stor utsträckning är de som också byter jobb. En utmaning för Fritid drift är att kandidater får väsentligt högre lönenivåer inom privat sektor.

Inom både Fritid bad och Föreningsbyrå, stab har underlaget för rekrytering upplevts som god. Föreningsbyrå, stab vittnar om låg personalomsättning men god tillgång till kandidater för utannonserade tjänster.

Två medarbetare från fritidsförvaltningen har antagits till Umeå kommuns traineeprogram. Programmets syfte är att stimulera den interna rörligheten och att ta vara på interna blivande ledare. De som genomför traineeprogrammet genomgår en utbildning där teoretiska moment varvas med praktisk auskultation. För att skapa ökad trygghet i uppdrag och roll har förvaltningen även under året påbörjat och genomfört en vidareutbildning för arbetsledare.

Ledarskap (mål 7)

Inom fritidsförvaltningen når vi i normalfallet målet om max 30 medarbetare per chef. Under 2023 har ordinarie chef täckt upp frånvaro i chefsleden vilket lett till tillfälligt högre antal medarbetare. Som ett första steg i att skapa bra förutsättningar för ett närvarande ledarskap har ett arbete med aktiv rehabilitering implementerats. Förutom att skapa bättre förutsättningar för medarbetare att vara friska på arbetsplatsen syftar arbetet även till att stärka relationerna mellan chef och medarbetare.

Hälsofrämjande arbetsplatser och systematiskt arbetsmiljöarbete (mål 8)

Samtliga verksamheter arbetar med den organisatoriska sociala arbetsmiljön (OSA) där mål sätts för kommande år. Inom verksamheterna prioriteras områden som identifieras i medarbetarenkätens resultat. Sett till sin helhet visar resultatet av 2023 års medarbetarenkät på en hög upplevelse av trivsel och en god arbetsmiljö inom fritidsförvaltningen.

Även det här området främjas av implementeringen av arbetet med aktiv rehabilitering. Stärkta relationer och en ökad grad av ordinarie medarbetare på plats förbättrar förutsättningarna för en god arbetsmiljö.

Inom Föreningsbyrå, stab ställdes några möten in under pågående SM-vecka. I övrigt har arbetsmiljöarbetet fortskridit enligt plan. Inom Fritid bad har ett arbete påbörjats för att förbättra arbetsmiljö och arbetsplatser under året.

Under året har sjukfrånvaron förbättrats jämfört med föregående år, och så även andelen långtidsfriska. Det som påverkar både korttidsfrånvaro och andel långtidsfriska är de många virussjukdomar som drabbat medarbetarna under det gångna året. Även om de övergripande mål som satts för förvaltningen inte uppnåtts är den totala sjukfrånvaron relativt låg. Den absoluta majoriteten av långtidssjukskrivningar är inte arbetsrelaterade.

Heltid och tillsvidareanställning (mål 9)

Andelen heltidsanställda och tillsvidareanställda ligger klart över uppsatta mål för 2023. All nyrekrytering sker med erbjudande om heltidsanställning.

Resultatmätt	Målvärde 2023	Utfall 2023			Utfall 2022		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	3,7	6,0	3,8	4,8	7,8	4,3	5,9
Andel långtidsfriska (%)	71	60	69	65	51	58	55
Andel heltidsanställda (%)	80	92	88	90	91	86	88
Andel tillsvidareanställda (%)	87	97	90	93	90	88	89
Andel utbildade skyddsombud* (%)	100	100	86	90	50	86	78
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	100	100	80	91	100	100	100
OSA-index		4,9	5,1	5,0	4,8	4,9	4,8

*Skyddsombud som genomgått arbetsgivarens introduktion för nya skyddsombud

För- och grundskolenämnden

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

För- och grundskolenämnden	Bedömning
Mål 6: Umeå kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen.	Arbete genomförs i enlighet med nämndens kompetensförsörjningsplan samt förvaltningens aktivitetsplan för kompetensförsörjning.
Mål 7: Umeå kommun ska ha ett närvarande ledarskap som skapar förutsättningar för goda resultat där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte ska vara fler än 30.	Arbete genomförs i enlighet med planering för chefers förutsättningar.
Mål 8: Umeå kommun ska ha hälsofrämjande arbetsplatser och en sjukfrånvaro som ligger lägre än genomsnittet för Sveriges kommuner. Olikheter mellan kvinnors och mäns arbetsmiljöer, arbetsvillkor och sjukfrånvaro ska minska.	Arbete genomförs i enlighet med nämndens prioriterade arbetsmiljöaktiviteter samt plan för aktiva åtgärder.
Mål 9: Umeå kommun ska ha heltid och tillsvidareanställning som norm.	Uppfyllt. Inom nämndens område bedöms heltid och tillsvidareanställning vara norm vid anställning.

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 6)

Arbetet med implementering av kompetensförsörjningsplan har skett enligt plan med betoning på att utveckla aktivitetsplaner på både förvaltnings- och verksamhetsnivå samt att planera för att öka kunskap och perspektiv på enhetsnivå. Samverkan med Lärarhögskolan med särskilt fokus på verksamhetsförlagd utbildning och övningsskolor har genomförts under året.

Marknadsföringsinsatser har genomförts med fokus både mot elever på gymnasieprogram och studenter inom lärarutbildningen samt även deltagande på mässor.

Stort fokus på personalbehov inom nämndens verksamheter utifrån en fortsatt hög frånvaro under året. En ökad tillsättningsgrad kan noteras vid behov av vikarier i jämförelse med föregående år. Det totala antalet rekryteringsbehov har under perioden ökat jämfört med föregående år. Utveckling av poolverksamhet inom fritidshemmet har genomförts med positivt resultat och poolverksamhet för grundskola F-6 startar upp under första delen av 2024. Pilot med förste förskollärare inom förskolan har genomförts under ht 2023 och pågår fram till juni 2025. Utvärdering av förvaltningens modell för karriärtjänster har genomförts och resultatet visar sammantaget ett högt skattat index inom samtliga kategoriserade områden. Utbildade lärare är sammantaget svårrekryterade.

Ledarskap (mål 7)

Utveckling av chefers förutsättningar mot målet om max 30 medarbetare är ett långsiktigt arbete som omfattar ett flertal insatser, vilka bidrar/ska bidra till förbättrade förutsättningar för ledning, styrning och kommunikation. Ledarförsörjningen har under året säkerställts i huvudsak genom utbildningsförvaltningens egen traineeutbildning. Kvalitetsarbeten har bedrivits under året för att utveckla stödet till cheferna i olika former såsom organisation, rekrytering och bemanning, vikarieanskaffning, administration och tekniskt stöd och verktyg.

Områdescheferna har bedrivit ett arbetsmiljöarbete i syfte att förebygga ohälsosam arbetsbelastning. Områdescheferna säkerställer individuellt stöd genom dialog kring prioritering, enskild handledning/stöd och avlastning för rektor. Ledningsstöd riktas till rektorer med många medarbetare som en del att skapa förutsättningar i uppdraget. Ambulerande rektor inom grundskolan och rektor som ledningsstöd inom förskolan som kan avlasta och ge stöd till chefskollegor. Inom förskolan har ett introduktionsprogram för nya rektorer tagits fram för att främja lärande och ge konkret stöd under det första året.

Ett gott ledarskap med professionella chefer är en förutsättning för måluppfyllelse och en stabil och framgångsrik verksamhet och därför har chefer/rektorer även under 2023 prioriterats inom ramen för arbete med löneöversyn och långsiktig lönestruktur. En strukturerad kartläggning och identifiering av organisatoriska förutsättningar att hantera på en mer övergripande nivå har inletts under 2023 som underlag för fortsatt konkretisering av åtgärder för chefers förutsättningar.

Hälsofrämjande arbetsplatser och systematiskt arbetsmiljöarbete (mål 8)

Åtgärder har genomförts kopplat till handlingsplan för prioriterade områden inom arbetsmiljö och lika rättigheter och möjligheter. Ett särskilt fokus har lagts på att förebygga och hantera situationer av hot och våld. En uppföljning av lokala planer och implementering av checklista för undersökning av risker utgör underlag för enheternas förbättringsarbete.

Medarbetarenkäten har genomförts och visar för nämndens område ett förbättrat resultat jämfört med föregående år. Chef och skyddsombud reviderar tillsammans med medarbetarna OSA-mål och handlingsplan för att förebygga ohälsosam arbetsbelastning och främja återhämtning och socialt klimat. En workshop för rektorer, "En arbetsplats för alla", har genomförts i syfte att öka kompetens och sprida verktyg och metoder för arbetet med lika rättigheter och möjligheter i verksamheterna. Vidareutbildning för skyddsombud har genomförts verksamhetsvis. Ett arbete med att revidera rutiner för egenkontroll har inletts i syfte att förbättra den fysiska arbetsmiljön genom förbättrade rutiner bland annat kopplat till städrutiner, lokalanvändning och brandskydd.

Heltid och tillsvidareanställning (mål 9)

Målet om heltid och tillsvidareanställning som norm bedöms vara uppfyllt inom nämndens område.

Resultatmätt	Målvärde 2023	Utfall 2023			Utfall 2022		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	6,5	8,3	4,8	7,5	8,7	5,7	8,1
Andel långtidsfriska (%)	65	54	72	57	41	55	44
Andel heltidsanställda (%)	90	91	91	91	91	90	91
Andel tillsvidareanställda (%)	87	88	82	87	86	82	85
Andel utbildade skyddsombud* (%)	100	73	69	72	81	72	80
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	60	67	61	65	59	62	60
OSA-index	–	4,9	4,9	4,9	4,7	4,7	4,7

*Skyddsombud som genomgått arbetsgivarens introduktion för nya skyddsombud

Sjukfrånvaron fortsätter sjunka, men avviker negativt från målvärdet. Andel långtidsfriska ökar jämfört med föregående år, men fortfarande en negativ avvikelse från målvärdet. Utbildning av skyddsombud sker i enlighet med kommungemensam rutin. 35 procent av nämndens chefer har fler än 30 medarbetare.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	Bedömning
Mål 6: Umeå kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen.	Arbete genomförs i enlighet med nämndens kompetens-försörjningsplan samt förvaltningens aktivitetsplan för kompetensförsörjning.
Mål 7: Umeå kommun ska ha ett närvarande ledarskap som skapar förutsättningar för goda resultat där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte ska vara fler än 30.	Arbete genomförs i enlighet med planering för chefers förutsättningar.
Mål 8: Umeå kommun ska ha hälsofrämjande arbetsplatser och en sjukfrånvaro som ligger lägre än genomsnittet för Sveriges kommuner. Olikheter mellan kvinnors och mäns arbetsmiljöer, arbetsvillkor och sjukfrånvaro ska minska.	Arbete genomförs i enlighet med nämndens prioriterade arbetsmiljöaktiviteter samt plan för aktiva åtgärder.
Mål 9: Umeå kommun ska ha heltid och tillsvidareanställning som norm.	Uppfyllt. Inom nämndens område bedöms heltid och tillsvidareanställning vara norm vid anställning.

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 6)

Arbetet med implementering av nämndens kompetensförsörjningsplan har bedrivits enligt plan med betoning på att utveckla aktivitetsplaner på både förvaltnings- och verksamhetsnivå samt att planera för att öka kunskap och perspektiv på enhetsnivå. Samverkan med Lärarhögskolan med särskilt fokus på verksamhetsförlagd utbildning och övningsskolor har genomförts under året. Så även marknadsföringsinsatser med fokus både mot elever på gymnasieprogram och studenter inom lärarutbildningen samt deltagande på mässor. Personalplanering inför läsåret 2023/2024 har genomförts och hanterats inom nämndens område. Det totala antalet rekryteringsbehov har under perioden minskat jämfört med föregående år, vilket kan förklaras av en stabil bemanning parallellt med behov av anpassningar till 2023 års budgetförutsättningar. Hanteringen av personalomställning inom Arbetsmarknad har effektuerats under året. Lärare är sammantaget svårrekryterade då färre utbildas. Utvärdering av förvaltningens modell för karriärtjänster har genomförts och resultatet visar sammantaget ett högt skattat index inom samtliga kategoriserade områden.

Ledarskap (mål 7)

Utveckling av chefers förutsättningar mot målet om max 30 medarbetare är ett långsiktigt arbete som omfattar ett flertal insatser, vilka bidrar/ska bidra till förbättrade förutsättningar för ledning, styrning och kommunikation. Ledarförsörjningen har under året säkerställts genom utbildningsförvaltningens egen traineeutbildning. Planering för utveckling av introduktion och mentorprogram för nya chefer har inletts, likväl som att kvalitetsarbeten bedrivits för att utveckla stödet till cheferna i olika former såsom organisation, administration och teknik. Områdescheferna säkerställer individuellt stöd genom dialog kring prioritering, enskild handledning/stöd och avlastning för cheferna.

Gemensamma ledardagar har genomförts för alla chefer vars syfte varit att stärka cheferna med fokus på arbetsgivarfrågorna och att möta kompetensförsörjningsutmaningarna. Under året har bland annat en gemensam workshop kring ledarskapets betydelse för "En arbetsplats för alla" genomförts i syfte att öka kompetens och sprida verktyg och metoder för arbetet med lika rättigheter och möjligheter i verksamheterna. Utbildningsinsatser i svåra och viktiga samtal har även genomförts under hösten.

Ett gott ledarskap med professionella chefer är en förutsättning för måluppfyllelse och en stabil och framgångsrik verksamhet och därför har chefer/rektorer även under 2023 prioriterats inom ramen för arbete med löneöversyn och långsiktig lönestruktur.

En strukturerad kartläggning och identifiering av organisatoriska förutsättningar att hantera på en mer övergripande nivå har inletts under 2023 som underlag för fortsatt konkretisering av åtgärder för chefers förutsättningar.

Hälsofrämjande arbetsplatser och systematiskt arbetsmiljöarbete (mål 8)

Åtgärder har genomförts kopplat till handlingsplan för prioriterade områden inom arbetsmiljö och lika rättigheter och möjligheter. Beredskap inför händelser med hot och våld är ett av nämndens prioriterade områden i arbetsmiljöarbetet. Implementering av Cosafe, larmapp vid händelser med hot och våld, har genomförts i alla verksamheter. En gemensam kompetensutvecklingsdag för alla medarbetare kopplat till hot och våld har genomförts i samverkan med Polisen. Medarbetarenkäten har genomförts och visar för nämndens område ett fortsatt förbättrat resultat i jämförelse med föregående år. Chef och skyddsombud reviderar tillsammans med medarbetarna OSA-mål och handlingsplan för att förebygga ohälsosam arbetsbelastning och främja återhämtning och socialt klimat. Ett arbete med att revidera rutiner för egenkontroll har inletts i syfte att förbättra den fysiska arbetsmiljön. Vidareutbildning av skyddsombud har genomförts.

Heltid och tillsvidareanställning (mål 9)

Målet om heltid och tillsvidareanställning som norm bedöms vara uppfyllt inom nämndens område.

Resultatmätt	Målvärde 2023	Utfall 2023			Utfall 2022		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	5,0	4,5	2,4	3,7	4,7	3,4	4,2
Andel långtidsfriska (%)	75	78	88	82	69	75	71
Andel heltidsanställda (%)	90	84	87	85	83	87	85
Andel tillsvidareanställda (%)	87	88	91	89	88	90	89
Andel utbildade skyddsombud* (%)	100	80	67	76	92	80	87
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	100	93	67	84	94	67	85
OSA-index	-	5,2	5,2	5,2	5,0	5,0	5,0

*Skyddsombud som genomgått arbetsgivarens introduktion för nya skyddsombud

Resultatmätt för sjukfrånvaro, andel långtidsfriska och andel tillsvidareanställda visar på positiv avvikelse i förhållande till målvärde. Utfall gällande andel heltidsanställda konstateras under

målvärdet. Utbildning av nya skyddsombud genomförs löpande enligt kommungemensam rutin för utbildning av nya skyddsombud. Andel chefer med max 30 medarbetare avviker från målvärdet.

Individ- och familjenämnden

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Individ- och familjenämnden	Bedömning
Mål 6: Umeå kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen	Mer arbete krävs
Mål 7: Umeå kommun ska ha ett närvarande ledarskap som skapar förutsättningar för goda resultat där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte ska vara fler än 30.	Enligt plan
Mål 8: Umeå kommun ska ha hälsofrämjande arbetsplatser och en sjukfrånvaro som ligger lägre än genomsnittet för Sveriges kommuner. Olikheter mellan kvinnors och mäns arbetsmiljöer, arbetsvillkor och sjukfrånvaro ska minska.	Mer arbete krävs
Mål 9: Umeå kommun ska ha heltid och tillsvidareanställning som norm.	Enligt plan

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 6)

Med utgångspunkt i kompetensförsörjningsplanen 2023–2025 pågår ett aktivt arbete i alla verksamheter. Ett större arbete som pågår är översyn av utbildningar inom nämndens verksamhetsområden samt vilken introduktion medarbetare är i behov av vid anställning. Yrkesresan implementeras enligt plan för utredningsenheterna barn och unga och förberedelse för funktionshinderområdet pågår med planerad start i mars 2024.

Ett större arbete med sommarrekrytering för att trygga bemanningen under sommarsemesterna är genomförd och utvärderad under året. De insatser som varit kopplade till marknadsföring under våren var framgångsrika då nämnden i stor omfattning lyckats rekrytera de sommarvikarier nämnden haft behov av. Detta stärks av att övertidskostnaden under sommaren varit lägre jämfört med tidigare år.

Inom de verksamheter som kräver högskoleutbildning har hälso- och sjukvården kunnat anställa det antal som verksamheten önskat.

Personalomsättningen inom nämnden ökat under 2023. Det är idag svårt att svara på vad det beror på. Avgångssamtal samt exitenkät används inom alla verksamheter för att följa upp varför man väljer att sluta inom Umeå kommun, vilket är viktig kunskap för fortsatt förbättringsarbete.

Ledarskap (mål 7)

Nämnden når med vissa undantag riktvärdet för antalet medarbetare per chef. Andra insatser implementerats under året för att främja ett nära ledarskap genom rekryteringsstöd.

Implementering av en metod för chefer att använda för att skapa en trygg och utvecklande grupp där alla får växa som leder till en produktiv miljö har genomförts.

Hälsofrämjande arbetsplatser och systematiskt arbetsmiljöarbete (mål 8)

Under året har mycket tid ägnats åt förberedelse av de skärpta regler för dygnsvila som gällde från den 1 oktober 2023.

Årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbete 2022 färdigställdes och prioriterade områden för 2023 togs fram; utveckla säkerhetsarbetet, stärka samverkan mellan chefer och skyddsombud, enhetscheferns arbetsbelastning och tydliggörande av arbetsgång i brister i lokaler. Ett nytt prioriterat område var så kallade aktiva åtgärder för att främja lika rättigheter och möjligheter där nämndens aktivitet var att varje verksamhet behöver identifiera behov av att ta del av den kommungemensamma utbildningen inom området.

Inom området säkerhet pågår ett arbete för att få in säkerhetsfrågorna i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Områden där behov har identifierats är till exempel att stärka säkerheten inom nämndens lokaler och kompetenshöjning hos medarbetare. Även behov av att hitta ett systematiskt sätt att utforma övningsverksamhet har identifierats. Upphandling av digital utbildning i att förebygga hot och våld har påbörjats i slutet av året.

Inventering av utbildningsbehov inom arbetsmiljöområdet har gjorts och planering för dessa utbildningar har upprättats för målgrupperna chefer, skyddsombud samt medarbetare.

Sjukfrånvaron är fortsatt hög i nämndens verksamheter, främst inom funktionshinderomsorg. Under året har inventering av långtidssjuka över 365 dagar gjorts, vilket visat på att flera medarbetare i denna målgrupp har omfattande hälsoproblematik och långvariga vårdkontakter som gör att rehabiliteringsprocessen riskerar bli utdragen.

Heltid och tillsvidareanställning (mål 9)

Nämnden erbjuder heltidsanställningar i alla verksamheter. Inom personligassistans tillämpas deltidsanställningar till viss del. Under året har frågan aktualiserats kring behovet av att kunna erbjuda tilltidsanställningar inom nämnde till de som inte önskar en heltidsanställning för grupper som bl.a. studenter.

Resultatmätt	Målvärde 2023	Utfall 2023			Utfall 2022		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	kvinnor	totalt
Sjukfrånvaro totalt i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	7,7	8,6	5,7	7,7	10,1	6,8	9,1
Andel långtidsfriska (%)	64	61	69	63	50	56	52
Andel heltidsanställda (%)	83	87	88	87	86	86	86
Andel tillsvidareanställda (%)	76	83	76	81	82	69	78
Andel utbildade skyddsombud* (%)	100	76	79	77	77	73	76
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	100	98	96	97	100	95	99
OSA-index	-	5,1	5,0	5,0	4,9	4,9	4,9

*Skyddsombud som genomgått arbetsgivarens introduktion för nya skyddsombud

Kulturnämnden

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Kulturnämnden	Bedömning
Mål 6: Umeå kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen.	Enligt plan
Mål 7: Umeå kommun ska ha ett närvarande ledarskap som skapar förutsättningar för goda resultat där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte ska vara fler än 30.	Enligt plan
Mål 8: Umeå kommun ska ha hälsofrämjande arbetsplatser och en sjukfrånvaro som ligger lägre än genomsnittet för Sveriges kommuner. Olikheter mellan kvinnors och mäns arbetsmiljöer, arbetsvillkor och sjukfrånvaro ska minska.	Enligt plan
Mål 9: Umeå kommun ska ha heltid och tillsvidareanställning som norm.	Enligt plan

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning

Under 2023 har samtliga verksamheters ledningsgrupper kompletterats genom rekryteringar. Utöver detta har ett antal tillsvidarerekryteringar samt några längre vikariat tillsatts. De genomförda rekryteringarna har haft både interna och externa kandidater och generellt ser vi en fortsatt relativt god tillgång av kandidater till våra utannonserade tjänster. Genom den interna rekryteringen tar vi vara på våra egna kompetenser och premierar interna karriärvägar.

Inom kulturförvaltningen har också en kandidat från biblioteken blivit antagen till Umeå Kommuns traineeutbildning. Utbildningen påbörjas under tredje tertialen och innehåller förutom teoretiska delar bland annat auskultation hos etablerad chef inom fritidsförvaltningen där trainee får möjlighet att medverka vid olika processer och möten.

Biblioteken har ett fortsatt samarbete med Umeå universitet och dess BIV-utbildning (Biblioteks- och informationsvetenskapsutbildning). Samarbetet ger oss möjlighet att ta emot praktikanter samt möjlighet att visa vår biblioteksverksamhet.

Kulturskolan samverkar med regionens övriga kulturskolor för att bättre möta framtida kompetensförsörjning bland annat genom gemensamma satsningar på kompetensutveckling.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Det systematiska arbetsmiljöarbetet fortlöper enligt plan i samtliga verksamheter genom de olika OSA-planerna (organisatorisk och social arbetsmiljö). Inom programavdelningen har bland annat trygghetsskapande insatser, feedback och värderingsövningar samt gemensamma träffar genomförts för att skapa förutsättningar för goda relationer och för att ta vara på synergieffekter inom avdelningen.

Inom kulturskolan har lokalfrågan legat högt på agendan hela året utöver ordinarie OSA-arbete. Samtliga medarbetare inom kulturskolan har också genomgått en utbildning i diskrimineringsgrunderna under inledningen av 2023.

Resultatmätt	Målvärde 2023	Utfall 2023			Utfall 2022		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.	4,4	6,8	5,0	6,2	7,3	5,7	6,8
Andel långtidsfriska (%)	72	62	76	67	46	58	50
Andel heltidsanställda (%)	78	77	79	78	78	80	79
Andel tillsvidareanställda (%)	88	85	89	86	91	92	91
Andel utbildade skyddsombud* (%)	100	100	100	100	100	100	100
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	100	100	100	100	100	100	100
OSA-index	-	5,1	5,1	5,0	5,1	5,0	5,0

*Skyddsombud som genomgått arbetsgivarens introduktion för nya skyddsombud

Samtliga tillsvidareanställda inom kulturförvaltningen är erbjudna heltidstjänst. Ett antal har dock valt att fortsatt arbeta deltid. Vi möter precis uppsatta mål även om samtliga verksamheter vittnar om många pågående längre vikariat till följd av bland annat föräldradigheter och andra tjänstledigheter.

Förvaltningens sjukfrånvaro påverkar andelen tillsvidareanställda. Framför allt är det andelen långtidsfrånvarande som ligger högre än förväntat vilket leder till högre andel tidsbegränsade anställningar. Den absoluta majoriteten av förvaltningens långtidsfrånvaro är ej arbetsrelaterad. Antalet sjukfrånvarotillfällen påverkar även andelen långtidsfriska. Under året har vi sett en något högre andel kortare frånvaro som kan härledas till virussjukdomar.

Andel grundutbildade skyddsombud och andel chefer med 30 medarbetare eller färre ligger alltså på 100 procent.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Miljö- och hälsoskyddsnämnden	Bedömning
Mål 6: Umeå kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen.	Enligt plan
Mål 7: Umeå kommun ska ha ett närvarande ledarskap som skapar förutsättningar för goda resultat där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte ska vara fler än 30.	Enligt plan
Mål 8: Umeå kommun ska ha hälsofrämjande arbetsplatser och en sjukfrånvaro som ligger lägre än genomsnittet för Sveriges kommuner. Olikheter mellan kvinnors och mäns arbetsmiljöer, arbetsvillkor och sjukfrånvaro ska minska.	Mer arbete krävs
Mål 9: Umeå kommun ska ha heltid och tillsvidareanställning som norm.	Enligt plan

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 6)

Vägen mot en modern och attraktiv arbetsplats sker genom det arbete som förvaltningen kallar "Vår arbetsplats". Uppföljning av arbetet har skett genom enkäter till medarbetarna. Nämndens kompetensförsörjningsplan har reviderats under året och aktiviteter har skett enligt plan.

Kompetensutveckling sker enligt ett års hjul och genom de individuella utvecklingsplanerna.

Nämnden anordnar cirka 15 gånger per år kompetensfrukostar i Översten. Under hösten anordnas en årlig höstfest för medarbetarna. Festen anordnas av en blandad grupp av medarbetare från de olika avdelningarna. Spelregler finns framtagna sedan 2020 för att tydliggöra det erbjudande som det innebär att vara anställd inom BN och MHN. I dessa ingår en årlig möjlighet till ett studiebesök med övernattning för medarbetarna inom en avdelning.

Ledarskap (mål 7)

Förvaltningens chefsnätverk har träffats fyra gånger under året. Under dessa träffar möts chefer och ledare för utveckling, utbyte och dialog inom olika områden som rör chefs- och ledarskap. Under året har bland annat en av nätverksträffarna handlat om jämställdhet och lika rättigheter och möjligheter. Under året har ett förberedande arbete skett inför en omorganisering vid årsskiftet där antalet enhetschefer inom avdelningen minskat från fyra till tre. Enhetscheferna får en mera renodlad chefstjänst med större möjligheter att jobba med ett närvarande och tillitsbaserat ledarskap. Riktvärdet för antal medarbetare per chef uppnås.

Hälsofrämjande arbetsplatser och systematiskt arbetsmiljöarbete (mål 8)

Den årliga uppföljningen av systematiskt arbetsmiljöarbete visar att verksamheten har ett fungerande systematiskt arbete, både för arbetsmiljön och för aktiva åtgärder.

Under perioden har bland annat följande åtgärder genomförts enligt årshjulet för arbetsmiljöarbete:

- Mål och handlingsplaner för 2023 gällande OSA har tagits fram och genomförts, grundat på resultaten i medarbetarundersökningen 2022.
- Löpande riskbedömningar har genomförts på samtliga enheter inom avdelningen.
- Utifrån skyddsronde samt fortsatt arbete med "den goda arbetsplatsen" har investeringar gjorts i den fysiska arbetsmiljön.
- Risk- och konsekvensanalys har genomförts inför två omorganisationer av avdelningen som har beslutats under 2023.
- Ombyggnation av fikarummet har börjat.
- Brandskyddsinformation har uppdaterats.
- Uppdatering av avdelningsspecifika dokument kopplat till arbetsmiljö till exempel krisledningsplan, säkerhetsrutin för förvaltarna, spelregler för vårt kontor.
- Fördjupad arbetsmiljökartläggning har skett inom enheten Hållbar ekonomi.

Heltid och tillsvidareanställning (mål 9)

Verksamheten är organiserad utifrån en heltidsorganisation och där deltid finns, är det utifrån den enskilde medarbetens behov. Personal anställs tills vidare förutom där skäl för visstidsanställningar finns två vikariat för föräldraledighet.

Resultatmätt	Målvärde 2023	Utfall 2023			Utfall 2022		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	3,5	4,4	4,7	4,5	6,6	1,3	4,8
Andel långtidsfriska (%)	80	74	62	70	58	70	62
Andel heltidsanställda (%)	99	98	100	99	98	100	99
Andel tillsvidareanställda (%)	90	98	100	99	90	96	92
Andel utbildade skyddsombud* (%)	100	100	-	100	100	100	100
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	100	100	100	100	100	100	100
OSA-index	-	4,9	4,9	4,9	4,8	4,8	4,8

*Skyddsombud som genomgått arbetsgivarens introduktion för nya skyddsombud

Personalnämnden

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Personalnämnden	Bedömning
Mål 6: Umeå kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen	Mer arbete krävs
Mål 7: Umeå kommun ska ha ett närvarande ledarskap som skapar förutsättningar för goda resultat där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte ska vara fler än 30.	Mer arbete krävs
Mål 8: Umeå kommun ska ha hälsofrämjande arbetsplatser och en sjukfrånvaro som ligger lägre än genomsnittet för Sveriges kommuner. Olikheter mellan kvinnors och mäns arbetsmiljöer, arbetsvillkor och sjukfrånvaro ska minska.	Mer arbete krävs
Mål 9: Umeå kommun ska ha heltid och tillsvidareanställning som norm.	Enligt plan

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 6)

Under 2023 har samtliga nämnder antagit särskilda kompetensförsörjningsplaner. Den kommungemensamma planen, antagen av personalnämnden 2022, har utgjort ett viktigt stöd. För att ytterligare förbättra kompetensförsörjningsanalyserna har ett kommungemensamt utvecklingsarbete inletts när det gäller prognos, antagande och värdering av framtida kompetensbehov. Det arbetet kommer fördjupas under 2024. Därutöver har en rad insatser genomförts för att stötta nämndernas uppdrag och möjlighet att nå mål 6.

- *Exitenkät*. Enkäten är ny för 2023 och riktar sig till personer som nyligen avslutat en anställning. Enkäten består bland annat av frågor om vad som fungerat bra och vad som behöver utvecklas för att Umeå kommun ska uppfattas som en attraktiv arbetsgivare. Likalydande enkät skickas ut från central funktion till alla som slutar och vid utgången av 2023

sker första möjliga datauttag. Då ges möjlighet för förvaltningar/nämnder att följa upp sina resultat.

- *Uppföljning av introduktion:* Denna ger kunskap om hur många som anser sig fått introduktion, om arbetsplatsen var förberedd första dagen etc. Svarsfrekvensen är dock ojämn men ger ändå visst underlag till uppföljning för nämnderna.
- *Utveckling av nyckeltal:* Ett arbete har påbörjats för att utveckla nyckeltal, bland annat avseende personalbehov, antal ansökningar och tillsatta tjänster.
- *Mässor:* Kommunen har deltagit på Uniaden, Nolia karriär och jobbmässan i Malmö, Jobba i norr. Arbetet fortgår nu med en tydligare kommungemensam prioritering och planering om deltagande vid mässor och andra mötesplatser för kandidater.
- *Förstudie, rekryteringsprocess* i syfte att effektivisera och digitalisera rekryteringsprocessen. Fortsättning kommer att ske i samarbete med Umeå universitet.
- *Utbildning i rekrytering:* Regelbunden utbildning för chefer, fackliga företrädare och HR.
- *Nytt forum:* Forumet Attrahera och rekrytera bildades 2023, med uppdrag att hålla ihop de strategiska frågorna inom området kompetensförsörjning mellan förvaltningarna.
- *Förlängt arbetsliv:* Under året har en arbetsgrupp jobbat med hur vi som arbetsgivare kan skapa incitament och förutsättningar för fler att jobba längre.
- *Pensionsriktlinjer:* Pensionsriktlinjerna har reviderats med intryck av arbetsgruppens arbete samt anpassningar utifrån revideringar av centrala avtal.
- *Studentstrategi:* Ett arbete har påbörjats för att skapa en sammanhållen strategi gentemot studenter. Bland annat har det fördjupat samarbetet mellan Näringslivsavdelningens arbete med studenter som målgrupp och HR:s kommungemensamma och förvaltningsspecifika arbete.
- *Lediga jobb:* Sidan på umea.se har gjorts om med syfte till att stärka informationen till de sökande. Bland annat finns nu mer samlad information för sökanden med lägre förkunskap om Umeå kommun som plats och arbetsgivare.
- *Attraktiv arbetsgivare:* Under året har ett arbete pågått med målet att skapa en strategi för att uppträda som en mer attraktiv arbetsgivare. En vision och fyra strategiska områden har utarbetats. Bland annat görs en revidering av befintlig policystruktur på området inklusive värdegrunden MÖTS.
- *Överenskommelse med Arbetsförmedlingen:* Umeåregionens tidigare överenskommelse har ersatts av en ny med fokus på kommunerna som arbetsgivare. Överenskommelsens grund är en gemensam årsprocess mellan Arbetsförmedlingen och Umeåregionens kommuner. Det ger förutsättning för gemensam analys, prioriteringar och aktiviteter.
- *Traineeprogram* för blivande chefer i hela kommunen samt blivande skolledare har fortgått och utökats.

Ledarskap (mål 7)

- *Förändringar i chefsutbildning:* Med syfte att skapa bättre förutsättningar för chefer att vara ledare har utbildningen omarbetats genom en förlängning av chefskapsdelen. Under 2023 har även en extra stor grupp av chefer genomgått utbildningen, detta som en följd av att det var det första året utan tydlig Covidpåverkan samt att det var en ovanligt stor grupp nya chefer.
- *Antal nya chefer:* Under året har 77 nya chefer påbörjat chefsutbildning.
- *Antal medarbetare per chef:* Inom ramen för tilläggsuppdrag 2022:8 har ett utvecklat stöd tagits fram för att hjälpa förvaltningarna att göra OSA-bedömning om chefers förutsättningar och antal medarbetare.
- *Kommungemensamt traineeprogram:* På det kommungemensamma traineeprogrammet har under året 20 medarbetare påbörjat programmet.
- *Chefer som leder andra chefer:* Ett utbildningsprogram har under hösten utformats för målgruppen chefer som leder andra chefer inför genomförande 2024.
- *Erbjudandebildning:* Ett antal erbjudandebildningar för chefer och ledare har genomförts under året och omkring 150 personer har genomgått dessa.
- *Kunskapspåfyllnad för chefer och HR:* Under året har det genomförts sex frukostseminarier där målgruppen i första hand är chefer. Exempel på innehåll: våld i medarbetares nära relationer, skadligt bruk och beroende samt destruktivt ledarskap.
- *Ledardag:* Den kommungemensamma ledardagen genomfördes under oktober med temat attraktiv arbetsgivare. Cirka 450 chefer deltog.
- *Metodstöd, förändringsledning:* Ett metodstöd om förändringsledning kommuniceras i syfte att stödja och kvalitetssäkra förändringsarbetet i kommunen.

Hälsofrämjande arbetsplatser och systematiskt arbetsmiljöarbete (mål 8)

- *Våld i medarbetares nära relationer:* Utbildningsinsatser för chefer och HR har genomförts och vägledning för chefer har utarbetats och lagts ut på intranätet.
- *Gemensam process:* Processen för organisatorisk och social arbetsmiljö, OSA, och lika rättigheter och möjligheter har utvecklats. Processen stöttar nämnderna i att säkerställa sitt arbetsmiljöansvar och arbetet med att nå mål för mångfald och attraktivitet.
- *Medarbetarenkäten:* Årets enkät genomfördes med rekordmånga svarande. Området lika rättigheter och möjligheter var omarbetat liksom den medföljande vägledningen.
- *Säkerhet:* SLK HR har i samarbete med säkerhetsenheten och förvaltningarnas HR bidragit i arbetet med säkerhet, i synnerhet utifrån ett arbetsmiljöperspektiv. HR har tillsammans med Säkerhet tagit fram riktlinjer och rutinstöd för bland annat åtgärder vid hot och yttre påverkan, bland annat med tydliggörande om polisanmälan.
- *Arbetsmiljöutbildning för HR:* Syftet har varit att bibehålla och utveckla de kommungemensamma SAM-processerna ur ett HR-perspektiv.

- *Suicidprevention*: Ett arbete har under året inletts när det gäller suicidprevention, inklusive arbetsgivarens ansvar.
- *Omställningsfonden* och avtalet KOM-KR ger förutsättningar för planerade gruppinsatser som ger medarbetare möjlighet att säkerställa sin fortsatta anställningsbarhet och verksamhetens kompetensförsörjning. Under året har Umeå kommun nyttjat nästan alla tillgängliga medel för omställning, cirka 6 mkr 2021–2022. Därtill har ett fördjupat arbete skett med vägledning för hur kommunen än bättre kan nyttja tidiga insatser för individ inom ramen för avtalet. Dialogen omfattar även samspelet med Försäkringskassan.
- *Företagshälsovård*: Underlag för ny avtalsperiod avseende företagshälsovård har utarbetats. Nytt avtal kommer att träda i kraft 1 april 2024.
- *Fastighetsprocessen*: Tydliggörande av arbetsmiljöansvar och arbetsformer som en uppföljning av den inspektion som Arbetsmiljöverket genomförde vid slutet av 2022.

Heltid och tillsvidareanställning (mål 9)

Efter en nyligen genomförd inventering av hel- och deltidsanställningar görs bedömningen att det fleråriga arbetet med att införa heltid gett positiva resultat.

Utifrån det gör personalnämnden bedömningen att mål 9 fortlöpt enligt plan. Heltid och tillsvidareanställning är idag norm i Umeå kommun, men kommer att fortsätta följas inom ramen för intern kontroll och uppsikt. Ett arbete har påbörjats för att utforma kommun-gemensamma arbetsformer för den fortsatta inriktningen att efterleva lag och avtal.

Resultatmått (kommunen totalt)	Målvärde 2023	Utfall 2023			Utfall 2022		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	6,1	8,1	4,9	7,1	8,8	5,7	7,8
Andel långtidsfriska (%)	66	58	70	61	47	59	50
Andel heltidsanställda (%)	90	91	92	92	91	92	91
Andel tillsvidareanställda (%)	82	85	80	83	84	78	82
Andel utbildade skyddsombud* (%)	100	78	75	77	80	73	78
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	100	83	84	84	80	80	80
OSA-index	–	5,0	5,0	5,0	4,8	4,9	4,8

*Skyddsombud som genomgått arbetsgivarens introduktion för nya skyddsombud

Tekniska nämnden

Nämndens arbete med att nå de personalpolitiska målen

Tekniska nämnden	Bedömning
Mål 6: Umeå kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen.	Enligt plan
Mål 7: Umeå kommun ska ha ett närvarande ledarskap som skapar förutsättningar för goda resultat där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte ska vara fler än 30.	Enligt plan
Mål 8: Umeå kommun ska ha hälsofrämjande arbetsplatser och en sjukfrånvaro som ligger lägre än genomsnittet för Sveriges kommuner. Olikheter mellan kvinnors och mäns arbetsmiljöer, arbetsvillkor och sjukfrånvaro ska minska.	Enligt plan
Mål 9: Umeå kommun ska ha heltid och tillsvidareanställning som norm.	Enligt plan

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 6)

I förvaltningens kompetensförsörjningsplan finns fyra prioriterade fokusområden som alla påverkar kompetensförsörjning och attraktivitet. Genom att stärka arbetsgivarvarumärket, jobba mer proaktivt med kompetensförsörjningen, kartlägga nya arbetssätt för onboarding/anställning och kompetensutveckling samt arbeta med hälsopromotiva insatser tar vi nya och viktiga steg i rätt riktning.

Ledarskap (mål 7)

På Teknik och fastighets ledarforum har det varit stort fokus på ledarskapet, där bland annat intressanta föreläsare har bjudits in. Med stöd av HR- enheten har även så kallade ”reflekterande team” initierats för chefer inom förvaltningen, i syfte att skapa tid för reflektion och stöd i olika svåra ledarskapsfrågor.

Hälsofrämjande arbetsplatser och systematiskt arbetsmiljöarbete (mål 8)

Fokusområdet friskfaktorer och aktiv rehabilitering har påbörjats i verksamheterna Måltidsservice och Städ- och verksamhetservice. De resultatmått och mål-värden för sjukfrånvaro och långtidsfriska för 2023 visar en förbättring jämfört med år 2022. Resultatet ska tolkas med viss försiktighet men arbetet med att stärka friskfaktorerna och att jobba mer aktivt med rehabilitering kan vara ett sätt att nå en lägre sjukfrånvaro.

Det har även genomförts utbildningar för nya skyddsombud, tillsammans med chefer i syfte att förbättra och utveckla det gemensamma arbetsmiljöarbetet.

Heltid och tillsvidareanställning (mål 9)

Detta mål är i hög grad uppfyllt.

Resultatmätt	Målvärde 2023	Utfall 2023			Utfall 2022		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	5,0	7,9	4,6	6,5	8,7	5,3	7,2
Andel långtidsfriska (%)	70	58	64	61	47	59	52
Andel heltidsanställda (%)	96	94	98	96	94	97	95
Andel tillsvidareanställda (%)	95	93	94	93	91	90	91
Andel utbildade skyddsombud* (%)	100	93	94	94	87	86	86
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	100	90	90	90	93	89	92
OSA-index	-	5,2	5,2	5,2	5,1	5,0	5,0

*Skyddsombud som genomgått arbetsgivarens introduktion för nya skyddsombud

Valnämnden*Kompetensförsörjning*

Valkansliets personal har deltagit i nätverksträffar med de 20 största kommunerna samt deltagit i digitala träffar med Valmyndigheten. Valkansliet har även haft träffar med Länsstyrelsen i Västerbotten utifrån kommande val.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Valnämndens personal ingår i den tidigare Kommunledningsstabens arbete med systematiska arbetsmiljöarbete, det innebär till exempel att skyddsronder sker med övriga enheters personal tillsammans med skyddsombud och ansvariga chefer.

Resultatmätt	Målvärde 2023	Utfall 2023			Utfall 2024		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid							
Andel långtidsfriska (%)							
Andel heltidsanställda (%)		2	2	4			
Andel tillsvidareanställda (%)		2	2	4			
Andel utbildade skyddsombud* (%)							
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)							
OSA-index							

*Skyddsombud som genomgått arbetsgivarens introduktion för nya skyddsombud

På grund av för litet antal personer (4) redovisas inte något resultatmätt och måluppfyllelse.

Äldrenämnden

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Äldrenämnden	Bedömning
Mål 6: Umeå kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen.	Enligt plan
Mål 7: Umeå kommun ska ha ett närvarande ledarskap som skapar förutsättningar för goda resultat där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte ska vara fler än 30.	Mer arbete krävs
Mål 8: Umeå kommun ska ha hälsofrämjande arbetsplatser och en sjukfrånvaro som ligger lägre än genomsnittet för Sveriges kommuner. Olikheter mellan kvinnors och mäns arbetsmiljöer, arbetsvillkor och sjukfrånvaro ska minska.	Mer arbete krävs
Mål 9: Umeå kommun ska ha heltid och tillsvidareanställning som norm.	Enligt plan

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 6)

Som grund för arbetet ligger äldrenämndens kompetensförsörjningsplan som revideras under hösten samt nämndens årliga utbildningsplan för kompetensutveckling. Arbetet med kompetensförsörjning har innefattat allt från att utbilda medarbetare till undersköterskor till att vara synliga på exempelvis Rally-VM. Äldrenämnden står som känt inför stora utmaningar när det gäller att få medarbetare med rätt kompetens till verksamheterna men sommarperioden förflöt ändå väl med färre personalärenden än tidigare år. Äldreomsorgslyftet har fortsatt att förse verksamheten med utbildade undersköterskor och under 2023 fick förvaltningen 42 nya undersköterskor tack vare satsningen.

Året har också innehållit flera processarbeten kopplat till äldreomsorgens strategi där det bland annat finns arbetsgrupper för att öka andelen undersköterskor i förvaltningen. Även chefsförsörjningen är en process som arbetats med under året och en särskild handlingsplan har tagit fram. Arbetet med dessa processer kommer att fortgå även framgent då det är ett långsiktigt arbete som kräver uthållighet för att ge bästa resultat.

Ledarskap (mål 7)

Antal medarbetare per chef har förbättrats sedan föregående år. Målet är inte uppnått men det går åt rätt håll. Medelvärdet på medarbetare för chefer i äldreomsorgen totalt sett är 25 medarbetare per chef. För att jobba med chefernas förutsättningar har förvaltningen fortsatt att arbeta utifrån chefskopet och det resultat som framkom där föregående år.

Hälsofrämjande arbetsplatser och systematiskt arbetsmiljöarbete (mål 8)

Resultatet av 2023 års medarbetarenkät visade ett förbättrat värde på alla punkter och samlat OSA-index förbättrades från föregående års 4,6 till 4,8 (max: 6). Svarefrekvensen var 74 procent vilket är något sämre än föregående år som låg på 78 procent.

Sjukfrånvaron har minskat jämfört med föregående år med 0,8 procent och ligger nu på 8,6 procent men är fortfarande långt ifrån målet på 6 procent så fortsatt arbete krävs. Andelen utbildade skyddsombud har ökat med 7 procent jämfört med föregående år och ligger nu på 74 procent.

Under året har satsningar kopplat till det statliga bidraget för återhämningsbonus motsvarande nästan 14 miljoner kronor fördelats utifrån ansökningar från externa utförare av hemtjänst och interna verksamheter. På grund av att beslut om tilldelade medel kom väldigt sent har tyvärr inte alla medel kunnat nyttjas. Flera satsningar har ändå kunnat genomföras, såsom ledarutbildningar, workshops kring yrkesstolthet, handledande undersköterskor och teambuilding. Uppföljning pågår.

Äldreomsorgen har under hösten gjort en omstart av arbetet kopplat till friskfaktorerna i enlighet med Sunt arbetslivs metodik. Frukostseminarium har anordnats för samtliga chefer i förvaltningen. Även fackliga parter och skyddsombud har medverkat under seminarierna. Arbetet kommer fördjupas under kommande år och är också en del av ett kommunövergripande arbete.

Heltid och tillsvidareanställning (mål 9)

Äldreomsorgen har länge haft heltid som norm vilket också syns i resultatet där 96 procent av medarbetarna har heltid vilket är en liten förbättring från fjolårets 95 procent. Att uppnå 100 procent bedöms inte rimligt då det finns medarbetare som av olika anledningar inte kan arbeta heltid.

Likvärdiga siffror med fjolårets 73 procent gällande andelen tillsvidareanställda medarbetare noteras och det överstiger också målvärdet för året.

Resultatmätt	Målvärde 2023	Utfall 2023			Utfall 2022		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	6,0	9,6	6,5	8,6	10,4	7,2	9,4
Andel långtidsfriska (%)	60	51	57	53	45	51	46
Andel heltidsanställda (%)	95	96	95	96	95	96	95
Andel tillsvidareanställda (%)	69	77	65	73	76	67	73
Andel utbildade skyddsombud* (%)	100	80	56	74	73	47	67
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	100	73	75	74	65	69	65
OSA-index	-	4,9	4,8	4,8	4,6	4,7	4,6

*Skyddsombud som genomgått arbetsgivarens introduktion för nya skyddsombud

Gällande resultatmått är målet för andel heltidsanställda uppfyllt och överträffar även fjolårets resultat. Övriga målvärden är inte uppnådda, men däremot har resultaten förbättrats sedan föregående år. Även OSA-index uppvisar ett förbättrat resultat jämfört med fjolåret.

Brand- och räddningsnämnden

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Brand- och räddningsnämnden	Bedömning
Mål 6: Umeå kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen.	Enligt plan
Mål 7: Umeå kommun ska ha ett närvarande ledarskap som skapar förutsättningar för goda resultat där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte ska vara fler än 30.	Enligt plan
Mål 8: Umeå kommun ska ha hälsofrämjande arbetsplatser och en sjukfrånvaro som ligger lägre än genomsnittet för Sveriges kommuner. Olikheter mellan kvinnors och mäns arbetsmiljöer, arbetsvillkor och sjukfrånvaro ska minska.	Enligt plan
Mål 9: Umeå kommun ska ha heltid och tillsvidareanställning som norm.	Enligt plan

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 6)

Under året har nämnden fastställt kompetensförsörjningsplanen för 2023–2025. Insatser för att attrahera och rekrytera och enligt kompetensförsörjningsplanen har genomförts, tex deltagande vid arbetsmarknadsmässor, prova på dagar med mera. Under året har verksamheten getts möjligheten att synas och gå ut med information via sociala medier, vilket ökat möjligheten till marknadsföring av våra yrken.

I arbetet med kompetensförsörjningen och att vara en attraktiv arbetsgivare har bland annat möjligheten till distansarbete nyttjats. Genom en väl planerad schemaläggning kombinerat med digitala lösningar har verksamheten kunnat utveckla distansarbetet.

Ledarskap (mål 7)

Ett närvarande och coachande ledarskap är en förutsättning för framgång för organisationen. Resultaten från medarbetarenkäten visar på att ledarskapet inom verksamheten fungerar väl. Inom brand- och räddningsnämndens verksamhetsområde finns inga arbetsgrupper där en chef har fler än 30 medarbetare.

Under året har vi även anordnat övningar och utbildningar för nya ledare, framför allt för nya styrkeledare och förmän, både inom heltids- och deltidsverksamheterna.

Hälsofrämjande arbetsplatser och systematiskt arbetsmiljöarbete (mål 8)

Arbete med verksamhetens systematiska arbetsmiljöarbete har fortgått kontinuerligt under året. Vår verksamhet är i hög grad styrd av Arbetsmiljöverkets föreskrifter vilket innebär att kontinuerliga undersökningar av arbetsmiljön genomförs.

Delaktighet har varit, och är ett ledord för oss. Forum för dialog och delaktighet finns i samtliga arbetsgrupper och spontanitet gällande förändringar uppmuntras. Vi uppmuntrar fysisk aktivitet både via friskvårdskort samt att erbjuda träningsmöjligheter på arbetsplatserna.

Det skyddsombud som inte genomgått utbildning har valt att kliva av sitt uppdrag därav skiljer sig målvärdet och utfallet åt i nedanstående redovisning.

Heltid och tillsvidareanställning (mål 9)

Nämnden strävar efter heltidsanställningar. För att klara sommarmånaderna har det inom Räddningsverksamheten krävts vikarier. Vikarier har även behövts anställas på andra tider på året.

Målet med dessa individer är dock att de ska erhålla tillsvidareanställning om individen uppvisar egenskaper vilket gör hen intressant för återkommande till nästa vikarieperiod. Kontinuerlig dialog mellan arbetstagare och arbetsgivare genomförs under och efter sommarvikariatet.

Resultatmätt	Målvärde 2023	Utfall 2023			Utfall 2022		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	3,5	5,1	2,0	2,4	7,9	3,7	4,5
Andel långtidsfriska (%)	85	80	87	86	56	69	67
Andel heltidsanställda (%)	100	100	100	100	100	100	100
Andel tillsvidareanställda (%)	90	100	83	86	100	85	88
Andel utbildade skyddsombud* (%)	100	–	50	50	100	50	60
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	100	100	100	100	100	100	100
OSA-index	–	5,2	5,2	5,2	5,2	5,0	5,0

*Skyddsombud som genomgått arbetsgivarens introduktion för nya skyddsombud

IT-kapacitetsnämnden

Nämnden har ingen anställd personal.

PA-nämnden

Nämnden har ingen anställd personal.

Överförmyndarnämnden

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Överförmyndarnämnden	Bedömning
Mål 6: Umeå kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen.	Enligt plan
Mål 7: Umeå kommun ska ha ett närvarande ledarskap som skapar förutsättningar för goda resultat där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte ska vara fler än 30.	Enligt plan
Mål 8: Umeå kommun ska ha hälsofrämjande arbetsplatser och en sjukfrånvaro som ligger lägre än genomsnittet för Sveriges kommuner. Olikheter mellan kvinnors och mäns arbetsmiljöer, arbetsvillkor och sjukfrånvaro ska minska.	Mer arbete krävs
Mål 9: Umeå kommun ska ha heltid och tillsvidareanställning som norm.	Enligt plan

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 6)

Överförmyndarenheten har goda förutsättningar för att rekrytera ny personal till verksamheten oavsett yrkesroll samt att bibehålla personal. Personalomsättningen är låg. Nämnden tar tillvara på medarbetare över 65 år på ett bra sätt och de ges möjlighet att förlänga arbetslivet och på så sätt kan verksamheten hantera ett visst vikariebehov. Överförmyndarnämnden tar även emot personer som behöver arbetsträning.

Ledarskap (mål 7)

Överförmyndarnämnden uppfyller mål där chef har max 30 medarbetare.

Hälsofrämjande arbetsplatser och systematiskt arbetsmiljöarbete (mål 8)

Resultat för medarbetarenkäten 2023 visar behov av att arbeta vidare med förbättringsåtgärder för att stärka arbetsmiljön under 2024. Sjukfrånvaron är något högre än tidigare år.

Heltid och tillsvidareanställning (mål 9)

Överförmyndarnämnden har en hög sysselsättningsgrad bland sina medarbetare och har som norm att erbjuda heltid till sina medarbetare vilket harmoniserar med Umeå kommuns övergripande mål.

Resultatmätt	Målvärde 2023	Utfall 2023			Utfall 2024		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	2,0	4,9	1,1	4,2	3,7	3,5	3,7
Andel långtidsfriska (%)	70	60	75	63	53	75	58
Andel heltidsanställda (%)	100	90	100	92	95	100	96
Andel tillsvidareanställda (%)	100	75	100	80	85	80	84
Andel utbildade skyddsombud* (%)	100	-	-	-	-	-	-
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	100	100	-	100	100	-	100
OSA-index	-	-	-	-	-	-	-

*Skyddsombud som genomgått arbetsgivarens introduktion för nya skyddsombud

Bilaga 4. Uppföljning av mål och program

Kommunfullmäktige använder inriktningsmål för att skapa riktning och förändring inom ett avgränsat område som är gemensamt för flera kommunala aktörer. Styrningen inom inriktningsmålen samlas i fyra program. Inriktningsmålen följs upp genom en rapportering av utveckling inom programmen. Bedömningen görs utifrån om arbetet går enligt plan eller om mer arbete krävs. Nedan beskrivs respektive program.

Program Tillväxt

Inriktningsmål 1	Bedömning
Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.	Mer arbete krävs
<i>Fokusområden:</i>	
Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer	Mer arbete krävs
Universiteten som tillväxtmotorer	Enligt plan
Etableringar och företagens tillväxt	Enligt plan

Bedömning och rekommendation

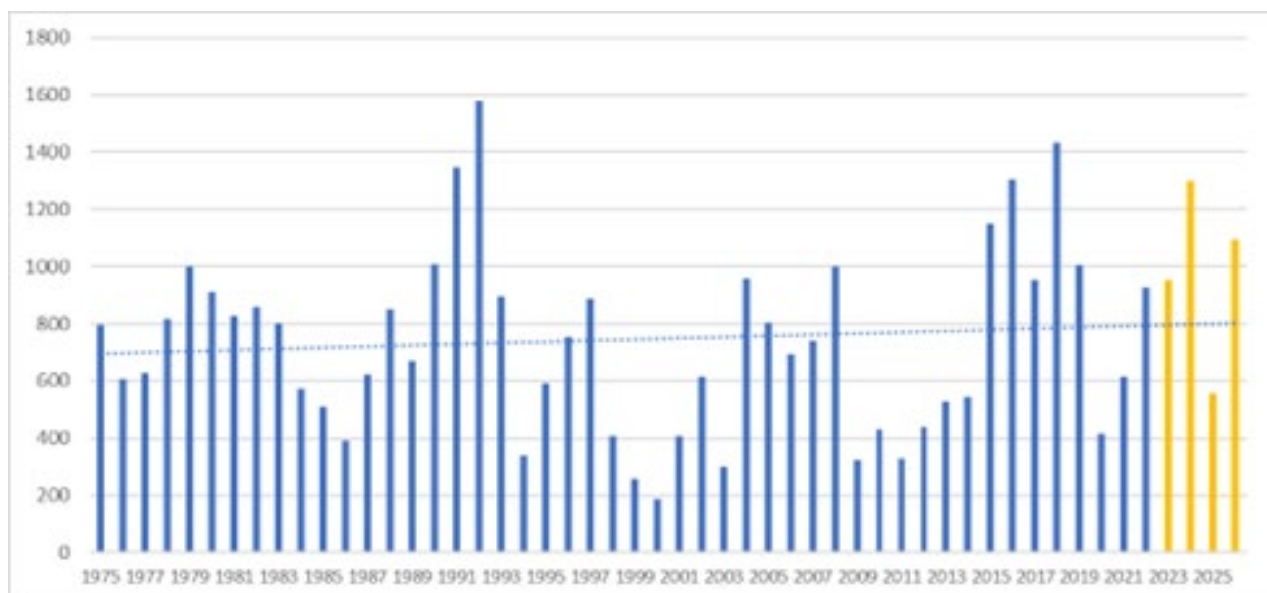
Bedömningen är att inriktningsmålet kommer att nås år 2050. Stora och kostnadskrävande utmaningar finns dock kopplade till främst den ekologiska och sociala hållbarheten. Därav har delmålet befolkning fått bedömningen "Delvis uppfyllt". Inte förrän åtgärder genomförts för att säkra den sociala och ekologiska hållbarheten kan bedömningen bli "grön".

Mål - Inriktning och Program	Delmål	Årets bedömning
Befolkningsmål	Umeå har 200 000 invånare år 2050	Delvis
Kulturell hållbarhet	Umeås tillväxt är kulturellt hållbar	Ja
Social hållbarhet	Umeås tillväxt är socialt hållbar	Delvis
Ekonomisk hållbarhet	Umeås tillväxt är ekonomiskt hållbar	Ja
Ekologisk hållbarhet	Umeås tillväxt är ekologiskt hållbar	Nej
Bostadsbyggande	I Umeå byggs 2 000 bostäder per år	Nej
Attraktiva livsmiljöer	I Umeå byggs attraktiva livsmiljöer för kommuninvånarna	Ja
Universiteten	I Umeå är Universiteten tillväxtmotorer	Ja
Etableringar	I Umeå driver nya etableringar tillväxt	Ja

Utöver det arbete som redan pågår har Program Tillväxt identifierat tretton insatser som behöver genomföras. Dessa insatser finns beskrivna i Programhandling Tillväxt 2024. Program tillväxt vilar i bedömningarna avseende social hållbarhet och klimat på slutsatserna i dessa program.

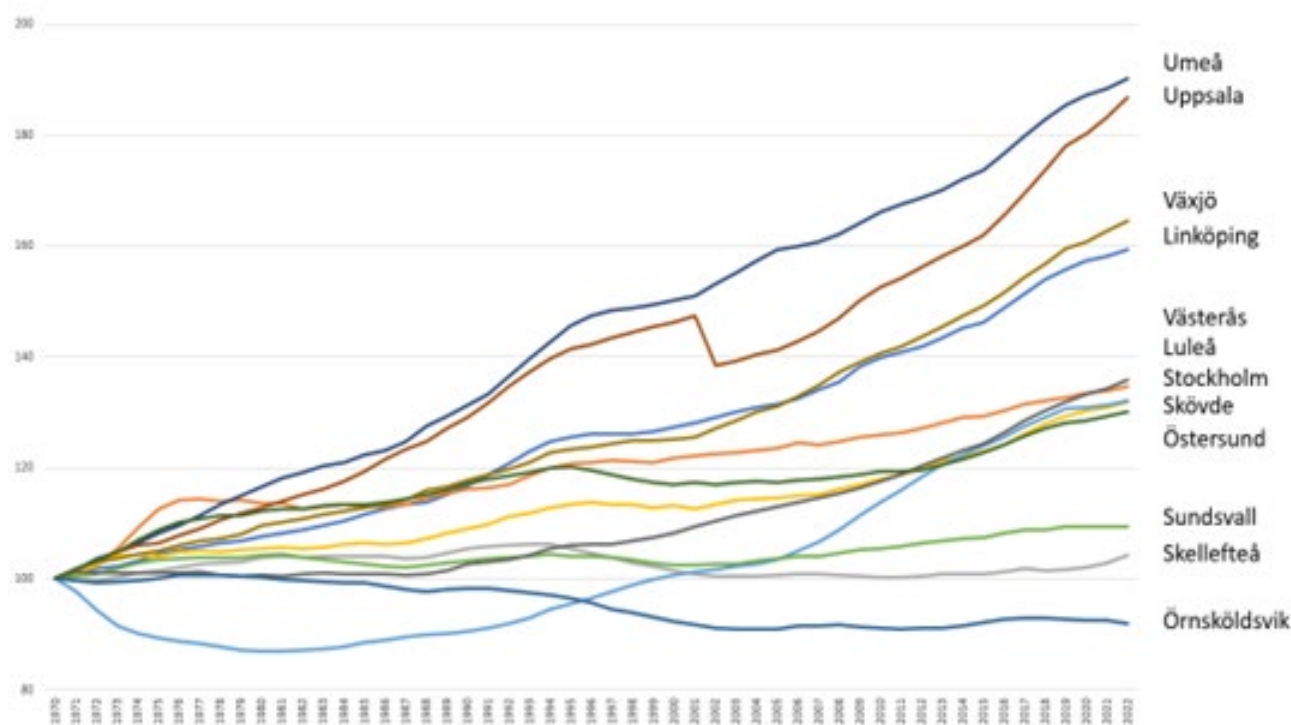
Fokusområde – Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer

Nedan visas antal färdigställda bostäder under perioden 1975–2022 med prognos fram till 2026.

Källa: Umeå kommun, Strategisk utveckling

Fokus finns på att skapa förutsättningar för 2 000 byggda bostäder per år i linje med kommunens mål. Nedan visas indexerad befolkningstillväxt under perioden 1970–2022 i jämförelse med några andra städer.

Källa: SCB

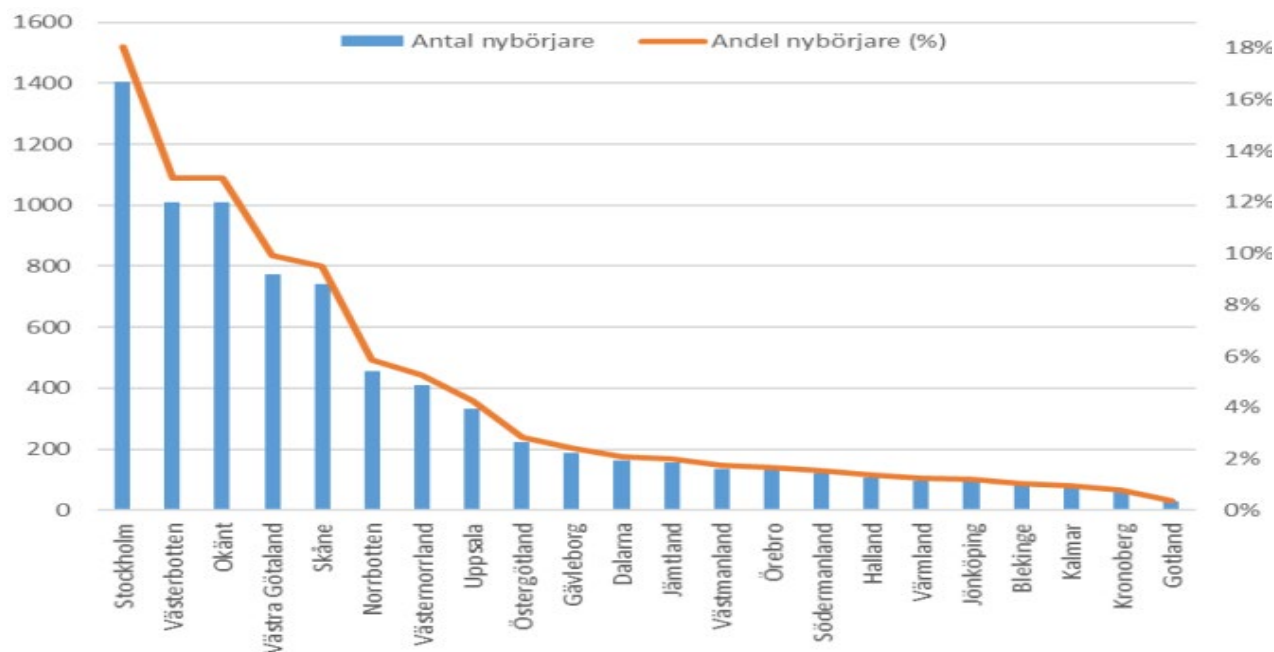
Bedömningen huruvida attraktiva bostäder byggs för kommuninvånarna görs utifrån nationella enkätundersökningar och rankingar inom sakområdet.

Fokusområde –Universiteten som tillväxtmotorer

Samordning och samverkan med universiteten är omfattande och sker på alla nivåer i organisationerna. Umeå och Universiteten har på många sätt "vuxit ihop". Som goda exempel kan

gemensamt ägda inkubatorer nämnas som starkt bidragit till faktisk tillkomst av företag och arbetstillfällen. Umeås båda universitet och dess betydelse kan på intet sätt underskattas som motor i Umeås tillväxt.

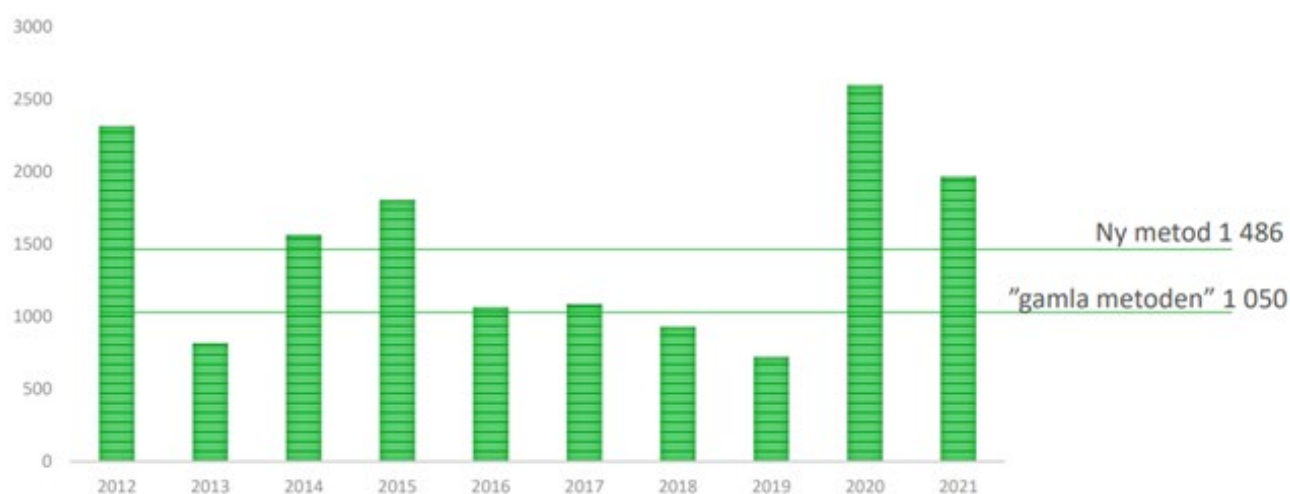
Umeå universitet är landets mest riksrekryterande universitet. Diagrammet visar hur stor andel av studenterna som kommer från andra län och utlandet.

Källa: Umeå universitet

Fokusområde – Etableringar och företagens tillväxt

Nedan visas antal nettoarbetstillfällen i Umeå under perioden 2012–2021. SCB bytte 2020 beräkningsmetod för riket och medelvärdet för båda metoderna visas nedan. Med den nya metoden har det tillskapats 14 863 nettoarbetstillfällen under denna 10-årsperiod vilket ger nästan 1 500 nettoarbetstillfällen per år.

Källa: SCB

Umeå placerar sig på femte plats i Newsecs kommunrankingen av de 28 största kommunerna i landet. Detta visar att Umeå är en attraktiv kommun med stark utvecklingspotential.

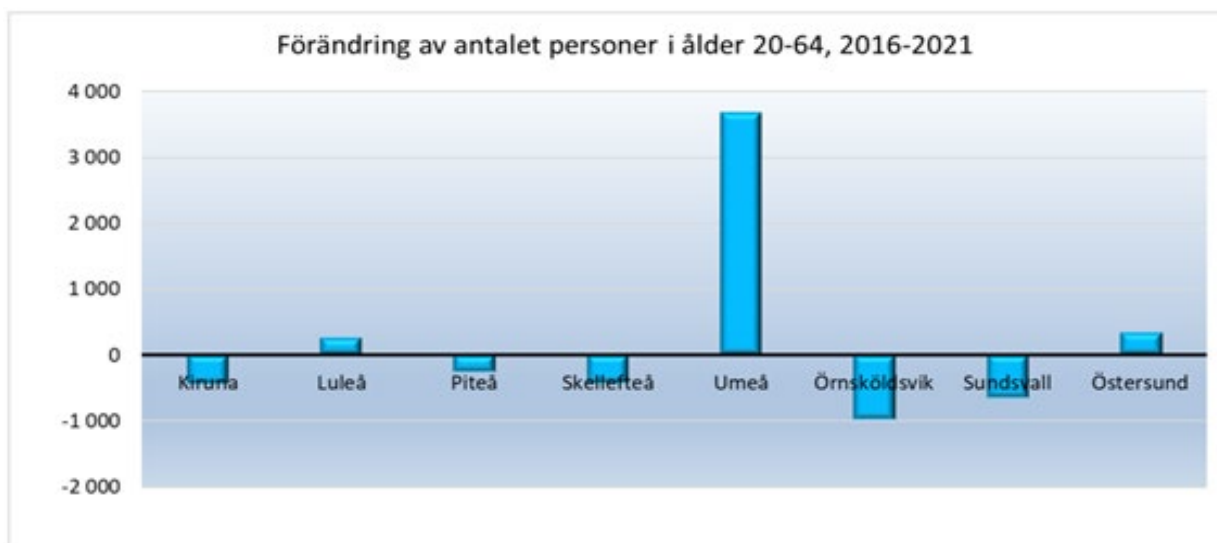
Umeås näringsliv växer och har god lönsamhet under tidsperioden 2016–2021. Viss tillbakagång under pandemin 2020 men därefter en stark återhämtning 2021.

Tillväxt i förädlingsvärde under perioden: +36 procent

Tillväxt i antal anställda under perioden: +8 procent

Tillväxt i antal företag under perioden: +20 procent

Kompetensförsörjning för samhällsservice och företagens tillväxt utmanar på många sätt och behöver stort fokus under de närmaste åren. Men, utgångsläget är bättre i Umeå än i flera av de övriga kommunerna vilket framgår av diagrammet nedan.

Källa: SCB

Genomförda projekt och utvecklingsinsatser

Programmets bredd gör det smått omöjligt att på ett rättvist sätt beskriva alla de projekt och utvecklingsinsatser som sker i riktning mot delmålen. Här är några exempel:

En utvecklingsstrategi för vatten och avlopp har antagits av kommunfullmäktige.

Utvecklingsstrategin är på flera sätt av grundläggande betydelse för kommunens hållbara utveckling.

Samhällsbyggnadsforum är ett forum där kommunens förvaltningar och bolag möts för samverkan i samhällsbyggnadsprocessen. Under året har deltagande och arbetsformer utvecklats. Bland annat har en gemensam rutin tagits fram för avdömning av olösta/svårlösta frågor.

Tillsammansmod är ordet som får sammanfatta Umeås

Stadsbyggnadsdag som gick av stapeln tisdag 2 maj. Dagen arrangerades av Umeå kommun, Byggföretagen och Fastighetsägarna. Totalt samlades 130 personer för att nätverka, inspireras och samtala om hur vi tillsammans mellan kommun, näringsliv och byggaktörer kan samverka för att bidra till Umeås hållbara stadsutveckling.

Förra hösten genomfördes en resvaneundersökning där över 140 000 resor registrerades. Rapporten presenterades under våren och resultatet visar att andelen hållbara resor ökar.

Kommunen har under sommaren haft tillgång till en yta på Avion och där informerat om Umeås hållbara tillväxt förkommuninvånare och andra besökare.

Status för underliggande planer och program

Program tillväxt har identifierat ett stort antal underliggande planer och program med betydelse för måluppfyllelse. I tabellen nedan redovisas några av de planer och program som påverkar inriktningsmålet.

Handlingsplan	Bedömning
Program klimat	Mer arbete krävs
Program social hållbarhet	Enligt plan
Åtgärdsprogram miljömålen	Mer arbete krävs
Bostadsförsörjningsprogram	Mer arbete krävs
Intern handlingsplan bostadsbyggande	Mer arbete krävs
Åtgärdsplan Umeå växer-tryggt och säkert	Enligt plan
Åtgärdsprogram för vatten 2022–2027, Bottenhavets vattendistrikt	Mer arbete krävs
Dagvattenprogram	Mer arbete krävs
Strategisk plan 2016–2028	Enligt plan
Kulturpolitiskt program för Umeå kommun	Enligt plan
Kollektivtrafikplan med miljöambitioner, kollektivtrafiken	Enligt plan
Kollektivtrafikprogram	Enligt plan
Parkeringsprogram	Enligt plan
Trafiksäkerhetsprogram	Enligt plan
Cykeltrafikprogram	Enligt plan
Åtgärdsprogrammet för renare luft	Mer arbete krävs
Åtgärdsprogram mot buller	Mer arbete krävs
Avfallsplan för Umeåregionen	Enligt plan

Program Social hållbarhet

Inriktningsmål 2	Bedömning
Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden	Enligt plan
Inriktningsmål 3	Bedömning
Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv	Enligt plan
Fokusområden	
Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden	Enligt plan
Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv	Enligt plan
Barns uppväxtvillkor	Enligt plan
Boende och bebyggelsemiljö	Enligt plan
Arbete och försörjning	Enligt plan

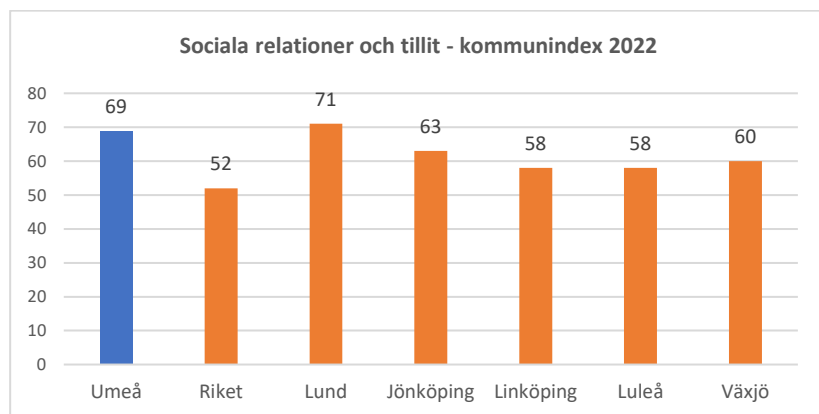
Introduktion till program för social hållbarhet

Programmets syfte är att bidra till att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämlikt och jämställt som möjligt och aktivt arbeta för att skapa goda livsvillkor för alla. I programmet för social hållbarhet sätts social hållbarhet i relation till värden såsom goda, jämlika och jämställda levnadsvillkor. Goda villkor för hälsa utgör en central del av samhällets sociala hållbarhet. En socialt hållbar kommun är inkluderande, trygg och skapar förutsättningar för välbefinnande för alla invånare.

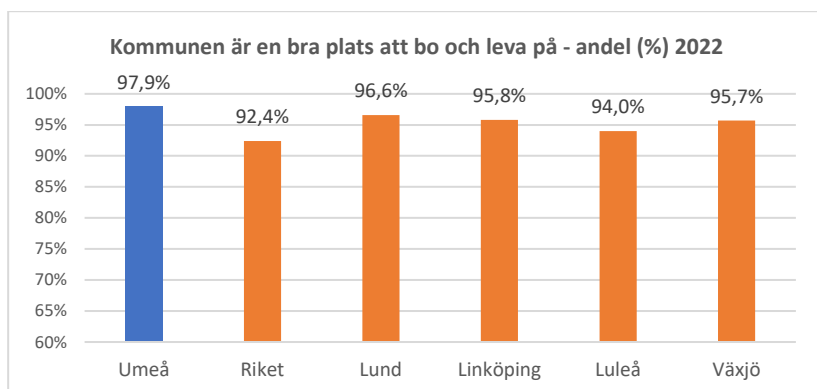
Som enda program styrs programmet för social hållbarhet av två övergripande inriktningsmål; *Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden samt Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.*

Generella utgångspunkter och rekommendationer

Umeå kommun har en gynnsam position i arbetet med social hållbarhet. Övre Norrland, där Umeå är största stad, rankas av EU-kommissionen som den socialt mest hållbara regionen i Europa i sitt *European Social Progress Index*. Sverige är ett av de länder i världen med högst tillit mellan människor och Umeå fortsätter att ligga i topp i nationella mätningar. När tillitsgraden är hög märks det genom att fler deltar i påverkansprocesser som demokratiska val, föreningsliv och annat. Stora skillnader i livsvillkor mellan medborgare riskerar å andra sidan att leda till minskad tillit. Förebyggande arbete är därför av högsta vikt för att bibehålla en hög grad av tillit i hela kommunen.

Källa: KOLADA. Indexet baseras på indikatorerna: Invånare 16–24 år som varken arbetar eller studerar, Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, Invånare 16–84 år med avsaknad av emotionellt stöd och sammanvägs till ett nyckeltal på en skala från 0 till 100.

Källa: KOLADA. Andel som har svarat "Mycket bra" eller "Ganska bra" på frågan "Vad tycker du om din kommun som en plats att bo och leva på?" i SCB:s medborgarundersökning.

Om återrapporteringen

Många av programmet för social hållbarhets fokusområden och prioriteringar är inte formulerade på ett sätt som möjliggör en kvantitativ uppföljning med indikatorer. Social hållbarhet är komplext och i arbetet med social hållbarhet är dessutom ett helhetsperspektiv av stor betydelse, så att insatser inte enbart sker punktvis för särskilda platser eller särskilda grupper.

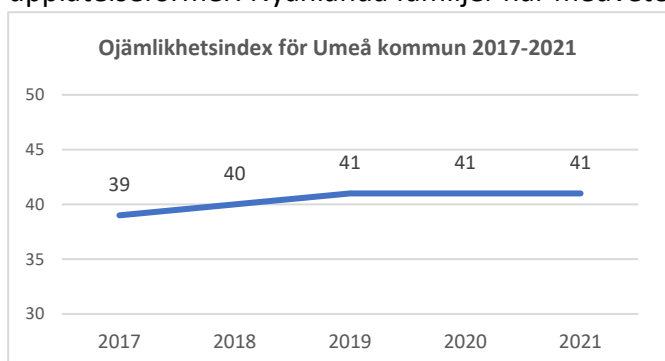
De indikatorer som finns för varje fokusområde i denna rapport ska därför inte förstås som en heltäckande lägesbild av den sociala hållbarheten i Umeå kommun, utan snarare ge en fingervisning av vissa delar. Just på grund av områdets bredd och komplexitet är det av stor vikt att påminna om att uppföljningen ger en mycket förenklad bild av delar av ett arbete som svårligen låter sig reduceras till enbart det mätbara.

Fokusområde – Umeå ska växa hållbart utan utsatta områden

Kort beskrivning av utvecklingen inom fokusområdet

Prioritering 1: Förhindra framväxten av segregation och utsatta områden

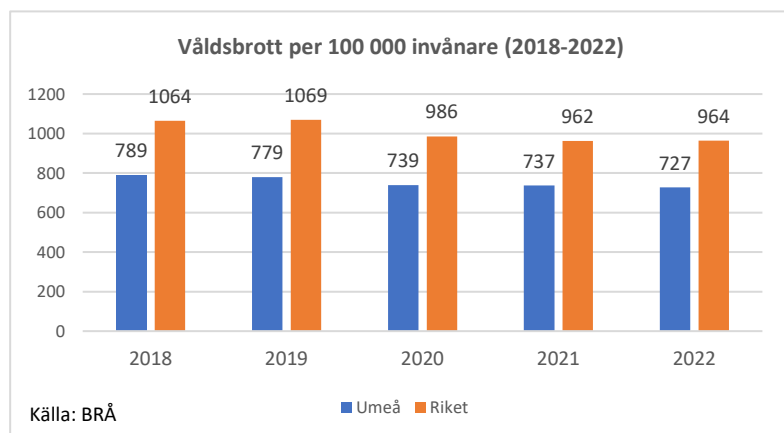
Skolan är en central arena för att motverka segregation och ojämlikhet. Umeå Fritid och föreningslivet skapar förutsättningar för möten och en meningsfull fritid. En viktig del av arbetet är Umeås målmedvetna och långsiktiga arbete med att planera för en blandning av boendeformer och upplåtelseformer. Nyanlända familjer har medvetet fördelats jämnt över Bostadens bestånd.

Källa: Boverket. Ojämlikhetsindex är ett mått på skillnaden i bosättningsmönster mellan olika socioekonomiska grupper och mäter graden av segregation. 0 betyder ingen segregation och 100 total segregation.

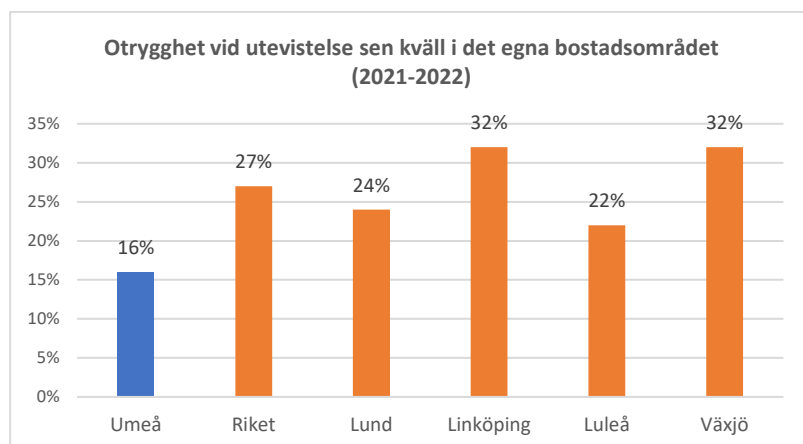
Prioritering 2: Ett Umeå fritt från våld

Det våldsförebyggande arbetet bedrivs i samverkan mellan kommun, polis, näringsliv och civilsamhälle. Engagemanget är stort, men för att växla upp arbetet krävs resurssättning och förbättrad styrning och ledning.

Prioritering 3: Förebyggande insatser och trygghetsarbete

Gator och parker, Fastighet, Bostaden, Inab och Upab arbetar för ökad trygghet i den offentliga miljön och i kollektivtrafiken. Socialtjänsten och skolan samverkar kring tidig upptäckt och tidigt förebyggande insatser för att motverka skolmisslyckande och utanförskap.

Genomförda projekt och utvecklingsinsatser

Förvaltningsövergripande samverkan för att öka tryggheten i det offentliga rummet (Effektiv samverkan för trygghet, trygghetsvandringar).

Tidiga insatser (exempelvis Salam Familj, FÖS) och ökad samverkan (SSPF, operativa teamet) motverkar segregation och möjliggör tidig upptäckt. Fritidsprojekt *På ungas hemmaplan* har visat hur man kan öka ungdomsdelaktigheten i de förebyggande insatserna.

Samverkan mellan Umeå kommun, näringsliv och civilsamhälle: kampanjer (Vi måste prata om våldet, Bry dig), filmer, förebyggande arbete mot våld i nära relationer (till exempel Huskurage). CMV arbetar förebyggande mot våldsutövare och sexköpare.

Status för underliggande planer

Handlingsplan	Bedömning
Handlingsplan mot våld	Mer arbete krävs
Åtgärdsplan Umeå växer-tryggt och säkert	Ny inriktning förbereds
Handlingsplan för gator och parkers trygghetsarbete	Enligt plan

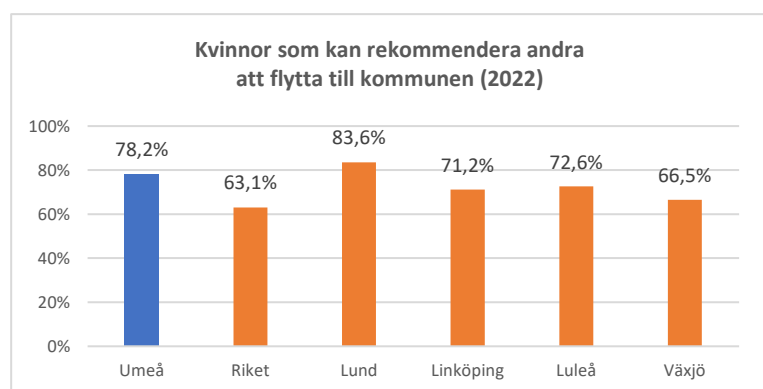
Fokusområde – Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

Kort beskrivning av utvecklingen inom fokusområdet

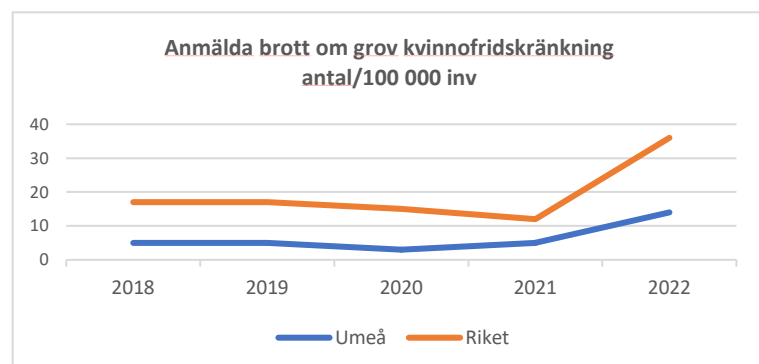
Jämställdhetsmålet är en övergripande strategisk fråga för kommunen och jämställdhet ska genomsyra samtliga verksamheter enligt den av kommunfullmäktige antagna jämställdhetsstrategin. De fokusområden som anges i programmet ska ses som prioriteringar för särskilda satsningar inom jämställdhet som bidrar till att stärka den sociala hållbarheten.

Arbetet med fokusområdets prioriteringar har fortgått under året. Sammantaget för fokusområdet används indikatorn kvinnor som kan rekommendera andra att flytta till kommunen, i jämförelse med riket och utvalda jämförbara kommuner i samma kommungrupp som en generell bild av Umeå som en plats med goda förutsättningar att leva och verka.

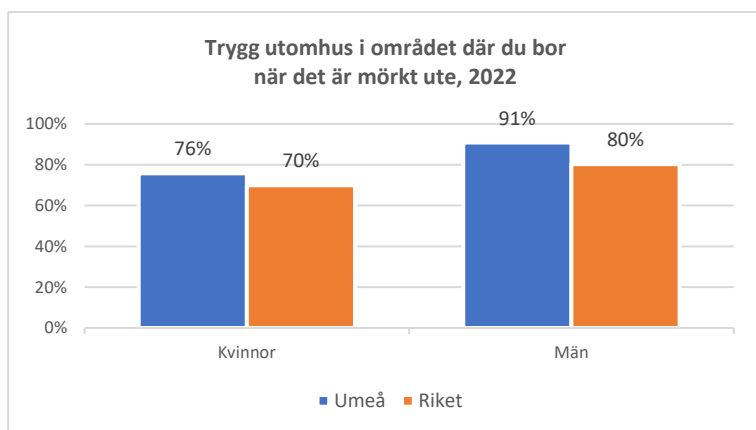
Jämställdhetsarbetet ska ge avtryck i det offentliga rummet, specifikt under våren har ett arbete pågått för att skapa processer kring urval och arbetsätt för att varje år kunna genomföra ett särskilt projekt för jämställdhetsfokus.

Källa: KOLADA

Källa: KOLADA

Källa: KOLADA

Genomförda projekt och utvecklingsinsatser

Projektet *Jämställd och hållbar arbetspendling*, en förstudie på Västerslätt finansierad av Energimyndigheten, avslutades i början av året. Bevakning pågår för möjligheter att ansöka om medel för fortsatt arbete. I början av året slutredovisades URBACT-projektet Gendered Landscape där Umeå som första svensk stad ledde ett nätverk av europeiska städer, det första nätverket inom URBACT-programmet med fokus på jämställdhet. Upphandlingsbyrån har under året gått in som partnerstad i ett nytt URBACT-nätverk under uppstart på temat jämställd upphandling.

Umeås jämställdhetsarbete har lyfts internationellt i ett flertal publikationer, såsom en guidebok från Storbritannien med fokus på parker ur ett jämställdhetsperspektiv och reportage i tysk samt japansk TV. Umeå har också presenterat på diverse internationella forum i panelsamtal, etc.

Status för underliggande planer

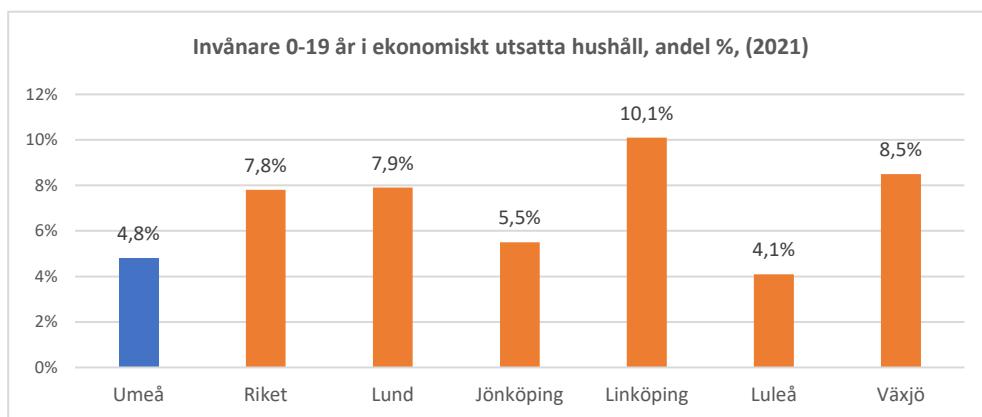
Handlingsplan	Bedömning
Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun	Enligt plan
Handlingsplan mot våld	Mer arbete krävs

Fokusområde – Barns uppväxtvillkor

Kort beskrivning av utvecklingen inom fokusområdet

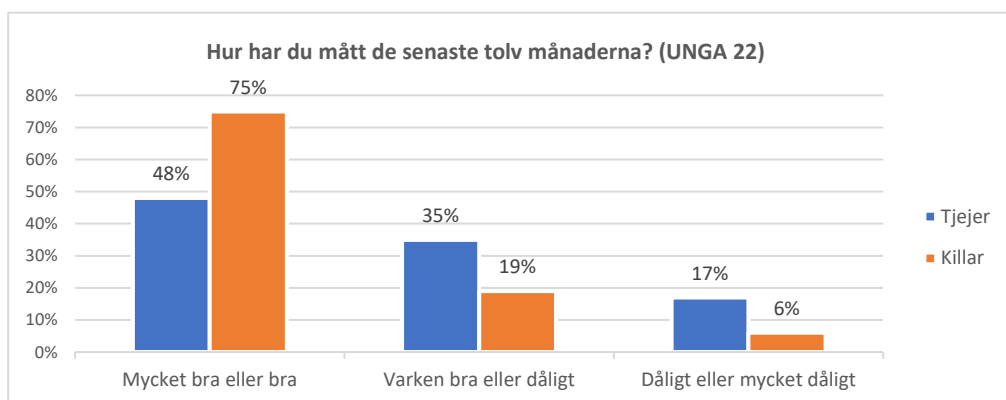
Umeå kommun ska vara en bra plats att växa upp på och alla barn i vår kommun ska ha goda, jämlika uppväxtvillkor, oavsett föräldrarnas bakgrund, inkomst eller livsval. Arbetet med fokusområdets prioriteringar har fortgått löpande under året, till största delen inom ramen för skolnämndernas samt fritids- och kulturnämndernas grundverksamheter.

Vad gäller prioriteringen *Motverka barnfattigdom* finns en handlingsplan mot barnfattigdom. Umeå har en lägre andel barn i ekonomiskt utsatta hushåll än de flesta jämförbara städer samt än riksgenomsnittet. Det är dock viktigt att fortsatt bevaka området då ökade kostnader slår hårdast mot de hushåll som har små marginaler. IFN reviderade i april 2023 riktlinjer för att synliggöra försörjningsstödet barnrättsperspektiv och inkludera exempelvis julklapp, sommarutflykter, inköp av studentmössa, etc.

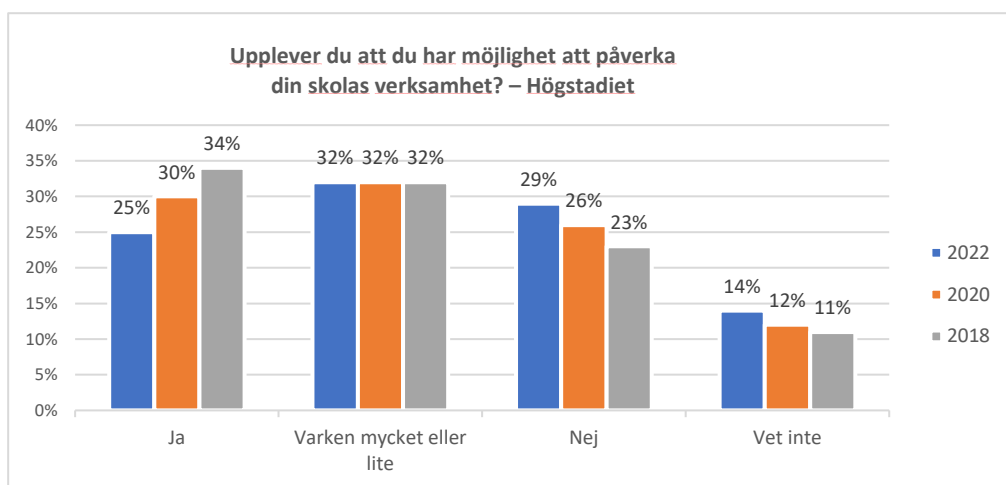

Källa: KOLADA

Tillgängliga data relaterat till folkhälsa visar könsskillnader i självskattad hälsa både för ungdomar och den vuxna befolkningen. Flickor och kvinnor rapporterar sämre mående än pojkar och män.

Källa: Umeå kommun, Unga 22

Källa: Umeå kommun, UNGA-enkäterna från 2018, 2020 och 2022

Genomförda projekt och utvecklingsinsatser

Umeå kommun har medfinansierat projektet Dans för Hälsa som syftar till att komplettera elevhälsan och riktar sig till målgruppen ungdomar 13–19 år med stressrelaterad problematik.

Parken Kvarnlunden färdigställs under 2023. Parken har en stor aktivitetsyta och en rörelsestig som ska inspirera till lek och rörelse och som utformats i dialog med konstnärer och elever från Böleängsskolan.

Umeå kommun deltar i SKR:s nätverk för medborgardialog som systematiskt arbetssätt. Fritid Unga har satsat extra på fortbildning i delaktighetsmetoder under 2022–2023 och inlett en kampanj för att stärka bilden av verksamheten som en arena där målgruppen styr och medskapar vad som ska hända utifrån deras egenupplevda behov.

Resultaten från UNGA-enkäten används i samverkan mellan skola, fritid och socialtjänst som underlag för gemensam analys och planering av insatser på lokal nivå. Detta är ett pågående kunskapsbaserat utvecklingsarbete kring barns uppväxtvillkor.

Status för underliggande planer

Handlingsplan	Bedömning
Umeå kommuns handlingsplan mot barnfattigdom	Mer arbete krävs
Handlingsplan för suicidprevention	Mer arbete krävs

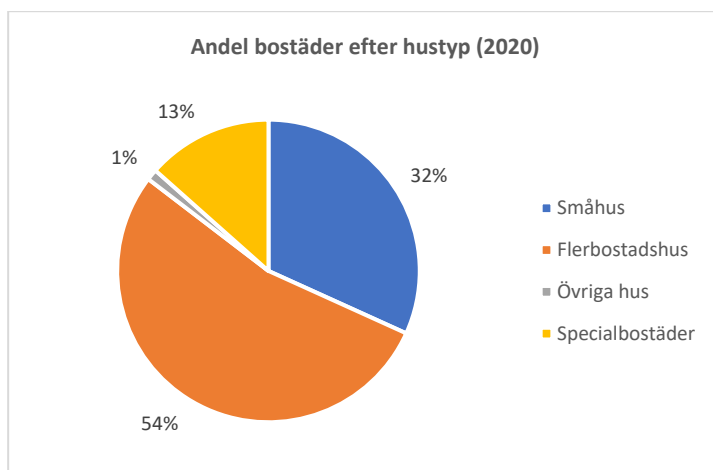
Fokusområde – Boende och bebyggelsemiljö

Kort beskrivning av utvecklingen inom fokusområdet

Detta fokusområde handlar om att i takt med fortsatt tillväxt utveckla boendemiljöer som är trygga, tillgängliga och som främjar delaktighet samt möten mellan människor. livsval. Arbetet med fokusområdets prioriteringar har fortgått löpande under året, till största delen inom ramen för samhällsbyggnadsförvaltningens, teknik- och fastighetsförvaltningens samt stadsledningskontorets grundverksamheter.

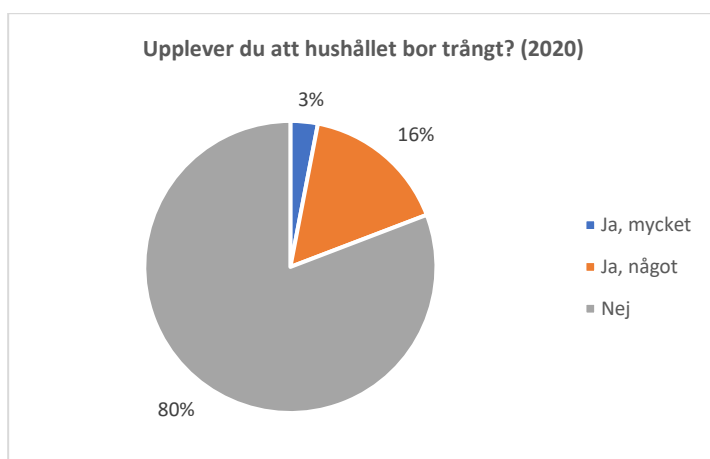
Detta är trögrörliga och komplexa processer som är svåra att följa upp årligen genom indikatorer. Målmedvetet arbete med översiktsplanen som utgångspunkt kommer att leda till ett samhälle som hänger ihop socialt. Arbetet pågår med uppföljning och aktualisering av översiktsplanen, inkluderat strategierna för hållbar tillväxt. Beräknas vara klar under hösten 2023.

Umeå kommun ligger bra till i mätningar på många områden relativt resten av Sverige. Ekonomiska utmaningar för hushållen påverkar framför allt de med liten eller ingen marginal, bland vilka en större andel är kvinnor och personer med utländsk bakgrund. Det är därför av vikt att nära följa utvecklingen inom detta område framåt.

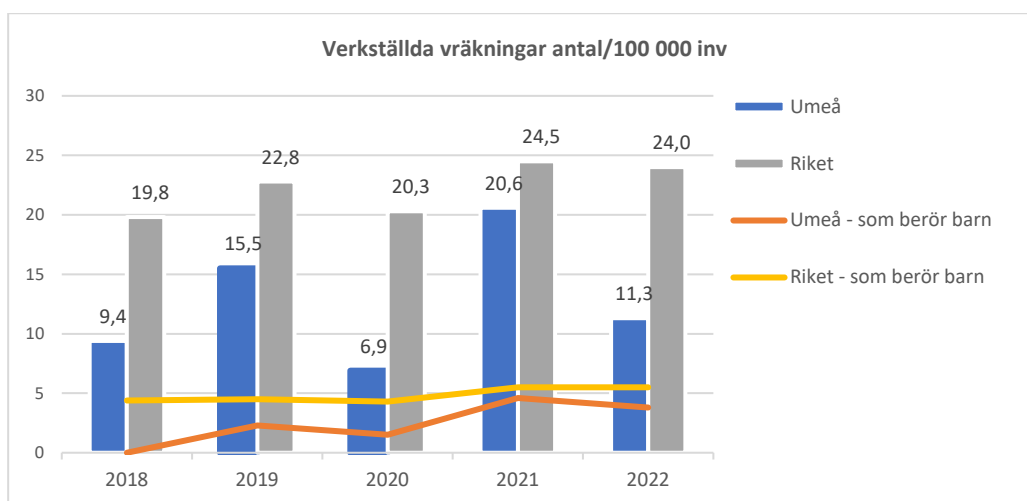
Källa: Umeå kommuns statistikdatabas

Vad gäller upplåtelseformer har andelen hyresrätter av det totala bostadsbeståndet legat stabilt på 47 procent mellan åren 2016 och 2020

Källa: Umeå kommun, Jämlika liv 2020

Det är betydligt vanligare att man svarar att man är trångbodd om man bor i en hyresrätt. 6 procent anger att de är mycket trångbodd och 25 procent något trångbodd.

Källa: KOLADA

Genomförda projekt och utvecklingsinsatser

Rapporten Umeås stadsdelar – så står det till som publicerades 2020 med utgångspunkt i stadsdelsdialoger genomförda hösten 2019 har fått stort genomslag och väckt intresse hos en bredd av aktörer samt hos medborgarna. Den har fortsatt att spridas såväl lokalt som nationellt under året och har påverkat hur Gator och parker arbetar med sina stadsdelsåtgärder.

Undersökningen Vad kostar boendet? har genomförts under 2023 och resultat publiceras under 2024. Den kommer att bidra till en bild av de ekonomiska förutsättningarna för boende bland olika grupper av invånare.

Medborgardialogerna har under våren getts ett större fokus, bland annat genom det gedigna förarbete som inleddes i maj med anledning av kommande ombyggnation av Renmarkstorget.

Status för underliggande planer

Handlingsplan	Bedömning
Umeå kommuns bostadsförsörjningsprogram	Mer arbete krävs
Handlingsplan för ökat bostadsbyggande	Enligt plan

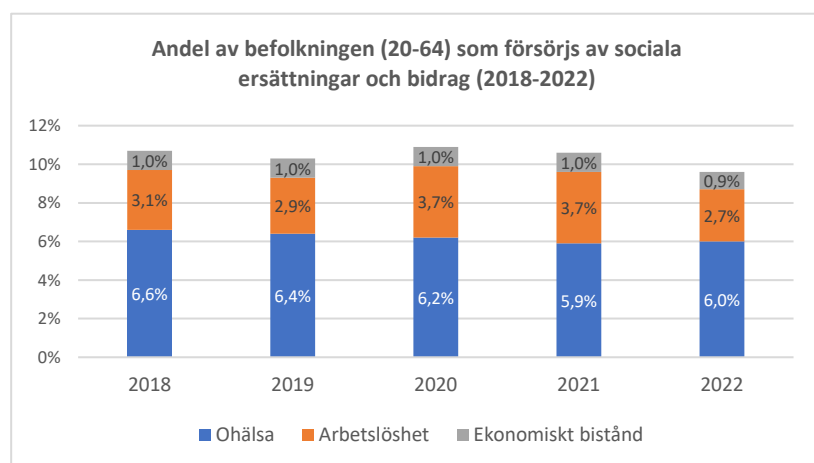
Fokusområde – Arbete och försörjning

Kort beskrivning av utvecklingen inom fokusområdet

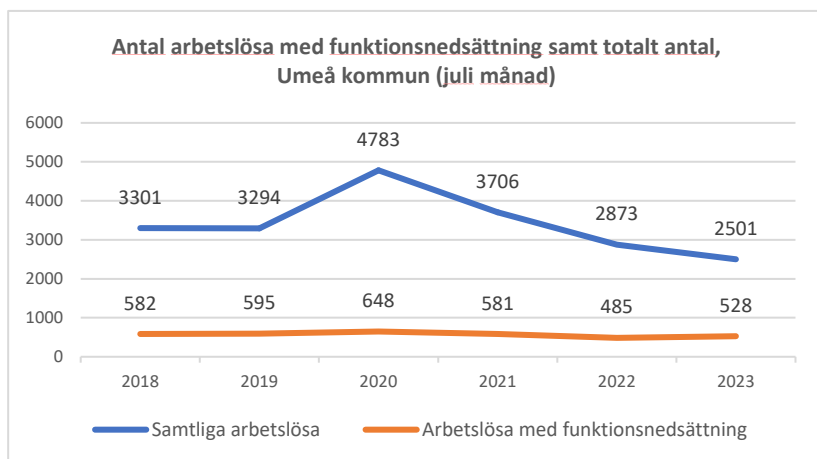
Arbetslösheten minskar: fler kommer i arbete, (inklusive utrikesfödda), färre uppbär offentlig försörjning.

Kompetensbristen kan skapa nya möjligheter för långtidsarbetslösa, men det kräver stödstrukturer och fördjupat samarbete mellan olika aktörer. Det är fortsatt svårt för personer med funktionsvariationer eller utan gymnasieutbildning att ta sig in på arbetsmarknaden. I nuläget saknas också kvantitativa mått på människor som inte arbetar, men inte heller är i kontakt med Arbetsförmedlingen eller kommunala arbetsmarknadsinsatser.

Samverkan inom ramen för Samordningsförbundet Umeåregionen fungerar väl och möjliggör samordnade parallella insatser för personer utanför arbetsmarknaden. Arbetsmarknad och integrationsavdelningen ger särskilt stöd till de personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Uppdraget genomförs via strukturerad samverkan inom ramen för Samordningsförbundet Umeåregionen. Över tid ses en ökning av avhopp från skolan, fortsatt uppgång 2023. Ett fortsatt fokus på riskgrupper samt de som hoppar av behövs.

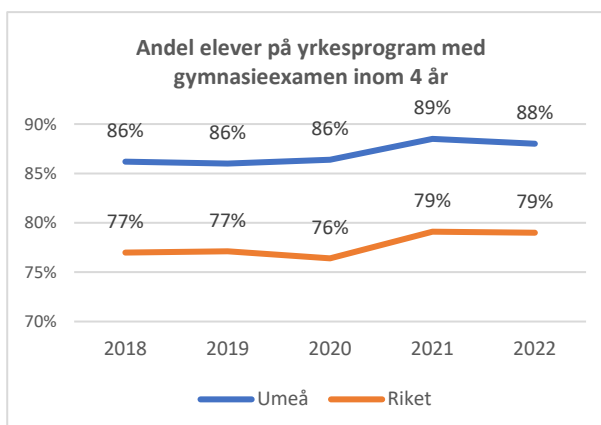
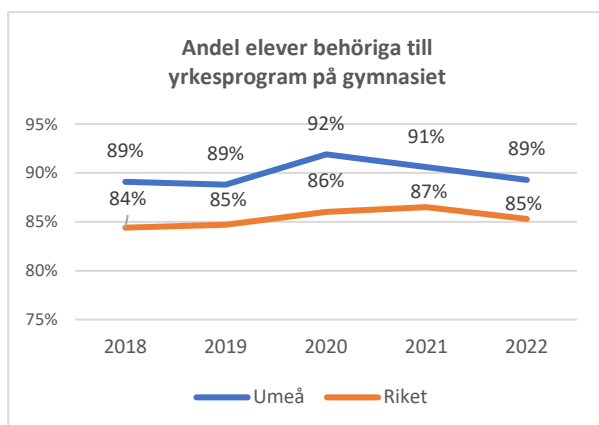
Källa: SCB

Källa: Arbetsförmedlingen

Genomförda projekt och utvecklingsinsatser

Flertalet utvecklingsarbeten genomförs: projekt Mirai (erbjuder unga som avbrutit skolan möjlighet att läsa enstaka kurser, delta i aktiviteter och andra studiemotiverande insatser i syfte att öka deras aktivitetsnivå och vägleda dem tillbaka till heltidsstudier fokus unga som hoppat av skolan), KRAFT (en insats för utrikesfödda kortutbildade), samverkan med försörjningsstöd för tidiga insatser samt för de som har långvarigt försörjningsstöd. Projektet Samstart för unga med funktionsvariation – samverkan mellan gymnasieskolan, Arbetsförmedlingen och Arbetsmarknad och integrationsavdelningen. Arbetsmarknad och integrationsavdelningen genomför även externfinansierade projekt för skyddsbehövande från Ukraina (Care prepare for work).

Källa: KOLADA

Status för underliggande planer

Handlingsplan	Bedömning
Överenskommelse om samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Umeåregionens kommuner	Enligt plan

Program Klimatneutrala Umeå 2040

Inriktningsmål 4	Bedömning
Umeå ska vara klimatneutralt till 2040	Mer arbete krävs
<i>Fokusområden:</i>	
Transporter	Mer arbete krävs
Bygg och anläggning	Mer arbete krävs
Energi, el och fjärrvärme	Mer arbete krävs
Cirkulär ekonomi	Mer arbete krävs
Övergripande insatser	Mer arbete krävs

Bedömning och rekommendation

Omställningen av samhällssystem pågår, men omställningstakten behöver genomgående öka. De totala klimatutsläppen i Umeå minskar, men inte i den hastighet som krävs enligt Parisavtalet eller för att nå klimatneutralitet 2030 för staden och 2040 för kommunen. Klimatutsläppen från Umeå kommunkoncern minskar något, men inte tillräckligt för att kunna nå uppsatta mål.

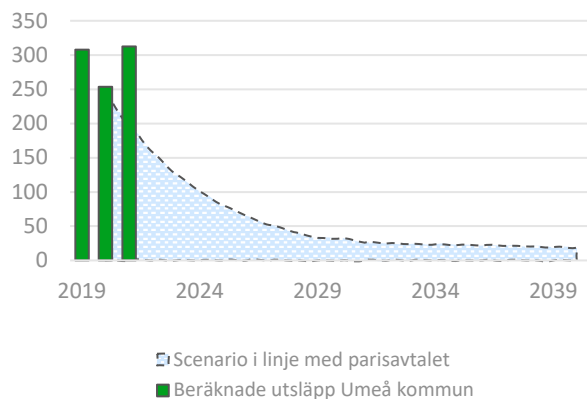
Under perioden har det gjorts ett omfattande arbete med scenario- och konsekvensanalyser för investeringar i ett stort antal olika omställningar. Omställningen är samhällsekonomiskt lönsam, samtidigt som det krävs både systemtransformation och tillförsel av kapital. Nästa steg är att tillsammans fortsätta prioritera vilka åtgärder som behöver drivas lokalt, nationellt och internationellt för att öka omställningstakten och nå Umeås utsläppsmål.

Eftersom kommunkoncernen inte har egen rådighet över omställningen av samhällssystem är det viktigt och nödvändigt att fortsätta arbete för ökat samarbete och samverkan med alla samhällsaktörer, lokalt inom ramen för Umeå klimatfärdplan, men också i nationella samt internationella samarbeten för att påverka utvecklingen i önskvärd riktning.

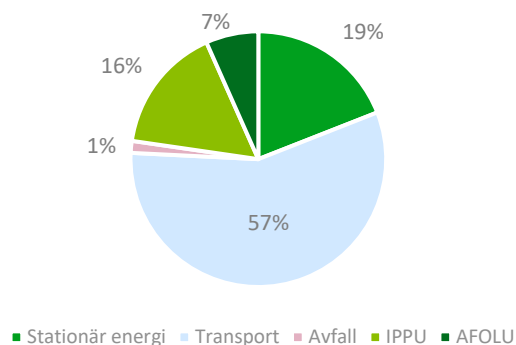
Inriktningsmål 4: Umeå ska vara klimatneutralt till 2040

Med beslutet om ett inriktningsmål för ett klimatneutralt Umeå med tillhörande program har arbetet inom kommunkoncernen fått en plattform och strategisk inriktning att arbeta utifrån. Det har framför allt gett resultat inom de övergripande insatserna där följande arbeten särskilt kan nämnas: analyser av investeringar för omställning, en lång rad viktiga aktiviteter inom Umeå klimatfärdplan och samarbete inom det strategiska innovationsprogrammet Viable Cities, Klimatkontrakt 2030 och Climate City Contract med EU-kommissionen.

I det fortsatta arbetet är det viktigt att fokus läggs på prioritering och genomförande av planerade och beslutade konkreta åtgärder för utsläppsminskning, samtidigt som nya åtgärder tillkommer.

Utsläpp Umeå [kton CO₂e] jmf med Parisavtal

Fördelning av beräknade territoriella utsläpp 2021

Indikator	2021	Mål 2040
Jämförelse territoriella utsläpp av CO ₂ e, basår 1990	94	14
Jämförelse territoriella utsläpp av CO ₂ e, basår 1990	-27	-29

Indikator	2019	2022	Mål 2025
Utsläpp av växthusgaser, kommunorganisatoriskt (kton CO ₂ e)	96	94	14

Status för underliggande planer

Handlingsplan	Bedömning
Åtgärdsprogram för Umeå kommuns miljömål 2022–2025	Mer arbete krävs
Umeå klimatfärdplan	Mer arbete krävs

Fokusområde 1: Transporter

De största utsläppen i Umeå sker inom transportområdet: persontransporter med bil genererar den största andelen utsläpp men även godstransporter har stor påverkan liksom flygresor.

För att bli ett mer transporteffektivt samhälle och minska klimatpåverkan är kommunens fysiska planering, infrastruktursatsningar och arbete med beteendepåverkan mot mer hållbara resor centrala delar. Inom Umeå kommun har vi idag en fossilfri kollektivtrafik och det är en viktig möjlighet i omställningen till mer hållbara persontransporter.

Kommunal kollektivtrafik uppvisar månatligen en betydande resandetillväxt jämfört med tidigare år. I syfte att realisera målsättningarna i Kollektivtrafikprogrammet och med anledning av resandeökningen i lokaltrafiken krävs fortsatt prioritering av resurser på de linjer som uppvisar den största tillväxten.

Inom perioden har exempelvis fortsatt planering av Innanförlingleden och utveckling av Umeå Hamn genomförts liksom projekt som Fossilfritt flyg i norra Sverige, Jämställd och hållbar arbetspendling och etablering av laddinfrastruktur för tunga transporter.

Indikator	2014	2022	Mål 2040
Andel hållbart resande (buss, cykel, gång) i Umeå tätort (%)	49	50	65

Mer information om indikatorer och diagram finns under rubriken: Förklaringar till indikatorer, diagram etc.

Status för underliggande planer

Handlingsplan	Bedömning
Åtgärdsprogram för Umeå kommuns miljömål, 2022–2025	Mer arbete krävs
Cykeltrafikprogram	Enligt plan
Kollektivtrafikprogram	Enligt plan

Fokusområde 2: Bygg och anläggning

Hur vi planerar och bygger har stor påverkan på klimatutsläpp och utsläppen genereras från byggmaterial*, transporter, arbetsmaskiner för exempelvis grundläggning och schaktning samt energianvändning.

I en växande stad som Umeå kommer det fortsatt att ske utsläpp från bygg och anläggningsarbete, till exempel ”Innanför ringleden” och utbyggnad av Umeå hamn. Det viktiga är att dessa leder till minskade klimatutsläpp och en möjlig omställning.

Exempel på utvecklingsprojekt under perioden är Fastighets arbete med minskning av klimatpåverkan i tidiga skeden i linje med 2022 års lagkrav på klimatdeklarationer på byggnader och förväntade gränsvärden för referensbyggnader liksom test av metoder för klimatkartläggning av stadsdelsplanering i utvecklingsarbetet på Tomtebo strand.

I Bostadens pågående byggnationer har flera viktiga utvecklingsinsatser gjorts för att minska klimatpåverkan, se vidare Bostadens års- och hållbarhetsredovisning 2022. Under perioden har Bostaden också påbörjat piloten av konceptet ”Återbruksrum” för att öka återbruk bland hyresgäster.

Fokusområde 3: Energi, el och fjärrvärme

Energiåtervinning ur avfall och restprodukter från skogsbruk gör viktig klimatnytta. Fossilandelen i energiåtervinningen ur avfall ger upphov till lokala utsläpp motsvarande en femtedel* av Umeås territoriella utsläpp.

Energiåtervinningen skapar möjligheten till uppvärmning genom fjärrvärme och produktion av el samt tillskott av effekt som blir en allt viktigare del i att möjliggöra elektrifieringen i Umeå. En fortsatt stor utmaning är att prioritera rätt åtgärder, både samhälls- och företagsekonomiskt, inom kommunkoncernen för att fortsätta bedriva effektiv energiåtervinning och samtidigt minska utsläppen. Därför är energieffektivisering kombinerad med en fossilfri produktion av energi viktiga åtgärder för omställningen.

Under perioden har arbetet med att revidera kommunens energiplan pågått inom koncernen. För att minska koldioxidutsläpp från Energiproduktionen vid Dåva, el och värme, samarbetar Umeå Energi med företaget Liquid Wind för att etablera en storskalig produktionsanläggning för grönt elektrobränsle. Dessutom samarbetar Vakin och Umeå Energi samarbetar omkring utsortering av plast från restavfall. [Umeå Energi AB:s Hållbarhets- och årsredovisning 2022.](#)

Inom koncernen pågår kontinuerligt arbete med att minska energianvändningen från existerande och kommande byggnader.

Fokusområde 4: Cirkulär ekonomi

Cirkulära affärsmodeller, materialflöden, avfallshantering, användning av fjärrvärme, upphandling, återbruk och reparationer är centralt för att lyckas i klimatomställningen. Umeå arbetar aktivt med utveckla cirkulär ekonomi som ett konkret sätt att bidra till klimatmålen.

Inom kommunkoncernen har arbetet med Vision Dåva/Dåva Eco-Industrial Park tagit fart – etablering av ett världsledande centrum för grön innovation inom miljöteknik, återvinning, grön energi och lokal produktion i Umeå. Inom området planeras det för Sveriges första fullskaliga anläggning för cirkulär återvinning av avloppsslam. I stället för deponi är målet att ta tillvara slammet som resurs genom bland annat förbränning. En förstudie för etablering av en sorteringsanläggning som bland annat möjliggör utsortering av plast för återanvändning har genomförts.

Under perioden har ett omfattande arbete genomförts för att under 2024 kunna etablera ett byggåterbruk i Umeå 2024. Minskning av matsvinn inom kommunens Måltidsservice är ett kontinuerligt arbete som under perioden även kompletterats med arbete inom Horizon-projektet School food for change.

Re:Umeå-samarbetet inklusive Revolt i MVG-gallerian har fortsatt under perioden. Bostaden har etablerat en delningsstation för både service och transporter och Fritidsbanken har permanentats som en verksamhet inom fritidsförvaltningen.

Indikatorer (beslutade 2022)	2019	2020	2021	2022	Mål 2025
Mängd insamlat kommunalt avfall exklusive trädgårdsavfall kg/person och år	397	400	392	354	380
Andel kommunalt avfall till materialåtervinning inklusive biologisk behandling (%)	41	41	41	–	60

Mer information om indikatorer och diagram finns under rubriken *Förklaringar till indikatorer, diagram med mera*.

Fokusområde 5: Övergripande insatser

För att utveckla kommunkoncernens förmåga att bidra till Umeås klimatomställning har ett arbete inletts med metodutveckling inom uppföljning, upphandling och investeringar för omställning samt kunskapshöjning och samarbete lokalt till internationellt. Fokus har varit på ledning, styrning och organisation som etablering av gemensamma styr- och arbetsgrupper utifrån prioriterade områden.

Från årsskiftet har Umeå kommunföretag en affärsstrateg som samordnar bolagskoncernens arbete med att öka omställningskraften och fortsatt samarbete utifrån gemensamma inriktningsmål.

Samarbetet inom Umeå klimatfärdplan har startats upp under perioden med en rad aktiviteter som strategisk grupp, enskilda möten med aktörer, klimatverkstäder och diskussioner med aktörer som tagit lead inom olika åtaganden. Material Economics/MacKinsey har tagit fram en

nettokostnadsanalys över nödvändiga investeringar för omställning i Umeå, vilket ger en god bas för fortsatt arbete.

En viktig del i omställningen är att komplettera systemtransformation med beteendeförändring. Projektet "Den koldioxidsnåla platsen" har haft fokus på att stötta Umeås företag och invånare att göra hållbara val och minska sin klimatpåverkan. Projektet har gett många lärdomar och för att lyckas måste arbetet med beteendefrågor fortsatt vara i fokus.

Det har genomförts en rad aktiviteter samt strategiska initiativ och diskussioner mellan kommunen och den nationella nivån, där samarbete inom det strategiska innovationsprogrammet Viable Cities och Klimatkontrakt 2030 särskilt kan nämnas.

Inom samarbete med EU fick kommunen även finansiering från Netzerocities till projektet North star med syftet att undanröja barriärer för snabb klimatomställning, ett projekt med bas i Umeå klimatfärdplan. Arbeta har också genomförts för att ta fram en första version av Umeås Climate City Contract med EU-kommissionen.

Utvecklingen inom fokusområdet går framåt och det krävs ett fortsatt stort engagemang och strategiskt arbete i hela kommunkoncernen för att de övergripande insatserna ska ge resultat. I samband med det behöver uppföljningen av fokusområden inklusive indikatorer utvecklas, till exempel indikatorer för att följa måluppfyllelse av konsumtionsbaserade utsläpp.

Förklaringar till indikatorer, diagram med mera

Jämförelse territoriella utsläpp av CO₂e, basår 1990

Här presenteras data från Nationella emissionsdatabasen (SMHI) för kunna göra en uppföljning av målet Umeå ska vara klimatneutralt till 2040. Målet innebär att Umeå senast år 2040 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären och att utsläppen av växthusgaser från Umeå ska vara minst 85 procent lägre år 2040 än utsläppen 1990.

Sammanfattningsvis beskriver tabellen att de totala utsläppen i Umeå minskat med 34 procent 2021 jmf med 1990 och att minskningen är långt ifrån målet 2040. Utsläppen från 1990 är från den nationella emissionsdatabasen, medan utsläppen för 2019–2021 är delvis framräknade med data från lokala källor, detta för att lättare kunna följa förändringar.

Fördelning av beräknade utsläpp 2021

Här presenteras en uppdelning av utsläppen från olika sektorer under 2021.

- Stationär energi: Denna sektor inkluderar utsläpp från bostadsbyggnader, kommersiella och institutionella byggnader, industribyggnader och jordbruk. Bostadsbyggnader står för den största delen av utsläppen inom denna kategori.
- Transporter: Vägtrafik dominerar denna sektor med det högsta antalet utsläpp, följt av terrängfordon och arbetsmaskiner. Det har skett en ökning av utsläppen från 2019 till 2021.

- Avfall: Utsläppen från denna sektor kommer främst från fast avfallshantering och avloppsvatten. Det har varit en minskning av utsläppen från 2019 till 2021.
- IPPU (Industriell process och produktanvändning): Det har skett en ökning av utsläppen från industriella processer från 2019 till 2021.
- AFOLU (Jordbruk, skogsbruk och annan markanvändning): Utsläppen från denna sektor har varit relativt konsekventa, med boskap som den största källan till utsläpp.

Utsläpp som genereras från fossilandelen i energiåtervinningen ur avfall inkluderar ett regionalt upptag av avfall och inkluderas i de territoriella utsläppen. Umeå kommun står för ca 25 procent av mängden avfall.

Sammanfattningsvis visar diagrammet att de största utsläppskällorna är stationär energi och transporter.

Utsläpp Umeå (kton CO₂e) jämfört med Parisavtal

De beräknade utsläpp som visas är samma data som Umeå kommun rapporterar till exempelvis CDP och Covenant of Mayors och de är beräknade enligt en standardmetod (GPC-CRF).

Enligt www.klimatkollen.se (vilket ligger i linje med tidigare beräknad koldioxidbudget i Åtgärdsprogram för Umeå kommuns miljömål, 2022–2025) behöver utsläppen i Umeå minska med drygt 20 procent per år från 2021 för att vara i linje med Parisavtalet och inom den beräknade koldioxidbudgeten 1139 kton CO₂.

Sammanfattningsvis visar diagrammet att de totala klimatutsläppen i Umeå under de senaste åren har legat ganska stilla (undantag 2020 pga. pandemi) och att de inte minskar i den hastighet som krävs enligt Parisavtalet.

Konsumtionsbaserade utsläpp

Umeå kommun har en målsättning om att Umeås konsumtionsbaserade klimatpåverkan minskar till 2 ton koldioxidekvivalent per person till år 2040 och 1 ton till år 2050. Exempel på konsumtion omfattat av målsättningen byggmaterial, livsmedel, möbler med mera.

Scope 1 (direkta utsläpp): Dessa utsläpp kommer direkt från källor som ägs eller kontrolleras av organisationen, till exempel från förbränning i anläggning och fordon.

Scope 2 (indirekta utsläpp från energi): Dessa utsläpp kommer från produktion av elektricitet och värme, som köps och konsumeras av organisationen.

Scope 3 (övriga indirekta utsläpp): Dessa utsläpp uppstår från källor som inte ägs eller kontrolleras av organisationen, men som är en del av dess värdekedja. Det kan inkludera allt från inköpta varor och tjänster till anställdas pendling och avfallshantering.

Uppdatering av data för territoriella utsläpp

Uppdatering av data i de nationella databaserna för de territoriella utsläppen sker i augusti. Datat har en eftersläpning på ca 1½ år.

Program digital transformation

Inriktningsmål 5	Bedömning
För att klara kompetensförsörjningen, förbättra arbetsmiljö och ge bättre medborgarnytta ska de möjligheter som den digitala transformationen innebär vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling.	Mer arbete krävs
<i>Fokusområden:</i>	
Ledning, styrning och organisering	Mer arbete krävs
Arkitektur och säkerhet	Mer arbete krävs
Informationsförsörjning och digital infrastruktur	Mer arbete krävs
Sammanhållen digital service	Mer arbete krävs

Introduktion till digital transformation

Programmets syfte är att öka takten i kommunkoncernens digitala omställning. Programmet har sin utgångspunkt i SKR:s strategi Utveckling i en digital tid med inriktning mot grundläggande förutsättningar inom fokusområdena; Ledning, styrning och organisering, Arkitektur och säkerhet, Informationsförsörjning och digital infrastruktur samt Sammanhållen digital service.

Programmet bidrar primärt till att kommunkoncernens inriktningsmål 5 uppnås; "*För att klara kompetensförsörjningen, förbättra arbetsmiljö och ge bättre medborgarnytta ska de möjligheter som den digitala transformationen innebär vara förstahandsalternativet för Umeå kommuns verksamhetsutveckling*". Programmet skapar också förutsättningar för att nå kommunens övriga inriktningsmål.

Generella utgångspunkter och rekommendationer

Programmet har under perioden fokuserat på de grundläggande förutsättningar som behöver finnas på plats för att accelerera kommunkoncernens digitala omställning. Ambitionen är att innehållet i programmets handlingsplan succesivt styrs mot att skapa värden för kommunens verksamheter, bolag och medborgare, allt eftersom de grundläggande förutsättningarna för digital transformation etableras.

Digitalisering har stor potential att bidra till både intern effektivisering och bättre kund- och medborgarnytta. Det finns dock betydande gap mellan nuläge och önskat läge avseende förmåga, kompetens och kapacitet att driva omställning med stöd av digitalisering med den förändringstakt som sker i omvärlden. Utifrån kommunens rådande kompetensförsörjningsutmaningar är det också nödvändigt att hitta nya lösningar och arbetssätt då det inte finns tillräckligt många att anställa.

För att nyttja potentialen i den digitala transformationen behöver befintliga strukturer för ledning, styrning, organisering och finansiering ses över. Det behöver skapas en organisatorisk mognad och en möjliggörande kultur, en ökad förståelse för de möjligheter som omställning genom digitalisering kan skapa, en stabil plattform och leveransstruktur som stöttar tjänster och arbetssätt som möjliggörs med stöd av digitalisering etc. Genom att skapa förutsättningar för att nyttja den data

som redan idag finns tillgänglig skapas också förutsättningar för exempelvis beslutsstöd, automatiserade processer och AI.

Programmets fokusområden adresserar ovanstående områden ur ett koncernperspektiv och har ambition att skapa samsyn, struktur och förutsättningar för en digital transformation till nytta för medborgare, företag och besökare i kommunen.

Om återrapporteringen

Under perioden har programarbetet skett enligt den struktur som upprättats med stöd av programmets handlingsplan och styrgrupp. Handlingsplanens aktiviteter skapar värde som bidrar till programmets inriktningsmål och kommunens och bolagens omställning med stöd av digitalisering. Det är dock i många avseenden aktiviteter som kräver långsiktighet och uthållighet för att nå önskade effekter. Under perioden har också kommunfullmäktige beslutat att inriktningsmålet digital transformation med tillhörande program utgår i 2024 års planeringsdirektiv, likaså verksamhetsutvecklingsanslaget för digitalisering. Beslutet påverkar såväl styrning som förutsättningar för arbetet framåt.

Tolkningen av beslutet är att omställning genom digitalisering behöver genomsyra hela den kommunala verksamheten och att digitalisering snarare är ett verktyg för att skapa förutsättningar för kommunkoncernens omställning än ett mål i sig. Det utesluter dock inte att det även framåt kommer att krävas en tydlig styrning, enighet och långsiktighet i arbetet för att digitaliseringen ska kunna bidra till att accelerera kommunkoncernens omställning. Under hösten 2023 har strukturen för kommunkoncernens fortsatta digitala transformation belysts i programarbetet med fokus på fortsatt hantering. Bland annat har behovet av en koncerngemensam digitaliseringsstrategi med tillhörande handlingsplan aktualiserats.

Status för underliggande planer

Handlingsplan	Bedömning
Strategi för e-service (KF 2017)	Behov av revidering
IT-strategi (KF 2017)	Behov av revidering
Informationssäkerhetspolicy (KF 2013)	Behov av revidering

Fokusområde 1: Ledning, styrning och organisering

Ledning, styrning och organisation ska utformas så att rätt prioriteringar görs, nya kompetenser utvecklas och att invånare och medarbetare involveras i och är medskapande i förändringsarbetet. Det stärker förnyelsekraften och säkerställer att nyttan från insatser hämtas hem. Det möjliggör även juridiska förutsättningar för utveckling med hjälp av framväxande teknologi.

Exempel på initiativ under perioden:

- Fortlöpande utbildning i förändringsledning har skett för kommunens chefer och ledare och insatser riktade till kommunens förvaltningschefer för att höja kommunens innovationsledningsförmåga.
- Samverkan kring doktorandtjänst vid Informatik på Umeå universitet har skett med fokus på systematisk digital tjänsteinnovation i offentlig sektor för hållbar utveckling. Doktorand samfinansieras av universitetets företagsforskarskola och Umeå kommun.
- Analys har skett av den mognadsmätning som har genomförts i ledningsgrupperna för förvaltningar och helägda koncernbolag enligt DiMiOS, Digital Mognad i offentlig sektor. Syftet är att identifiera områden kopplat till organisationens digitala mognad som behöver stärkas för att skapa förutsättningar för omställning.
- Umeå kommun har tecknat avtal med Umeå Energi om att nyttja Umeå Energis testhus för datadriven utveckling och innovationsarbete.

Fokusområde 2: Arkitektur och säkerhet

Kommunen behöver fokusera på behovet av gemensamma ramverk för arkitektur och säkerhet som används vid utveckling och förvaltning av digitala välfärdstjänster. Det skapar en gemensam grund och stärker samverkansförmågan när planering, utveckling och förvaltning av gemensamma lösningar hålls samman.

Exempel på initiativ under perioden:

- Fokus har varit på att öka förståelsen av behovet av arkitekturstyrning för att skapa förutsättningar för kommunkoncernens digitalisering, bland annat utifrån perspektiven informationsutbyte, verksamhetsutveckling och säkerhet.
- Initierad dialog har skett med koncernbolag hur säkerhetsrelaterade frågor, till exempel informationssäkerhet, ska hanteras koncernövergripande.

Fokusområde 3: Informationsförsörjning och digital infrastruktur

Fokus på att säkerställa att rätt information finns tillgänglig och kan utbytas på ett effektivt sätt.

Exempel på initiativ under perioden:

- Initiativet Umeå Open Data Climate Challenge – klimatutmaning/tävling sker för att hitta innovativa idéer som använder öppna data för att främja klimatåtgärder. Det sker i samarbete med bland annat SLU, LF Västerbotten, Umecom och Inab.
- Etablering sker av grundläggande förmåga för dataanalys och datadriven organisation.
- Policy för informationsförvaltning har fastställts för Umeå kommun. Policyn ligger till grund för verksamhetsbaserad informationsförvaltning, ledningssystem för informationssäkerhet

och arkivredovisning. Långsiktigt skapar det förutsättningar för kommunkoncernens verksamhetsutveckling och digitala omställning.

- Umeå Energi Umenet har etablerat och driftsatt ett LoRa-nät och en IoT-plattform som skapar förutsättningar att nyttja sensordata för att förstå, styra och förutse händelser, samt bidra till att skapa stöd för väl underbyggda beslut. Ett drift- och samarbetsavtal har upprättats mellan Umenet och Umeå kommun.

Fokusområde 4: Sammanhållen digital service

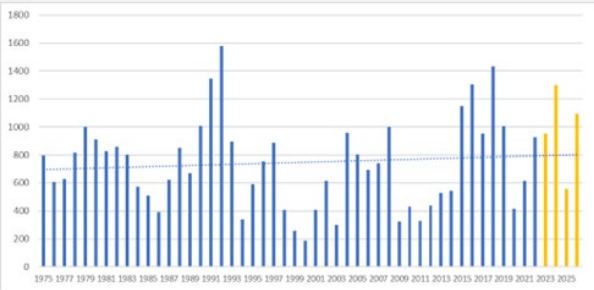
Kommunens ska erbjuda tjänster som utgår från användarnas behov och livshändelser. Innebär att kommunen ska sätta fokus på behovet av sammanhållen digital service som baseras på samverkande processer och gemensamma lösningar.

Exempel på initiativ under perioden:

- En genomlysning av kommunens e-servicestrategi om hur kommunen lyckats ta steg mot e-servicevisionen/strategin resulterade i en rekommendation till ledningen om ett förtydligt uppdrag om målet att åstadkomma en sammanhållen digital service både inom kommunen och i koncernen.
- Intervjuer har skett med representanter för förvaltningar och bolag om förutsättningar för en koncerngemensam vision och målbild för sammanhållen digital service. Stora skillnader i mognad avseende användardriven utveckling och beaktande av livs- och företagshändelseperspektiv begränsar utvecklingen mot en sammanhållen digital service.

Bilaga 5. Uppdragsredovisning januari–december 2023

Av totalt 26 tilläggsuppdrag för verksamhetsåret 2023 är 16 genomförda och nio delvis genomförda. Ett uppdrag är inte genomfört eftersom förutsättningar saknas.

Formulering	Sammanvägd status 2023	Sammanställd motivering/kommentar
<p>Tilläggsuppdrag 2021:3 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och byggnadsnämnden i uppdrag att fortsätta med att skapa planberedskap genom att ge förutsättningar för minst 2 000 bostäder per år.</p>	<p>KS: Genomfört BN: Delvis genomfört</p>	<p>KS: Resursförstärkning och effektivisering har genomförts för uppfyllelse av målet. Fortsatt finns en kö av detaljplaner som kommer ta 5–10 år att arbeta ner till en rimlig nivå. Parallellt med rekrytering arbetar verksamheten för att utveckla arbetssätt som underlättar framdriften. De senaste fyra åren har genomsnittet varit drygt 1450 byggrätter i antagna detaljplaner per år. Under 2023 fanns 3231 bostäder i antagna detaljplaner och för de närmast kommande åren är prognosen 8 845 bostäder i antagna detaljplaner. Förskjutningar kan ske över åren till följd av oförutsedda händelser.</p> <p>Diagrammet nedan visar antalet färdigställda bostäder under perioden 1975–2022 med en prognos fram till 2026. Bostadsbyggandet når inte 2 000 byggda bostäder per år.</p> <p>BN: Bostadsbyggandet når inte KF-målet om 2 000 byggda bostäder per år. Resursförstärkning och effektivisering har genomförts för uppfyllelse av målet. Verksamheten har tidigare under många år haft resursbrist för handläggning vilket resulterat i en kö av detaljplaner. Rekryteringar under senare år arbetar nu för att minska kön till en rimlig nivå. De senaste fyra åren har genomsnittet varit 1 476 byggrätter i antagna detaljplaner. För 2023 finns 3 231</p>

		bostäder i antagna detaljplaner. Prognosen för år 2024 är 3500 bostäder i antagna detaljplaner och för år 2025 är prognosen 5500 bostäder i antagna detaljplaner.
<p>Tilläggsuppdrag 2021:8</p> <p>Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.</p>	Delvis genomfört	<p>KS: Personalresurs har rekryterats för att samordna uppdraget. En övergripande analys har tagits fram i dialog med avdelningar inom SLK, samt förvaltningar. Fortsättningsvis planeras fortsatt analys, fördjupande analys, men även att påbörja arbete med åtgärder utifrån de områden som är klarlagda. Kommunen kommer att ingå i samverkan i de två nationella projekten MUR (motståndskraft hos utbetalande och rättsvårdande myndigheter) och CURA (projekt för att motverka att vårdbolag används som brottsverktyg).</p> <p>VN: Valnämnden har inte nyttjat några externa utförare. Valnämndens investeringar under 2023 har bestått av lagertält, gatupratarer och övrig utrustning inför kommande val. Investeringarna har skett via upphandlingsbyrå mot upphandlade leverantörer.</p>
<p>Tilläggsuppdrag 2021:11</p> <p>Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att utreda och ta fram förslag på jämlikhetsdata för att mäta och synliggöra skillnader. Genom att mäta och synliggöra skillnader kan Umeå kommun målmedvetet arbeta för ett jämlikt Umeå.</p>	Genomfört	Uppdraget anses genomfört då beslut tagits om att undersökningen Jämlika Liv som genomfördes första gången 2020 kommer att genomföras igen under 2024 med syfte att mäta och synliggöra skillnader i livsvillkor mellan grupper i befolkningen och mellan geografiska områden i Umeå. Umeå kommun arbetar även aktivt med Umeå universitet och de undersökningar som genomförts och ska genomföras med fokus på socialt kapital. Unga – undersökningarna genomförs vartannat år och fokuserar på levnadsvillkor för Umeås unga befolkning.
<p>Tilläggsuppdrag 2021:19</p> <p>Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med tekniska nämnden genomföra en omvärldsanalys av jämförbara kommuners arbete med att skapa förutsättningar för digital omställning. Analysen ska särskilt belysa hur andra kommuner ger tillgång till digitala verktyg, exempelvis datorer och smartphones, i kommunens olika verksamheter. Uppdraget omfattar också beskrivning av nuläge och behov av tillgång till digitala verktyg i Umeå kommuns</p>	Genomfört	<p>Tilläggsuppdrag 2021:19 slutredovisades i början av 2023 och rapporten beslutades i KS. Se ärende KS-2022/00188 för hela rapporten.</p> <p>Under våren 2023 genomförde IT-chef och tidigare direktör Administration och innovation en omfattande genomlysning som återskötterats. Analysen har resulterat i att Digitalisering och verksamhetsutveckling och IT-funktionen slagits samman till en ny digitaliseringsverksamhet under tekniska nämnden.</p>

<p>olika verksamheter ur ett samlat kommunperspektiv. Uppdraget ska utmytna i förslag till ekonomisk plan för digitala verktyg och innehålla beskrivning av ekonomiska konsekvenser i form av investeringar och drift, såväl som verksamhetsperspektiv.</p>		
<p>Tilläggsuppdrag 2021:25 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och tekniska nämnden i uppdrag att göra en förstudie om kommunalt samordnad varudistribution för kommunens egen distribution. Ett förstudiedirektiv är framtaget och upphandling av konsult pågår, i samverkan med den centrala ekonomifunktionen.</p>	Genomfört	Förstudien är genomförd och rapporterad till KSna 2023-09-05 och tekniska nämnden. Se KS-2023/00603 för hela rapporten.
<p>Tilläggsuppdrag 2021:26 För att långsiktigt säkra kommunens finansiella ställning ger kommunfullmäktige kommunstyrelsen i uppdrag att analysera kommunens finansiella förutsättningar till och med år 2032 (kommande tio åren).</p>	Genomfört	En analys av kommunens finansiella förutsättningar kommande 10 år är genomförd och återrapporterad till KSna 2023-09-19 samt 2023-10-19. Se ärende KS-2023/00684 för hela rapporten.
<p>Uppdrag 2021:29 Kommunfullmäktige ger fritidsnämnden i uppdrag att i dialog med föreningslivet genomföra en analys av de verksamhetsmässiga konsekvenserna av framtida klimatförändringar med särskilt fokus på fritidssektorns behov och förutsättningar när det gäller vintersporten.</p>	Genomfört	Återrapporterat till KF i maj 2023.
<p>Tilläggsuppdrag 2022:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram scenariobeskrivningar av möjliga alternativ för utbyggnaden av norra Ön. Beskrivningarna ska</p>	Inte genomfört	Görs när detaljplaneringen av Ön kommit lite längre, preliminärt ett första steg under 2024.

beakta de ekonomiska konsekvenserna och utgöra beslutsunderlag för projektets genomförande.		
Tilläggsuppdrag 2022:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att utreda förutsättningarna för metoden Lokal Operativ Samverkan i dialog med polisen och andra relevanta myndighetsaktörer. Lokal Operativ Samverkan innebär en fast struktur och utbyte av information mellan huvudmän, samt operativa insatser.	Genomfört	KS: Säkerhetsenheten har tillsammans med Polisen, Arbetsmiljöverket och Skatteverket upprättat en LOS-grupp med olika funktioner inom kommunen (brandinspektörer, bygglovsinspektörer, miljöinspektörer – miljö/tobak/livsmedel/avfall, regionalkoordinator för mänsklig exploatering) som har uppgifter kopplat till tillsyn. Dessa har genomfört sex stycken LOS insatser under året. Kommunens deltagande har lett till resultat både för kommunen och samverkande parter.
Tilläggsuppdrag 2022:3 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och tekniska nämnden i uppdrag att ta fram en metod så att lämpliga projekt ur den befintliga investeringsplanen årligen väljs ut som lämpliga piloter för jämställdhetsfokus.	Delvis genomfört	TN och JUSK har genomfört gemensam kompetensutveckling och arbete är påbörjat för att identifiera lämpliga piloter för arbete under 2024. TN: Metoden har fastställts under året. Basen är att avdelningen Projekt och planering tillsammans med jämställdhetsstrateger, inför uppstart av planeringen för nästa år, går igenom kommande investeringar för att välja ut ett lämpligt projekt.
Tilläggsuppdrag 2022:4 KF ger IFN i uppdrag att i samverkan med GVN arbeta för att minska andelen personer med försörjningsstöd genom att arbeta med rätt stöd och insatser, samt via digitalisering ge mer tid till stöd till personer med försörjningsstöd att nå självförsörjning.	Genomfört	IFN: Samverkan mellan Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden pågår alltså och under 2023 har arbetssättet kring Matchen implementerats i ordinarie verksamhet. Ett arbetssätt vid nyansökningar ligger nära implementering. Under 2024 kommer fokus ligga på samverkan av arbetsmarknadsinsatser för personer med skadligt bruk och beroende utifrån aktiviteter inom effektiviseringsarbete för att minska placeringar inom Vuxen SoL. Tidigare års särskilda uppdrag kring sysselsättning och arbetslivsinriktad rehabilitering i syfte att erbjuda rätt insats för att möjliggöra ett självständigt liv och en självständig försörjning återupptogs 2022. Arbetet, som är ett samarbete mellan Funktionshinderomsorg och Arbetsmarknad- och integration har resulterat i att flera förbättringsåtgärder för samverkan har identifierats och åtgärdats. Arbetet med att digitalisera försörjningsstödsansökan är knutet till byte av verksamhetssystem och beroende av införandet av detta. Under 2023 har förberedande arbete skett tillsammans med medarbetare. En prototyp i Umeå kommuns e-tjänsteplattform har tagits fram. Datum för

		<p>införande av e-tjänsten är inte satt, men utifrån att införande av verksamhetssystem prioriteras före e-tjänsten sker start tidigast 2025.</p> <p>GVN: Arbete pågår tillsammans med Försörjningsstöd. Det finns en upprättad samverkansstruktur med IFN som omhändertar detta uppdrag.</p>
<p>Tilläggsuppdrag 2022:5</p> <p>Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och Umeå Energi i uppdrag att samordna arbetet med att revidera kommunens energiplan. Arbetet ska ske i dialog med andra berörda bolag och förvaltningar i syfte att skapa en kommunkoncerngemensam energiplan. I detta arbete ingår att göra en analys av de vägval kommunkoncernen står inför rörande energifrågorna för att minska växthusgasutsläppen.</p>	Delvis genomfört	<p>KS: En analys har genomförts för att ta fram möjliga scenarier för Umeås framtida energisystem som möter klimat och miljömål och samtidigt möjliggör för en hållbar tillväxt. Utifrån analysen har en arbetsgrupp tagit fram förslag på en reviderad energiplan. Energiplanen håller på att slutföras och beräknas vara klar för remiss i mars månad 2024 med ett möjligt antagande innan sommaren.</p>
<p>Tilläggsuppdrag 2022:6</p> <p>Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram kriterier för utvecklingsanslaget för klimat.</p>	Genomfört	<p>Kriterier finns framtagna och är beslutade av KSNAU. Ansökningar från utvecklingsanslaget behandlas löpande.</p>
<p>Tilläggsuppdrag 2022:7</p> <p>Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att arbeta vidare med den europeiska motsvarigheten till tidigare svenska Klimatkontrakt 2030, EU kommissionens satsning Climate city Contracts, med målet att teckna motsvarande kontrakt.</p>	Delvis genomfört	<p>KS: Arbetet med att upprätta ett Climate city Contract pågår och görs inom ramen för missionen om EU:s 100 klimatneutrala städer och samhällen. Genom arbetet finns även möjligheten för Umeå att få en "Mission label". Det visar på att städernas arbete med klimatomställning möter specifika kvalitetskriterier. Uppnås en mission label ges Umeå en möjlighet att söka finansiering som endast erbjuds till städer som erhåller en sådan status. Ansökan om "Mission label" kommer lämnas in i mars 2024.</p>
<p>Tilläggsuppdrag 2022:8</p> <p>Kommunfullmäktige ger personalnämnden i uppdrag att tillsammans med FGN och GVN samt ÄN ta fram en plan som möjliggör chefers förutsättningar och når riktmärket för antal medarbetare per chef.</p>	Genomfört	<p>PN: Personalnämnden har under året följt nämndernas arbete och pågående framtagande av handlingsplaner och underlag. Beredningen av planerna har även stöttats Stadsledningskontorets HR-avdelning. Respektive verksamhetsansvarig nämnd har delvis återkopplat hinder, möjligheter för områden i respektive nämnds yttrande gällande plan och budget 2024–2027. För- och grundskolenämndens, gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens samt äldre-nämndens handlingsplaner för att nå riktmärket för antal medarbetare per chef,</p>

		<p>kompletteras av en samlad analys till kommunfullmäktige kring kvarvarande hinder för att nämnderna ska nå riktmärket. Den återrapporteringen sker från personalnämnden i samband med årsredovisningen.</p> <p>FGN, GVN: I enlighet med personalpolitiska mål och KF:s tilläggsuppdrag har ett aktivt och långsiktigt arbete bedrivits för att säkerställa Utbildningsförvaltningens chefsförsörjning. Plan har utarbetats inom ramen för kompetensförsörjningsplan och avrapporterades i enlighet med årshjul i oktober 2023.</p> <p>ÄN: Plan finns. Inom hemtjänsten har en omfördelning gjorts och ingen chef har nu fler än 30 tillsvidareanställda medarbetare. Inom vård-och omsorgsboende är det fortfarande ett antal chefer som inte når målvärdet med max 30 trots att utökningar gjorts. De finns svårigheter att komma i mål med uppdraget utifrån ekonomiska förutsättningar.</p>
<p>Tilläggsuppdrag 2022:9 Kommunfullmäktige ger tekniska nämnden tillsammans med kulturnämnden i uppdrag att utreda olika alternativ gällande kulturskolans behov av långsiktiga lokaler. Alternativen ska belysa ekonomiska konsekvenser ur både fastighets- och verksamhetsperspektiv, samt eventuella andra verksamhetsmässiga konsekvenser. Dialog med andra nämnder och förvaltningar ska också ske för att studera eventuella möjligheter till samlokalisering med kommunens andra verksamheter</p>	<p>Delvis genomfört</p>	<p>KN: Arbetet med tilläggsuppdraget är påbörjat. Rapport beräknas föreligga under året. Dock förväntas problemen inte vara åtgärdade innan årets slut.</p> <p>TN: Arbetet pågår tillsammans med KN och andra berörda nämnder.</p> <p>Planeras slutredovisas under våren 2024.</p>
<p>Tilläggsuppdrag 2022:10 Kommunfullmäktige ger tekniska nämnden tillsammans med individ- och familjenämnden i uppdrag att utreda olika alternativ gällande individ- och familjenämndens behov av långsiktiga lokaler för daglig verksamhet, funktionshinderomsorgen. Alternativen ska belysa</p>	<p>Genomfört</p>	<p>IFN: Uppdraget har så här långt mynnat ut i en rapport till kommunfullmäktige. Av de förslag som föreslås i rapporten arbetar Tekniska nämnden och Individ och familjenämnden vidare med planerna på en större byggnad med flera olika verksamheter, som kan vara färdig att tas i drift under 2026. Gemensamt utreds även förutsättningar för rockader i befintligt bestånd för att skapa utrymme för Daglig Verksamhet under 2023–2024. Tekniska nämndens förutsättningar att leverera fler lokaler för Daglig Verksamhet under 2023 och 2024 är starkt</p>

<p>ekonomiska konsekvenser ur både fastighets- och verksamhetsperspektiv, samt eventuella andra verksamhetsmässiga konsekvenser. Dialog med andra nämnder och förvaltningar ska också ske för att studera eventuella möjligheter till samlokalisering med kommunens andra verksamheter.</p>		<p>begränsade på grund av budgeten för förhyrningar. Tekniska nämnden undersöker trots det möjligheten att det hyra in mer ytor till Daglig verksamhet redan under 2024, för att minska negativa konsekvenser för brukare.</p> <p>TN: Uppdraget har slutredovisats och budget avsatts. Nu övergår projektet i ordinarie projektarbete tillsammans med berörda nämnder, främst IFN.</p>
<p>Tilläggsuppdrag: 2022:11 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att genomföra en revidering av upphandlingspolicyn och tillhörande riktlinjer.</p>	<p>Delvis genomfört</p>	<p>Omvärldsanalys är genomförd och nulägesanalys pågår. Arbetet med uppdraget fortsätter 2024.</p>
<p>Tilläggsuppdrag 2022:12 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att göra en översyn av investeringsprocessen, bland annat utifrån hantering av projekt av sällankaraktär och beräkningsmodell för förslag på investeringsram, totalt och per nämnd. Översynen syftar till att öka tydligheten i processen och en förbättrad styrning.</p>	<p>Genomfört</p>	<p>Arbetet är genomfört och har resulterat i ett antal ändringar i investeringsprocessen. Ärendet hanterades i KSNAU 5 september och beslutades i KS 12 september.</p>
<p>Tilläggsuppdrag 2022:27 Kommunfullmäktige ger personalnämnden i uppdrag, att i samverkan med de fackliga organisationerna och nämnderna utreda förutsättningarna för hur medarbetarnas inflytande kan öka i Umeå kommun över arbetets organisering, arbetstider och kompetensutveckling i syfte att förbättra det systematiska arbetsmiljöarbetet och kommunens framtida kompetensförsörjning.</p>	<p>Genomfört</p>	<p>Personalnämnden har under 2023 arbetat med uppdraget i en gemensam och strukturerad dialog med den centrala samverkansgruppen (CSG), nämnder och förvaltningar. Detta för att identifiera behov och eventuella hinder i ledning, styrning och organisation så att rätt prioriteringar görs, nya kompetenser utvecklas och att medarbetare involveras i och är medskapande i förändringsarbetet. Inledande dialog har tagit avstamp i nuvarande samverkansmodell, samverkans-avtal, nyttjande och efterlevande av det och hur det kan utvecklas. Under hösten skedde dialogen med fördjupning om hur medarbetarnas rätt till inflytande över och behov av kompetensutveckling som en del av kompetensförsörjningsarbetet och omställning av verksamheterna.</p>
<p>Tilläggsuppdrag 2022:28 Att ge kommunstyrelsen i uppdrag att avsluta den</p>	<p>Genomfört</p>	<p>Nytt tilläggsavtal för Folkets hus är behandlat i KSnaU 2023-11-28. Där ingick den av KF beslutade minskningen.</p>

kommunala subventionen av Guitars verksamhet i Umeå.		
Tilläggsuppdrag 2022:29 Att ge kommunstyrelsen i uppdrag att öka andelen byggklar mark.	Genomfört	Mex och Fysisk planering (nu Detaljplanering) har gemensamt identifierat 11 aktiviteter som bidrar till att uppfylla uppdraget. Samtliga aktiviteter är pågående eller genomförda.
Tilläggsuppdrag 2022:30 Att ge byggnadsnämnden i uppdrag att öka takten i arbetet med att ta fram fler detaljplaner på egen mark.	Delvis genomfört	BN: MEX köper in mark och skickar in begäran om planbesked för att skapa byggrätter för bostäder, verksamheter och annan samhällsservice. På detta sätt startar processen med fler detaljplaner på egen mark. Byggnadsnämnden har genom planprioriteringar möjlighet att öka takten på det sätt som tilläggsuppdraget anger men steget före samordnas inom stadsledningskontoret.
Tilläggsuppdrag 2022:31 Uppdra till kommunstyrelsen och byggnadsnämnden att öppna upp fler områden för byggnation av bostäder.	Genomfört BN: Delvis genomfört	KS: Se tilläggsuppdrag 2022:29. BN: MEX samordnar arbetet med att utveckla byggnationsantagandena genom tydligare visualisering om framtida områden samt kvantifiering. Fysisk planering och Lantmäteri deltar med sina kompetenser. MEX har utifrån byggnationsantagandena (verksamheter och bostäder) gjort en osäkerhets-/riskanalys detta för att säkerställa att vi har tillräckliga markinnehav de kommande 20 åren. Arbetet ger input i arbetet med Planeringsstrategin (aktualitetsprövning av ÖP) som utförs av Fysisk planering.
Tilläggsuppdrag 2022:32 De anställda måste få mer tid till sina huvudsakliga uppgifter som vård och omsorg samt undervisning. Det bör utredas hur den tid som idag ägnas åt exempelvis dokumentation och andra sidouppgifter ska kunna minskas. Uppdraget bör i första hand ges till FGN, GVN, ÄN samt IFN. Utredningen bör ske i samverkan med personalrepresentanter.	Delvis genomfört	GVN och FGN: I enlighet med Utbildningsförvaltningens prioriterade arbetsmiljöaktiviteter 2023 har ett arbete bedrivits i syfte att följa upp och säkerställa mål för organisatorisk och social arbetsmiljö på respektive arbetsplats. Arbetsorganisation, rimlig arbetsbelastning och förutsättningar för återhämtning för att främja ett hållbart arbetsliv är fortsatta fokusområden, där särskilt lärares arbetstid och tjänsteplanering prioriterats i syfte att skapa förutsättningar i uppdrag. Arbetet har bedrivits i enlighet med förvaltningens systematiska arbetsmiljöarbete och skett i samverkan med berörda arbetstagarorganisationer. Lokala förutsättningar på arbetsplatsnivå är av vikt och innebär att olika anpassningar och insatser successivt vidtagits. Parallellt följer förvaltningen utvecklingen av regeringens översyn av lärares och förskollärares administrativa uppdrag, inlett juni 2023.

		<p>ÄN: Äldreomsorgen är en lagstyrd verksamhet med krav på att genomförandeplaner och vårdplaner samt social dokumentation upprättas och att dessa följs upp löpande. Det är en förutsättning för att kunna genomföra och följa upp biståndbeviljade omsorgsinsatser samt hälso- och sjukvårdsinsatser. Införande av nytt verksamhetssystem med ökad mobilitet väntas förenkla dokumentationen kring brukare och patienter Införandeprojektet fortlöper enligt plan och förväntas vara implementerat under 2024.</p> <p>IFN: Socialtjänsten är en lagstyrd verksamhet med krav på dokumentation. Det är en förutsättning för att kunna bedriva verksamheten i enlighet med lagkrav. Införande av nytt verksamhetssystem med ökad mobilitet väntas förenkla dokumentationen av brukare och patienter Införandeprojektet fortlöper enligt plan och förväntas vara implementerat under 2024.</p>
<p>Tilläggsupdrag 2022:33</p> <p>Utred möjligheterna till en samordnad utbildningssatsning för vårdbiträden och undersköterskor som innefattar personal inom äldreomsorgen och individ- och familjeomsorgen. I utredningen ingår möjligheten att samordna den nödvändiga utbildningen i vårdsvenska med SFI undervisningen.</p>	<p>IFN: Delvis genomfört</p> <p>ÄN: Genomfört</p>	<p>IFN: Nämnden har en ambitiös utbildningsplanering där fokus nu är införandet av Yrkesresan inom Barn och Unga samt Funktionshinder, utförardelar. Inför varje nytt verksamhetsår antar nämnden en utbildningsplan och budget. Dialog förs mellan Äldrenämnden, Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt Individ – och Familjenämnden för att fånga upp behov av vuxenutbildning. Gällande vårdsvenska är en upphandling genomförd gemensamt med Äldrenämnden samt att det sedan tidigare finns upphandlat en språkapp; Lingio.</p> <p>ÄN: Äldrenämnden har en ambitiös utbildningsplanering och ett gott samarbete med Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Till det har de senaste åren statliga satsningar i det så kallade Äldreomsorgslyftet tillförts. Ny upphandling av vård- och omsorgssvenska genomfördes strax innan sommaren. Inför varje nytt verksamhetsår antar nämnden en utbildningsplan och budget för utbildning.</p>

Bilaga 6. Tilläggsanslag eller resultatöverföringar mellan nämnder 2023, drift respektive investeringar

Diarienummer (mnr)	KF 2022-06-20 Driftbudget 2023	KS-2022/00501 Verksamhets- övergång, säk- erhetsenheten	KS-2023/00299 Teknisk ram- justering avseende bilvård	Aktuell driftbudget 2023 efter beslutade omföringar
11 Överförmyndarnämnden	-15,19			-15,19
12 Kommunstyrelsen	-1 114,41	-6,70		-1 121,11
13 Kommunfullmäktige	-3,86			-3,86
14 Personalnämnden	-1,23			-1,23
15 Valnämnden	-3,26			-3,26
20 Tekniska nämnden	-1 375,97			-1 375,97
21 Byggnadsnämnden	-53,51			-53,51
23 Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-18,99			-18,99
25 Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	-73,12	6,70		-66,42
31 Äldrenämnden	-1 263,05		-0,22	-1 263,27
32 Individ- och familjenämnden	-1 572,28			-1 572,28
40 Fritidsnämnden	-146,81			-146,81
45 Kulturnämnden	-159,18			-159,18
50 För- och grundskolenämnden	-2 237,66			-2 237,66
55 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-576,45		0,22	-576,24
70 Gemensam IT-nämnd, Umeå/Skellefteå	0,00			0,00
71 Gemensam PA-nämnd, Umeåregionen	0,00			0,00
Summa	-8 614,98	0,00	0,00	-8 614,98

Diarienummer (mnr)	KF 2023-06-19 Investerings- budget 2023*	KS-2023/00899 GVN: Utökning investeringsram, Restaurang- programmet	Aktuell investeringsbudget efter beslutade omföringar
11 Överförmyndarnämnden			
12 Kommunstyrelsen	-266,19	1,10	-265,09
15 Valnämnden	-0,55		-0,55
20 Teknisk nämnden	-1 324,94		-1 324,94
21 Byggnadsnämnden	-0,47		-0,47
23 Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-0,28		-0,28
25 Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	-16,06		-16,06
31 Äldrenämnden	-28,06		-28,06
32 Individ- och familjenämnden	-18,15		-18,15
40 Fritidsnämnden	-15,91		-15,91
45 Kulturnämnden	-5,84		-5,84
50 För- och grundskolenämnden	-15,20		-15,20
55 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-10,55	-1,10	-11,65
Summa	-1 702,18	0,00	-1 702,18

*Detta KF-beslut ersätter tidigare beslut om investeringsbudget 2023.

Umeå kommun
Skolgatan 31 A
901 84 Umeå
090-16 10 00
umea.kommun@umea.se
www.umea.se